Michel Zévaco

Marchiza de Pompadour

Proiect RI – Colecţia "Michel Zévaco"

BlankCd

Capitolul I — Nu vom mai merge în pădure

Luminoasă şi senină, acea după-amiază de octombrie a anului 1744 părea a fi o sărbătoare a cerului, cu zborul săgetat al păsărilor de-a lungul gardurilor vii, cu norişorii albi călătorind pe imensitatea albăstrie a cerului, cu pudră aurie a razelor de soare în aerul curat şi proaspăt în care se simţeau miresmele şi fiorii toamnei.

Pe drumul de muşchi şi frunze moarte ce ducea de la Ermitage la Versailles — de la umilele colibe acoperite cu paie la maiestuosul colos din piatră —, înainta fără grabă un cavaler cu trupul legănat de mersul capricios al roibului său nervos şi suplu.

Cu pălăria pusă mândru pe-o sprânceană, cu spada fină atârnată la şold şi lovindu-se uşor de crupa calului, subţire, elegant, foarte tânăr, părând a nu avea mai mult de douăzeci de ani, cu o îndrăzneală nepăsătoare întipărită pe chip, cu privirea arzătoare şi puţin maliţioasă, surâdea soarelui care cobora spre apus, în spatele frunzişului ruginiu, pe cerul de un azur mătăsos; surâdea frumoasei păduri înveşmântate în splendoarea autumnală; surâdea fetei ce trecea, graţioasă, drumul; surâdea ţăranului ce-şi mâna, fredonând, calul; îşi surâdea sieşi, vieţii şi viselor sale fericite...

În faţa lui, la vreo mie de paşi, mărşăluia un bărbat cu un ciomag din lemn tare în mână.

Era înalt, deşirat şi colbuit. Pornise la drum dis-de-dimineaţă, venind nu se ştie de unde — de foarte departe, fără îndoială — şi, îndreptându-se poate spre un destin ele temut...

Drumeţul nostru se opri brusc în dreptul heleşteului... În faţa ochilor săi, în mijlocul luminişului, în fastuosul decor al acelui minunat colţ de pădure, o apariţie plină de graţie şi de farmec.

O tânără fată... o minune încântătoare... subţire, mlădie, armonioasă, cu ten de sidef şi de roze, cu o bogată coamă de păr vaporos... frumoasă de-ţi tăia răsuflarea în rochia cu jupoane din mătase roz, în ţesătura cărora străluceau mici trandafiri ţesuţi cu fir de argint, cu un buchet de trandafiri prinşi de corsaj... un pastel însufleţit.

Râdea în hohote, aplecată uşor spre o duzină de fetiţe care o înconjurau, cu şorţuleţele în dezordine, ciufulite, cu mutrişoare ştrengăreşti, gălăgioase şi jucăuşe... iar ea le zicea:

— Oh! Fiinţe nesăţioase! Demonul dansului vă stăpâneşte de la vârsta asta fragedă! Cum, domnişoarelor, mai vreţi un tur?...

— Da, da... Jeanne, scumpă Jeanne... încă un tur!...

— Bine, fie! Şi iată un cântecel pe care l-am compus pentru voi ieri, pe drumul de întoarcere.

Şi în timp ce micuţele se luau de mână, ea, cu o voce melodioasă şi pătrunzătoare, cânta:

Nu vom mai merge în pădure, laurii au fost tăiaţi,
Pe frumoasă care vine o primim în dans?

Şi atunci hora, jucată pe o atât de frumoasă melodie, căreia trecerea a o şuta cincizeci de ani nu i-a micşorat popularitatea printre copii, se întinse pe marginea lacului, punctată de râsetele cristaline ale fetiţelor...

Jos, pe drumul acoperit de frunze şi de muşchi, venea, netemător, tânărul cavaler...

O primim în dans?
Intră-n horă
Ţine pasul!

Dintr-odată, hora se sparse. Râsetele îngheţară pe buzele amuţite.

Drumeţul colbuit ieşi dintr-un tufiş, se apropie eu paşi domoli şi se opri, enigmatică siluetă tăcută lângă cea pe care puştoaicele o strigaseră Jeanne... scumpă Jeanne...

Surâzătoare, fără teamă în faţa neaşteptatei apariţii, ea îl întrebă cu blândeţe:

— Ce doriţi?...

Bărbatul se trezi din extazul admiraţiei. Se bâlbâi:

— Iertaţi-mă... Vă rog să mă scuzaţi... mi-aţi putea spune unde mă aflu?

— Sunteţi pe domeniul Ermitage; acesta-i luminişul şi acolo e heleşteul; aici se sfârşeşte parcul regal şi începe pădurea...

— Şi castelul... e departe?

— Pe aici... acum îl vedeţi? zise ea, cu braţul întins într-un gest de nimfă silvestră.

Din depărtarea codrului se auzi sunetul unui corn de vânătoare, căruia îi răspunse lătratul haitei.

"Cât poate fi de frumoasă!" murmură drumeţul...

— Iertaţi-mă, adăugă el, cu voce tare, mi-aţi putea spune?... Regele... e la castel?

Întrebarea ciudatului călător o făcu să îngheţe; păli. Cu un aer gânditor, ca într-un vis, repetă:

— Regele!...

— Da... Ludovic al XV-lea... ştiţi cumva dacă e la castel?

— Nu... nu ştiu... Sărmane om, ce aer nefericit aveţi... şi cât păreţi de obosit!

— Obosit, da... şi nefericit... cu adevărat nefericit...

— Aşteptaţi!... Am să încerc să vă ajut!

Uşoară ea o căprioară, se avânta spre luminiş. La douăzeci de paşi de locul unde se petrecea scena de mai sus, sub un fag, se odihneau două femei, una dintre ele, blondă şi gingaşă; cealaltă zdravănă, planturoasă, cu faţa congestionată, începu să strige:

— Jeanne! Jeanne! Unde fugi aşa, copilă? Ai să transpiri... ai să-ţi strici tenul... şi coafura...

Fără să-i răspundă, ridică gentuţa din piele aruncată în iarbă, lângă eşarfe, scoase din ea un ludovic din aur şi se întoarse în fugă la drumeţ.

În acel moment cornul de vânătoare se auzi în apropierea lor, sunând "vederea" şi "totul merge bine".

Tot în clipa aceea pătrunse în luminiş tânărul cavaler cu spada sa fină, în timp ce un vânător, înşelat de un obstacol, cu cuţitul la cingătoare, înconjura heleşteul în galopul calului său alb de spumă.

— Poftiţi... luaţi... zise Jeanne, alintător şi discret.

— Dar eu nu cer de pomană, răspunse cu voce înceată drumeţul.

— Oh! zise ea, mişcată de atitudinea celui atât de discret, vreţi să mă faceţi să sufăr?...

Bărbatul, încrâncenat, ezita, tremura...

Apoi, încetişor, deschise pumnul şi întinse mâna...

Jeanne lăsă să cadă monedă din aur!

Apoi bătu din palme, fericită.

Dar cum necunoscutul rămânea nemişcat şi încruntat, fata spuse, cu o voce gravă:

— Cred că v-aş putea ajuta... dacă aţi vrea să-mi spuneţi numele dumneavoastră.

Bărbatul tresări, cu o sclipire ciudată în privire... apoi murmură:

— Mă numesc François Damiens...

În clipa în care spunea cuvintele acestea, vânătorul ajunse în dreptul lor, îşi opri, cu o smucitură calul şi cu o voce dură, cu un ton sec, lăsă să cadă un ordin scurt:

— Hei, tu! Ţărane! Şterge-o de aici!... şi voi, micuţelor!... şi dumneavoastră, doamnă!

Jeanne se întoarse şi-l făcu pe vânător să amuţească, strâmbându-se impertinent şi spunându-i, râzând:

— Domnule, ţineţi prost cornul de vânătoare, ceea ce mă face să cred că nu sunteţi un gentilom; greşeala aceasta dovedeşte, dacă mai era nevoie de o dovadă!

— Doamnă! mârâi vânătorul, alb de furie.

— Mergeţi, domnule şi cereţi Domnului de Dampierre o lecţie de respect, iar tuturor francezilor pe care îi veţi întâlni o lecţie de politeţe... şi după aceea, reveniţi.

Apoi se întoarse, făcând o piruetă pe tocurile înalte ale pantofilor de satin roz.

Livid, vânătorul îşi îmboldi calul. Se pregătea s-o atingă... s-o răstoarne.

Copiii ţipau. Drumeţul strânse în pumn bastonul de stejar. Scoase un mârâit, ridică ciomagul... dar înainte ca lovitura să cadă, calul făcu brusc un salt înapoi.

Tânărul cavaler, care tocmai intrase în luminiş, se interpusese, cu un salt furios, între tânăra fată şi vânător şi prinsese hăţurile, pe care le scutură violent, în timp ce, cu o voce patetică, se adresă vânătorului:

— La dracu', domnule, dar sunteţi de-a dreptul turbat!

Piept în piept, cele două animale tropăiau, nechezau... Cei doi bărbaţi se ameninţau din priviri.

— Aşa deci! continuă tânărul necunoscut, prin locurile acestea femeile sunt insultate!

Vânătorul scoase o înjurătură; după aceea se calmă imediat:

— Luaţi aminte, domnule, zise el cu o politeţe rece, luaţi aminte! Eu îmi fac aici datoria şi deschid drum vânătorii...

— Şi eu mi-o fac pe a mea, care e aceea de a da lecţii de politeţe mârlanilor!

— Luaţi aminte, vă spun!

— Când veţi fi respectul în persoană! Până atunci, înapoi, domnule, înapoi!

Vânătorul duse violent mâna la şold, dar în locul spadei întâlni mânerul scurtului cuţit de vânătoare ce-l purta.

— Bine, mârâi el, cu mustaţa pleoştită. Ne mai întâlnim noi, tânărul meu Don Quichotte... adică am să vă găsesc!

— O să vă tai urechile, domnule strivitor de femei. Dacă o să mă căutaţi, sigur sunt de găsit! Chiar şi când hu sunt căutat!

— Ei bine, numele dumneavoastră! mugi vânătorul.

— Al dumneavoastră, vă rog?

— Contele du Barry, umil servitor al Maiestăţii Sale.

— Iar eu, cavalerul d'Assas, stegar al regimentului din Auvergne, în concediu aprobat, merg spre Paris, unde voi sta pe strada Saint-Honoré, la stegarul regimentului Trois-Dauphins, unde voi ajunge mâine şi voi fi de găsit zilele următoare, pentru a mă pune la dispoziţia domnului conte du Barry!

— Bine, domnule cavaler d'Assas! Nu veţi avea de aşteptat prea mult! bâigui vânătorul, beat de furie. Şi dumneavoastră, doamnă, veţi mai auzi de mine!

— Va fi o mare onoare pentru mine, îi răspunse ea izbucnind în râsul acela clar, de o atât de frumoasă impertinenţă.

Contele schiţă un gest de ameninţare; trase hăţul şi se afundă, în goană mare, în pădurea de unde veneau sunetele cornului.

În timpul acestei ciorovăieli, drumeţul colbuit, cel ce spusese că se numeşte François Damiens, se îndepărtare şi privea, sprijinit de un fag. Obiectul contemplaţiei lui era tânără în roz şi murmură fără încetare:

"Cât poate fi de frumoasă!"...

Cavalerul d'Assas descălecă şi se înclină în faţa fetei:

— Doamnă, zise el, vă implor să aveţi încredere în mine; orice s-ar întâmpla, fiţi liniştită; acest gentilom insolent va fi pedepsit. V-o jur!

Ridicând privirea, rămase mut de admiraţie, ca şi când numai în acea clipă realizase ce fiinţă admirabilă se găsea în faţa lui.

Era tulburat până în adâncul sufletului şi inima sa tânăra începu să bată puternic.

Părea că un artist de geniu îi pusese unul în faţa celuilalt, la fel de frumoşi amândoi, la fel de plini de perfecţiunea graţiei, ca două figurine din porţelan de Saxa, surâzători şi admirativi, el îmbătător, ea ingenuu cochetă, uşor mişcată de acel naiv şi pur omagiu al unei iubiri ce izbucnea cu înflăcărarea nestăpânita, fulgerătoare, irezistibilă a marilor pasiuni.

Fata îşi reveni degrabă şi ciripi:

— Ah! Cavalere... cum v-aş putea răsplăti?

— Sunt mai mult decât răsplătit, doamnă... Binecuvântată fie pe vecie clipa în care v-am văzut...

— N-o să vă bateţi în duel... spuneţi... oh!... spuneţi...

— Ah! Doamnă, să nu-mi cereţi asta! Aş fi în stare să înfrunt mii de morţi...

— Oh! Dacă veţi fi rănit!... Rănit pentru mine!...

Era mai multă curiozitate amabilă decât reală nelinişte în privirea sa inocentă şi poznaşă. Dar el, ah F el, tremura uşor. Era palid. Lucruri necunoscute se înfruntau în fundul sufletului. Îl cuprindea iubirea.

Sinceră?... Da, fără îndoială. Sinceră, până în cele mai ascunse tainiţe ale sufletului său.

Cum! O pasiune atât de fulgerătoare i îşi dă seama! Îşi dă seama ce se petrece în sufletul său pasionat, impetuos, gata să se ofere... fără să stea pe gânduri, fără calcule şi limite!

Bâigui, stăpânindu-şi cu greu cuvintele, mirat de propria sa îndrăzneală:

— Rănit pentru dumneavoastră!... Ce înseamnă o rană, acum, când visul meu e să pot muri pentru dumneavoastră... cu intensa voluptate de a şti... sau de a spera... că poate mă veţi plânge!...

— Tăceţi! Oh, tăceţi! surâse ea, emoţionată totuşi de cuvintele cavalerului...

— Să tac! Când o celestă armonie îmi pogoară pe buze, când totul cântă în mine, când mintea e cuprinsă de înflăcărare... Oh! Iertaţi, iertaţi un biet nebun... iertaţi-mă... dumneavoastră, care nu mă cunoaşteţi şi care mie mi se pare că vă cunosc de veacuri!...

— Tăceţi, spuse ea iute. Vine cineva... Ascultaţi, cavalere... mama şi cu mine ne vom muta la Paris, în strada Bons-Enfants, în faţa palatului Argenson. Şi acum, plecaţi, vă implor, plecaţi...

Îi întinse mâna înmănuşată în alb. Cavalerul i-o prinse şi-şi apropie buzele de vârful degetelor subţiri şi senzaţia acestui sărut fu o senzaţie de ameţeală.

Când îşi ridică privirea, o văzu pe Jeanne care se avânta în faţa celor două femei.

Atunci sări în şa şi, tulburat de imensul şi neaşteptatul eveniment ce se produsese în viaţa sa — fericire divină... sau supremă catastrofă! — se aruncă într-un galop nesăbuit, cu dorinţa nebună de a striga, de a plânge, de a râde, de a cânta...

În timpul ăsta Jeanne, poate pentru a-şi ascunde tulburarea... sau poate pentru că acest incident alunecase pe lângă ea fără să-i atingă inima... Jeanne, surâzătoare, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, intrase din nou în horă fetiţelor ce se jucau pe malul heleşteului şi vocea pură a tinerei fete cânta... dar cu mai multă ardoare:

Dar laurii din pădure o să-i lăsăm să se usuce?
Nu, fiecare se va duce să-i ridice.

Sunetul cornului se apropia tot mai mult de heleşteul vălurit de briza uşoară ce făcea să foşnească frunzişul.

Galopul cailor răsuna printre copaci.

Cerbi, căprioare urmate de puii lor fugeau înspăimântate.

Şi dacă acolo greierele doarme, să nu-l speriaţi,
Cântecul privighetorii îl va trezi,
Săriţi, dansaţi şi sărutaţi
Pe cel pe care îl iubiţi.

Brusc, Jeanne se opri, simţind o greutate apăsându-i pe piept.

"Sărutaţi-l pe cel pe care-l iubiţi!" murmură ea. Vai! Unde e cel pe care-l iubesc? Unde este Făt-Frumosul pe care-l aşteaptă sufletul meu chinuit!...

— Vânătorii! Vin vânătorii! strigă matroana cu chipul congestionat... Jeanne, priveşte... uite cerbul în apă... Priveşte, copila mea!...

Şi adresându-se femeii gingaşe şi blonde care o însoţea, îi spuse iute, cu voce scăzută:

— Să ne retragem puţin, iubită doamnă de Hausseţ. Pentru cele ce urmează, noi suntem cam în plus...

— Ce-o să se întâmple, scumpă doamnă Poisson?

Doamna Poisson aruncă o privire speriată spre însoţitoarea sa. Şi-i şopti:

— Nimic.. nu, nimic... Să nu ne arătăm... să aşteptăm... şi să sperăm!... Iată ceata de vânătoare a regelui!

Jeanne avea privirea aţintită spre heleşteu.

Luminişul se umpluse de zgomotul cornurilor de vânătoare care sunau "bate apa", de tropăitul şi nechezatul cailor, de strigătele gonacilor, de lătratul haitei care se aruncase în apă pe urmele vânatului.

Şi nobilul animal, cu capul ridicat, cu mândreţea coarnelor împurpurate de lumina apusului, despica apa...

Mulţimea de vânători înconjura acum heleşteul: mari seniori însângeraţi, încătărămaţi, cochete amazoane cu tricorn, suliţaşi în vestoane albastre galonate cu argint pe fond auriu, cu lungi jiletci stacojii, încălţaţi cu cizme ţintuite... şi strigătele răsunătoare de "şo pe el", şi toată acea adunare strălucitoare, ciripitoare, pudrată, aurită, cochetând, tropăind şi cabrând!

Palidă toată, Jeanne privea cu ochii măriţi de groază...

— Oh! Sărmanul animal! Sărmanul animal!

Nobilul animal venea drept spre ea, înotând cu o infinită demnitate, depăşi centura de stuf, ieşi din apă şi veni spre ea; se opri la câţiva paşi de Jeanne, extenuat de patru ceasuri de goană disperată, predându-se, învins, cu capul întors spre cei douăzeci şi patru de câini ai haitei ce se aşezaseră, în liniştea victoriei, ţinând sălbăticiunea sub ameninţarea privirilor... Scena era tragică.

Ochii animalului erau plini de o. tristeţe sfâşietoare... Şi din ochii aceia blânzi izvorau două şiruri mari de lacrimi, ce curgeau încetişor.

— Oh! Sărmanul animal! Sărmanul animal! îngăima Jeanne, tremurând de milă.

Vânătorii, gonacii, câinii, toţi amuţiseră... Era clipa solemnă, odioasă, nemiloasă, care preceda moartea cerbului.

— Dampierre, sună din corn! porunci o voce... Du Barry, slujeşte animalul...

Jeanne întinse mâinile spre cel care tocmai vorbise... un mare senior... conducătorul vânătorii, fără îndoială.

Să slujească animalul!... adică să-l ucidă cu cuţitul!... Oh! Nu!... nu! Ea n-ar putea să vadă acest lucru îngrozitor...

— Ah! Domnule, aveţi milă do el... nu-l ucideţi... strigă ea, palpitând.de emoţie.

Şi ridicând privirea spre marele senior din faţa sa, se dădu brusc câţiva paşi înapoi, foarte palidă, duse mâna în dreptul inimii şi murmură, pierdută:

— Regele... regele!

Într-o clipă, regele Ludovic al XV-lea sări de pe cal, o prinse în braţe pe tânăra fată şi strigă:

— Pentru Dumnezeu! Copila asta o să-şi piardă cunoştinţa!

Jeanne, pe jumătate leşinată, cu frumosul ei cap dat pe spate, întredeschise ochii... Se văzu în braţele lui Ludovic al XV-lea şi tremurând, pierdută, leşină din nou, murmurând încet, pentru ea:

"Dansaţi... săltaţi... îmbrăţişaţi pe cel pe care-l iubiţi!... A sosit... cel pe care-l iubesc... Făt-Frumosul... sufletului meu chinuit... regele meu!"

Fu un moment mai scurt decât secundă ce se naşte pentru a muri imediat.

Dar această fărâma de timp născu un freamăt de admiraţie în sufletul acelui cunoscător şi admirator al frumuseţii care încă mai era regele eleganţei rafinate — l-am numit pe Ludovic al XV-lea.

În ochii lui de un gri-bleu pal, se putea citi o stranie emoţie.

Încântătoarea fiinţă pe care o ţinea în braţe începu să se trezească, confuză şi tulburată, ca dintr-un vis ciudat, bolborosind acelaşi cuvânt:

"Regele!... regele!..."

— Pentru dumneavoastră, primul gentilom al regatului, spuse cu însufleţire Ludovic al XV-lea... ceea ce însemna că nu poate să refuze o rugăminte ce şi-a luat zborul de pe nişte buze atât de frumoase...

Jeanne roşi... Privirea sa cuprinse cercul de cavaleri ce se rânduise în jurul ei şi al regelui... în jurul haitei şi al cerbului ce rămăsese nemişcat. Pe toate chipurile bărbaţilor citi ca într-o carte deschisă ironia jignitoare; în toate privirile femeilor văzu sclipind gelozia şi furia.

Toată curtea Franţei era acolo, pentru sacrificiul cerbului şi pentru vânătoare... Toată această curte o străpungea cu pumnalele privirilor...

Atunci, ca şi când ar fi vrut să răspundă invidiei dezlănţuite printr-o eroică şi încântătoare bravada ca şi când ar fi declarat război întregii auguste adunări, cu un gest de sfidare îşi înălţă frumosul său cap, îşi puse mâna înmănuşată pe coarnele cerbului hipnotizat de câinii haitei şi, schiţând o reverenţă pe care prima doamnă de onoare o consideră impecabilă, zise:

— Sire, nu sunt decât o fetiţă, iar înălţimea voastră e un mare rege... Văd că aceşti. Nobili seniori ard de nerăbdare să înjunghie acest animal... văd aceste doamne de stirpe nobilă ce aşteaptă răsplata pentru haită... Sire, fetiţa, în ciuda atâtor gânduri ucigaşe, vă cere un gând viu omenesc... graţiaţi acest sărman animal...

Un murmur străbătu mulţimea, răsunând în luminiş.

— Asta este împotriva tuturor uzanţelor vânătorilor regale! se auzi o voce aspră şi sălbatică, ce se mai făcuse auzită.

"Drace, gândi regele, copila asta are ţinuta unei mari ducese şi vorbeşte ca un poet desăvârşit..."

Şi se întoarse spre cel ce dăduse glas furiei curtenilor:

— Conte du Barry, sună încetarea vânătorii, îi spuse cu răceală.

— Sire!

Ludovic al XV-lea îl fulgeră pe contele du Barry cât una din acele priviri de o supremă insolenţă, ce ţin de privilegiul maiestăţii.

Du Barry, palid, cu un licăr de furie în ochii ce o ţintuiau pe Jeanne, se supuse şi vocea sa bubui, lovindu-se de zidul de trunchiuri al pădurii:

— La Branche! Voinţa regelui: cheamă câinii.

— Sire! Sire! murmură Jeanne extaziată, strălucind, triumfătoare. Oh! Mulţumesc...

Primul lăncier, care la auzul voinţei regelui, se şi repezise s-o execute, îndepărtă haita care, mirată, mârâia dar se supunea cu acea pasivitate ce reprezintă inteligenţa animalelor bine dresate.

— Vedeţi, doamnă, zise atunci regele, am vrut că amintirea întâlnirii noastre să nu vă fie dezagreabilă... Pentru mine, adăugă el cu un surâs, această amintire mă va însoţii ca un farmec.

Iar Jeanne, tremurând, pierdută, îşi frângea mâinile:

— Niciodată, Sire... niciodată amintirea acestei întâlniri nu va părăsi sufletul meu... niciodată!

Ludovic al XV-lea tresări. Urmă o scurtă ezitare.

Apoi, văzând toţi ochii aţintiţi asupra lui, făcu din mâna un semn de adio şi, aruncându-se în şa, se îndepărtă în trap, urmat de lăncierii săi ce sunau retragerea, de haită, de vânători şi de amazoane. În câteva clipe, imaginea acelei strălucitoare cavalcade se risipi sub frunzişul ruginiu.

Jeanne rămăsese parcă pironită, cu mâna pe inimă, cu privirea aţintită asupra elegantului cavaler care tocmai plecase, urmat de doamnele şi de cavalerii săi.

Şi când Ludovic al XV-lea dispăru, un lung suspin făcu să-i tresară pieptul.

Se întoarse spre cerbul pe care oboseala îl mai ţinea locului şi, într-un elan al inimii, înconjură gâtul animalului cu braţele şi-l sărută pasionată pe botul umed...

Cerbul mai rămase câtăva vreme nemişcat pe picioarele subţiri, apoi, văzând luminişul gol, răsuflă adânc, bătu din copită şi, la pas, liniştit ca prin farmec, plecă, pierzându-se în adâncul pădurii.

În depărtare se auzeau, tot mai slabe, sunetele cornului de vânătoare ce anunţa retragerea.

Jeanne lăsă să zboare un sărut, în vârful degetelor, spre cavalcadă ce se depărta.

Tot spre această cavalcadă lăsă să-i scape un gest de ameninţare implacabilă şi drumeţul deşirat, bărbatul colbuit ce-şi spunea François Bamiens, din tufişul în care se ascunsese, de unde urmărise întreaga scenă şi din care se îndepărtă cu paşi mari pe drumul ce ducea la castel.

— Jeanne, Jeanne, strigă femeia cu chipul congestionat, regele ţi-a vorbit! Ce ţi-a spus? Tu ce i-ai răspuns? Dumnezeule, copilă dragă, o, Doamne! Ah! Acum nu mai regret averea ce am cheltuit-o cu educaţia ta! Hai, povesteşte-mi!...

— Taci, Otravă... Otrava mea dragă, taci!

Şi Jeanne, exuberantă, sub impresia acelei veselii intense, necunoscute, irezistibile, care-o făcea să râdă cu hohote şi să suspine, se avânta într-o cursă graţioasă, îndemnând fetiţele, conducând hora nebuneşte şi cu vocea plină, cu inima bătându-i năvalnic în piept, îşi cântă triumful pe melodia aceea copilărească:

Greier, greieraşul meu, hai, e timpul să cânţi
Căci pădurea a înverzit...
A înverzit...

— Cum, scumpă doamnă Poisson, observă discret femeia blondă, v-a zis otravă!

— Un capriciu de copil zburdalnic... Nu m-am supărat... Ah! Scumpă doamnă de Hausset, iată o zi pe care n-aş da-o nici pentru un milion!

— Şi M. de Tournehem?... N-a mai venit...

— Cu toate astea, aici, în luminişul domeniului Ermitage ne-am dat întâlnire, reluă doamna Poisson, radioasă. Dar dacă o să vină sau n-o să vină... puţin îmi pasă!... Ah! Cât sunt de fericită!

Şi ciobăniţa Jeanne, cu ai ei alb paner
Merge să culeagă fragi şi flori de trandafir
Haideţi să cântăm
În joc să intrăm
Şi hora s-o jucăm.

De acolo de jos cântecul Jeannei se avânta, tot mai impetuos şi mai triumfător. Hora părăsi luminişul, pierzându-se printre copaci... ca apoi... dintr-odată, o tăcere grea... ceva ca un uriaş fior de nelinişte pogorî peste această mare bucurie.

Acolo, sub tufişurile ţepoase, sub covorul de frunze moarte, pierdut în acel colţ singuratic de pădure, năpădită de muşchi, apăru o dală mare de marmură, culcată pe pământ... Un mormânt!... Da, un mormânt!...

În picioare, în faţa mormântului, un bărbat, cu fruntea sprijinită în palme, cu ochii înecaţi de lacrimi... o mare durere, fără îndoială!

De această placă solitară de marmură, de acest mormânt, de acest om şi de durerea să nemărginită s-a spulberat hora exuberantă, bucuria fierbinte a Jeannei; şi cântecelul ei nebunesc s-a izbit, îngheţate brusc, cu aripile frânte de această jalnică apariţie.

Capitolul II Mormântul fără nume

Jeanne, palidă, se oprise din jocul său. I se părea că primise un semn al destinului... Bucurie, iubire, cântece vesele, mărire, vise radioase, toate se terminau în faţa unui mormânt... aşa va fi viaţa ei!

Timidă, ridică privirea spre bărbatul care plângea şi lăsă să-i scape un ţipăt uşor:

— Unchiule! Scumpul meu unchi!...

— Jeanne!... Antoinette!... Copilă scumpă!...

În clipa următoare, fata era în braţele bărbatului pe care-l numea unchiul ei şi acesta o copleşi cu dezmierdări părinteşti... Părea să fi trecut de patruzeci de ani şi purta cu o nobilă uşurinţă un bogat costum de oraş, cu haina maron, vestă cu mari dungi albe din satin, tricorn galonat din mătase, un lung baston cu măciulia din aur.

Avea un chip deschis şi cinstit, peste care în acele momente îşi punea amprenta o infinită tristeţe.

— Vă aşteptăm de două ore în luminiş, adăugă Jeanne, liniştită şi surâzătoare. "Madam Otravă" e şi ea, ca şi doamna de Hausset...

— Când am sosit, mi-am lăsat caleaşca la Ermitage şi mă îndreptam spre luminiş, călăuzit de clopoţelul vocii tale, când am dat peste acest mormânt...

— Dumneata plângi, bunul meu unchi!... Oh! De ce?... spune-i micuţei tale Jeanne, micuţei Tointon... spune-i ce te supără.

— Da... e timpul să afli, copilă... ei bine! Ăsta şi e motivul pentru care te-am chemat în luminiş...

În clipa aceea, îşi făcu apariţia doamna Poisson, iţindu-şi chipul congestionat dintr-un tufiş şi începu să scoată o mulţime de exclamaţii, cu o nuanţă de nelinişte şi de respect exagerată:

— Domnule de Tournehem! Ce plăcere să vă văd... Micuţa nu mai spera să veniţi!...

— Doamnă Poisson, vreţi să aveţi amabilitatea să mergeţi să mă aşteptaţi la Ermitage, unde o să găsiţi caleaşca mea?... i-o tăie scurt domnul de Tournehem.

— Dar...

— Luaţi-o şi pe doamna de Hausset, ca şi pe copii, adăugă sec Tournehem.

Doamna Poisson făcu o reverenţă, aruncă o ultimă privire făţarnică spre Jeanne şi plecă, urmată de fetiţele care, toate, o îmbrăţişară pe prietena lor mai mare — stăpâna jocurilor lor, când veneau la Ermitage.

De Tournehem se asigură că matroana chiar plecase, apoi, luând-o de mâna pe Jeanne, o conduse spre trunchiul unui bătrân fag prăbuşit, unde se aşezară amândoi.

O privi îndelung cu o profundă tandreţe, în timp ce ea îi surâdea.

— Copila mea, îi zise el în cele din urmă, ai mai păstrat; pentru mine vreo fărâma de afecţiune, în ciuda lungilor mele absenţe?

Ea îşi lăsă capiii pe umărul celui pe care îl numea unchiul său şi, cu ochii pe jumătate închişi, cu privirea pierdută în depărtare, spre amintirile copilăriei, zise:

— Aveam cinci ani când aţi plecat în Indii, bunul meu unchi; dar îmi aduc aminte, ca şi cum ar fi fost ieri... M-aţi luat pe genunchi şi eu mi-am lipit obrazul de pieptul dumneavoastră... şi am rămas multă vreme aşa... simţeam în păr ceva ca o rouă caldă şi când v-am privit am văzut că roua aceea erau lacrimile dumneavoastră, roua afecţiunii noastre... Nu v-aş putea spune cât de mult a fost mişcat micuţul meu suflet... dar trebuie să fi fost ceva foarte profund, pentru că încă şi astăzi... când un necaz ascuns îmi tulbură inima, îmi găsesc alinarea în acea scumpă amintire.

— Antoinette!... Scumpa mea micuţă Tointon!...

— Apoi, continuă Jeanne-Antoinette, aţi revenit peste doi ani. Şi spre marea bucurie, care mă cuprindea ca o lumină mângâietoare, am înţeles cât îmi eraţi de drag... Apoi, din nou aţi plecat spre ţări îndepărtate... plecaţi, veneaţi, nerămânând niciodată lângă noi mai mult de trei luni... Când sunteţi plecat, mă simt singură pe lume şi adesea mă întreb ce nelinişte, ce supărare vă alungă din Paris... Când sunteţi cu noi, dimpotrivă, mă simt liniştită, ca lângă un tată...

Domnul de Tournehem tresări violent.

— Ce vi s-a întâmplat, bunul meu unchi?

— Nimic... continuă, copilă, zise încetişor domnul de Tournehem.

— Şi apoi vedeam bine că, de departe sau de lângă noi, dumneavoastră mă iubiţi. Cu toată depărtarea care ne despărţea, vă ocupat de educaţia mea... Mama Poisson primea de la dumneavoastră lungi scrisori în care grija dumneavoastră mergea până ia a-i indica chiar şi la ce profesor de dans să mă ducă... în detaliile acestea eu vedeam dragostea dumneavoastră, iar a mea creştea pe zi ce trece. Nu există pe lume un mijloc pentru a vă putea mulţumi! Graţie dumneavoastră am fost crescută ca o prinţesă... am învăţat muzica, pictura şi chiar gravura, am primit lecţii de poezie, nu există nici o doamnă din marea nobilime care să se poată lăuda că a avut atâţia profesori ca mine... Capriciile mele erau lege... bijuteriile cele mai scumpe eu le aveam. A ţi vrut să faceţi din mine o fiinţă foarte fericită... Cum aş putea să nu vă iubesc?

Şi se aruncă de gâtul lui.

— Copilă scumpă! murmură Tournehem. Aşadar... eşti cu adevărat fericită?...

— Nu atât cât aş putea fi dacă aţi fi cu noi pentru totdeauna...

— Acum da, pentru totdeauna... Căci marea durere ce mă ţinea departe de Franţa s-a atenuat, cu timpul, în inima mea... Şi chiar dacă ar mai fi fost la fel de vie ca înainte, pentru mine a venit momentul să nu te mai părăsesc... Iată că ai să împlineşti nouăsprezece ani, cu toate că pari a nu fi împlinit şaisprezece... şi apoi, a sosit clipa mărturisirilor...

— O mărturisire!

— Sau mai degrabă o istorie pe care trebuie s-o cunoşti, e neapărată nevoie s-o cunoşti!

— Vă ascult, bunul meu unchi...

— Ei bine acum douăzeci de ani, am cunoscut un tânăr descreierat pe care-l chema... Armand. Era unul dintre fidelii monseniorului Regent: Armand era organizatorul tuturor nebuniilor, al tuturor orgiilor, al tuturor sărbătorilor, serenadelor, balurilor mascate, duelurilor şi răpirilor. Febrilul organizator al tuturor acestor triste amuzamente, care-i înghiţiseră jumătate din enormă să avere nu era recompensat, cel mai ades, decât cu un palid surâs al Regentului. Dar toate astea nu erau decât nebuniile tinereţii... numai că Armand va ajunge repede la crimă.

— Crimă! murmură Jeanne, pălind.

— Nu există alt nume pentru infamia lui Armand. Ascultă, copila mea. Tu eşti la vârsta tuturor speranţelor şi spiritul tău superior te pune la adăpost de falsele pudori. Armand nu avusese până în clipa aceea decât legături pasagere. Şi atunci avea o metresă. O chema Jeanne... da. Jeanne... ca pe tine!... Era săracă, din burghezia căzută în mizerie ca urmare a speculaţiilor faimosului Law. Armand o văzuse pe tânăra fată, pură, candidă, frumoasă ca o madonă de Rafael. Se îndrăgosti de ea şi i-o spuse. Ea îi spuse că nu va aparţine niciodată decât bărbatului căruia îi va purta cu mândrie numele. Armand se vedea dezonorat în ochii ticăloşilor pe care-i frecventa dacă ar fi acceptat să se căsătorească... Continuă deci s-o amăgească pe tânăra fată cu falsele sale promisiuni... într-o zi... o zi de ruşine şi nefericire...

Domnul de Tournehem se opri o clipă şi-şi şterse sudoarea ce-i curgea de pe frunte.

Apoi, cu o voce răguşită, ca şi când l-ar fi sufocat un suspin, continuă:

— În seara aceea, deci, Armand se pregătea să plece la una din acele sărbători ce se ţineau lanţ, când cineva îi bătu la uşă. O deschise chiar el. Şi-o văzu pe Jeanne în faţa lui.

Jeanne, răvăşită de disperare, Jeanne, cu ochii plini de lacrimi. Cu mâinile împreunate într-un gest de implorare, îi strigă: "Armand, tatăl meu, bunul meu tată, va fi arestat pentru o datorie de douăzeci de mii de livre. O să moară. În numele afecţiunii ce mi-o purtaţi, salvaţi-l!..."

Primul impuls al lui Armand fu să meargă la secrétaire şi să semneze un bon de douăzeci de mii de livre pentru tezaurul regal. Dar atunci... of! Atunci... demonul desfrâului îi întunecă raţiunea şi-i şopti infamia care-i va marca toată viaţa. Cu bonul în mână, se întoarse la Jeanne, care-l aştepta tremurând şi-i zise... da, avu curajul înspăimântător de a-i spune: "Fii a mea şi tatăl tău va fi salvat!". Şi cum Jeanne, înnebunită, se retrăgea, scoţând un strigăt de frică, o înlănţui cu braţele şi adăugă: "Dacă-mi cedezi, îţi jur pe onoarea mea că vei fi soţia mea în mai puţin de o lună!"... Ce crezi tu despre un astfel de om, copila mea?...

Tremurând, cu ochii măriţi de un fel de spaimă, tânăra fată aţinti asupra domnului de Tournehem o privire pătrunzătoare, plină de mute întrebări neliniştite.

Şi cum păstra tăcerea, domnul de Tournehem lăsă capul în jos.

— Nu-mi răspunzi, reluă el. Asta înseamnă că tu-l condamni... pe acel Armand... cum l-am condamnat şi eu...

Nefericita Jeanne consimţi la sublimul sacrificiu ce-i fusese cerut... Ea îi cedă pentru a-şi salva tatăl. Inutil sacrificiu!... Jeanne se retrăsese cu tatăl său într-un cătun vecin parcului Versailles. De trei ori pe săptămână, Armand venea s-o vadă... într-o poieniţă unde era un heleşteu...

Atunci, cu o voce gravă şi tremurătoare, tânăra fată îl întrerupse pe domnul de Tournehem.

— Unchiule, cătunul se numea Ermitage, nu-i aşa?... Poieniţa era cea în care cântam mai devreme?... Spune-mi, unchiule, nu-i aşa?...

— Ei bine, da!... Acolo, la doi paşi de noi, Jeanne şi Armand îşi dădeau întâlnire. Într-o zi, la trei luni după odioasa scenă de sacrificiu, Jeanne îi mărturisi amantului său că va fi mamă. Şi cu o tristeţe mormântala, adăugă: "Dacă nu voi fi soţia ta, aşa cum ai jurat, tata va muri în clipa când va afla că am fost dezonorată... Iar eu nu cred că-i voi supravieţui!"

Din acel moment, vizitele lui Armand se răriră, apoi încetară.

Domnul de Tournehem se opri, tremurând.

Tânăra fată contempla acum lespedea de marmură.

— Unchiule, întrebă ea, de ce nu există nici un nume pe mormânt?

Domnul: de Tournehem ridică ochii spre cer, apoi îi lăsă încetişor spre pământ, ca şi când ar fi căutat în van un răspuns la această înspăimântătoare întrebare în adâncul veşniciei.

Şi cu o voce mai joasă şi mai răvăşită continuă:

— S-au scurs câteva luni. Armand se scufunda în plăceri pentru a-şi înăbuşi remuşcările şi iubirea. Da! Iubirea! Căci pe măsură ce timpul trecea, înţelegea tot mai bine că Jeanne fusese singura sa iubire! Într-o dimineaţă de primăvară, după o noapte de

orgii în care prietenii săi râseseră văzându-l că plânge, sări în şa şi alergă la Ermitage şi intră în căsuţa mizerabilă în care locuia Jeanne împreună cu tatăl său... Jeanne era întinsă fără cunoştinţă pe un pat sărăcăcios... Un bărbat îmbrăcat în negru era aplecat asupra ei... La picioarele patului, într-o copăiţă, plângea un copil... Armand îl prinse de braţ pe bărbatul în negru: "Unde este tatăl ei? întrebă el cu o voce răguşită". — "A fost înmormântat acum o lună, bob măsurat!" — "Cine sunteţi?" — "Medicul". — "Copilul?" — "Născut acum fix o lună!" — "Şi ea? Ea?", suspină Armand, arătând spre Jeanne. — "Ea, răspunse medicul, ei bine, într-o oră ea va fi moartă !"

Pieptul domnului de Tournehem fu sfâşiat de un suspin.

Şi ca şi cum s-ar fi temut de a nu putea termina, se grăbi să continue:

— Medicul se retrase, Armand se aruncă în genunchi, prinse mâna iubitei sale, plânse, ţipă, imploră, ceru iertare... Jeanne începu să-şi vină în fire... Când îl văzu pe Armand, un surâs inefabil îi lumină sărmanii ochi... Vru să-i vorbească, dar vocea se stingea pe buzele-i istovite... Atunci, cu ultimele-i forţe, se ridică şi cu un gest tragic îi arătă lui Armand copilul ce adormise în leagăn şi surâdea dulce... Apoi se prăbuşi pentru totdeauna!...

— Unchiule! Unchiule! murmură tânăra fată, tremurând de frică. Cine se odihneşte sub această lespede? Vreau să ştiu!...

— Ascultă, mai, ascultă puţin, copilă!... Armand, în faţa corpului sărmanei moarte, făcu un jurământ solemn. Şi măcar pe acela spera să şi-l poată respecta... Două zile mai târziu, luă copilul, sărmană fiinţă nevinovată care întindea minutele spre el ca pentru a-i cere ajutor... Apoi se întoarse şi-o înmormântă pe Jeanne pe un mic teren pe care-l cumpărase în pădure... Pe mormânt, simplă lespede de marmură albă, îşi reînnoi jurământul... Vei afla imediat conţinutul acelui jurământ... Copilul fu încredinţat unei. Familii cinstite care a primit instrucţiunile necesare. Armand dorea într-adevăr ca mai târziu copilul său să nu fie considerat un copil din flori... un bastard...

— Era o fată! murmură Jeanne eu o voce pierdută.

— Fetiţa fu deci înregistrată la parohia Saint Jacques-De-La Boucherie... ca fiica naturală a lui... dar ce contează numele! Iar lui Armand, Parisul şi Franţa îi deveniseră insuportabile. Fiecare din paşii lui se lovea de o remuşcare... începu să facă lungi călătorii... Dar de fiecare dată când atingea pământul Franţei, se ducea să plângă pe mormântul Jeannei şi de fiecare dată îşi reînnoia jurământul. Iată şi jurământul... ascultă-mă!

Domnul de Tournehem se ridică şi făcu un pas spre mormânt.

Tânăra fată se ridicase şi ea şi, tremurând, cu faţa cuprinsă în palme, pierdută, murmura:

"Ce mi-a fost dat să aflu astăzi... ce adevăruri teribile urmează să-mi mai tulbure inima!"

Domnul de Tournehem întinse mâna deasupra lespezii de marmură... asupra mormântului fără nume şi spuse:

— Pentru a şasea oară, eu Armand le Normand de Tournehem îmi reînnoiesc cuvântul dat pe patul tău de moarte. O, tu, cea pe care te-am iubit... şi te-am ucis... dormi în pace! Îţi jur că copilul nostru va fi la adăpost de orice nenorocire. Îţi jur că niciodată nu va plânge din pricina vreunei greşeli de care să fiu eu vinovat. Îţi jur ca

viaţa mea, averea, inteligenţa şi voinţa mea vor fi aşternute la picioarele ei, astfel încât drumul vieţii ei să fie cât mai uşor şi neted... astfel încât fericirea de care tu ai fost lipsită să treacă asupra ei!... Dormi în pace!...

La aceste cuvinte ale domnului de Tournehem, Jeanne îi răspunse cu un ţipăt sfâşietor:

— Mamă! Mama mea!... Mamă!...

Se lăsă în genunchi, se sprijini cu fruntea de lespedea mormântului şi, scuturată de suspin, cu o infinită dragoste, repeta:

— Mamă! Iubita mea mamă!

— Şi acum, continuă Armand de Tournehem, acum, o, moartă adorată, în prezenţa copilului nostru care mă ascultă, te întreb umil dacă sunt iertat!... Dacă exilul meu a fost suficient de lung şi de dur, dacă pedeapsa a ispăşit crima, vorbeşte, o, iubita mea Jeanne, inspiră-i fetei tale cuvintele de pace şi de iertare după care inima mea tânjeşte de douăzeci de ani!

— Mamă!... Mamă!... Mamă!...

Tânăra fată rămase îndelung prosternată, în genunchi, pe pământ, cu buzele lipite de marmura mormântului, repetând la nesfârşit cuvântul sublim care închidea în el toată bucuria şi durerea umană, repetându-l cu un fel de dureroasă încântare, ca şi când ar fi vrut să plătească dintr-o dată toată datoria de iubire, de mângâiere şi dragoste filială ce le datora acestei moarte necunoscute.

Armand de Tournehem se retrăsese doi paşi şi aştepta, nemişcat. Era o statuie a deznădejdii; ar fi stârnit o nesfârşită milă oricui l-ar fi văzut...

Şi când, în cele din urmă, Jeanne se ridică, după ce îşi apropie buzele de mâinile împreunate pentru rugăciune şi trimise un ultim sărut în direcţia mormântului, văzu că era palid ca un mort.

Nu îndrăzni să-şi privească faţa.

Dar cu voce umilă şi înceată, zise:

— Aştept verdictul vostru... Prin voi va vorbi voinţa moartei... copila mea...

Împleticindu-se, la capătul forţelor, cu braţele deschise, Jeanne se îndreptă spre Armand de Tournehem şi din acelaşi sentiment care-l făcuse pe el să n-o mai tutuiască, i se adresă cu "tu".

— Tată, zise ea cu o voce înăbuşită, tu vrei să-mi plâng în acelaşi timp şi mama şi tatăl, fiindcă nu mă tutuieşti şi că, deci, nu mai sunt micuţa ta Jeannette... micuţa ta Toinon... tată... tată scump!...

— Milostive Doamne! exclamă Armand de Tournehem. M-a iertat!... Jeanne! Jeane! Fiica noastră m-a iertat!...

Şi trupul lui fu zguduit de un suspin înspăimântător. Iar fiica să i se arunce în braţe.

O strânse frenetic la pieptul său, o ridică precum un fulg şi o purtă în braţe, fugind printre copaci, aşa cum altă dată o luase din leagăn şi o dusese cu el, biet copil neajutorat ce-şi întindea rugător minutele spre el...

— Mamă... iată... murmură Jeanne extaziată de acel adevăr ce pogorâse în sufletul ei şi care, după spusele ei. Era pe cât de teribil, pe atât de plăcut.

Dar cum Armand de Tournehem traversa luminişul într-o cursă epuizantă, trecând pe lângă locul în care se oprise vânătoarea regală, Jeanne închise brusc ochii...

I se părea că într-un astfel de moment imaginea care-i invada sufletul comite un fel de sacrilegiu...

Vroia s-o îndepărteze... Dar mai tare decât milă pentru moartă sa iubită, sau decât iubirea pentru tatăl regăsit, o imagine puternică stăpânea acum acea sărmană inimă, în care-şi făcuse intrarea triumfală... imaginea unui elegant cavaler care era înconjurat de respectul unei mulţimi de mari seniori... imaginea regelui... a lui Ludovic al XV-lea.

Şi în fundul sufletului său, cu un surâs enigmatic ce înflorea pe buzele sale palide, cu toată dulceaţa iubirii, cu obstinaţia unei voinţe de neclintit ce se năştea în ea. Faţa celei ce dormea sub lespedea de marmură albă şi care nu purta nici un nume murmură:

— Regele!... Iubitul... iubitul meu!...

Capitolul III Sacrificiul

A doua zi după emoţionanta scenă de la căpătâiul mormântului din fundul parcului regal... La Paris... Strada Bons-Enfants.

Un bărbat coboară dintr-o caleaşca somptuoasă şi intră într-un palat construit în stilul Régence.

Era un bărbat tânăr, măcar ca vârstă, căci avea numai douăzeci şi şase de ani; dar cât era de pipernicit, în ciuda veşmintelor sale de o eleganţă insolentă! Avea chipul îmbătrânit, cu trăsăturile ofilite de abuzuri sau de necazurile unei prea mari ambiţii; numai ochii, de un cenuşiu sticlos când se simţeau priviţi, aveau deseori sclipiri ce mărturiseau o voinţă de neclintit.

Servitorii palatului se înclinară cu respect la vederea sa.

Iar el, familiar, ca de obicei, se îndreptă spre scara ce conducea spre etajul întâi, când dintr-un salonaş de aşteptare ieşi o femeie care îl prinse iute de mână, îl trase după ea, murmurându-i:

— Veniţi... am noutăţi.

Femeia era doamna Poisson, "Otrava"!

Iar pe bărbat o să-l vedem la treabă...

Aproape în acelaşi timp, un drumeţ ce mergea agale, sprijinit într-un baston de stejar, a dat colţul străzii şi s-a apropiat de caleaşca oprită în dreptul porţii palatului, s-a oprit, a privit cu atenţie în jurul lui şi apoi, nehotărât s-a adresat unuia dintre valeţii ce însoţeau caleaşca:

— Iertaţi-mă... domnule... Ştiţi cumva... palatul Argenson.

Valetul, recunoscător că i s-a adresat cu "domnule", catadicsi să-i răspundă. Întinse braţul spre o clădire masivă ce se înălţa pe partea cealaltă a străzii şi zise:

— Acolo!

— Curaj, François Damiens! murmură drumeţul, tresărind.

Rămase câteva minute nehotărât, ca şi când gândurile sale s-ar fi zbătut în mijlocul unei furtuni.

Apoi, îndreptându-şi trupul, cu o flacără în ochi, traversă strada în grabă şi dispăru sub vastul portic al uriaşului edificiu cenuşiu şi trist: palatul domnului ministru de stat, marchiz de Argenson, omul la care regele venea: aproape zilnic să se sfătuiască în chestiuni, de ordin public...

Era o reşedinţă severă, cu linii clasice, cu scări imense din piatră cenuşie, ce purta pe faţada să maiestuoasă şi severă acea pecete de tristeţe rece atât de caracteristică declinului unei spiţe.

Ludovic al XIV-lea pusese să se construiască această reşedinţă în apropierea castelului de la Louvre, lăudat de unii, dar hulit de atâţia alţii şi părea că mai trăieşte încă acolo, seara, printre mobilele somptuoase şi greoaie ale vastelor saloane tapisate în mătăsuri atinse de aripa timpului.

Iar în faţa lui, ca o pietrificată antiteză, pagină de istorie pe care degetul fatalităţii o întoarce adesea cu brutalitate de la sinistru la orgiatic... expresie perfectă a acelui vesel supeu, a acelui acces de plăcere care a fost Regenţa... în faţa palatului, mut precum o flamură de doliu, se înălţa o construcţie cochetă, atrăgătoare, fardată, cu balcoane din fier forjat ce făceau volute capricioase, cu stilul său eclectic împănat de coloane, capiteluri şi ferestre cu ornamente în formă de ghirlandă, din spatele cărora scăpau adeseori arpegii de clavecin.

În casa aceea locuia de şase luni doamna Poisson, figură pe jumătate grotescă, pe jumătate tragică... şi devenită foarte modernă.

Acolo locuia şi "fiica sa", figură de silfidă de care se îndrăgostise tot Parisul, fiinţă graţioasă şi încântătoare, floare enigmatică crescută în umbra acestei ciuperci otrăvitoare ce se dovedise a fi matroana cu surâsul veninos.

La primul etaj al clădirii se afla o cameră foarte mare şi luminată de patru mari ferestre, pe care Jeanne-Antoinette o numea atelierul său. Vom regăsi-o acolo, întinsă pe un divan, la ora la care François Darniens intra în palatul Argenson.

Aşezat în faţa unui mare şevalet din abanos, un bărbat de vreo patruzeci de ani, cu chipul inteligent, cu mâini fine ce ieşeau din horbota dantelelor scumpe ale mânecilor hainei, cu o ţinută elegantă şi surâsul sceptic, făcea critica unui tablou.

Bărbatul era maestrul François Boucher, care-şi expusese cu un an în urmă capodopera sa, "Baia Dianei" şi căreia admiraţia parizienilor adăugase numelui său şi renumele de "Pictor al Graţiilor".

Într-un colţ, graţioasa, mai degrabă plăpânda doamnă de Hausset exersa, pe un clavecin de marchetărie, încrustat cu fildeşuri preţioase şi care purta celebra semnătură Boule, melancolicele refrene ale unui menuet cu acorduri graţioase şi discrete.

Pe notele acelui menuet, ce părea c-o acompaniază în surdină, Jeanne îşi făcea cunoscute, în faţa maestrului şi prietenului său, fugarele gânduri pe care le dădea la iveală fără nici o ordine... într-o fermecătoare dezordine!

— Mi-e frică, maestre, că e, în această micuţă inimă ce bate aici, sub acest corsaj, prea multă bucurie... da, prea multă veselie... şi prea multă tristeţe... Ah! Spusele mele vă uimesc!... îmi vorbiţi de pictură mea... şi ca un prieten desăvârşit ce-mi sunteţi, cu o rafinată politeţe, îmi spuneţi cât de bună este pictura mea... Ah! Cine va aduce alinare

inimii mele... sărmanei mele inimi!... Pictura mea? Credeţi cumva cu adevărat că o preţuiesc? Poate o femeie să facă altceva, în afară de a iubi... şi a suferi?

— Sunteţi într-una din zilele dumneavoastră negre, surâse pictorul, lucrând.

— Sunt într-una din zilele în care simt că mă sufoc. O cunoaşteţi pe doamna Lebon?

— Chiromanta, necromanta, ghicitoarea în cărţi, narcomanta, cea care face toate me-seriile ce rimează cu ghicitul?... O nebună periculoasă...

— Nebună?... Ascultaţi... acum cincisprezece zile a venit aici şi mi-a prezis că voi fi aproape regină. Chiar cuvântul acesta l-a folosit: semi-regină! De ce aproape? De ce semi?...

— Vedeţi bine că e nebună, scumpă prietenă, pentru că sunteţi în întregime suverană prin frumuseţe şi de-a dreptul regină prin spirit...

— Oh! Şi dumneavoastră! Complimente nemăsurate, platitudini ce mă omoară, atunci când nu mă ultragiază! Iată ce găseşti la aceşti lingăi nătărăi şi sforari ce se perindă pe aici... Mă plictisesc, maestre! Şi cu toate astea ar trebui să fiu fericită... nemăsurat de fericită... după ceea ce mi s-a întâmplat ieri... Ei bine, Louise! De ce te-ai oprit?... Menuetul ăsta e încântător. Cine l-a compus?...

— E de Lulli, răspunse doamna de Bausset şi reluă un fragment din menuet, ce umplu camera cu acordurile sale melancolice şi graţioase.

— Tot ce vedeţi aici şi am iubit atât de mult până acum, simt că mă apasă în aceste clipe, continuă Jeanne... Toate pânzele, marmură, statuetele din bronz mă atrăgeam... Toată aecastă îngemănare de mobile; preţioase şi porţelanuri de China sau figurine din Japonia, în loc să mă destindă, mai mult mă încurcă. Chiar şi această antică Diana...

— La dracu'!... Şi această splendidă bibliotecă... chiar nu ţineţi puţin la ea... la toate volumele acestea legate în piele şi eu cotoare aurite, ca nişte adevărate bijuterii??

— Iată! Am prea mult de citit în inima mea pentru a mai putea să mă bucur de ele...

— Drace! Drace! Şi aceste frumoase ciobăniţe ale admirabilului maestru Watteau, care fac pereche minunată cu acele sublime madone ale lui Rafael?... Şi toate desenele astea chinezeşti în tuş, în care păsări-soare se odihnesc într-un picior pe malul unor lacuri misterioase ce le acoperă flori necunoscute?... Şi acele uriaşe oglinzi de Veneţia ce reflectă la infinit bogăţiile strânse în acest salon graţie fermecătorului vostru gust?...

— Toate acestea au început să-mi devină. Străine, maestre!... dacă nu de-a dreptul ostile!... Toate astea îmi spun că sunt o biată creatură cucernică, aruncată în afara lumii. Care îi este atât de dragă... Toate astea îmi rănesc ochirşi-mi golesc sufletul...

— Aveţi grijă... sunteţi prea nervoasă, zise pictorul, mişcat.

— Nu, nu!... Simt că n-am fost făcută pentru această existenţă searbădă... Ah! Maestre, sufletul meu vrea să trăiască!... Să trăiască!... Să iubească!... Şi să ghicesc în jurul meu, în umbra acestor bogăţii, mâini ce mă împing spre un destin implacabil... Iubesc florile, aerul pur, spaţiile largi... Şi simt că mă voi îneca într-un ocean de noroi aurit... Soarele străluceşte maestre... şi eu mă plictisesc... şi-mi este în acelaşi timp frică... Ah! Mi-e frică de catastrofa ascunsă şi laşă care poate chiar în clipa în care vorbesc stă să se abată asupira mea...

Jeanne îşi ascunse chipul în palme şi lacrimile izbucnim printre degetele ei subţiri şi lungi.

Mai emoţionat decât i-ar fi convenit să recunoască scepticismul său seniorial — marii artişti sunt şi mari seniori —, pictorul se ridică şi se îndreptă cu mâinile întinse spre tânără fată.

În acel moment se deschise uşa şi un valet anunţă:

— Domnul Le Normant d'Etioles!...

François Boucher rămase nemişcat la locul lui.

Jeanne se şterse energic la ochi şi se ridică, aţintindu-şi ochii asupra uşii, făcându-se înspăimântător de palidă.

— Nenorocire! murmură ea.

Cel pe care-l oprise în hol doamna Poisson, bărbatul mărunţel, îmbătrânit şi uscăţiv îşi făcu apariţia în cadrul uşii, cu pălăria sub braţ, cu mâna stânga sprijinită pe garda unei spade insultător de bătută cu mari diamante. Intră surâzător şi se înclină în faţa Jeannei:

— Mă. Aşteptaţi?... La dracu'! Sunt de nescuzat... Un blestemat, de duel în care am servit de secondant a fost singurul motiv... Puteţi să primiţi umilele mele scuze, împreună cu omagiile mele?...

— Scuzele dumneavoastră, sunt primite, domnule, bâigui Jeanne.

— Sunteţi adorabilă, zise domnul d'Etioles, îndreptându-se şi mai generoasă decât Ludovic cel Mare, care se supăra când nu se putea face aşteptat... în timp ce dumneavoastră iertaţi după ce aţi aşteptat.

Apoi se întoarse spre pictor şi-l salută cu răceală.

— Ptiu! Drace! Ce bădărană figură de răpitor! murmură François Boucher, care, sărutând mâna pe care i-o întindea fata, catadixi să răspundă salutului mărunţelului cu o reverenţă de o graţie impertinentă şi se retrase fredonând aria menuetului pe care doamna de Hausset tocmai îl cântase.

— Lasă-ne, Louise! făcu Jeanne, cu un efort vizibil.

Doamna de Hausset dispăru, se evaporă precum o fantomă a discreţiei.

Atunci mai sus-numitul Le Normant d'Etioles se aşeză în faţa fetei şi o întrebă:

— Domnul de Tournehem n-a apărut încă?

— O să-l vedeţi, domnule, îi răspunse Jeanne, încercând să-şi potolească tremurul nervos ce pusese stăpânire pe ea.

— Acest prea-iubit unchi! reluă domnul d'Etioles; fără să pară a vedea tulburarea şi paloarea feţei. Am trecut mai devreme pe la reşedinţa sa de pe cheiul Augustinilor pentru a-i spune că aveţi a-i anunţa o veste bună chiar astăzi...

— O veste bună!... Eu..!... exclamă Jeanne care, din palidă cum era, roşise toată.

— Da... aceea pe care vă voi spune-o eu, verişoară...

— Vă ascult, murmură tânăra fată.

Le Normant d'Etioles se ridică, o salută surâzând, un surâs care o făcu să îngheţe şi zise:

— Scumpa mea verişoară, am onoarea să vă anunţ că, spre marea bucurie a sufletului meu, am reuşit să înlătur ultimele obstacole din calea fericirii mele şi că domnul abate de Saint-Sorlin, preot-paroh la Saint-Germain-l'Auxerrois, ne aşteaptă, mâine pentru a binecuvânta unirea noastră în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor, în timpul slujbei de la prânz...

Jeanne scoase un ţipăt de spaimă, terorizată de cuvintele auzite.

Ochii sticloşi ai domnului d'Etioles o fulgerară cu o privire ameninţătoare ce se stinse repede.

— Ce vi s-a întâmplat, verişoară? o întrebă el. Oh! Ar fi trebuit să vă pregătesc pentru a putea suporta o bucurie atât de mare, nu-i aşa!... Ce vreţi... iubirea e nesăbuită... şi eu sunt nesăbuit până la nebunie...

— Mâine! repeta Jeanne, pierdută, frângându-şi mâinile cu un gest emoţionant.

— Mâine! E fermecător, nu-i aşa?...

— Eu credeam... mă gândeam... că... cel puţin două luni... ar fi fost necesare... bâigui fata.

— Povestea asta m-a costat câteva mii de scuzi... cu toate astea Biserica e mamă bună...

— Dar, domnule, lăsaţi-mi măcar timpul necesar să-l previn pe...

— Unchiul meu! o întrerupse domnul d'Etioles, în clipa în care fata se pregătea să pronunţe alt cuvânt. Acest domn unchi! Scumpul nostru unchi!... Ei bine, ştie tot...

— Şi e de acord? întrebă, curioasă, Jeanne, care începuse să-şi revină.

— Din toată inima! răspunse d'Etioles.

— Nu sunt încă pregătită... încercă să reziste fata.

— Prostii! Aveţi aproape douăzeci şi patru de ore pentru a vă obişnui cu ideea sfintei ceremonii pentru care inima voastră se pregăteşte de o lună. În timpul acesta, doamna Celeste Lemercier, marea croitoreasă a curţii, vă va aduce albul veşmânt de ceremonie... Prietenii noştri au fost anunţaţi... Nimic, deci, nu ne mai poate împiedica.

— Nimic! rosti Jeanne cu o voce care ar fi înmuiat până şi inima unui tigru fioros.

Dar domnul d'Etioles era mai mult şi mai rău ca un tigru: surâse.

Între cele două fiinţe se instala apoi o tăcere înspăimântătoare... ea se zbătea într-un fel de agonie; el o străpungea cii o privire nemiloasă.

În cele din urmă, revolta făcu loc disperării din sufletul ei şi, cum încercă să-i ia mâna, se dădu înapoi, tremurând şi, cu o voce sacadată, arzătoare, îi zise:

— Domnule, vă rog, ascultaţi-mă... fără să mă întrerupeţi... Ceea ce-mi spuneţi este imposibil... Numiţi-mă sperjură, spuneţi-mi cum vreţi... dar căsătoria asta nu se, va face... Da, e adevărat... acum o lună v-am dat consimţământul... dar staţi... da! Citesc în ochii voştri că ştiaţi... că am spus da într-un moment de frică vecină cu nebunia... Trebuie să vă mai amintesc acea abominabilă seară în care simţeam că mă cuprinde o înspăimântătoare, disperare?...

Izbucni în hohote de plâns şi, printre sughiţuri, continuă:

— Da, disperare!... nu vedeam în jurul meu decât priviri insolente... mi se şopteau lucruri hidoase... pentru prima oară înţelegeam cruzimea destinului meu... vedeam clar ce voiau bărbaţii aceia care veneau aici sub pretext că ascultă muzică sau poezie. Singură! Singură pe lume, îmi era frică... mă simţeam împinsă puţin câte puţin spre un abis... tremuram... plângeam... şi când v-am văzut, singura mea rudă, mi-am zis că m-aţi putea salva... Şi când mi-aţi spus că nimeni nu va mai îndrăzni să insulte cu privirea pe cea care va purta numele vostru, m-am gândit la această căsătorie... cum te gândeşti la călugărie... şi am spus da !

— Şi ce anume s-a schimbat de atunci? întrebă, cu răceală, d'Etioles. Astăzi cum de n-o aveţi pe lângă voi pe minunata voastră mamă, doamna Poisson?

— Astăzi, domnule, ceea ce s-a schimbat e că... s-a întors domnul Tournehem... şi el mă va apăra!

— Şi cum?! Unchiul îi va lua deci locul nepotului!... ricană d'Etioles.

Jeanne se ridică, cu chipul îmbujorat. O incredibilă demnitate se putea citi pe faţa ei.

— Domnule, vă previn, ceea ce spuneţi e o blasfemie. Ar fi bine să uitaţi pentru totdeauna mârşăvia pe care tocmai aţi spus-o.

Ochiul sticlos îi aruncă o privire.

— Mai scurt! Mă daţi deoparte!... Acest cumsecade şi drăguţ verişor era bun acum o lună. Acum e bun de alungat, ca ultima puşlama!

— Iartă-mă, Henri, reluă Jeanne, cu o inefabilă blândeţe. Nu vă alung. Din contră, vă implor să rămâneţi acelaşi verişor afectuos... întreaga mea prietenie, întreaga mea recunoştinţă vă sunt datoare...

— Dar, pentru numele bunului Dumnezeu, de ce această căsătorie a devenit brusc imposibilă?...

— Henri! Henri, nu mă obliga să fiu crudă!...

— Vorbiţi! Pot asculta orice...

— Ei bine, nu vă iubesc! spuse Jeanne cu o adorabilă simplitate.

Henri d'Etioles izbucni într-un uriaş hohot de râs, care o descumpăni pe fată.

— Motivul nu e valabil! exclamă el. Eu vă iubesc... şi vă iau de soţie!

— Domnule, zise Jeanne, rugătoare, cu mâinile împreunate pentru rugăciune. Dacă vă spun...

— Ce?... Spuneţi, totuşi, iubita mea logodnică.

— Sunteţi un om de onoare, murmură tânăra fată cu o voce pasionată. Sper că nu vreţi să abuzaţi de un moment de disperare... şi să provocaţi nenorocirea unei inimi care... nu numai că nu vă iubeşte... ba, mai mult... adoră pe un altul!...

Domnul d'Etioles, liniştit, dădu un bobârnac jaboului de dantelă.

— Asta e tot? întrebă el cu o voce glacială.

Jeanne rămase împietrită, cu respiraţia tăiată, cu ochii măriţi de groază, stupefiată, ca la vederea unui lucru monstruos.

— Aşa că, urmă Henri d'Etioles, hai să terminăm cu galanteriile, scumpa mea. Dacă doreşti, putem discuta serios acum.

— Serios! bâigui fata, în continuare în picioare, clătinându-se de oroare. Ce?... Ceea ce v-am spus...

— Nu are nici un fel de importanţă! Nu mă iubiţi? Mă căsătoresc! Îl iubiţi pe un altul? Mă căsătoresc...

— Ah! izbucni tânăra fată, roşie de indignare, prea multă îndrăzneală! E revoltător! Cine sunteţi dumneavoastră, domnule, de îndrăzniţi să-mi vorbiţi în felul ăsta, în casa mea?... Îmi era milă!... Tremuram la gândul supărării ce urma să v-o fac! Atitudinea dumneavoastră ciudată ajunge să mă dezlege de douăzeci de jurăminte! La dracu', cum ziceţi dumneavoastră! O să simţiţi că nu sunt o fiinţă care să se lase insultată... Ieşiţi, domnule!

— Mă alungaţi!

— Ca pe un lacheu! Pentru că vorbiţi unei femei într-un fel în care nici un lacheu n-ar îndrăzni s-o facă!

— Iar eu n-am să ies! bombăni d'Etioles, ridicându-se, la rândul lui. Fie, am vorbit ca un lacheu! Voi acţiona ca un stăpân!

— Oh! Asta e deja prea mult! strigă tânăra fată, întinzând mâna spre un clopoţel, pentru a chema servitorii.

D'Etioles întinse braţul. O fulgeră cu privirea. Vocea îi devenise şuierătoare:

— Cheamă-i, nefericito! Îţi jur că primul sunet al clopoţelului va fi sunetul clopotului ce va anunţa moartea tatălui tău!...

— Moartea tatălui meu! bâigui Jeanne, fulgerată.

Se oprise, tremurând, cu mâna pe inimă, pentru a o împiedica să-i sară din piept.

Cu un salt, omuleţul pipernicit şi pricăjit fu lângă ea:

— Îmi acordaţi o întrevedere de două minute?

Ea aprobă din cap, nemaiavând forţă pentru a scoate vreun cuvânt.

Iar el, cu vocea răguşită, cu trupul lui sfrijit, brusc semeţit, precum o viperă, cu privirea arzătoare, îi zise:

— Ascultaţi, gâfâi el, cu cuvintele întretăiate, voi nu-l cunoaşteţi prea bine pe bunul nostru rege Ludovic al XV-lea... Cel Mult Iubit...

Un geamăt surd sfâşie pieptul tinerei fete.

— Cel Mult Iubit e capabil de orice în cazul în care se apucă să strângă noi impozite... de orice, zic eu, chiar şi să dea satisfacţie mâniei populare! Or, protestele populare, în clipa de faţă, acuză foarte tare pe excelenţele lor, intendenţii generali ai finanţelor... Şi, dacă nu mă înşel, domnul de Tournehem e titularul intendenţei generale a Picardiei.

Jeanne tresări. Un fior de spaimă îi străbătu trupul.

— Ieri, continuă d'Etioles, cu acelaşi mormăit al vocii sale joase, ieri deci, întorcându-mă de la vânătoare, regele a semnat o ordonanţă... un nimic de ordonanţă... Numai că ea ordonă o anchetă asupra conturilor intendenţelor generale... Nefericiţi acei intendenţi generali care nu vor fi găsiţi în regulă!... în cel mai bun caz, pot spera să fie spânzuraţi cât mai sus şi cât mai repede... cel puţin în cazul celor care nu sunt nobili, ca domnul de Tournehem, în care caz vor avea dreptul să fie descăpăţânaţi pe butuc de către un călău calificat...

— Oh! Visez! murmură Jeanne. E un coşmar atroce!...

— Ei bine? reluă d'Etioles cu un râs înspăimântător. Ce zici de asta: regele nostru, Ludovic cel Iubit, va ordona tăierea capului iubitului nostru unchi!...

— Mizerabilule! zise ea cu o, voce pe care o crezu înfricoşătoare, dar care era slabă ca o adiere. Mizerabilule, ştiţi foarte bine că domnul de Tournehem nu poate fi necinstit!

— Am dovada că lucrurile stau astfel, dulcea mea logodnică.

— Bine, dar a lipsit atâta timp din ţară!...

— Da, dar el e cel care a semnat toate actele contabile ale intendenţei, de fiecare dată când se întorcea în ţară... fără să le citească, ce-i drept!

— Infamie! Şi el care vă numise sub-intendent!...

— Tocmai acest lucru mi-a permis să strâng toate probele...

— ... probele propriilor voastre furtişaguri!

— Hmm! Numai că el e cel care semnează!

— Oroare! Oroare!...

— Consimţiţi să fiţi soţia mea? Îl dezvinovăţesc pe tatăl vostru! Nu consimţiţi? Îl ucid!

— Pe unchiul vostru!...

— Gradul de rudenie e insuficient! Nu vreau să-mi salvez decât socrul!

Clătinându-se, în pragul prăbuşirii, Jeanne se sprijini de un fotoliu, în timp ce d'Etioles o privea, cu braţele încrucişate...

Faţă în faţă, se măsurau din priviri.

Erau amândoi livizi.

Cu un efort de voinţă, cu o voce furioasă, ea reluă:

— Sunteţi o fiinţă infamă!

— Şi mai cum?

— Sunteţi mai hidos ca un călău!

— Continuaţi! Continuaţi!

— Să ştiţi că vă urăsc cu o ură de necuprins şi dacă aş putea, v-aş ucide ca pe un câine turbat!

— Continuaţi! Continuaţi!

— Iertare! gemu Jeanne, aruncându-se în genunchi, în faţa lui. Iertare, pentru mine! Iertare pentru el! Iertare pentru tatăl meu!... Dacă aţi şti cât a suferit!... Dacă aţi cunoaşte generozitatea acelui suflet!... Ah! Domnule, nu sunteţi un om lipsit de milă, nu-i aşa?... Aţi vrut, poate, să mă puneţi la încercare?... Oh! Fiţi bun... fiţi iertător... şi vă voi iubi ca pe un frate... şi vă voi binecuvânta în fiecare clipă a vieţii mele!...

Spunând acestea, nefericita vedea apărând în faţa ochilor săi fantoma unei femei care, ca şi ea, avusese de ales între cele două nenorociri ale abominabilei dileme...

— O, mamă! Tu, cel puţin, îl iubeai pe cel căruia îi cedai!... Şi, cu toate păcatele lui, era demn de iubirea ta!... O, tată, ştii că păcatul tău va cădea, întreg, asupra copilului tău!...

Un rânjet de hienă o întrerupse:

— Într-adevăr! tună vocea lui Henri d'Etioles, îmi faceţi onoarea de a îngenunchea la picioarele mele! Şi ar trebui să fiu foarte fericit din cauza asta, nu-i aşa? Şi apoi voi pleca însoţit de binecuvântările voastre... Mulţumesc, verişoară!... Ei bine, da! Sunt urât! Sunt înspăimântător! Da, hidoşenia mea morală poate face să pălească urâţenia mea fizică! Da! Sunt scund, bolnăvicios, pricăjit, cu un umăr lăsat, cu un chip lipsit de cea mai mică urmă de farmec, iar în capul meu de avorton am îndrăzneala să fac planuri măreţe! Da, am hotărât că splendida voastră frumuseţe va acoperi cu strălucirea ei mizeria acestui corp debil...

Se opri câteva clipe, făcând vizibile eforturi pentru a-şi relua respiraţia, apoi reluă:

— Antoinette, ascultaţi-mă bine! Nu faceţi apel la mila mea, căci nimănui nu i-a fost milă de mine, nici chiar vouă! Vreau să mă ridic; rang cu rang, treaptă eu treaptă, chiar de-ar fi ca unele trepte să fie cadavre, până în vârful ierarhiei şi al bogăţiei. Eu, avortonul, vreau să văd tremurând sub privirea mea un întreg regat! Da, vreau ca palatul meu să devină centrul tuturor sărbătorilor, templul bunului gust, farul luminos

care să atragă toate păsările inteligente de care am nevoie. Lumina asta veţi fi voi, Antoinette! Veţi fi voi, altfel voi fi necruţător... Aşa am hotărât!...

— Ai milă! Henri! Henri!... Frate!... prietene!

Se târa în genunchi, plângând în hohote, pe jumătate nebună de durere.

— Terminaţi! Sunteţi a mea? Tac! Nu? Într-o oră voi fi la consiliul de anchetă şi în seara asta chiar, domnul de Tournehem va fi găzduit la Bastilia... aşteptându-se şi la alte delicii.

— Îndurare! Oh! Îndurare!... ai milă!...

Henri d'Etioles îşi puse pălăria pe cap, cu un gest de nerăbdare. Cu o zmucitură se eliberă din înlănţuirea lui Jeanne, care-i cuprinsese genunchii şi se îndreptă spre uşă.

În mijlocul salonului se opri şi sumbru, tragic, fatal, o întrebă:

— Deci, e da?... Sau e nu?...

Nefericită, cu un gest disperat, înălţă braţele spre cer şi cu o voce pierdută, pronunţă:

— Da...

— Consimţiţi să deveniţi doamna d'Etioles?

— Da!

— Veţi fi gata mâine?

— Da!

Cele trei da-uri se succedară, din ce în ce mai slabe... ultimul fu ca adierea unui suflet ce-şi ia zborul...

Henri Le Normant d'Etioles o salută cu răceală din locul în care se oprise; apoi, deschizând uşa, coborî scara cu un pas hotărât şi liniştit.

Jeanne-Antoinette, rămasă singură, se ridică, buimacă, cu privirea rătăcită, tremurând, îşi acoperi chipul arzând cu palmele.

— Aer! murmură ea, aer! Oh! Simt că mă sufoc!...

Clătinându-se, aproape inconştientă, se îndreptă spre una din uşile balconului, o deschise cu o smucitură şi se aplecă peste marginea din fier forjat a balconului...

Aerul proaspăt îi făcu bine. Începuse să-şi revină. Respiră adânc, cu mâinile încleştate de bara din fier, bâiguind cuvinte fără şir:

— Unde mă aflu?... Ce s-a întâmplat?... Oh! Ce groaznică nenorocire!... Pierdută... Sunt pierdută!...

În clipa aceea, se auzi un vuiet la capătul străzii, dinspre Luvru. În faţa ochilor ei apăru o imagine uimitoare... încadrată de două escadroane de cavalerie uşoară lansate într-un galop furtunos, îşi făcu apariţia glorioasă, însoţită, de uralele burghezilor şi oamenilor de rând, precum şi de sclipirea săbiilor, o caleaşca strălucitoare.

Brusc, caleaşca, gentilomi, cavalerişti, tot cortegiul se opri sub balconul ei.

Jeanne vru să se ascundă, dar picioarele nu o ascultară... genunchii i se înmuiaseră... trebui să rămână acolo, agăţată de bara de fier, la fel de palidă ca un mort ce încearcă să-şi părăsească mormântul...

Din caleaşca coborâră doi bărbaţi...

Unul era locotenentul de poliţie Berryer; celălalt era Ludovic al XV-lea, regele Franţei.

Regele, cu toate că era cam greoi, aşa cum ni-l arată mărturiile de epocă, nu era lipsit de graţie, se îndreptă spre marele portal al palatului Argenson, urmat de Berryer, cu capul descoperit, puţin aplecat de spate.

Tocmai când erau pe punctul de a dispărea sub portal, izbucni o voce, o voce pe care Jeanne o recunoscu, căreia îi pricepu ironia insolentă şi care venea de sub balcon:

— Trăiască Cel Mult Iubit!

Şi Henri d'Etioles îşi agita frenetic pălăria, lansând strigătul căruia îi răspundeau aclamaţiile mulţimii.

Ludovic al XV-lea se întoarse şi salută cu mâna fidelul supus ce provocase acel entuziasm popular, ale cărui manifestări începuseră să fie tot mai rare. Maşinal, îşi înălţă privirea... până-n dreptul balconului micului palat Régence...

În clipa aceea tresări şi roşi vizibil. Jeanne se îmbujora şi un frison îi străbătu corpul. Pentru o clipă, privirile lor se încrucişară... se îmbrăţişară.

— Trăiască Regele! repetă d'Etioles. Trăiască Cel Mult Iubit!...

Ludovic al XV-lea, ca şi când ar fi vrut să întoarcă salutul poporului său, se descoperi şi, cu ochii aţintiţi pe balcon, surâse gentil...

Mulţimea striga Vivat... dar salutul regal ei îi fusese adresat!

După care Ludovic al XV-lea dispăru sub portalul palatului Argenson.

La capătul puterilor, Jeanne se întoarse şi merse, împleticindu-se, până în salon, unde căzu în braţele doamnei Poisson, care nu pierduse nici un detaliu din această scenă.

Dar cu acea incredibilă energie, care va fi întotdeauna un motiv de mirare în ceea ce-o privea pe această ciudată fată, îşi învinse pe dată slăbiciunea de moment; se apropie din nou de balcon, atrasă ca de un magnet de speranţa care o făcea încă să palpite; privirea sa se fixă asupra palatului Argenson, ale cărui porţi erau larg deschise, iar din cadrul lor o vedenie o făcu să fie străbătută de un lung fior de spaimă. Un chip palid şi fatal îşi ridică ochii spre ea. Cum îşi ridicase mai devreme privirea şi regele...

De acolo, din obscuritatea portalului, o privea, cum o privise şi regele, un bărbat.

"Bărbatul din luminişul de la Ermitage! murmură Jeanne. Oh! De ce mă priveşte aşa! Oh!... se apropie... vine aici... ce vrea de la mine?... De ce bărbatul ăsta vrea să intre în viaţa mea în această nefericită zi?"

Capitolul IV Plângerea lui Damiens

François Damiens intrase în palatul Argenson chiar în momentul în care Henri Le Normau d'Etioles pătrundea, la rândul lui, în micul palat Régence al doamnei Poisson.

Palatul marchizului era un adevărat minister. Acolo se discutau şi se rezolvau afacerile de stat. Iată de ce numeroşi solicitanţi se prezentau zilnic la intrarea palatului ce era păzită de un elveţian falnic şi dolofan.

Curtea era străbătută de impiegaţi şi sub-impiegaţi ce se plimbau de la o clădire la alta cu vrafuri de hârţoage sub braţ. Toţi erau tăcuţi şi alunecau ca nişte umbre.

Dar toată această forfotă pe care Damiens o remarcase imediat şi care-i produsese un zâmbet de satisfacţie, pe care şi-l reprimă repede. Îl făcea să spere că, printre toţi acei solicitanţi şi funcţionari, va trece neobservat.

Dar nici nu intră bine, că şi fu interpelat de elveţian:

— Ei! Prietene... unde te duci?

Acest elveţian tutuia pe toţi amanţii; tutuirea era o formă de afecţiune sau de ameninţare... Fără să mai aştepte răspunsul, adăugă:

— Dacă ai o scrisoare dă-o portarului!

François Damiens clătină aprobator din cap şi se îndreptă spre stânga, spre o mare uşă vitrată pe care i-o arătase elveţianul. Un bărbat, aşezat în faţa unui birou, într-o cameră sever mobilată, scria ceva într-un registru

— Ce doriţi? întrebă el, fără să-şi ridice capul.

— Domnule, zise Damiens, cu acea voce surdă şi ciudat de timidă, adeseori metalică şi sonoră, ce-i era caracteristică, aş dori... să vorbesc excelenţei sale, domnului Ministru...

— Daţi-mi audienţa...

— Audienţa?

— Da, zise portarul ridicându-şi capul; scrisoarea prin care vi se acordă o audienţă... N-o aveţi?... Dar ce, credeţi că la domnul marchiz d'Argenson se intră ca la cârciuma?

— Scuzaţi-mă, domnule, zise Damiens cu mare blândeţe, dar nu ştiam regulă...

— Ei bine, acum ştiţi, deci scrieţi-i! Într-o lună, cel mult două, veţi ii convocat, cu condiţia ca domnul director al audienţelor să aibă referinţe bune despre dumneata...

O mare nemulţumire apăru pe chipul lui Damiens. Îşi încreţi fruntea. Lăsă să-i scape un oftat profund. Încercă să se retragă.

— Sărman amărât! murmură portarul. Ai venit fără îndoială de departe, din provincie?

— Tocmai de la Béthune, domnule!

— Vezi!... Cum vă numiţi?

— Jean Picard, răspunse Damiens, fără cea mai mică ezitare.

— Şi căutaţi ceva de lucru, nu-i aşa? Cunosc povestea! Câţi ca dumneata n-am văzut eu venind tocmai de la mama dracului, ca atraşi de un miraj, la Paris, plini de speranţe, ca apoi... să sfârşească într-o închisoare oarecare... Iată... chipul dumitale trist mă face să-ţi dau un sfat bun: întoarce-te în satul dumitale.

Damiens dădu din cap.

— Vă mulţumesc, domnule, zise cu vocea sa joasă. Mă compătimiţi... şi vă mulţumesc pentru asta! Căci: lucrul ăsta mi se întâmpla extrem de rar. Dar îmi este imposibil să plec... am ceva foarte important de făcut la Paris.

— Ce anume?

— Vreau să înaintez o plângere Maiestăţii Sale, zise Damiens cu un accent straniu de această dată.

— Ei, ei! Asta e deja altceva! Aveţi plângerea la dumneavoastră?

Damiens întredeschise vesta şi lăsă să se vadă colţul unui plic mare.

— Iat-o! zise el, încleştându-şi mâna pe plic.

Şi cu aceeaşi mână atinse un obiect lung şi ascuţit, ascuns în fundul buzunarului; apoi repetă:

— Iat-o!... Aş vrea să-l rog pe excelenţa sa domnul Ministru de a-l înmâna în locul meu, adăugă el rece.

— Nu mai spune! exclamă portarul, cu un ridicat din umeri, de o îngăduitoare milă. E mult mai uşor să-i vorbeşti regelui decât ministrului său. Maiestatea Sa primeşte plângerile în fiecare zi. Mergeţi şi aşteptaţi sub portal. Când o să-l vedeţi pe rege coborând din caleaşca, puneţi un genunchi pe pământ şi întindeţi-i plicul. Fiţi sigur că-l va lua cineva... Dar ca să vă spun că Maiestatea Sa o va şi citi... drace!... asta-i altă poveste...

— Spuneţi că regele o să vină aici? exclamă Damiens.

— De asta sunt sigur.

— Aici?

— Aici!...

— Ah! murmură Damiens, deci nu m-au minţit!

— Ce-aţi spus?...

— Am spus că e un mare noroc că Maiestatea Sa e mai uşor abordabilă decât domnul Ministru!

— Sărmane amărât! repetă portarul. Haide, duce-ţi-vă... faceţi cum v-am spus... şi mai daţi-mi de veste...

— Mulţumesc, domnule, zise Damiens, foarte calm, în timp ce o flacără se aprindea în privirea sa.

Ieşi fără grabă şi se duse să se ascundă într-un colţ al palatului.

Acolo închise ochii şi începu să aştepte, cufundat într-o ciudată reverie, căci adesea chipul i se albea iar fruntea i se umbrea, iar fierberea gândurilor sale făcea săi se zbată muşchii feţei, aşa cum vânturile furtunii fac să se tulbure oglinda unui lac...

Adeseori mâna se ridică încet până în dreptul pieptului şi se strângea cu un gest convulsiv.

Brusc, făcu ochii mari; se putea citi în claritatea lor angoasa mortală a unei viziuni, înspăimântătoare... Ce viziune?... Cine ar putea şti!... Poate că viziunea unui bărbat legat pe o roată în piaţa Grève şi căruia caii biciuiţi până la sânge îi smulg membrele zdrobite...

Ceva ca un suspin îi sfâşie pieptul... apoi ochii se închiseră din nou, iar figura lui răvăşită se linişti încetul cu încetul până luă o incredibilă expresie de calm...

Damiens aştepta...

Brusc, în capătul străzii se auzi tunetul unor cai în galop, tumultul mulţimii, strigăte, urale...

— Regele!... Regele... Trăiască regele...

François Damiens fu zguduit de un fior, îşi duse mâna dreaptă la piept şi murmură cu o voce tragică:

"A sosit clipa!... Clipa în care voi vorbi în numele tău, poporul meu, al durerilor tale, clipa justiţiei! Iar tu, Franţă, vino să citeşti plângerea pe care vreau s-o scriu cu litere roşii, cu sângele mizerabilului tău rege!..."

Caleaşca cu stema Franţei tocmai se oprea în faţa palatului.

François Damiens avansa un pas... apăru şi regele... Damiens puse un genunchi pe pământ şi, febril, mâna sa dreaptă căuta ceva la piept... apoi strânse cu putere obiectul pe care-l căutase mai devreme... mânerul unui pumnal... încă doi paşi şi regele Ludovic al XV-lea va fi în dreptul lui Damiens, care-l aştepta îngenuncheat, la pândă!...

— Trăiască Cel Mult Iubit! strigă în acea clipă decisivă vocea răsunătoare a lui Henri d'Etioles.

Regele se întoarse vioi spre stradă, vrând să vadă de unde vine strigătul acela de entuziasm.

Damiens, rece că destinul, încremenit ca o statuie de marmură, aştepta, cu privirea aţintită asupra regelui... îi urmărea toate mişcările cu o luciditate de muribund... îl văzu ridicându-şi încet privirea şi aţintindu-şi-o într-o altă direcţie... ridică şi el capul... privi şi el în aceeaşi direcţie... şi văzu şi el ce vedea regele...

Totul dură câteva clipe...

Dar în timp ce regele îşi reluase drumul, Damiens, îngrozitor de palid, dărâmat sufleteşte, murmura:

"Îl iubeşte!" Ce destin!... Ea îl iubeşte!... Oh! Cum aş putea să-l ucid pe cel pe care-l iubeşte ea!... Cum aş putea face să plângă iubitorii ei ochi azurii!... Oh! Nu pot!... nu pot s-o fac!"

Regele trecu...

Damiens, cu capul plecat, rămase aplecat, aproape prosternat.

Brusc, simţi o mână ce se lăsă pe umărul său. Se ridică înăbuşindu-şi cu greu un suspin şi-l recunoscu pe portar.

— Ei bine?... Unde-i plângerea?... N-ai îndrăznit, nu-i aşa?... La dracu', trebuia să îndrăzneşti...

Damiens îi aruncă o privire ciudată celui care-i vorbea astfel şi spuse cu blândeţe:

— Altă dată am să îndrăznesc, poate!...

— Da, dar poate că nu vei mai avea niciodată o ocazie aşa de bună.

Şi portarul se întoarse la ale sale, ridicând din umeri. Damiens se îndreptă spre stradă, cu ochii aţintiţi spre balconul pe care-l privise regele. Acum balconul era gol. Se gândea:

"Îl iubeşte... îl iubeşte pe rege!... Şi eu!... Eu!... Eu, care o iubesc!.. Totul e fără sens! Sărman nebun!..."

Pentru o clipă, ea apăru pe balcon... De data asta, privirea lui Damiens se întâlni cu privirea ei... Fu ca un fulger... Şi din nou ea dispăru...

"Oh! murmură el cu o neliniște a întregii sale fiinţe, trebuie să ştiu... Trebuie să mă duc acolo!... Dar sub ce pretext?... A, da! Să-i mulţumesc... pentru moneda de aur pe care o port în dreptul inimii ca pe un talisman pe care mi l-a dăruit un înger... îndrăzneşte!..."

— Domnule, zise brusc cineva pe care nu-l remarcase, vreţi să-mi faceţi plăcerea să urcaţi în trăsură şi să-mi acordaţi câteva minute?

Damiens îl privi stupefiat pe bărbatul slăbănog, dar elegant, ce-i vorbea ca unui senior.

— Sunt rudă cea mai apropiată a persoanei ce locuieşte acolo! adăugă bărbatul. Haideţi, urcaţi, vă rog!...

Maşinal, Damiens se supuse... Henri d'Etioles se aşează lângă el... Trăsura se îndepărtă în trapul cailor...

Capitolul v Noé Poisson

Ce misterioase legături ar putea exista între două fiinţe atât de puţin asemănătoare şi plasate la polii opuşi; ai societăţii: François Damiens şi Henri d'Etioles?

După toate aparenţele, nu se cunoşteau...

Şi cu toate astea, în faţa lacheilor muţi de uimire, ultra-bogatul sub-intendent al finanţelor îl invită să urce în trăsura sa pe sărmanul drumeţ cu haine aproape mizerabile.

Henri d'Etioles îl văzuse oare pe Damiens în clipa în care îngenunchea în faţa regelui?...

Sub acea fizionomie fatală descifrase oare enigma vie care era viaţa acelui bărbat?

Şi dacă ar fi fost aşa!... Da, dacă ar fi fost aşa, ce redutabile şi secrete calcule l-au îndemnat brusc să-l oprească şi să-l ia cu el pe drumeţ?...

Să lăsăm evenimentelor ce vor urma mijlocul — sau mai degrabă dreptul — de a răspunde la aceste întrebări.

Să lăsăm să se îndepărteze trăsura sub-intendentului şi, pentru câteva momente, să mai stăruim asupra faptelor şi gândurilor lui Jeanne.

În clipa în care tânăra fată a înţeles că François Damiens se îndreaptă spre ea, s-a retras instinctiv, cuprinsă de teamă. O căută cu privirea pe doamna Poisson, ca s-o cheme în ajutor; dar aceasta văzuse ceea ce era de văzut şi dispăruse fără zgomot.

Trecură zece minute, apoi o jumătate de oră... o oră...

Damiens nu mai apăru.

Liniştită în privinţa lui Damiens, toate gândurile sale se îndreptară către odioasa scenă ce se derulase în salon nu cu multă vreme înainte.

De acum încolo, aceea era situaţia în care se găsea! Devenise pradă lui Henri d'Etioles... Pentru o clipă, se gândi să-i spună domnului de Tournehem — tatălui ei! — tot ce se întâmplase şi asta cât mai repede cu putinţă!

Dar era imposibil s-o facă! Căci în clipa în care ar fi făcut-o, i-ar fi semnat condamnarea la moarte. Tatăl său i-ar fi interzis să cedeze ameninţărilor lui Henri, de asta era sigură! Şi atunci?... Atunci înspăimântătoarea pocitanie cu ochii saşii va acţiona prompt!

"Ce-i de făcut? Ce-aş putea face? murmură ea. Sunt condamnată... Nimic nu mă mai poate salva!"

Ciudat lucru!

Nu faptul că urma să devină soţia lui Henri şi că ar fi urmat ca de a doua zi să poarte numele de d'Etioles îi provoca oroarea de neînvins pe care o simţea crescând în sufletul ei din clipă în clipă... Ceea ce o înspăimânta, ceea ce o făcea să tremure de spaimă, era faptul că simţea sau credea că înţelege că acea căsătorie era începutul a ceva...

A ce?... Nu avea nici cea mai mică idee de ceea ce-ar fi putut fi... Dar trebuia să fie ceva groaznic... ceva ca o profundă şi secretă maşinaţiune în care ea devenea o rotiţă inconştientă, lipsită de voinţă... rotiţa unui mecanism... Oh! A unui mecanism destinat să strivească pe cineva.

Dar pe cine? Cine este victima?... Ea însăşi?... da? Nu?

Domnul de Tournehem?... Cu atât mai puţin... Dar atunci cine?... Cine?...

În faţa cui se va ivi, din locul său întunecos, în care stă la pândă, Henri d'Etioles, cu trupul lui de gnom răutăcios.?...

"Oh! continuă ea, simt că-mi pierd minţile!... Simt că mă scufund în întuneric şi spaimă!... Tremur... îmi este frică... şi nimeni! Nimeni lângă mine, în care să pot avea încredere, nimeni care să-mi arate drumul, să mă încurajeze şi să mă apere!"

În acel moment i se aduse o scrisoare, pe care o deschise cu gesturi febrile. Era trimisă de domnul de Tournehem. Tatăl său o felicită pentru proiectata căsătorie, nu fără a-şi manifesta o oarecare surpriză. Îşi anunţa vizită pentru orele serii, deoarece dorea să-şi petreacă după-amiaza ca să colinde prin magazine, să cumpere câteva "fleacuri". Îi făcea, de asemenea, un călduros portret lui Henri d'Etioles.

Jeanne lăsă scrisoarea să-i cadă din mână şi izbucni în hohote de plâns.

"O, tată! Sărmanul meu tată! Tu mă feliciţi pentru căsătorie; ce crudă ironie!"...

Se scurseră câteva ore. Se apropia seara. Contrar obiceiului, doamna Poisson nu venise să se învârtă în jurul celei pe care o numea fata sa. Şi doamna de Hausset se abţinu de la orice vizită... Jeanne nu remarcă aceste neobişnuite absenţe într-o astfel de zi — căci mai mult ca sigur ele erau la curent cu ceea ce urma să se întâmple a doua zi. Insolită situaţie...

Cufundată într-un fotoliu, cu faţa ascunsă în mâini, Jeanne medita. Sufletul ei bătăios, spiritul său îndrăzneţ o făceau să imagineze, una după alta, toate formele posibile ale unei revolte.

Poate că va sfârşi prin a găsi o soluţie...

Căci îşi ridică brusc capul, cu o lucire de speranţă în ochi...

"Da... murmură ea încet, atât de încet că aproape nici ea nu se auzea, de ce să nu opunem forţei, forţa?... Fiindcă acest om este o ameninţare mortală, de ce să nu-l ameninţ şi eu?... Pentru ce un om devotat, loial, să nu se ridice în faţa lui şi să-i strige, cu spada în mână: «D'Etioles, ceea ce vrei să faci e o infamie! D'Etioles, trebuie să distrugi în faţa mea dovezile abominabilei tale calomnii, căci de nu, spadă va decide! Ne vom bate până ce unul din noi doi va cădea răpus!...» "

Jeanne îşi strângea fruntea în palme, ca pentru a obliga să ţâşnească de acolo o idee încă puţin confuză. Brusc, scoase un strigăt de bucurie:

"Sunt salvată!... Oh! Tânărul acela mă va salva !... El o să-l salveze şi pe tata!.. Cavalerul acela... cum îl cheamă?... A! Da... cavalerul d'Assas... l-am citit în privire, flacăra unui nemărginit devotament... da, da... iată salvatorul!... Ah! Trebuie să-mi aduc

aminte adresa pe care i-a dat-o contelui du Barry! Ah! Trebuie să-mi aduc aminte!... Chiar de-ar fi să-mi storc creierul în mâini, aşa cum fac cu fruntea!... Ah! Mi-am adus aminte!... Sunt salvată! A zis la «Trei Delfini», strada Saint-Honoré!..."

Se repezi spre o mobilă scundă, de China, ce-i servea de birou, scoase o hârtie şi, la inspiraţie, dintr-o răsuflare, fără să mai stea pe gânduri, scrise:

"Nu vă cunosc şi nici dumneavoastră nu mă cunoaşteţi. Dar ieri, în luminişul de la Ermitage, mi-aţi apărut ca tipul perfect al cavalerilor de odinioară ce cutreierau lumea pentru a lua apărarea celor oprimaţi, declarând război răului... am o încredere nelimitată în voi, fără a vă putea spune de ce!... Sunteţi cel pe care-l cred eu? Oare am văzut eu bine pe chipul şi în atitudinea dumneavoastră că nu v-aş fi indiferentă?... Dacă da, atunci, veniţi fără a mai pierde o clipă în strada Bons-Enfants... Veniţi! Veniţi, oricare ar fi ora din zi şi din noapte la care veţi primi aceste rânduri! Dar până mâine dimineaţă!... Veniţi fără să pierdeţi o clipă... Mâine va fi prea târziu!... Dacă v-am inspirat cea mai mică urmă de simpatie, dacă în inima dumneavoastră se găseşte puţină milă pentru o fată pusă în faţa unei înspăimântătoare ameninţări, dacă vreţi să îndepărtaţi de mine oribila catastrofă ce atârnă asupra capului meu, veniţi!... Vă aştept ca pe singurul om capabil să mă salveze!"

Apoi semnă:

"Tânăra în roz din luminişul pădurii Ermitage".

Şi, la post-scriptum, adăugă:

"Strada Bons-Enfants, peste drum de palatul Argenson, întrebaţi de domnişoara Jeanne-Antoinette Poisson! Oh! veniţi!..."

Fără s-o recitească, împături hârtia parfumată şi o introduse într-unul din acele plicuri de mătase, pe care le folosea de obicei, scrise adresa şi-l sigila cu ceară.

"Pe cine să trimit cu scrisoarea? se gândea ea. Pe unul din servitori?... Ah, nu!... Pe Louise?... Poate... Dar nu, Louise e mult prea slabă... Otrava va şti totul... şi mă feresc de cumătră Poisson... mai ales că în toată această afacere joacă un rol care nu-mi este absolut deloc clar... Dumnezeule! În cine oare să am încredere?"

În timpul ăsta, magnifica pendulă din porţelan de Saxa bătu ora cinci. Ca şi cum ar fi aşteptat bătaia pendulei, cineva ciocăni uşor în uşa salonului şi, fără să mai aştepte răspunsul, intră.

— Nu te deranja, fetiţo, făcu un bărbat cu o voce ascuţită şi puţin răguşită, nu-s decât eu... eu, tătucul Poisson, iubitul scumpei sale fetiţe!...

— Beţivul ăsta! murmură Jeanne, tresărind. Da!... De ce nu?... Pentru câteva parale, face tot ce-i spun eu... da, iată curierul... o să ducă scrisoarea... iar mâine nici măcar nu-şi va mai aduce aminte...

Cel care tocmai intrase era un bărbat între două vârste, corpolent, cu picioarele scurte, cu faţa congestionată, ce clipea permanent, buzat; îşi trăgea mereu nasul iar

figura sa, cu trăsături grosolane din naştere, dar accentuate de vârstă, purta stigmatele viciului. Era îmbrăcat cu un exces de prost gust. Îmbrăcămintea, puţin prea bătătoare la ochi, era pătată cu vin: vesta cu bumbi era din mătase, dar era ruptă în câteva locuri; avea panglici din aur la pantofi, dar pantofii erau plini de noroi. Tricornul era pus aiurea, deasupra unei peruci încâlcite.

— Uf! făcu el, lăsându-se să cadă într-un fotoliu. Ce cald poate să-mi fie!

— Şi sete, nu? întrebă Jeanne pe un ton de alint, în timp ce venea spre el.

— Fata mea, zise omul, râzând, cu un râs vulgar, ţine minte; o dată pentru totdeauna, cele ce ţi le spune papa Poisson... Noé Poisson... Ei bine, îmi este întotdeauna sete, fie că-i vară, fie că-i iarnă, toamnă sau primăvară... setea, vezi tu... e marele prieten al omului... căci un om căruia nu-i este sete... nu bea, nefericitul!

— Şi dumneavoastră vă e întotdeauna sete? întrebă Jeanne, învingându-şi dezgustul pe care i-l inspira personajul.

— Întotdeauna, fata mea... Dar ce drăguţă eşti cu mine astăzi!... Nu-ţi fac un reproş, dar de câte ori vin aici... o dată la două sau trei săptămâni... abia dacă scoţi două sau trei cuvinte cu bietul tău tată! Cu sărmanul tău tată! adăugă el, scoţând o batistă uriaşă plină de tutun fărâmiţat şi ştergându-şi ochii.

O fi fost durerea? Sau tutunul fărâmiţat ce-i pătrunsese în ochi?... Cert este că, fără voia lui, ochii se umpluseră de lacrimi, de mari şi adevărate lacrimi.

— Uită-te bine la mine: plâng... Dar ce spuneam?... A! Da! Că-mi este mereu sete. Nu ştiu cum se face, dar cu cât beau mai mult, cu atât îmi este mai sete... Numai că...

— Numai că?... Haide, povestiţi-mi micile necazuri ce vă supără...

— Dar ce drăguţă este astăzi cu mine fetiţa mea!...

— Ce vreţi, zise Jeanne, scuturându-se de silă... sunt zile în care sunt atât de fericită încât încerc să-i fac fericiţi şi pe cei din jurul meu...

— A! Da!... înţeleg... s-ar părea ca mâine e o zi mare... şi că mâine trebuie, să fiu în mare formă... bun!... dar dacă tu eşti fericită, ei bine, eu nu sunt... Poţi să mă înţelegi?... Sunt într-una din zilele în care am o sete turbată şi nici o para chioară în buzunar!...

— Adevărat?...

— Asta-i purul adevăr! Atât de adevărat încât, mai adineauri, amicul Crébillon a avut neruşinarea să susţină că sunt. Beat... Beat! Eu!... Asta mă face să plâng...

Dacă e să vorbim cinstit, adevărul e că rar i s-a întâmplat amicului nostru Noé Poisson să fie mai beat ca în ziua aceea.

Jeanne îşi frângea mâinile de disperare.

Problema era dacă Poisson putea să ducă scrisoarea...

Îşi punea această întrebare eu o nelinişte crescândă. Dar, pe de altă parte, beţia evidentă a personajului nu era cea mai bună garanţie că nu o va trăda?

— Ascultaţi! zise ea, jucând totul pe o carte. Aveţi nevoie de bani? Am să vă dau eu.

Văzu în ochii beţivului o lucire de fericire când îi flutură prin faţa ochilor o punguţă în care era o duzină de ludovici.

Poisson întinse mâna nehotărât, în timp ce ochii săi spălăciţi se aprinseseră.

— Oh! Oh! făcu el, pe un ton de cea mai profundă tandreţe admirativă.

— Pungă asta vă aparţine, cu condiţia să-mi faceţi un mic serviciu.

— Zece servicii! O sută de servicii! Mii şi mii de servicii!

— Luaţi această scrisoare, continuă Jeanne... Bine... Citiţi adresa... strada Saint-Honoré... Ştiţi unde este?... Bun... Ascundeţi scrisoarea în cel mai secret buzunar... Aşa... Aşteptaţi... încheiaţi-vă bine vesta... Acum îmi veţi promite două lucruri.

— Vă promit! Vă jur chiar! zise Poisson, întinzând mâna.

— Aşteptaţi! îi zise Jeanne cu răbdarea unui suflet disperat. Primul lucru ce trebuie să-l faceţi e să ieşiţi de aici fără să vorbiţi cu nimeni... înţelegeţi? Cu nimeni!

— Promit!

— Al doilea lucru pe care vi-l cer e să vă duceţi până în strada Saint-Honoré fără să vă opriţi... Dacă vedeţi o cârciumă, întoarceţi capul...

— Promit, fetiţo!... a mea e punga!

Jeanne îi întinse punga, pe care beţivul o cântări o clipă în palmă, o duse după aceea la buze, după care o făcu să dispară într-un buzunar.

Fata îşi împreună mâinile.

— Vă implor, adăugă ea cu atâta înflăcărare, încât beţivul fu cuprins de emoţie, vă implor, duceţi această scrisoare cât mai repede la adresa pe care v-am indicat-o.

— Plec! îi răspunse Poisson. Fie ca toţi dracii iadului să mă gâtuiască dacă voi scăpa un singur cuvânt celor de pe aici, chiar şi scumpei mele soţii... Fie să fiu condamnat ia o veşnică sete dacă mă voi opri într-o singură cârciuma înainte că scrisoarea să ajungă unde trebuie!...

Poisson se îndepărtă cu acea gravitate specifică a beţivilor care nu vor să se clatine.

Jeanne, cu mâinile împreunate, cu o sclipire de speranţă în ochi, îl văzu îndepărtându-se cât îi permiteau de repede aburii beţiei care îi ascundeau semnificaţia liniei drepte

Noé Poisson era beţiv.

Dar nu avea un suflet rău.

Jeanne îl ştia incapabil de o trădare.

"Într-o oră, se gândea ea, cavalerul d'Assas va primi scrisoarea mea! Voi fi salvată!..."

Şi, când peste o jumătate de oră, domnul de Tournehem intră în atelierul-salon, Jeanne alergă, uşoară şi graţioasă, în întâmpinarea lui şi se aruncă, radiind de fericire în braţele lui.

— Tată!... Bunul meu tată!...

— Aşadar, făcu domnul de Tournehem strângând-o la pieptul său, e totuşi adevărată toată această poveste pe care mi-a spus-o nepotul meu?... Vă iubiţi?... Vrei să te căsătoreşti?... Eşti fericită?...

Jeanne, tremurând, închise ochii şi, cu o voce fermă ce făcea irevocabil imensul sacrificiu pe care-l săvârşea, u răspunse:

— Da, tată...

Capitolul vi Cavalerul D'Assas

Se lăsa noaptea. După o zi luminoasă, un apus de o infintă dulceaţă îşi arunca vălul melancolic asupra bătrânului Paris care părea deja aţipit.

Era ora aceea nehotărâtă în care întunericul ce se năştea se lupta cu ultimele luciri ale soarelui pe străduţele strimte pe care rarele felinare ale nopţii nu se aprinseseră încă, deci în acele clipe, delicioase de calm şi împăcare un tânăr călăreţ trecea de poarta Roule în pasul calului său înspumat şi obosit.

O reverie profundă, un surâs nelinişţit al buzelor, un soi de extaz în ochii de o luminoasă francheţe, iată ce se putea citi pe chipul, acestui călăreţ atât de încântător prin tinereţea sa şi pe care îl mai întâlnisem pe drumul de la Ermitage la Versailles: era cavalerul d'Assas!

Sărman copil, cu fruntea senină ce părea deja cuprinsă de nimbul sacrificiului!

Era în chiar seara acelei frumoase zile de toamnă când, în luminişul însorit, sub frunzişul ruginiu, avusese acea adorabilă întâlnire care-o tulburase atât de mult şi în care se izbise atât de brusc de două evenimente care, cu cea mai mare forţă, pot face să bată mai tare inima unui tânăr de douăzeci de ani, o nobilă inimă aflată la începutul vieţii:

O iubire! Un duel!

Duelul... dacă e să spunem adevărul, nici nu se mai gândea la el, aproape că uitase figura dură şi privirea metalică a contelui du Barry.

Toate gândurile sale se adresau acelei ciudate necunoscute despre care nu ştia nimic, în afară de faptul că locuia pe strada Bons-Enfants, în faţa palatului Argenson...

Frumoasă? O, da!... era o frumuseţe delicată, cu pielea albă, având strălucirea sidefului, semănând cu una din acele nimfe ale pădurii, cu părul ei bogat, cu ochii în care se citea un amestec de îndrăzneală şi ele curiozitate dezarmantă şi în care dormitau vise de iubire, încă neclare, îndepărtate şi adânci.

Cine era?... Şi de ce se simţea cuprins de acel ciudat amestec de nelinişte surdă şi de dorinţă nestăvilită de a o reîntâlni, de a simţi mângâierea blândă şi glumeaţă a privirii sale?

De ce îi lăsase o atât de minunată impresie?

De ce în ţinuta ei atât de mândră, de ce în farmecul ce îl degaja era ceva atât de tulburător?

Călăreţul îşi punea aceste întrebări, în timp ce urca de-a lungul străzii Saint-Honoré.

Una din acele delicioase nelinişti, simptomul marilor pasiuni ce se trezeau, pusese stăpânire pe el din clipa în care îşi făcuse apariţia acea fiinţă suavă ce-şi ocupase un loc pe vecie în inima lui.

Pe ce drum venise din parcul regal de la Versailles până la Paris?

N-ar fi putut să spună.

Gonise disperat, fără să vadă nimic în jurul său şi nu-şi recăpătase nici măcar puţin din obişnuitul său sânge-rece decât în clipa în care văzuse în faţa sa masă diformă a Parisului, căruia aburii înserării îi deformau contururile.

Ajuns în locul în care periferia se termină şi începea strada Saint-Honoré, cavalerul făcu la dreapta. Şi intră în curtea unui han şi, imediat, un rândaş se ocupă de cal, în timp ce un servitor lua de pe şa coburii cu bagajul călătorului.

Hanul "Trei Delfini" era foarte căutat de provinciali, din cauza poziţiei sale: într-adevăr, era situat departe de cartierele zgomotoase, dar, în acelaşi timp, în apropiere de centrul economic şi financiar al oraşului.

Era un loc liniştit, tihnit şi respectabil.

În plus, bucătăria era excelentă şi preţurile moderate; jupânul Claude, proprietarul hanului, trecea drept un maestru al artei de a jupui fără dureri onor clientela, lucru ce reprezenta culmea onestităţii pentru un hangiu respectabil.

Ba, chiar mai mult, hangiţa, doamna Claude, era amabilă şi plăcută, cu cele douăzeci şi şapte de primăveri ale sale, bălaie şi dolofană, încât era cunoscută şi îndrăgită de călătorii care o alintau cu numele de "frumoasa Claudine".

În cele din urmă, apăru firma hanului, ce se legăna în bătaia vântului pe vergeaua metalică: de care era agăţată şi pe care trei delfini aurii se zbenguiau pe un fond azuriu, ce se învecina cu marea poartă de intrare a unei mănăstiri, aşa încât în caz de accident erai întotdeauna sigur că ai la îndemână un confesor; avantaj apreciabil, spunea jupânul Claude, când vrei să-ţi dai obştescul sfârşit cu acte în regulă.

Mănăstirea aceasta, ţinută de călugări învăţaţi şi foarte mare, judecând după faptul că se întindea între străzile Saint-Honoré şi Croix-des-Fetits-Champs, va adăposti cincizeci de ani mai târziu un club revoluţionar care va face ceva vâlvă în epocă şi care se numea mănăstirea Iacobinilor.

În felul acesta, vecinătatea liniştitoare a călugărilor, claponii umpluţi cu trufe şi ochii sprinţari ai hangiţei erau o triplă atracţie a acestui han, ce-i stabilise un solid renume printre călătorii din provincie.

Pe când cavalerul d'Assas descăleca în curtea hanului, jupânul Claude îşi făcea apariţia pe peronul cu cele patru trepte suficient de bine măturate. Şi cum tânărul cerea o cameră şi o cină, demnul hangiu, care remarcase, eu agerimea specifică speciei din care făcea parte, că viitorul său locatar nu avea lacheu iar punga sa părea pe punctul de a muri de inaniţie îi adresă acel salut prevenitor ce-l folosea de obicei cu oaspeţii săi mai puţin avuţi şi striga la servitor:

— Pregătiţi camera 25. Domnul se va simţi acolo ca un prinţ.

Numai că, împinsă de o legitimă curiozitate, doamna Claude apăru şi ea pe peron, în acelaşi timp cu soţul ei. Făcu şi ea o rapidă inspecţie noului venit. Şi la ea rezultatul inspecţiei se traduse printr-un număr de cameră.

— Nu, nu, zise ea, cu o voce autoritară. Camera 25 nu e liberă. Instalaţi-l pe domnul la 14.

În ce-l priveşte pe călător, 14 sau 25, îi era perfect indiferent.

Cu toate astea, ar fi putut manifesta o oarecare recunoştinţă pentru hangiţa ce se învârtea în jurul său, căci dacă 25 era o hrubă întunecoasă la mansardă, 14 era o frumoasă cameră la etajul doi, cu ferestre la stradă şi vedere spre frumoasele grădini ale mănăstirii Iacobinilor.

În sala comună în care se instalase imediat în faţa unei mese, acoperită cu o faţă de masă strălucind de curăţenie, nu remarcă nici faptul că "frumoasa Claudine" îl servea cu mâna ei, onoare pe care nu o acorda decât câtorva negustori de ţesături.

Nu catadixi să aprecieze nici mâinile durdulii, nici braţele dezgolite până la coate, nici ochii catifelaţi ai bunei hangiţe. Mâncă, cu acel robust apetit al vârstei care nu se dă bătut nici în faţa iubirii, apoi se retrase în camera sa — faimosul nr. 14, căreia doamna Claude, vizibil tulburată de vederea frumosului cavaler, îi făcuse în van elogiul, de altminteri pe deplin meritat.

În acel moment, era ora nouă.

Cavalerul era obosit. Drumul de peste zi fusese lung şi obositor.

Numai că nu pentru culcare începuse el să se pregătească.

Cu gesturi febrile, de nerăbdare, îşi schimbă hainele, îşi aranja nodul eşarfei, puse în ordine pliurile mantoului şi-şi lustrui teaca plină de praf a spadei.

Toate aceste preparative erau pentru a da o fugă în strada Bons-Enfants!...

Nu pentru a o revedea pe EA, cum s-ar putea crede, ci pentru a da târcoale unei case liniştite şi a privi îndelung o fereastră închisă şi, cine ştie, cu puţin noroc! Să ghicească o umbră în dosul perdelelor.

Când, în sfârşit, îşi termină toaleta, se duse să stingă cele două lumânări ce ardeau pe cămin.

În acea clipă, cineva începu să bată în poartă.

Se duse să deschidă şi, tresărind, se retrase un pas.

În întunericul culoarului se profila silueta trufaşă a contelui du Barry.

Cavalerul tremura.

Căzuse din cerul în care visele sale de iubire îl urcaseră în zbor.

Chipul contelui îi apărea ca o piază-rea. Ce figură sinistră! Cuta verticală de pe fruntea voluntară, sprâncenele stufoase şi negre, privirea arzătoare şi ironică, surâsul buzelor crispate, totul, pe chipul din faţa lui, exprima forţele Răului.

Îşi reveni repede din surpriză revederii şi nu se mai gândi decât la obligaţiile ce i le impunea acea politeţe atotputernică în vremurile acelea.

Se descoperi, se aplecă graţios şi spuse:

— Fiţi binevenit, domnule conte!

Contele du Barry intră, cu pălăria în mână şi-i răspunse:

— Sunt foarte jenat de faptul că trebuie să vă deranjez la ora asta, domnule cavaler.

— Iar eu sunt dezolat că sunt obligat să vă primesc într-o cameră mizerabilă de han...

Cei doi adversari se salutară. Apoi cavalerul spuse:

— Îmi veţi face cinstea să beţi cu mine în onoarea regelui?

— Onoarea va fi de partea mea!

Contele luă loc într-un fotoliu, iar cavalerul d'Assas chemă un servitor şi-i ceru să-i aducă o sticlă cu vin de Spania. Câteva clipe mai târziu, erau aşezaţi unul în faţa celuilalt, având între ei o măsuţă pe care erau două pahare şi o carafă cu vin de Xeres.

Cavalerul umplu paharele.

Ciocniră uşor, cu un fel de gravitate şi pronunţară împreună:

— În sănătatea Maiestăţii Sale...

Formulă neutră care-i scutea să închine pentru sănătatea celuilalt.

— Vedeţi, zise după aceea contele, prima mea vizită a fost la dumneavoastră. Regele s-a întors la Paris la ora opt, căci mâine dimineaţă are de lucru împreună cu domnul d'Argenson. Nu mi-am luat nici măcar răgazul de a trece pe la mine, atât de mare era grabă de a vă aduce omagiile mele.

— Omagii pe care sunt gata să le primesc şi pe care vi le înapoiez, spuse cavalerul.

Du Barry se înclină.

Şi în felul acesta, discuţia continuă câteva minute bune, atingând mai multe subiecte, cu excepţia celui care-i preocupa pe amândoi, în acea admirabilă uşurinţă a societăţii acelui timp, apogeu al mărilor curtoazii ale spiritului.

În cele din urmă, contele du Barry se ridică, pregătindu-se de plecare.

Şi numai atunci abordă subiectul care era, de fapt, scopul vizitei sale.

— Cavalere, zise el, mâine dimineaţă am de gând să fac o scurtă plimbare şi, cum conversaţia dumneavoastră mi-a provocat o atât de mare bucurie şi plăcere, aş fi deosebit de încântat dacă aţi accepta să mă însoţiţi.

— Cum să nu, conte! Pentru a putea avea onoarea de a vă întâlni, aş face din nou, bucuros, călătoria de opt zile care m-a adus la Paris.

— Minunat! Cu atât mai mult cu cât nu voi abuza într-atât de bunăvoinţa dumneavoastră; eu vroiam pur şi simplu să mă duc mâine dimineaţă până la Curţile Reginei, dacă locul vă face plăcere...

— Fie şi Curţile Reginei...

— E acolo, pe malul Senei, o delicioasă şi solitară poieniţă, în vecinătatea Porţii de piatră...

— Fie şi Poarta de piatră... Voi fi acolo la ceasurile opt.

— Ceasurile opt! Ora e admirabil aleasă, cavalere, asta dovedeşte că veţi fi un însoţitor încântător.

Cei doi adversari se înclinară încă o dată unul în faţa celuilalt, apoi contele du Barry plecă, în timp ce d'Assas, după ce închise uşa, se aşeză în fotoliu, gândindu-se.

"Ce figură sinistră!... S-ar părea că o mare nenorocire se va abate asupra mea!... Şi că de fapt visul frumos ce-mi bucura sufletul se va nărui din pricina lui şi că întâlnirea ce-o voi avea îmi va fi fatală!... Hai, hai! Capul sus! Nu e cazul să-mi fie frică!..."

Se ridică, se scutură şi cum, pentru a-şi alunga gândurile negre, încerca să-şi amintească un refren de fredonat, ca prin minune îşi aduse aminte cântecelul de copii ce-l auzise în luminişul de pe malul heleşteului. Începu să murmure cântecelul:

"Nu vom mai merge în pădure, copacii au fost tăiaţi..."

Ca şi cum escapada proiectată în strada Bons-Enfants ar fi devenit brusc inutilă, cu gesturi maşinale, d'Assas se dezbrăcă, se culcă şi se perpeli îndelung în aşternut.

Ajutat şi de oboseală, adormi în cele din urmă, cuprins de un somn greu.

A doua zi dimineaţa, la ora şapte, cavalerul era în picioare.

Toate motivele de îngrijorare îi dispăruseră din minte.

Cu pas vioi, ajunse la Curţile Reginei, coborî pe malul fluviului şi, ajungând la Poarta de piatră, constată cu satisfacţie că ajunsese primul la întâlnire.

Câteva minute mai târziu, când se auzea în depărtare un orologiu bătând ora opt, apăru şi contele du Barry, însoţit de doi martori.

Cavalerul le ieşi în întâmpinare, salutându-i:

— Domnilor, zise d'Assas, sosit la Paris aseară şi dorind să nu-l fac să aştepte pe domnul conte, am fost obligat să comit impoliteţea de a mă prezenta singur.

— Numele vostru, cavalere d'Assas, cunoscut ca onorabil în Auvergne, unde am locuit ceva vreme, vă va ţine loc de martori şi naşi.

Bărbatul care-i vorbise era unul din martorii contelui. Cavalerul îl privi cu o surpriză nu lipsită de o anume gratitudine.

Atunci contele du Barry făcu prezentările, aşa cum o cereau uzanţele:

— Domnul conte de Saint-Germain, zise el, arătând spre cel care, dintre cei doi însoţitori ai săi, nu scosese încă nici un cuvânt şi care îl fixa pe cavaler cu o privire ciudată, de o strălucire stranie.

Apoi se întoarse spre cel care vorbise de familia d'Assas şi de Auvergne:

— Domnul Le Normant d'Etioles...

Şi imediat adăugă, cu acel surâs chinuit care dădea fizionomiei sale o caracteristică nedefinită de causticitate sardonică:

— Pentru că sunt atât de bogat în martori, înţeleg să împart cu voi, cavalere. Contele de Saint-Germain va binevoi să mă asiste, în timp ce domnul Le Normant d'Etioles va fi felicit, de asta sunt sigur, deci, să vă servească de secondant.

Aranjamentul fiind acceptat, cei doi adversari se dezbrăcară.

În clipa următoare îşi încrucişară săbiile.

Nu avem intenţia să facem obişnuita şi insipida descriere a cvartelor, contrelor, primelor şi terţelor pe care le schimbau cei doi adversari. Să spunem numai că adversarul cavalerului d'Assas. Contele du Barry, trecea drept una dintre cele mai redutabile spade ale regatului şi că-şi ataca partenerul cu o impecabilă ştiinţă a scrimei. Lupta se desfăşura de circa zece minute, în trei asalturi.

În timpul luptei, cel pe care du Barry îl numise contele de Saint-Germain îşi păstrase privirea aţintită asupra cavalerului d'Assas, pe care părea că-l studiază cu o atenţie deosebită.

La al patrulea asalt, de la primele încrucişări de spadă, cavalerul fanda cu o lovitură, fulgerătoare, ce nu fusese precedată de nici o fentă.

Du Barry lăsă să-i scape spada din mână şi se albi la faţă; lovitura îşi atinsese ţinta: cavalerul îi străpunsese umărul drept. Câteva clipe se clătină pe picioare, apoi se prăbuşi brusc în braţele contelui de Saint-Germain. Aproape imediat redeschise ochii. Şi cavalerul d'Assas, care se apropia, citi în privirea să o atât de înspăimântătoare ură, încât se opri brusc şi se mulţumi să se încline în faţa adversarului său! În clipa aceea, du Barry îşi pierdu cu totul cunoştinţa...

Contele de Saint-Germain lansase un semnal strident, cu un fluier din aur.

O caleaşcă, ce-l adusese, fără îndoială, pe conte până la Curţile Reginei, coborî pe mal şi du Barry fu aşezat pe pernele sale, în timp ce d'Assas se îmbrăca.

Tânărul cavaler se duse să salute asistenţa, vrând să se retragă, când contele de Saint-Germain se apropie de el şi îi luă palma, cu un gest autoritar. La atingerea mâinii contelui, cavalerul fu străbătut de un neplăcut fior. Vru să-şi retragă palma. Dar efortul lui fu în zadar; mâna îi era ca şi paralizată de mâna contelui.

— Domnule! bolborosi el, cu un început de furie amestecată cu nelinişte.

— Tinere, zise contele după câteva clipe, eliberându-i palma pe care o examinase cu atenţie, sunteţi pe placul meu. Sunteţi curajos şi om de spirit; aveţi de partea voastră frumuseţea trupului şi nobleţea inimii; aveţi tinereţea entuziasmului ce reprezintă poezia minţii... da, toate aceste comori sunt cu voi. Păziţi-le şi aveţi grijă de dumneavoastră. Păziţi-vă de ură... şi, mai ales, păziţi-vă de iubire!...

Cavalerul fu cuprins de o mare agitaţie.

— Domnule, zise el cu o voce joasă şi arzătoare, cine sunteţi dumneavoastră?... Nu vă cunosc şi-mi inspiraţi nişte sentimente care mă neliniştesc... Ce vreţi să-mi spuneţi?... Vorbiţi, vă implor!... aţi spus prea multe, dar nu suficient de mult!

Saint-Germain îl privi eu infinită milă pe tânărul cavaler.

— Copile, zise el — deşi nu părea să aibă mai mult de treizeci de ani, cuvântul nu părea deplasat în gura lui — copile, păzeşte-te de femei... şi, mai ales, de regine.

— De regine!... Oh! Domnule, ceea ce-mi spuneţi e atât de ciudat...

— Regine! Am vorbit eu de regine?... Mai degrabă de femei ce ar putea fi regine. Adio. Şi gândiţi-vă la sfaturile ce vi le-am dat şi întoarceţi-vă în provincia dumneavoastră. Şi asta nu de mâine, nu din seara asta, ci chiar din minutul, chiar din clipa asta. Fugiţi, tinere, fugiţi! Aerul Parisului este pentru voi ca o otravă mortală. Fugiţi imediat!...

Şi încă şi mai grav, contele de Saint-Germain adăugă:

— Mâine va fi prea târziu. Mă auziţi?... Mâine!...

Cavalerul, victimă a unei misterioase nefericiri în care se amesteca pe un fond de teroare iraţională, de o curiozitate dusă la paroxism cu un fel de resemnare tristă, încercă să pună o nouă întrebare.

Dar contele luase deja loc în caleaşca, alături de rănitul ce era în continuare leşinat, iar caleaşca se îndepărta la pas. Pe măsură ce se mărea distanţa între el şi caleaşcă, d'Assas simţea scăzând ciudatul sentiment de nelinişte ce-l cuprinsese; şi, în sfârşit, când greoiul vehicul ajunse în vârful pantei care, de la Poarta pietrei, ducea la Curţile Reginei şi dispăru în spatele unui pâlc de sălcii bătrâne, cavalerul respiră îndelung.

Abia dacă îşi mai aducea aminte de duel, de contele du Barry şi de victoria asupra lui. Toate gândurile lui se învârteau în jurul ciudatei persoane care, cu atâta insistenţă, îl sfătuise să fugă din Paris.

Să părăsească Parisul!... Fără s-o revadă!... Fără să se îmbete cu dulcea ei imagine şi cu vocea sa încă şi mai dulce! Oh! Fără s-o mai văd vreodată...

În clipa aceea, o mână îi atinse braţul. Tresări violent, ca un om smuls brusc din visare şi, întorcându-se, se văzu în prezenţa celui ce-i servise de martor şi care se recomandase a fi domnul Le Normant d'Etioles.

— Ah! Domnule, exclamă el, vă datorez mii de mulţumiri!... Cum se face că...

— Că nu l-am însoţii; pe rănit? Pentru două motive; scumpul meu domn. Primul şi cel mai important, este că, acceptând să fiu martorul dumneavoastră, mai am nişte datorii faţă de dumneavoastră, chiar şi după duel; al doilea motiv e că du Barry are lângă el în aceste clipe pe cel care-i este mai de folos decât toţi prietenii din lume.

— Contele de Saint-Germain îi va fi şi doctor? întrebă d'Assas.

— Bineînţeles! E medic, e vrăjitor, e câte puţin din ce vreţi...

— Îl cunoaşteţi?

— Ca toată lumea din Paris.

— Iertaţi-mi această curiozitate, poate puţin cam indiscretă. Dar omul acesta m-a impresionat în mod deosebit...

— Ceea ce vreţi să ştiţi e ceea ce e de fapt! Dar tocmai în asta constă greutatea. Toată lumea îl cunoaşte pe domnul conte de Saint-Germain, dar nimeni nu ştie, de fapt, cine e. Unii zic că e bogat ca un nabab din Indii, alţii susţin că n-are o para chioară; unii zic că e italian sau poate român, dacă nu chiar grec sau maltez, asta în cazul în care nu e arab sau egiptean... şi toate astea făcând abstracţie de. Faptul că ar putea fi, pur şi simplu, din Pontoise.

Ceea ce e sigur e că trăieşte pe picior mare şi chiar şi regele i-a admirat frumuseţea şi bogăţia echipajelor, iar contele poartă asupra sa o colecţie de diamante care ar putea face să pălească de invidie pe favorita sultanului Şi revenind la rănitul nostru — sau mai degrabă al dumneavoastră — fiţi sigur că Saint-Germain îl va însănătoşi cât se poate de repede.

— I-o doresc din toată inima, zise cavalerul.

Cei doi mergeau pe mal spre Curţile Reginei. Urcară malul şi ajunseră în dreptul unei caleşti ce staţiona.

— Trăsura mea vă stă la dispoziţie... Asta e! Nu trebuie să-mi mulţumiţi... Unde doriţi să vă conduc?

Se purta atât de cordial cu el, încât d'Assas fu plăcut surprins. Neputându-l refuza, sfârşi prin a-şi comunica adresa şi d'Etioles dădu un ordin unuia din valeţi:

— La "Trei Delfini", pe strada Saint-Honoré.

Însă ceea ce d'Etioles nu spunea, ceea ce cavalerul nu încerca să explice, noi avem datoria să spunem şi să explicăm.

În timpul celor zece minute, cât durase lupta, d'Etioles nu încetase să-l examineze pe cavalerul d'Assas. Îi admira îndemânarea şi sângele rece, minunata agilitate a paradelor sale, redutabila promptitudine a atacurilor. Admirase mai ales evidenta nepăsare, curajul temerar al tânărul ui a cărui îndrăzneală surâzătoare părea dublată de o forţă fizică excepţională.

Şi proiecte, abia înmugurite în mintea lui d'Etioles, se dezvoltau cu repeziciune, stăruinţa şi voinţa ce fac puterea oamenilor hotărâţi să răzbească, indiferent de preţ. Oricare ar fi căile şi mijloacele folosite, atingându-şi scopul îndepărtat şi tenebros ce şi l-au fixat...

Le Normant d'Etioles avea un ţel în viaţă... şi ce ţel!

Căci acest ţel trebuie să fi fost un lucru atât de formidabil încât, adeseori, în liniştea nopţii pe care o petrecea visând şi plănuind, acest om se înspăimântă chiar el de visele sale.

Când d'Assas îşi atingea adversarul, hotărârea lui d'Etioles era luată:

"Sunt slab, neobişnuit cu armele, fără forţă şi curaj fizic. De ce n-aş avea lângă mine pe cineva care să fie puternic în locul meu, abil în slujba mea, curajos pentru mine! Totul are un preţ, chiar şi curajul... Eu nu am nimic... în afară de mintea mea!... dar cel puţin am banii pentru a cumpăra bravură şi hotărârea ce-mi lipsesc!... Trebuie să mă ataşez de tânărul acesta!"

În trăsură, pe drumul de la Curţile Reginei la "Trei Delfini", pe strada Saint-Honoré, d'Etioles se strădui să inspire o oarecare simpatie cavalerului. Poate şi reuşise în parte, Sufletul tânărului era ca una din acele minunate lire care, suspendate, vibrează la cea mai mică adiere a zefirului... El vibra la toate dovezile de afecţiune, la tot ceea ce-i părea a fi sincer... Are nevoie să iubească şi mila pe care i-o inspira chipul suferind, al însoţitorului său făcu mai mult decât toate avansurile acestuia.

În clipa în care cavalerul cobora din trăsură, d'Etioles îi luă mâna şi-i spuse:

— Pe cinstea mea, scumpul meu domn, simt că vă port o atât de mare afecţiune, încât aş putea jura. Că ne cunoaştem de când eram copii. Permiteţi-mi. Deci, să vă tratez ca pe un prieten...

— Prea multă onoare, domnule.

— Să vă tratez ca pe un prieten, reluă d'Etioles, anunţându-vă o veste bună... bună pentru mine, cel puţin: mă căsătoresc.

— Vă felicit, zise sincer cavalerul, aruncând o privire compătimitoare siluetei ingrate a lui d'Etioles.

— Mă căsătoresc, continuă acesta, cu femeia cea mai spirituală şi cea mai frumoasă din Paris. Ceea ce-i mai remarcabil în această căsătorie este că logodnica mea mă iubeşte la fel de mult pe cât o ador...

— O căsătorie din dragoste!...

— Acesta-i cuvântul!

— Vă doresc multă fericire! zise cavalerul cu însufleţire.

— Sper, zău, că voi fi! Şi asta, nu mai târziu decât mâine! exclamă d'Etioles cu un râs chinuit, ce-i provocă tânărului cavaler o impresie de jenă. Or, deci, pentru că suntem prieteni... căci suntem prieteni... de onoare, sunt al vostru. Dacă aş fi fost un bun luptător, v-aş fi spus: spada mea vă stă la dispoziţie... Dar, din nefericire, nu sunt decât bogat şi nu vă pot spune decât: Scumpe prieten, punga mea vă stă la dispoziţie...

Şi spunând acestea, îl privea cu atenţie pe cavaler. Acesta se înclină, cu răceală.

— În plus, se grăbi să adauge d'Etioles, pentru că suntem prieteni, cred că ne veţi face bucuria de a asista la căsătoria mea ce va avea loc mâine, când va bate miezul zilei, la Saint-Germain d'Auxerre...

— Cu cea mai mare plăcere. Pentru mine va fi o onoare să semnez în registrul parohial.

— M-aţi atins, cavalere! Contez pe dumneavoastră ca pe unul dintre cei mai scumpi prieteni. La drept vorbind, m-aţi sedus cu totul şi voi considera de acum încolo ca o mare nenorocire să vă am duşman...

— Să sperăm deci că vom rămâne buni prieteni! zise cavalerul, râzând.

Coborî din trăsură, făcu un ultim semn de salut lui d'Etioles şi intră în hanul în care locuia.

"Iată-mă cu un teribil inamic în braţe, gândea cavalerul d'Assas... Contele du Barry e un individ care ştie să urască. Privirea ce mi-a aruncat-o când am vrut să-i întind mâna era atât de veninoasă, încât m-a cuprins frigul... Din fericire, cum toate necazurile sunt urmate şi de bucurii, am câştigat un prieten sigur. Pe cinstea mea, acest domn d'Etioles este un om încântător... În plus, dacă ar fi să mă iau după aparenţe, trebuie să fie bine văzut la curte... Iată, într-adevăr, un lucru ce nu e de dispreţuit pentru un sărman ofiţer

la voia întâmplării, ea mine... în privinţa sinistrelor preziceri ale contelui de Saint-Germain, ei bine, întâmplă-se ce s-o întâmpla, dar n-am de gând să plec din Paris! Parisul în care locuieşte ea!... Parisul în care respiră ea!... Să respir acelaşi aer cu ea!... ah! Oare asta nu e deja o fericire?"...

Cavalerul d'Assas sosise la Paris cu două scrisori de recomandare: una pentru ducele de Nivernais. Cealaltă pentru mareşalul de Mirepoix. Cei doi erau la Versaill.es, unde era Curtea.

Cele două recomandări nu puteau să aştepte.

Orieit ar fi fost de puternică dorinţa cavalerului de a merge să dea târcoale pe strada Bons-Enfants, se decise să facă mai întâi demersurile de care depindea viitorul său ca ofiţer.

"O să mă întorc pe la cinci, se gândea el. Şi atunci..."

Îşi înşeuă callil, îndreptându-se apoi în galop spre Versailles.

În timpul ăsta, Le Normant d'Etioles mergea pe cheiul Augustinilor spre reşedinţa sa, unde se va opri două ore; de acolo, se va duce în strada Bons-Enfants, unde va avea loc teribilă şi odioasă scenă pe care o povestirăm.

Am văzut mai sus că era atât de sigur că va învinge rezistenţele Jeannei, încât îşi invitase prietenii la ceremonia pe care o fixase, fără s-o consulte pe viitoarea sa soţie!

Capitolul VII Poisson şi Crébillon

Cavalerul d'Assas se întoarse la "Trei Delfini" aproape în momentul prevăzut, adică pe la orele şase seara: era momentul în care Jeanne îi înmâna lui Noé Poisson scrisoarea pe care i-o scrisese cu atâta febrilitate.

Cavalerul nu reuşise decât pe jumătate în demersurile sale la Versailles. Nu-l putuse vedea pe ducele de Nivernais, dar fusese primit de domnul de Mirepoix în persoană şi mareşalul, după ce-l iscodise cu bunăvoinţă, aproape că-i promisese că-l va ajuta să obţină ceea ce căuta la Paris, adică admiterea cu gradul pe care-l avea în corpul de elită al regelui, cavaleria uşoară, favoare imensă, dacă ţinem cont de faptul că cei din acest corp erau foarte mândri de prerogativele lor, alcătuind o societate foarte închisă, compusă din floarea cea mai mândra a nobilimii regatului.

Această aproape promisiune a mareşalului îl umplu de bucurie pe cavaler.

După ce-şi lăsă calul la grajd, urcă fredonând, două câte două, scările ce conduceau la camera sa, nebăgând-o în seamă pe frumoasa Claudine, care încerca să-l oprească în trecere pentru a-l întreba dacă e satisfăcut de serviciile casei, adică, de fapt vrând să-i facă ochi dulci.

Eliberat de toate grijile, cavalerul începu să-şi facă o toaletă cât se poate de atentă şi îngrijită: de data asta, nimic nu-l mai putea împiedica să se ducă să admire preafericita stradă pe care locuia cea care-i domina în fiece clipă gândurile.

Odată terminată toaleta, mândru, fercheş, realmente plăcut la vedere, elegant şi cel mai fericit dintre îndrăgostiţi, coborî şi se repezi spre stradă.

În faţa hanului se ciocni de un bărbat scund şi gras ce părea că nu se ţine prea bine pe picioare, căci lovitura îl trimisese la pământ. Cavalerul îl salută, se scuză cu un surâs şi o luă din loc aproape în fugă.

Bărbatul, după ce-l privise câteva clipe năuc, după ce înjurase copios toţi papiţoii şi golanii prea grăbiţi, se ridică, după câteva eforturi penibile, apoi îi spuse câteva cuvinte hangiţei, care tocmai apăruse în poarta hanului.

Imediat, aceasta începu să alerge pe stradă, strigând după cavaler.

Dar d'Assas era deja departe şi n-o mai auzea. Sau, dacă o auzea, probabil că se gândea că ceea ce vroia să facă era mult mai interesant decât spusele hangiţei sale, oricare ar fi fost ele.

Cavalerul plecase cu gândul să meargă direct în strada Bons-Enfants. Asta era pentru el ca o nevoie, dacă vreţi, o dorinţă copilărească. Planul său era să traverseze strada, să încerce să se facă remarcat în ochii frumoasei necunoscute, apoi să se întoarcă liniştit la "Trei Delfini", să cineze, pentru ca apoi, retras în camera sa, să poată visa la graţioasa icoană.

Dar drumul îndrăgostiţilor e adesea foarte sinuos şi plin de neprevăzut.

O emoţie stranie, pe care nu şi-o putea stăpâni, punea stăpânire pe cavaler, pe măsură ce se apropia de strada binecuvântată: emoţie amestecată cu timiditate, nelinişte şi dorinţe contradictorii.

Era atât de absorbit de gândurile sale, încât nu şi-a dat seama că face un ocol foarte mare şi că în loc să intre pe strada Bons-Enfants, se găsea acum pe cheiul Saint-Nicolas, nu departe de vechiul Luvru.

În situaţia aceasta, nu s-a mai întors, ci şi-a continuat drumul pe chei până la Pont-Neuf, apoi o apucă la stânga spre strada Saint-Denis. Multă vreme merse la întâmplare; pe la ora opt se găsea pe strada Montmarţre şi intră să mănânce într-o cârciumă în colţul străzii Fossés-Montmartre. Toate ocolurile şi întoarcerile l-au dus în cele din urmă, ca atras de un magnet, foarte aproape de punctul central al expediţiei sale. Într-adevăr, acum se găsea la două sute de paşi de Piaţa Victoriilor, unde se întretăiau străzile Fossés-Montmartre şi Bons-Enfants.

La ora nouă, după ce-şi terminase masa, cu sufletul încălzit cu o sticlă de vin vechi, cavalerul ieşi din cârciuma chiar în clipa închiderii.

Dacă puţini trecători se mai încumetau încă pe strada Montmartre, altminteri foarte animată ziua, în Piaţa Victoriilor domneau pustiul şi întunericul, vegheate încă de statuia din plumb aurit al lui Ludovic al XIV-lea şi din care revoluţia va face plumbi în '92.

Toate străzile învecinate, strada Reposoir, strada Vide-Gousset erau la fel de pustii, la fel de tăcute şi întunecate.

Câteva minute mai târziu, d'Assas se oprea în faţa portalului palatului d'Argenson, chiar în mijlocul străzii şi, întorcând spatele solemnei reşedinţe princiare, îşi ridică ochii spre micul palat Régence, al cărui balcon se detaşa cu greu în întuneric.

"Acolo e!" murmură el.

Privi cu nesaţ faţada întunecată, unde nici o lumină nu strălucea în ferestre.

O emoţie nedefinită făcea să i se strângă inima. Încetişor, cu o extremă delicateţe, duse degetele până în dreptul buzelor şi, din vârful degetelor, trimise un sărut în gol...

"Dormi, murmură el, cufundată în îngerescul tău somn pur, iubită necunoscută ce, cu o atât de dulce violentă, mi-ai răpit inima; dormi şi fie ca vise minunate să-şi întindă aripa asupra patului tău de fecioară... Oh! Numai de-aş putea, zări umbra unui gest de-al tău!... Oh! Măcar o palidă lumină de-ar lumina zidurile ce te apără!..."

Dar întunericul părea că se îngroaşă: unul din felinarele ce abia luminau în capătul străzii tocmai se stinsese brusc.

În clipa aceea, o senzaţie neplăcută de tristeţe îngheţă sufletul cavalerului. I se părea că zidurile casei din faţa să plâng.

Vise! Iluzii!... Încercă să scape de această impresie... se scutură... numai că impresia era tot mai puternică... de parcă o mare nenorocire ar fi plutit asupra micului palat... şi, ascuţindu-şi auzul, ar fi putut să jure că se auzea ceva ce semăna cu un hohot îndepărtat... sau auzea, poate, insesizabila armonie a unei muzici nesfârşit de sfâşietoare pe care degetele unei fiinţe în agonie reuşeau să o smulgă unui misterios clavecin...

Cavalerul era cu sufletul la gură...

"Nu! murmură el dintr-o dată, asta nu-i o himeră născută în mintea mea!... Plânge cineva... Plânge cineva!... Cineva suferă în casa asta!... Cum aş putea afla dacă nu cumva ea e cea care se lamentează astfel!... Oh!... Cum să fac să aflu?... Să bat la poartă... la ora asta!... e lipsit de sens!... Sub ce pretext?... Dumnezeule, chiar dacă o să par ridicol, trebuie să ştiu!..."

D'Assas se pregătea să se avânte spre poartă...

Clipă în care patru ferestre de la etajul întâi se luminară.

Rămase încremenit pe loc...

În spatele lui se auzise murmurul unor voci. Cavalerul se întoarse brusc, ca muşcat de un şarpe... şi, la adăpostul portalului palatului d'Argenson, văzu clar trei umbre... trei bărbaţi care, ca şi el, păreau să privească micul palat Régence.

Oh!... Ce făceau acolo bărbaţii aceia? Cine erau? Ce vroiau?... Ah! Fără nici o îndoială, veniseră pentru ea!... Un acces nebun de gelozie făcu să urce un val de sânge spre capul tânărului cavaler...

Gelos?... Pe cine?... De ce?... Cu ce drept?... Numai el ştia!

Cu faţa în flăcări, cu capul vâjâindu-i, cu inima bătându-i nebuneşte cu mâna încleştată pe mânerul spadei, se îndreptă spre necunoscuţi şi, cu o voce dogită de furie, exclamă:

— Hei, voi, de colo, ce faceţi aici?... Răspundeţi! Căci de nu, pe cinstea mea...

— Dar voi ce faceţi acolo? îl întrerupse o voce severă; puţin domoală şi tărăgănată, plină de un suprem dispreţ.

Lumina din cele patru ferestre îi dezvăluia în întregime pe cei trei necunoscuţi. Fulgerător, cavalerul remarcă faptul că aveau spadele în mână şi că pelerinele închise le acopereau faţa, lăsând să se vadă numai ochii.

— Şterge-o! continuă aceeaşi voce pe un ton de o superioritate care-l exaspera pe tânărul nostru.

— Pe Dumnezeul meu! Spadele să decidă cine o va şterge de aici!

În acelaşi timp, cavalerul făcea un gest, pentru a se pune în gardă. Bărbatul din faţa sa făcu o mişcare bruscă, pelerina se deschise şi o rază de lumină îi descoperi chipul.

D'Assas rămase ca trăsnit! Visa?... Era posibil?...

Apoi începu să se retragă încet: speriat, cu spatele plecat, repetând cu un murmur gâfâit:

"Regele!... Regele... Sub ferestrele ei... Oh!..."

Atunci unul din cei trei făcu un semn, ridicând mâinile. Dintr-un ascunziş din apropiere, apăru un bărbat — gardian sau poliţist — şi cum d'Assas, neliniştit şi asaltat de mii de gânduri, continua să se retragă, simţi o lovitură violentă în cap. ce-i fusese dată pe la spate.

Căzu pe spate şi aproape imediat îşi pierdu cunoştinţa.

— Berryer, zise atunci bărbatul care vorbise cu atâta dispreţ, vedeţi cine e nebunul ăsta...

Cel care fusese numit Berryer se apropie grăbit de cavaler şi îndreptă spre faţa lui lumina unui felinar camuflat, pe care-l scoase de sub manta. Examină cu atenţie chipul tânărului bărbat, ca pentru a şi-i întipări în memorie. Apoi clătinând din cap, se întoarse la grup şi murmură câteva cuvinte.

— E, fără îndoială, vreun cadet din provincie, zise el, în concluzie, ce să facem cu el?...

Bărbatul cu vocea dispreţuitoare ezita, ca şi când n-ar fi ştiut ce ordine să dea.

— Bun! făcu el brusc, lăsaţi-l acolo unde e. Trezindu-se, va crede că a visat... Să ne retragem, domnilor. Incidentul acesta mi-a tăiat pofta de a mă bucura de această plimbare nocturnă prin Paris... Şi apoi, misterioasa voastră rană vă face să suferiţi, nu-i aşa, conte?...

— Un gentilom în serviciu nu suferă niciodată şi ignoră că e rănit, răspunse personajul care tăcuse până atunci.

Apoi, apropiindu-se la rândul său de cavaler, îl privi câteva clipe, înăbuşindu-şi un strigăt de surpriză, sau mai degrabă de bucurie ameninţătoare şi se grăbi să se alăture celor doi însoţitori ce se depărtau deja în direcţia Luvrului.

— Ah! Domnule locotenent de poliţie, zise el, cu o voce sardonică, trebuie să repar eu neştiinţa voastră!

Pe măsură ce înaintau, din tot felul de cotloane şi ascunzători ieşeau umbre ce-i urmau de la distanţă: erau oamenii domnului locotenent general de poliţie.

Această mişcare, această alunecare larvară de umbre în noapte nu dură mai mult de un minut, apoi strada îşi reluă aspectul de pustiu întunecos: dispăruseră cu toţii în strada Saint-Honoré.

— Ce vreţi să spuneţi, domnule conte? exclamase Berryer.

— Vreau să spun că ştiu numele bărbatului pe care Maiestatea Sa tocmai îl numise nebun şi care ar putea fi şi altceva în afară de nebun.

— Explicaţi-vă, du Barry! făcu vocea dispreţuitoare care-i vorbise cavalerului d'Assas.

În clipa aceea, începu o discuţie cu voce scăzută între cei trei bărbaţi, ce dură până la porţile palatului Luvru.

Ce-şi spuneau? Ce vorbe veninoase la adresa bietului d'Assas le şuiera la ureche cel care-l recunoscuse pe nefericitul cavaler?

— Aştept ordinele voastre, Sire! murmură în cele din urmă locotenentul general de poliţie.

Atunci regele Ludovic al XV-lea lăsă să-i scape simplu aceste trei cuvinte:

— Du-l la Bastilia.

Şi intră în iubitul său Luvru, urmat de contele du Barry, care îşi stăpânea cu greu bucuria.

Berryer scoase un şuierat dintr-un mic fluier din aur. O duzină de indivizi — dintre acei care mai devreme pândeau pe stradă — se adunară în jurul lui. Locotenentul general de poliţie le dădu câteva ordine cu o voce poruncitoare: bărbaţii se repeziră în fugă spre strada Bons-Enfants.

Dar chiar în clipa în care regele şi cei doi însoţitori ai săi părăseau ascunzătoarea de sub porticul palatului Argenson, două fiinţe bizare îşi făceau apariţia în capătul străzii, venind dinspre Piaţa Victoriilor, alcătuind un grotesc şi fantastic grup statuar.

Cei doi noi veniţi se ţineau de braţ, oprindu-se de fiecare dată când aveau ceva de spus şi dedându-se la evoluţii de o fantastică geometrie de cum o luau din loc.

— Crébillon, zicea unul dintre ei, te asigur că e... inutil să mergem mai departe.

— Ei bine, Noé, sunt foarte curios să aflu: de ce? îi răspundea celălalt.

— Ascultă-mă... suntem nişte proşti... că ne obosim... mergând...

— De ce, Poisson, de ce?... îţi cer... să-mi spui...

— Pentru că... vezi tu... casele merg... şi vin... spre noi...

— Pe cinstea mea! Eşti beat, Noé, beat ca şi cum arca ta s-ar fi împotmolit pe un Ar arăt de sticle...

— Crébillon, tu mă jigneşti! suspină Noé.

— Spune-mi, pe timpul potopului ploua cu vin? se încăpăţâna să insiste numitul Crébillon.

— O supoziţie, exclamă Noé trecând de la durere la bucurie; o supoziţie... dacă aş fi cu adevărat un peşte... şi aş fi aruncat într-un potop de vin...

— Poisson, eşti de-a dreptul sublim, declară Crébillon. Beţia e o binefacere a zeilor... Jupiter se pilea... Vulcan nu era nici el mai breaz... Când sunt pilit, uit că un oarecare domn Corneille a scris *Cidul* şi un alt domn. Racine, a scris *Andromaca* numai ca să mă scoată din minţi... Vrei?... Stai să-ţi recit al doilea act din *Catilina*, pe care l-am scris chiar azi-dimineaţă... ultimul vers era... oh! Oh... asta ce mai e?... cine-i ăla întins pe jos?...

Tot schimbând amabilităţi, aşa cum s-a văzut, cei doi ajunseseră în dreptul palatului d'Argenson. Şi piciorul lui Crébillon se împiedicase de trupul fără cunoştinţă al cavalerului d'Assas, ce rămăsese întins în mijlocul străzii.

Crébillon se aplecă asupra lui, parcă puţin mai treaz după această neaşteptată întâlnire.

Poisson sughiţă.

— Lasă-l să doarmă... hâc... e de-ai noştri!...

— Gura, beţivule!... Nefericitul ăsta e rănit... dacă nu chiar mort!

— Mort! exclamă Poisson, în mintea căruia aburii beţiei se risipiseră duşi de un vânt îngheţat.

Şi, cu o tresărire de milă, adăugă:

— Săracul băiat!... Aşa tânăr şi frumos!... O plâng pe cea care-l iubeşte...

— Nu, nu! reluă Crébillon, nu e mort: inima-i bate regulat... Hei, domnule... domnule! Treziţi-vă, pentru Dumnezeu!

Cavalerul scoase un suspin uşor, dar nu putea să se smulgă din letargie.

— Ce să fac? murmură Crébillon. Aş fi nedemn de numele de poet dacă l-aş lăsa pe acest tânăr Adonis să se zbată fără ajutor.

E cazul să spunem că Crébillon era, într-adevăr, un poet; şi să precizăm: un poet tragic.

Personajul ce ne apărea sub aceste auspicii ar fi fost nedrept să fie judecat după aparenţe; tovarăş de pahar cu Noé Poisson, beţiv de rasă şi el, puţind a tutun de pipă, era, pe de altă parte, autorul *Electrei* şi al acelei frumoase tragedii pe care injustiţia şi posteritatea au condamnat-o la uitare: *Radamist Zenobia*... Sărmanul Crébillon!

— Şi dacă-l ducem la mine? zise brusc Noé.

— De aici până în strada Huchette o să-şi dea sufletul de zece ori.

— Atunci îl ducem la tine?

— Piaţa Bussi e şi mai departe!

— În cazul ăsta, ce e de făcut? Ce facem cu el?

— O idee de maestru, Poisson! zise brusc poetul, ridicându-se.

Întinse braţul spre micul palat Régence, cu un gest de tragedian şi zise:

— Să-i cerem adăpost soţiei tale!

— Ah! făcu Poisson, dându-şi un pumn în cap, niciodată nu m-aş fi gândit singur la asta. Ce înseamnă să scrii piese de teatru! Mă duc!

Şi cu mersul său ezitant se duse să bată la poarta palatului.

După câteva clipe apăru un servitor care, recunoscându-l pe soţul doamnei Poisson, stăpâna sa, nu îndrăzni să-l refuze, după ce Noé Poisson îi explică despre ce e vorba.

Cei trei îl ridicară pe cavalerul d'Assas şi îl cărară în interiorul palatului, după care închiseră poarta. În mai puţin de un minut, strada fu invadată de umbre tăcute şi iuţi, ce se grupară în faţa palatului d'Argenson.

— A dispărut! Şi-a luat zborul! exclamă, înjurând, cel ce părea a fi şeful grupului.

— Asta e foarte curios observă un om scund şi îndesat; după socoteala mea, a fost o lovitură de zile mari. Când lovesc în felul ăsta, nu-ţi revii repede, dacă îţi mai revii!...

— Tâmpitule! De data asta ai lovit pe de lături! Totuşi, să mai căutăm poate dăm de el...

Banda poliţailor o apucă în direcţia Pieţei Victoriilor şi se topi iute în întuneric, ca un zbor al păsărilor de noapte.

În interiorul palatului, cei trei îl aşezaseră pe cavalerul d'Assas pe o canapea suficient de largă ca să-i servească şi de pat. Se găseau într-un salonaş de la parter, luminat de câteva făclii.

Atrasă de foiala de la parter, apăru şi doamna Poisson în cămaşă de noapte.

Crébillon o puse la curent, în câteva cuvinte, cu cele întâmplate. Madam Poisson aruncă o privire spre chipul palid al cavalerului, ce era acum în plină lumină.

Brusc, jupânul Poisson începu să-i scruteze cu atenţie chipul, trase pe nas o porţie zdravănă de tutun de prizat şi începu să bodogăne:

— Unde l-am văzut pe individul ăsta? Ştiu că mi-e cunoscut, dar de unde? Aşa cum pot jura că vinul de Anjou este mai bun ca cel de Champagne, aş putea jura că l-am mai văzut mutra pe undeva şi încă de curând... dar unde? Şi când? Cu ce ocazie?

În timpul ăsta, madam Poisson tresări, surprinsă.

I se părea că-l recunoaşte pe cavaler.

Dar cum ideile ei erau infinit mai clare decât ale demnului ei soţ, nu întârzie să exclame în gând:

"Am găsit!... E tânărul cavaler din luminiş, care s-a certat cu drăcosul ăla de vânător... şi care o sorbea din ochi pe micuţa noastră... Da! Da!... Dădea târcoale pe aici... şi l-au găsit leşinat în faţa uşii!... Trebuie să fac lumină în afacerea asta... Un băiat frumos... ţinută mândră şi pungă goală... Să ne ferim... fără prostii, fata mea!"

Îl apucă de mâna pe Noé Poisson şi-l târî într-un colţ al salonului.

— Acum gata. E mai bine, zise ea. O să am eu grijă de el... tu poţi să pleci.

— Hai, Crébillon, e timpul să mergem, zise el.

— Aşteaptă! îi zise madam Poisson. Sper că n-ai uitat ce-i mâine?

— La dracu?! Doar nu crezi că-s beat...

— Să fii aici la ora zece dimineaţa. Gândeşte-te bine, e foarte important!

— Am să vin, scumpa mea soţie, în ţinută de gală: am să-mi pun vesta verde şi jiletca stacojie, ca şi pantalonii din mătase galbenă... Să vezi ce elegant am să fiu!

— Asta nu! I-o tăie scurt matroană; ai să găseşti aici tot ce-ţi trebuie ca să te îmbraci cum trebuie; m-am gândit eu şi pentru tine... Acum, ascultă-mă bine: dacă ai să te îmbeţi şi mâine, ai să ne faci de râs pe toţi!

— Doamnă! protestă Noé.

— Dacă n-ai să fii beat, dacă ai să te porţi aşa cum o cer împrejurările, ai să găseşti în hainele de ceremonie o mie de livre de aur... ai auzit? O mie! Străduieşte-te să le meriţi...

— O mie de livre! exclamă Poisson, căscând ochii mari. O să am cu ce stinge setea lui Crébillon timp de două luni.

— Şi pe-a ta!

— Doamnă!

— Gata... ajunge cu prostiile... plecaţi... şi nu uita!

— O mie de livre!... Vino, Crébillon, să mergem, prietene, vino, când îţi spun!

Şi, braţ la braţ, cei doi vajnici luptători cu paharul ieşiră din palat şi se îndepărtară cu mersul acela demn, atât de specific beţivilor ce se respectă, sprijinindu-se frăţeşte unul de celălalt. Lucru curios: ai fi putut jura că luaseră beţia de acolo de unde o lăsaseră. Odată dispărută emoţia, fumurile beţiei deveniseră din nou suverane peste minţile celor doi.

Aşa că îşi continuară sinuosul lor drum, ce-i ducea spre cheiul Senei, oprindu-se pentru a dezbate cele mai bizare probleme, ce se pare că aveau totuşi un numitor comun, căci Poisson zicea;

— Crébillon, câte sticle de Anjou fac o mie de livre?

Crébillon, indignat, îi răspundea:

— Pardon, s-avem iertare, poate vrei să zici câte flacoane de Champagne...

Ei bine, ăsta era eternul lor obiect de dispută. Căci un singur lucru îi despărţea: unul iubea vinul de Anjou şi celălalt se închina la vinul de Champagne.

Asta vrea să însemne că există întotdeauna câte o pală chiar şi în cele mai perfecte prietenii.

În timpul ăsta doamnă Poisson, după ce îl examinase cu toată atenţia pe cavalerul d'Assas, constatase că nu avea nici o urmă de rănire. Într-adevăr, tânărul fusese atins deasupra tâmplei drepte, iar lovitura nu lăsase nici o urmă vizibilă, lucru ce n-o împiedica să fie foarte periculoasă.

"Nu cred că va muri dintr-atâta!" se gândea matroana.

Şi cu un surâs hidos, adăugă:

"Dacă, bineînţeles, n-o să moară din cauza unui, cheag de sânge pe creier... lucru de care n-aş avea cum să fiu acuzată!... Mai ales că asta nu se vede..."

Se mulţumi deci să-i aşeze cât mai comod pe d'Assas pe canapea şi plecă, lăsând o torţă aprinsă.

În palat se lăsă din nou tăcerea.

Din clipa în care fusese doborât în stradă, d'Assas îşi pierduse cunoştinţa în întregime. Apoi, împins de instinctul de supravieţuire, începu să perceapă câteva vagi imagini, asemănătoare cu acele palide şi fugitive luciri pe care ochiul credea că le percepe în obscuritate.

Simţise confuz că cineva îl ridicase, că fusese dus undeva, că se găsea întins.

Se scurse o perioadă de timp pe care n-o putea aprecia.

Apoi, încet, încet, începură să se formeze în mintea lui frânturi de idei, ce dispăreau, ca să se nască din nou. Simţea cum o greutate de plumb îi apasă pe creier, iar în urechi auzea un vâjâit monoton şi foarte puternic, asemănător unei cascade.

Apoi, acele frânturi de gânduri începură să se lege.

Putea gândi...

Urmarea fu îngrozitoare.

Primul gând fu cel al morţii: avea senzaţia foarte claia şi puternică a sângelui care-i alimenta creierul în valuri de o mare violenţă şi care părea că stă să se coaguleze.

Oh! Apă! Nu vrea decât puţină apă rece pe frunte şi pe tâmple... Asta era salvarea sa!

"Apă!... Puţină apă!"

Credea că a scos un ţipăt răsunător... în realitate, nu scosese nici cel mai mic murmur.

"Oh! Mor! gândea el, disperat. Mor, fără o picătură de apă!... Iar lângă mine nu e nimeni!... Nu m-a auzit nimeni!... Oh! Dacă aş putea... să scot... măcar... o vorbă!..."

Se încorda într-un suprem efort... dar nu reuşi să-şi mişte nici măcar un deget... picioarele erau ca de plumb... iar braţele inerte păreau a fi legate de canapea... Nimic... nici măcar umbra unui gest.

Acest efort disperat a avut, totuşi, un rezultat: a reuşit să-şi întredeschidă pleoapele.

Fără să se mire — mirarea e o manifestare viguroasă a gândirii — se văzu într-o cameră necunoscută... un fel de salon elegant şi cochet.

Vru să examineze cu privirea camera în care se găsea; îşi dădu seama că nu-şi putea mişca ochii! vru să-şi închidă pleoapele ca să scape de groaznica impresie a acestei fixităţi: constată cu groază că nu mai putea stăpâni nici această mişcare simplă.

Şi, printre pleoapele aproape închise, privirea rămăsese aţintită asupra unui panou de uşă deasupra căruia îngeraşi dolofani se jucau cu corzi din ghirlande de trandafiri.

"Apă! Puţină apă!" crezu că strigă din nou, deşi în realitate nu putuse să scoată nici un sunet.

Şi atunci, din confuzia în care se aflau gândurile sale, încercă să reconstituie, pas cu pas. Înspăimântătoarea sa aventură: deci, plecase de la han... ajunsese, cum ajunsese, pe strada Bons-Enfants... De ce? Pentru care motiv?... Aaa! Da!... Ca să vadă casa ei!... Regele!... Ce făcea regele sub porticul palatului de peste drum?...

O gelozie atroce îi sfâşia inima... Regele venea pentru ea... Regele!... Şi el, un sărman ofiţeraş... sperase că... oh!... Se sfârşise!...

Simţea că va muri... că nu o va mai vedea niciodată... şi că ea nu va şti vreodată că murise cu chipul ei în gând!...

Să moară!... Da... încă puţin... şi se va sfârşi totul!... vâjâitul devenea tot mai puternic... înţelegea că sângele îi inundă creierul... simţea că tâmplele stau să-i crape...: în clipa aceea, văzu uşa deschizându-se.

În cadrul uşii apăru o formă albă, vaporoasă, suavă...

Şi acea apariţie minunată venea spre el...

Trupul i se încorda într-un efort absurd...

I se păru că de pe buzele sale uscate îşi luase în sfârşit zborul un geamăt... un geamăt de bucurie nebună, delirantă...

Căci fiinţa aceea albă şi vaporoasă ce venea spre el prindea contur.

O recunoscu!... Era ea!...

Ea!... Tânăra fată în roz din luminişul pădurii Ermitage!

Capitolul VIII Contele du Barry

Cel pe care cavalerul d'Assas îl rănise la umăr în duelul din acea dimineaţă fusese dus acasă de martorul său, contele de Saint-Germain.

Du Barry locuia pe insula Saint-Louis, la extremitatea cheiului d'Anjou, într-un bătrân palat ale cărui ferestre dădeau spre insuliţa Louvier, nisipoasă şi pustie — o simplă limbă pe pământ, frecventată ziua de câţiva pescari de obleţi, iar noaptea sinistru sălaş de tâlhari şi ucigaşi.

Palatul contelui du Barry era o construcţie magnifică, una dintre acele întinse construcţii maiestuoase şi severe în care un simplu vestibul era cât un apartament generos din zilele noastre.

Înainte, cam pe la mijlocul domniei lui Ludovic al XIV-lea, tatăl celui care e principalul actor al dramei noastre, fostul conte du Barry, băgase o uriaşă avere în construcţia acestui palat: saloanele sale imense văzuseră desfăşurându-se sub plafoanele lor lambrisate splendide sărbători. Chiar şi regele în persoană asistase la unul din acele spectacole magnifice în care oferise Maiestăţii Sale o comedie şi un colaj de texte care-l încântase pe domnul de Saint-Simon, despre care se ştia că e greu de mulţumit.

Numai că acum acele saloane erau pustii şi îngheţate.

Puţin câte puţin mobilele preţioase, tablourile maeştrilor, tapiseriile preţioase dispăruseră din ele... vândute bucată cu bucată, dispersate de o ruină galopantă.

Chiar şi castelul era ipotecat de datorii.

Şi în timp ce paşii contelui răsunau în pustiul saloanelor posomorite, palatul părea definitiv căzut într-o lungă agonie.

În acele clipe sinistre, o rapidă contracţie nervoasă apropia sprâncenele negre ale contelui şi un suspin de o imensă amărăciune îi umfla pieptul.

Atunci îşi amintea de copilăria ce se scursese în plin lux, în opulenţa serbărilor, îşi amintea de profesorii care-l formaseră, de mulţimea de mari seniori care umpleau saloanele, de frumoasele doamne ce-l mângâiau...

Apoi tatăl său murise...

Contele du Barry tocmai împlinise optsprezece ani.

Cât fusese copil, nu-l iubise prea mult pe tatăl său: i se păruse un morocănos, veşnic căzut pe gânduri, gânduri pe care nu le împărtăşea nimănui şi-i înjura pe profesori şi-şi bătea servitorii.

Tânăr şi stăpân al unei averi uriaşe, odată cu moartea tatălui său a putut afla ce se ascundea în spatele frunţii aceleia voluntare şi cam ce gânduri îl mânau.

Nu vărsase nici o lacrimă la căpătâiul tatălui său; imediat ce sicriul fu acoperit cu lespedea mormântului, noul conte făcu un inventar amănunţit al averii sale.

Era o avere însemnată ce-i oferea o rentă de două sute de mii de livre, o sumă considerabilă în timpurile acelea; contele se strâmbase, aşteptându-se la mai mult.

Atunci apăruse aşa cum era de fapt: pasiunile stăpânite până atunci izbucniseră cu o violenţă neobişnuită; viciile, la început acoperite cu o glazură de eleganţă somptuoasă, degeneraseră repede în acte de pură nebunie, coborând până la cea mai joasă mojicie. Contele du Barry fusese, în tumultul existenţei sale impetuoase, un om de viaţă, un devorator, un însetat de plăceri. Voise şi cunoscuse, toate plăcerile şi după aceea inventase altele noi. Uimise Parisul. Scandalizase curtea, aruncând pumni de aur, risipind, vânzând orbeşte vechiul patrimoniu, conducând petrecerile din saloanele somptuoase dar austere ale bătrânului palat şi, cu cinism, îşi instala metresele, culese dintre scursorile Parisului, în apartamentele mamei sale, ca apoi, plictisit de ele, să le arunce în mizeria din care le scosese...

Omul acesta avea o scuză, o singură scuză.

Nu-şi cunoscuse mama!

Acea mamă care l-ar fi putut educa şi îndruma şi care, fără îndoială, ar fi putut face să nască, cu dragostea ei, sentimente omeneşti în inima contelui, murise, din nefericire, la trei luni de la naşterea lui.

Lipsit de dragostea ei, care pentru orice om este una din cele mai minunate învăţăminte, inima contelui du Barry era ceea ce era de aşteptat să fie: o chintesenţă de egoism feroce.

Ochii săi erau de o răceală sinistră iar scurtele străluciri aveau culoarea oţelului unei lame de Toledo.

Ignoră total semnificaţia acestor două cuvinte: bunătate, răutate. Contele era contrariul bunătăţii, fără a putea spune că e rău. Răutatea presupune totuşi existenţa, undeva, într-un colţ ascuns al sufletului, a unei urme de sentiment.

Pur şi simplu contele du Barry n-avea suflet.

Într-o zi, una dintre amantele sale, pe care se părea c-o iubeşte, din moment ce-o păstrase mai mult de şase luni şi cu care cheltuise o sută de mii de livre, muri subit de inimă, în plină sărbătoare.

Contele se ridică de la masă, se apropie de nefericită şi, constatând că e moartă, îşi chemă servitorii şi le spuse nepăsător:

— Scoateţi-o afară... şi duceţi-o unde vreţi. Domnişoară Marion, veniţi lângă mine. De astăzi o veţi înlocui pe cea scoasă de aici.

Cea era cadavrul nefericitei!

Aceea pe care contele o numise domnişoara Marion, o sărmană cocotă de lux, se apropie de el, palidă şi-i trase un dos de palmă, apoi ieşi, însoţind cadavrul...

Du Barry n-a înţeles niciodată semnificaţia acelei palme.

Câţiva ani fură suficienţi pentru ca averea clanului du Barry să se transforme în fum.

Într-o dimineaţă, contele se găsi faţă în faţă cu spectrul ruinei: vândute, bucată cu bucată, pământurile din Normandia nu-i mai aparţineau; cele trei castele cu pădurile şi heleşteele lor erau şi ele vândute; şi mobilele din palat fuseseră vândute... practic, vânduse tot ce putea fi vândut, în afara numelui său!

Dilema se prezentă în toată hidoşenia ei.

Mizeria sau sinuciderea!

Sinuciderea? Nu! Nu vroia să moară!... Nu pentru că ar fi fost laş, dar ideea de a renunţa la plăcerile care fuseseră scopul întregii sale vieţi îi era de nesuportat.

Mizeria? Cu atât mai puţin! Căci era, într-un fel, tot o renunţare! Contele îşi chemă valetul şi îi spuse, senin:

— Du-te şi cheamă-l pe domnul Jacques! Ştii care? Cel de pe strada Foin...

O oră mai târziu, cel care purta acest nume modest — cel puţin contele nu-i ştia alt nume — intra surâzător în salonaşul în care se afla du Barry.

Era un bărbat de înălţime potrivită, slăbuţ, modest ca îmbrăcăminte, în acord cu numele său; părea mai degrabă că se strecoară, decât că merge; privirea îi alunecă în toate direcţiile, cântărind, evaluând, socotind; vorbea cu o voce albă, fără accente, egală; atitudinea sa nu era nici umilă, nici afectată. Părea să fie expresia perfectă a ceea ce s-ar putea numi modestie.

Numai un observator foarte atent ar fi putut descoperi, nu fără surprindere, în atitudinea sa, mai multă eleganţă decât i-ar fi plăcut să lase să se vadă, în anumite gesturi o autoritate iute reprimată, iar în unele dintre privirile sale profunde o ardoare iute reprimată.

Despre bărbatul care tocmai intrase în salon nu se ştia decât că trăieşte, fără mistere aparente, de altminteri, într-o căsuţă ce-i aparţinea, pe strada Foin, în apropiere de Piaţa Regală şi că era socotit foarte sărac.

— Domnule Jacques, zise du Barry, m-aţi căutat de trei ori: acum un an, acum şase luni şi acum trei luni. De fiecare dată, mi-aţi spus: "În ziua în care veţi fi ruinat, chemaţi-mă şi vă voi salva". Ei bine, ziua ruinei a venit, domnule Jacques. Şi precum vedeţi, v-am chemat.

— Sunteţi într-adevăr ruinat, domnule conte, ruinat de-a binelea?

— Totalmente ruinat, domnule Jacques. Nu mai am nimic, răspunse du Barry, scrâşnind din dinţi.

— Iertaţi-mă că insist, domnule conte, dar sunteţi sigur că sunteţi total ruinat?

— După ce am scotocit bine peste tot, am reuşit să mai adun vreo sută de livre: a zecea parte din ce datorez ultimului dintre servitorii mei.

— Foarte bine. În cazul acesta, să discutăm, domnule conte!

— Să discutăm, domnule Jacques...

În timp ce rostea cuvintele acestea, chipul contelui era îngrozitor de schimonosit: cu buzele strânse, alb la faţă, cu muşchii feţei zvâcnindu-i convulsiv, cu ochii ieşiţi din orbite. Dar, cu tot surâsul său calm şi chipul senin, domnul Jacques era poate şi mai îngrozitor...

Şi atunci, domnul Jacques începu să "converseze".

Vorbi îndelung, cu voce scăzută, calm şi sigur pe el.

Contele făcea feţe-feţe, acum era roşu ca un rac, ca în clipa următoare să devină palid ca un mort. Adeseori dădea violent din cap.

Dar domnul Jacques revenea la ale sale, cu o blândă încăpăţânare, cu o obstinaţie netulburată...

Pe la apus, după lungi ceasuri de discuţii, domnul Jacques scoase o hârtie din buzunar şi o despături, întinzând-o pe masa din faţa lor şi, cu o voce devenită brusc autoritară şi dură, îi zise:

— Semnaţi?

Contele aruncă o privire hăituită în jurul său. Fără îndoială că în clipa aceea era răvăşit de acea revoltă, de acea îndoială supremă pe care trebuie s-o fi simţit damnaţii care, în vechile legende, îşi vindeau sufletul, semnând pactul cu diavolul.

Dar, fără îndoială, asupra sa plana spiritul răului.

Semnă!...

Domnul Jacques împături metodic hârtia, pe care o puse în buzunar.

Apoi se înclină cu gravitate şi, în întunericul ce se lăsa peste oraş, dispăru fără zgomot.

Din clipa aceea, contele du Barry nu va mai duce lipsă de bani; sau cel puţin avea suficienţi bani pentru a face faţă obligaţiilor de la curte şi de a-şi susţine cu demnitate rangul. Dar se vedea cu uşurinţă că acea existenţă relativ modestă era apăsătoare şi că-şi muşca frâul, aşteptând...

Ce aştepta?... Numai el ar fi putut să spună — şi domnul Jacques. Bineînţeles!

Adăugăm numai faptul că, din zi în zi, caracterul său se făcea tot mai sumbru şi că adeseori, în mijlocul orgiilor, i se întâmpla să tresară brusc şi să pălească fără vreo cauză aparentă.

Contele continua să locuiască în vechiul palat de pe cheiul d'Anjou, unde avea ca servitori un valet şi un vizitiu ce avea grijă şi de cai, care se simţeau foarte stingheri în grajdul unde în vremurile bune se adăposteau douăzeci-treizeci de cai.

Pusese să i se aranjeze trei sau patru camere în aripa stângă a castelului, restul fusese abandonat prafului şi pânzelor de păianjeni.

În acest apartament improvizat fusese adus contele du Barry de însoţitorul său, contele de Sain-Germain, care-l asistase ca martor la duelul cu cavalerul d'Assas.

Saint-Germain nu chemase nici un chirurg: el însuşi spălase rana, o sondase, pansase şi bandajase plagă pe orificiul căreia întinsese un strat gros dintr-un unguent balsamic.

— Iată-mă ţinut la pat cel puţin opt zile, zise după aceea du Barry, eu un fel de furie în glas. Şi asta într-un moment când aş da bucuros opt ani din viaţă ca să fiu liber...

Saint-Germain surâse.

— În câteva zile vei fi pe picioare, zise el.

— Drace... sper că nu glumeşti!...

— Eu nu mint niciodată, scumpe conte!... Şi apoi, trebuie să vă mai repet? Doresc atât de mult ca şi dumneavoastră să puteţi să vă mişcaţi... Nu vă miraţi... e o simplă impresie... Deci, din chiar seara aceasta veţi putea merge fără prea mare efort; în trei zile, veţi putea urca pe cal; în şase zile, braţul dumneavoastră rănit va fi la fel de puternic precum cel sănătos...

— Minunat! Simt deja efectul calmant şi vindecător al balsamului vostru. Sunteţi un chirurg admirabil!...

Saint-Germain ridică din umeri.

— N-am făcut eu balsamul, zise el; prin urmare, n-am nici un merit. Îl am de la Nostradamus şi el era, într-adevăr, un medic renumit. A făcut amestecul la rugămintea Caterinei de Médicis; sărmana Caterina se temea atât de tare de loviturile de pumnal, ea, care se juca, sau poruncea altora să se joace, cu astfel de scule tăioase. Nostradamus a trudit cinci ani la formula balsamului acesta şi în seara în care, în sfârşit, a găsit formula definitivă, a plâns de bucurie, cu braţele ridicate spre cer. Strigând că a atins ABSOLUTUL...

— Asta-i acum, conte! zise du Barry, râzând cum râdea în momentele sale de supremă veselie, adică din vârful buzelor. Doar nu vreţi să mă faceţi să cred că l-aţi cunoscut pe Nostradamus!...

— Nu vreau să vă fac să credeţi ceva, zise cu răceală Saint-Germain; dumneavoastră vreţi cu tot dinadinsul să faceţi din mine un medic de geniu, atribuindu-mi onoarea de a fi inventatorul acelui balsam. Şi cum eu nu mint, adevărul mă obligă să neg şi să vă mărturisesc că aparţine lui Nostradamus. Asta-i tot!

— Asta-i tot? murmură du Barry, care fu scuturat de un frison rece.

Aruncându-i o privire ciudată, contele du Barry continuă:

— Spuneţi-mi conte, printre multele lucruri pe care le cunoaşteţi... mai ales în ceea ce-l priveşte pe Nostradamus... mi-aţi putea spune dacă... într-adevăr... a găsit...

— Ce anume? surâse Saint-Germain, făcând să strălucească un smarald monstruos de mare, pe care-l purta pe deget.

— Piatra filosofală!...

— Bineînţeles că nu; n-a găsit-o... dovada: e mort.

Du Barry părea foarte surprins.

— Fără îndoială că n-a găsit-o! continuă calm Saint-Germain. Căci dacă ar fi găsit piatra filosof ală, ar fi găsit în acelaşi timp şi elixirul veşniciei pe care omul de rând, datorită fricii instinctive de cuvântul "veşnicie", îl numeşte elixirul tinereţii. Totul este în tot, scumpul meu conte şi Absolutul e numai unul. Fără de care nu ar fi Absolut. Deci, puterea de a face aur şi puterea de a crea viaţă nu sunt decât una şi aceeaşi putere.

— Dar dumneavoastră, conte, reluă du Barry cu o voce şovăitoare, purtat pe aripile misterului spre irealizabilele utopii, dumneavoastră, care, aşa cum se zice, aţi studiat aceste sublime probleme... dumneavoastră, care aţi sondat insondabilul... răspundeţi-mi... ce credeţi?... ce ştiţi?... poate fi găsită piatra filosof ală?...

— De ce nu? zise neglijent Saint-Germain. V-am mai spus: totul este în tot. Principiul primordial al creaţiei se ascunde în locurile cele mai tăinuite ale naturii. Dar dacă precauţiile naturii au fost infinite în ceea ce priveşte ascunderea secretului său, îndrăzneala inteligenţei n-ar putea fi, la rândul ei, infinită în încercarea de a-l descoperi? Ei bine! Ceea ce căldura soarelui poate să nască în măruntaiele pământului, alchimistul n-ar putea să nască în creuzetele sale, când dispune de toate resursele puterii de judecată şi imaginaţie!

— Oh! bâigui rănitul, ai cărui ochi ardeau, să posezi acest secret. Să fii bogat! Nemăsurat de bogat!

— Da, de ce nu? Căci bogăţia nemăsurată înseamnă plăcere nemăsurată. E drept să concepi irealizabilul şi să-l realizezi fără efort. Nimic nu împiedică imaginaţia cea mai năvalnică să-şi deschidă aripile cât se poate de mari şi să se avânte pe tărâmul minunat al viselor! Nimeni n-o împiedică să conceapă plăceri inaccesibile oamenilor! Să caute rafinamente în faţa cărora omul să se dea înapoi înspăimântat, disperat în neputinţa sa! Celui care va deţine piatra filosofală toate acestea i se vor părea un joc. Totul va fi al lui: el nu va trebui decât să gândească, să dorească! Putere, onoruri, glorie, iubire, toate îi vor aparţine. Orgiile cele mai incredibile vor fi la îndemâna lui; iubirile imposibile le va realiza când va vrea... Şi luaţi seama, conte, că setea de plăcere poate fi de nestins la un astfel de om, pentru că e nemuritor, pentru că excesele ce-i ucid pe alţii nu-l pot atinge!...

Saint-Germain se ridică, se apropie de contele du Barry, care tremura şi a cărui frunte era inundată de sudoare.

— Omul ăsta, continuă el, gustă plăceri nemărginite, în primul rând, se va deda la orgii, la plăcerile simţurilor. De la primele farmece ale descoperirii sale, el va folosi media câtorva existenţe pentru a atinge toate limitele plăcerilor şi bucuriilor simţurilor: ale lui vor fi toate desfătările gastronomiei celor mai fabuloase reţete! Ale lui vor fi vinurile cele mai nobile. Învechite după cele mai rafinate reţete! Ale lui vor fi femeile, cele mai superbe creaţii ale naturii! Dacă va găsi pe faţa pământului una care i se va părea că e mai frumoasă decât toate, aceea va fi a lui!...

Du Barry gâfâia, se contorsiona şut lava arzătoare a cuvintelor ce-i ardeau creierul.

— Curând, vreau să zic peste câteva sute de ani, se va gândi la alte plăceri, continuă, impasibil, contele de Saint-Germain. Îl va tenta să încerce gloria: va fi un Rafael sau un Michelangelo. Puterea îi va atrage curiozitatea: va dori să fie rege! Mai sus! Mereu mai sus! Va sfârşi prin a concepe, înţelege şi realiză plăcerea absolută. Omul robit plăcerii suferă în pasiunile sale: artistul de geniu suferă atunci când creează: înaltul demnitar e supus ministrului; ministrul e supus regelui; regele e supus acestui lucru uriaş, necunoscut, ce se numeşte popor; poporul e supus la legiuni întregi de stăpâni şi, mai rău, e robit muncii... Singur, deţinătorul sublimului secret, col care a desăvârşit marea operă se sustrage legilor universale, poporului, miniştrilor, regelui, morţii! Este propriul său stăpân şi îşi exercită această libertate fără limite, dovedind în fiece clipă că se scaldă în plăceri fără de sfârşit. Atunci, din înălţimea vârfului pe care se află, contemplă uriaşa colcăială a umanităţii, ascultă muzica infernală a strigătelor de bucurie şi a ţipetelor de disperare, aruncând o privire încărcată de milă asupra nefericiţilor ce se ucid ca să obţină câteva amărâte de milioane şi care, pentru a ajunge la acest umil ţel, îşi vând până şi numele...

Du Barry scoase un ţipăt de spaimă. Se ridică şi, bulversat, buimac, cu o voce răguşită, zise:

— Ce vreţi să spuneţi? Cine sunt cei de care vă este milă?... Vorbiţi! Spuneţi-mi!... îi cunoaşteţi?

— Eu? Nu!... De ce credeţi că ar trebui să cunosc astfel de mizerabili?...

— Spuneaţi...

— Eu vorbeam de plăcerile omeneşti ale celui care posedă piatra filosofală, asta pentru că mi-aţi cerut-o dumneavoastră. Nu daţi alt sens celor ce v-am spus până acum...

— Dar... nu sunteţi dumneavoastră... acel om?

— Sunteţi un om ciudat, conte. Şi, presupun că rana dumneavoastră vă face să fiţi aşa. Ei bine! Chiar nu mai putem visa? Hai, liniştiţi-vă... altfel n-o să mai puteţi, ieşi în seara aceasta...

— Cine v-a spus ce vreau să fac? exclamă du Barry înspăimântat.

— Voi înşivă! zise scurt Saint-Germain, izbucnind în râs. Adio, conte. Vă voi revedea mâine; iar cu rana, nu vă faceţi griji, totul va fi bine, v-o garantez eu.

Lucrurile astea fură spuse atât de cordial, cu o voce atât de naturală, încât bănuielile lui du Barry fură, în parte, spulberate. Rămas singur, rănitul dormi, său păru că doarme, până la ora şase a serii.

La acea oră îşi chemă valetul.

— Ajută-mă să mă îmbrac, îi zise el.

— Dar sunteţi rănit, domnule conte! exclamă servitorul.

— Fă ce-ţi spun.

Şi du Barry murmură, numai pentru el:

"Mai degrabă aş accepta să-mi pierd braţul drept, decât să lipsesc în seara asta de lângă rege!... Oh! Ce ghinion pe capul meu!... O să mă înec oare la mal?"

Odată terminată toaleta, făcu câţiva paşi, pentru a-şi încerca forţele şi constată că, în ciuda unei uşoare ameţeli, putea merge foarte bine. Un surâs de ironică satisfacţie îi înflori pe buze.

"Oricare altul în locul meu, Sire, ar fi în pat, se gândea el. Dar pe mine nici o rană nu mă poate opri când e vorba de a o servi... pe Maiestatea Voastră...: Sper, Sire, că e o dovadă de devotament!..."

Se pregătea să iasă şi valetul îl ajută să-şi pună pelerina, când cineva bătu la uşă.

Servitorul se duse să deschidă: în cadrul uşii apăru Le Normant d'Etioles.

Văzându-l pe du Barry în picioare, d'Etioles scoase o exclamaţie de bucurie, adevărată sau mimată şi-i zise:

— Felicitările mele, scumpe conte!... Cum! Sunteţi pe picioare? Îmbrăcat?... Eu mă temeam că nu cumva rana...

— O înţepătură de spadă! exclamă du Barry, ale cărui sprincene se împreunară pentru o clipă.

— Asta înseamnă că veţi participa, mâine, la căsătoria mea?... Ah! Iubite conte, mi-aţi promis... Vreau ca întreaga curte să fie martoră fericirii mele... şi ce-ar fi curtea fără contele du Barry...

— Nu sunt sigur că voi putea...

— Ba da! Ba da! Veţi putea, scumpe prietene!... Trebuie să asistaţi la acest spectacol unic, minunat, de necrezut: sărmanul d'Etioles conduce la altar pe cea mai desăvârşită frumuseţe a Parisului...

— Şi chiar e atât de frumoasă, pe cât se spune?

— Veţi vedea; e o capodoperă a naturii. Veţi veni, nu-i aşa?

— Cred că nu voi avea forţa s-o fac, zise du Barry.

— Cu toate astea, vă văd vioi şi gata să ieşiţi.

— În seara asta fac un mare efort, pentru că Maiestatea Sa mă aşteaptă.

— Ah! Ah! Vă aşteaptă regele? zise încetişor d'Etioles.

— Da, scumpe prietene!

Cei doi prieteni se priveau fix. Şi cel care i-ar fi putut studia cu atenţie, ar fi putut înţelege tot ce era în acele priviri, la început amicale, apoi ascunse, înspăimântate, ca şi când s-ar fi temut de o prăpastie, deschisă brusc în faţa lor...

Şi ura îşi are abisurile sale...

— Apropo, reluă d'Etioles, convins că nu vă veţi putea ridica din pat mâine dimineaţă, tocmai am invitat pe cineva pe care m-aş fi ferit să-l invit la această ceremonie dacă aş fi crezut că puteţi asista la ea... dar. de fapt, pentru că nu puteţi...

— De cine vorbiţi? întrebă contele, tresărind.

— De adversarul vostru de astăzi dimineaţă... un tânăr încântător... pe cinstea mea... Dar numai politeţea m-a obligat să-l invit, pentru că am fost obligat să-i fiu martor.

— Cavalerul d'Assas va veni mâine la Saint-Germain l'Auxerrois?

— Sper că asta nu vă deranjează, scumpe conte!

— Pe mine? Şi pentru ce motiv anume? Lucrul acesta m-a deranjat atât de puţin, încât m-am decis: mâine vreau să-mi pun semnătura lângă cea a cavalerului căruia îi port o mare stimă... Voi face pentru voi acelaşi efort pe care-l fac în seara asta pentru Maiestatea Sa...

Din nou privirile celor doi se încrucişară. Încărcate de sumbre ameninţări.

Dar d'Etioles se grăbi să destindă atmosfera, mulţumindu-i cu voioşie, strângându-i mâna şi, cerându-şi permisiunea să se retragă, îi spuse:

— Pe mâine, la prânz!... Veţi vedea minunata fiinţă ce va fi viitoarea doamnă d'Etioles... Chiar şi regele, ce trece drept cunoscător...

— Regele! îl întrerupse brusc du Barry.

— Da... chiar şi regele, dacă ar vedea-o, ar fi cuprins de admiraţie... numai că nu o va vedea.

— De ce? îl întrebă du Barry.

— Drace, precum ştiţi, scumpe prietene, acel bun cardinal Fleury, care s-a ocupat de educaţia suveranului nostru, s-a înşelat puţin imaginându-şi că elevul său va rămâne pentru posteritate ca Ludovic cel Cast şi eu n-am de gând să confirm pe pielea mea renumele de Ludovic Iubăreţul, pe care i l-a dat domnul Vadé, poetul Halelor...

D'Etioles, cu un ultim semn amical, dispăru.

"Ce a vrut să-mi spună vipera asta?" murmură contele, după ce rămase singur.

Cu mâna sănătoasă îşi masă fruntea muiată de sudoare.

"Oh! Întâi cuvintele lui Saint-Germain! Cât de bine au descris misterul gândurilor mele! Tot ce mi-a descris cu atâta. Înflăcărare ca fiind un exerciţiu al minţii eu vreau în realitate! Şi vai de cel ce-mi va sta în cale! Vai de tine, d'Assas! Şi de tine, d'Etioles, dacă bănuielile mele se confirmă! Voi distruge totul în drumul meu! Orice s-ar spune după aceea despre mine!"

Capitolul IX Visul Jeannei

În timp ce contele du Barry se îndrepta spre Luvru, Jeanne, plină de nerăbdare, aştepta neliniştită rezultatul scrisorii pe care Noé Poisson trebuia să i-o ducă lui d'Assas.

Se lăsase noaptea şi, odată cu întunericul, descurajarea creştea în sufletul fetei.

Poisson n-o să se mai întoarcă!... Salvatorul aşteptat, cavalerul, nu va mai veni!

În tenebrele vastului şi somptuosului salon pe care ea îl numea "atelierul meu", întinsă într-un fel de divan foarte lat, cu capul ascuns între braţe, Jeanne se gândea.

Îşi începea viaţa sub ameninţarea uneia din acele furtuni care pot răvăşi un suflet cu mai multă violenţă decât un uragan o pădure adevărată.

Iubea!...

Pe cine?... Pe regele Franţei!

Şi iubirea asta însemna că spiritul şi inima sa erau absorbite de un unic gând, de un singur sentiment dominator.

Venise timpul să arunce o rază de lumină asupra acestui gând, care să lumineze, în acelaşi timp şi sentimentul ce-o domina. În lipsa acestei precauţii, de care ne-ar fi plăcut să ne lipsim, povestea noastră ar risca să prezinte obscurităţi — or, noi vrem să fim cu

atât mai clari şi mai precişi, cu cât sunt mai numeroase şi mai diverse aprecierile istorice, romaneşti şi teatrale, despre această ciudată eroină.

Jeanne-Antoinette nu era ceea ce am putea numi un spirit contemplativ. Era un spirit eminamente activ. Or, activitatea spiritului înseamnă o curiozitate fără margini, mereu la pândă. Cu o uimitoare uşurinţă ea putea asimila senzaţiile cele mai subtile. Exista în ea un fel de nevoie de a se bate cu greutăţile, care multă vreme s-a tradus printr-o nestăvilită dorinţă de a învăţa totul: muzica, pictura, gravura, literatură, nimic nu-i era indiferent sau străin.

Dar mai exista, de asemenea şi mai ales, o nelinişte permanentă a acestui suflet, o dorinţă nestăvilită de a cunoaşte sentimentul cel mai delicat, cel mai rafinat, cel mai elevat.

Dacă ne-ar fi permis să folosim această metaforă, am zice că Jeanne, alchimistă a inimii, dorise, visase, căutase piatra filosofală a iubirii.

Cunoscuse îndeaproape bărbaţii cei mai spirituali şi mai frumoşi, cei mai nobili şi cei mai bogaţi, fără să fie impresionată. Bogăţie, frumuseţe, nobleţe; din toate astea ea vroia absolutul şi toţi tinerii pe care-i studiase prezentau o imperfecţiune, o tară repede descoperită de acel spirit analitic şi percutant.

"Bine? Bine! îşi spunea ea atunci, deci sunt, pur şi simplă, o gâsculiţă orgolioasă, infatuată de meritele mele, adevărate sau false şi inima asta, care a dorit atât de mult să vorbească, o să rămână mută?... Sufletul meu s-a uscat, înainte chiar de a înflori?... Sau soarele care ar trebui să-i dea viaţă nu aparţine acestei lumi?..."

Iată cam ce gândea această fiinţă extraordinară, când, într-o seară, cea pe care o consideră a fi mama sa, doamna Heloïse Poisson, îi zise, privind-o fix:

— Vino, copila mea, mergem să ne rugăm... şi noi!

— Să ne rugăm! exclamă Jeanne, mirată.

— Da, să ne rugăm, aşa cum o face întreg Parisul, cum o face tot regatul, de la un capăt la altul...

— Să ne rugăm?... De ce?... Pentru cine?

— Pentru Rege!...

Jeanne nu era nici credincioasă, nici necredincioasă, pur şi simplu nu-şi făcuse niciodată probleme vizavi de astfel de lucruri. Cât despre rege, acesta îi era indiferent. Jeanne nu cunoştea decât un dumnezeu şi un rege: capriciul, său. Cu toate astea, o urmă pe Heloïse Poisson până la biserica cea mai apropiată.

Spectacolul pe care-l prezenta Parisul ţinea de vis şi de minune: rămânea unic în analele Franţei. Străzile erau inundate de o mulţime imensă de oameni, imposibil de aproximat şi aspectul acestei mulţimi era impresionant şi nu semăna cu nimic cunoscut. Fluvii de oameni curgeau lent şi liniştit. Spre un ocean, de bărbaţi, femei şi copii ce se forma în jurul fiecărei biserici. Un uriaş murmur nedefinit: se vorbea încet, ca şi când Parisul ar fi fost camera unui muribund. Ici, colo, aproape peste tot, din această mulţime tăcută, izbucnea câte un suspin; şi atunci, ca la un semnal funebru, izbucneau lamentaţii, ca apoi liniştea să pogoare peste mulţime. Uşile tuturor bisericilor erau deschise, iar cei care nu reuşeau să intre îngenuncheau în stradă, udaţi de o ploaie fină.

Ce catastrofă lovise acest popor? Ce calamitate înspăimântătoare îi mâna spre această criză de durere, ele lacrimi şi rugăciuni ce rămâne unul din fenomenele cele mai

uimitoare ale istoriei? Cum? Familiile fiecăruia dintre cei prezenţi fusese vizitată de îngerul vestitor al morţii? De fapt, ce se întâmplase? Regele era bolnav!...

Cine ar putea măsura vreodată speranţele pe care poporul şi le pusese în domnia lui Ludovic al XV-lea! Speranţe infinite ca mizeria în care se zbătea, pentru că durerea să să izbucnească atât de reală, de adevărată, atât de augustă şi emoţionantă, cu o forţă practic de neimaginat!

Decepţia ce va urma va fi teribilă. Ea poartă un nume înspăimântător şi se numeşte: Nouăzeci şi trei!

Dar în vremea de care vorbim, Parisul încă mai spera.

Şi această speranţă, sublimă în naivitatea sa, această speranţă ce stoarce lacrimi de compasiune poeţilor, care-l uimeşte pe istoric şi-l derutează pe filozof, această speranţă a unei naţiuni ce ieşea cu mare greutate din tirania marelui domnitor şi din orgiile Regenţei, se traducea printr-o durere uriaşă la simplul anunţ al ştirii că regele era bolnav.

Impresionabilă în cel mai mare grad, Jeanne suferea din cauza acestei grele suferinţe, plângea văzând atâtea lacrimi şi doliul Parisului îi îndolia inima.

În timpul celor câteva zile, cât durară rugăciunile, Jeanne se exalta puţin câte puţin. Părea că toată durerea uriaşului oraş se concentra în sufletul ei. Spiritul, inima, gândurile ei se îndreptau spre acel rege pe care nu-l văzuse niciodată şi când se anunţă vestea că Ludovic al XV-lea era salvat, fu cuprinsă de o bucurie imensă şi leşină în braţele Heloïsei Poisson, care avu atunci un surâs ciudat.

Din ziua aceea, viaţa Jeannei avea un ţel.

Regele acela, pe care un întreg popor îl plânsese, regele? Acela, a cărui convalescenţă smulsese Parisului crize de bucurie, regele acela, pe care un cântăreţ îl supranumise Cel Iubit, supranume pe care poporul care dansa pe străzi îl adoptase imediat, nu era pentru tânăra noastră acel erou demn de iubire, acel Făt-Frumos aşteptat şi visat, pe care inima ei îl aşteptase, căci inima aceea nu bătuse până atunci pentru nici un bărbat, oricât de frumos, oricât de bogat sau de nobil ar fi fost?...

Fu orbită de acel vis:

Să-l iubească pe regele Franţei!...

Să fie iubită de Cel Iubit!...

Şi atunci când regele se reîntoarse la Paris, în mijlocul unei mulţimi delirante, când îl zări în fundul caleştii sale aurite, puţin palid şi surâzător, în tumultul clopotelor şi al zgomotului loviturilor de tun, luminat de strălucirea lamelor spadelor ce-l înconjurau, Jeanne rămase încremenită, încordată, cu mâinile împreunate a rugăciune, în extaz...

Iată cum iubirea aceea îşi întinsese rădăcinile în reveriile cele mai profunde ale unei imaginaţii ardente şi care înflorise udată de râurile de lacrimi ale unui întreg popor.

La început fusese o iubire aproape mistică. Iubire ce se îndrepta mai degrabă către un simbol, decât către un om. Iubire ce se adresa la tot ceea ce ea bănuia a fi glorie, generozitate, măreţie în acea fiinţă atât de îndepărtată, atât de deasupra existenţelor obişnuite, o fiinţă aproape misterioasă şi cu o existenţă fabuloasă, ce se numea: regele!

Insistăm asupra acestui lucru: nu pe Ludovic îl iubea în primul rând Jeanne.

Ci pe rege!

Este aproape imposibil celui care, cu istoria în mână, nu reconstituie epocă pe care o studiază, să-şi imagineze ce însemna, în privinţa puterii nobleţei şl gloriei, acel cuvânt: regele!

În ziua de astăzi, un rege nu-i decât un magistrat pe care-l poţi critica. Până la Ludovic al XIII-lea regele nu fusese mai mult decât primul gentilom al regatului. Ludovic al XIV-lea va instaura în Franţa ideea hiperbolică de rege, adică a omului care e mai mult decât un om, o fiinţă fenomenală pe care nimeni nu îndrăzneşte s-o critice şi spre care cu greu îndrăzneşti să ridici privirea; această idee aproape religioasă o moştenise şi Ludovic al XV-lea.

Înaintaşul său nu-i lăsase moştenire numai un regat; îi lăsase moştenire şi ideea de regalitate.

Şi tocmai asta iubea Jeanne! Această încântătoare fată, acesta delicioasă statuetă de Saxa, această delicată fiinţă pe care o puteai crede absorbită de grijile micilor nimicuri, dantele, mătăsuri scumpe; bibelouri suave, ei bine, această fiinţă îşi spusese că ea nu poate iubi decât un singur bărbat:

Cel care reprezenta divinitatea pe pământ, el însuşi aproape divinitate şi obiect al veneraţiei unui întreg popor!

Iată deci cine era visul ei!

Într-un roman, o stare sufletească poate defini un personaj; datoria de romancier ne obligă s-o descriem în câteva tuşe definitorii.

Capitolul X Ieşirea din vis

În salonul somptuos, veritabil muzeu în care erau înghesuite atâtea opere de artă şi pe care Jeanne îl numea "atelierul meu", domnea un întuneric profund. Pierdută în măruntaiele unui divan mătăsos, tânăra fată rememora acel vis încântător.

"Oh! murmura ea, după ce mi-am făcut atâtea iluzii delicioase şi am construit atâtea vise minunate, să mă trezesc în ghearele unuia ca Le Normant d'Etioles! Să aparţin acestui pitic ticălos! Să-mi leg viaţa de hidoşenia asta fizică şi morală! Nimeni nu mă mai poate salva! Şi cavalerul d'Assas! Sigur a primit scrisoarea mea... şi tot nu vine... nu va mai veni... sunt pierdută!..."

Şi pieptul îi fu sfâşiat de un suspin amar.

Îşi dădu seama brusc că stă în întuneric şi, cu o mână tremurândă, aprinse făcliile, ca şi când ar fi sperat că, odată cu alungarea întunericului din cameră, să alunge şi tenebrele din sufletul său.

Era cuprinsă de o tristeţe de moarte.

Se aşează la clavecin şi maşinal, degetele sale fine, ca ale unei statui de alabastru, atinseră uşor clapele de fildeş; şi, cum încerca să-şi amintească o melodie, în suprema disperare a sufletului său, singura melodie ce şi-o amintea era cântecelul pentru copii

ce-l compusese pentru fetiţele din Ermitage şi pe care-l cânta în clipa când apăruse regele!

Dar ce trist suna!

Nu vom mai merge în pădure... laurii... s-au veştejit. Ultima notă răsuna în liniştea salonului ca un suspin... o lacrimă muzicală. Îşi duse mâinile la ochi şi, aplecată asupra clapelor clavecinului, repeta:

"Veştejite pe vecie!... cum s-a veştejit sufletul meu! Oh! Sunt pierdută! Pentru totdeauna!..."

Spunând acestea, Jeanne tresări violent. Lăsă să-i cadă mâinile de la ochi şi, cu trupul încordat ca un arc, cu inima bătându-i năvalnic în piept, asculta... se auzea deschizându-se poarta cea mare a palatului... iar jos se auzea un du-te-vino...

"Ah! Dacă ar fi el! Cel pe care l-am chemat în ajutor... cavalerul d'Assas!"

Neliniştea sa era atât de mare încât rămăsese ţintuită locului.

Îi ajungea la urechi un, murmur nedefinit... recunoscu vocea lui Noé, apoi pe cea a doamnei Poisson... apoi auzi din nou poarta, ce se deschidea şi se închidea...

Atunci, cuprinsă de o speranţă absurdă, alergă la uşa atelierului, traversă palierul, se aplecă şi o văzu pe doamna Poisson care ieşea din salonaşul de la parter, cu o făclie în. Mâna şi începând să urce scările...

Ce se întâmpla?

De ce Heloïse Poisson aruncase o privire atât de ciudată în salonaş, înainte de a începe să urce scările?

Cu paşi ca de pisică, Jeanne se retrase în atelier, stinse făcliile şi se ascunse în spatele unui paravan — o adevărată capodoperă — ce fusese, adus cu mari cheltuieli din îndepărtata Chină.

Heloïse deschise uşa şi-o strigă:

— Jeanne, copila mea, eşti aici?...

Matroana aşteptă o clipă, apoi se retrase bombănind:

— E în camera ei, fără îndoială! De fapt, e mai bine s-o las să doarmă... e inutil să ştie ce oaspete adăpostim în seara asta... un oaspete pe care s-ar putea să-l găsim mort mâine dimineaţă... şi ar fi din vina mea?...

Jeanne rămase nemişcată câteva minute. Apoi, când o linişte profundă cuprinse din nou palatul, când nu mai auzi nici cel mai mic zgomot, se strecură printre mobilele atelierului, coborî şi sg opri în faţa uşii salonului.

Nu-şi putea stăpâni neliniştea.

De ce? N-ar fi putut spune!

Nu există nimic mai misterios şi mai ameninţător decât o uşă închisă în spatele căreia bănuieşti că se întâmpla, sau chiar se întâmpla evenimente importante, dacă nu teribile.

Brusc, se decise să deschidă uşa.

Văzu un tânăr întins pe canapea şi se înfioră:

"Cavalerul d'Assas!..."

Primul impuls fu să se bucure, instinctiv: primise deci scrisoarea sa! Alergase totuşi s-o salveze! Nemişcat! Ca mort? Fără suflare? Cu chipul tumefiat?... Oh! Dar o să moară!... Dumnezeule! Poate că-i mort!

Se repezi spre el... Nu... trăia! Un uşor horcăit îi scăpase de pe buzele uscate, venele de la tâmple se zbăteau... Avea ochii deschişi şi o privire ce reuşea să scape din ochii aceia imobili, sticloşi, da, o privire de iubire se înălţa spre ea şi o făcea să tremure...

Atunci înţelese că frumosul cavaler era în pericol de moarte! Înţelese că sub acea frunte înaltă, inteligentă, armonioasă, în clipele tragice ale morţii, exista pentru ea un gând de iubire, pur şi de un nesfârşit devotament...

Jeanne îi luă mâna şi, aplecându-se spre el, îi strigă în şoaptă:

— Cavalere... mă auziţi? Cavalere d'Assas?... Oh!... rămâne nemişcat... o să moară!... De ce l-au lăsat singur acolo, fără cel mai mic ajutor?... De ce a plecat Poisson?... Oribil!... A vrut deci să-l lase să moară?

Ea rămase câteva clipe pietrificată, cu ochii măriţi de înspăimântătoarea taină pe care credea c-o ghiceşte.

Apoi făcu acea mişcare din cap ce era un fel de sfidare adresată destinului, o chemare la luptă!...

În câteva clipe, sfâşiase gulerul care strângea gâtul cavalerului, smulsese dantela jaboului, îi deschisese haina; descoperind gâtul şi pieptul...

Un suspin profund umflă pieptul tânărului şi o lacrimă apăru în colţul ochilor straniu ele ficşi, din care ţâşnea, ca din fundul unui mormânt, o rază de iubire...

Jeanne avea întotdeauna cu ea un flacon cu săruri, un revulsiv puternic, pe care-l duse la nasul cavalerului, obligându-l să-l miroasă. După care alergă să caute apă cu care să răcorească fruntea şi tâmplele cavalerului...

Timp de o jumătate de oră, aplecată asupra cavalerului, Jeanne luptă cu moartea. Curajoasă, încăpăţânata, tăcută, schimbând din minut în minut mijloacele pe care le credea instinctiv potrivite în acea împrejurare, proceda intuitiv cu toată supla obişnuinţă caracteristică unui medic faimos.

În timpul acesta, destul de repede, respiraţia cavalerului d'Assas devenise mai uşoară, mai puţin horcăitoare. Chipul său îşi mai pierduse din paloare; temuta culoare violacee dispăruse; şi părea evident că toate pericolele de sufocare dispăruseră.

Mai trecu încă o oră, timp în care ochii îşi păstrară acea înspăimântătoare imobilitate, acel aspect sticlos ce era semnul distrugerii inteligenţei.

Apoi, puţin câte puţin, gândirea începu să sclipească în privirile cavalerului.

Erau gânduri de recunoştinţă şi de iubire!

Jeanne surâse:

— Iată-vă salvat! zise ea. Acum mă auziţi, nu-i aşa? Mă înţelegeţi?

Ochii cavalerului se îndreptară încet, cu blândeţe, spre mâna tinerei fete, Jeanne înţelese!

Îşi puse degetele fine pe buzele arzătoare şi, cu un efort nutrit de iubire, buzele sale depuseră un sărut pe mâna ce i se oferea...

În clipa aceea, cavalerul îşi simţi sufletul înecat într-un fel de extaz; abia acum putea să-şi dea seama de enorma oboseală ce-i înceţoşa mintea, înţelese că va adormi... fără să poată pronunţa un cuvânt de mulţumire, fără să-şi poată exprima, fie şi printr-un oftat, sentimentele ce-i umpleau inima.

Tot atunci Jeanne, printr-o rapidă şi violentă întoarcere la necazurile sale, se gândea că a doua zi dimineaţă, practic peste câteva ore, va fi târâtă în biserică şi că va aparţine pe vecie piticului ticălos, pe care-l ura şi a cărui înfăţişare îi provoca oroare!...

Iar cel ce-o putea salva era acolo, sub ochii ei... neputincios!

Oh!... trebuia să-l trezească cu orice preţ din toropeală!...

— Cavalere, murmură Jeanne, ascultă-mă... fie-ţi milă!

Cavalerul d'Assas auzise ceva, fără îndoială. Acest apel la milă galvanizase pentru o clipă gândurile sale. Întredeschise ochii.

Secunda tragică, în care se va decide destinul celei ce se va numi marchiza de Pompadour! Dacă d'Assas ar fi putut-o asculta! Dacă ar fi putut să se ridice! Nimeni nu se îndoieşte că nu l-ar fi provocat chiar atunci la duel pe Le Normant d'Etioles! Nimeni nu se îndoieşte că l-ar fi ucis sau măcar l-ar fi obligat să renunţe la căsătorie! Şi atunci cine ştie ce s-ar fi întâmplat! Cine ştie dacă Jeanne, mişcată de acea iubire atât de pură, atât de tumultuoasă, atât de tinerească, nu şi-ar fi unit viaţa cu cea a cavalerului d'Assas!... Atunci n-ar mai fi existat marchiza de Pompadour! Şi atunci multe lucruri s-ar fi schimbat în domnia lui Ludovic al XV-lea!...

Nu era vorba deci numai de dramă a două inimi, dramă ce se juca în seara aceea, în salonaşul dichisit, amenajat după gustul dubios al Heloïsei Poisson!

Era o pagină din istoria Franţei — şi a omenirii — pe care Destinul o întorcea în seara aceea!

Clătinându-se, respirând greu din pricina încordării nervoase, Jeanne se aplecă asupra lui, strângând în mâinile ei mâinile lui d'Assas.

— Aţi primit scrisoarea mea. Nu-i aşa?... şi aţi venit imediat?... Oh! Mulţumesc!... mă înţelegeţi, nu-i aşa?... Fie-vă milă!... înduraţi-vă de mine! Faceţi-mi un semn că mă înţelegeţi!...

Un efort violent crispa chipul încântător al cavalerului.

Pleoapele i se deschiseră cu greu. Apoi totul se prăbuşi.

— Oh! exclamă Jeanne, nu mă înţelegeţi, deci!... Cavalere!... Scrisoarea!... Amintiţi-vă ce v-am scris în scrisoare!... Sunt pierdută fără ajutorul vostru!... Trebuie să vă spun... mă obligă să mă căsătoresc... şi-l urăsc pe cel care trebuie să-mi fie soţ... căsătoria aceasta mă va ucide... Oh! Nu mă înţelege!... Cavalere!... dacă nu-l iau de soţ pe bărbatul acela, tatăl meu va fi trimis la Bastilia... mai rău chiar, la eşafod!... înţelegeţi-mă!... vorbesc de tatăl meu!... Iar eu nu vreau să mă căsătoresc cu urâtania! Îmi produce scârbă!... Dacă-l iau în căsătorie, mor! Şi trebuie s-o fac! Am de ales între moartea mea şi cea a tatălui meu! Trebuie să aleg!... Deci mă lăsaţi să mor!... Şi eu, care-mi pusesem toată speranţa în dumneavoastră! Vă aşteptam ca pe un Dumnezeu!... Cavalere!... Cavalere!

Acum Jeanne era căzută în genunchi.

Se ruga îl implora hohotind în faţa canapelei unde era întins tânărul cavaler, sărman nefericit ce şi-ar fi dat şi viaţa pentru una din acele lacrimi şi pe care un fenomen de reacţie fizică îl condamna la o teribilă imobilitate, cu viaţa suspendată, gândirea întreruptă, cu toate simţurile cufundate într-un somn de neînvins, care-l va salva — pierzând-o pe Jeanne!

Drama era îngrozitoare.

Era luptă oribilă a unui spirit excesiv în toate manifestările sale contra unei fatale şi implacabile rigori a naturii... Şi bătălia fusese câştigată de, vai, indiferenţa la toate grijile noastre, natura!

Învinsese somnul!... Cavalerul nu se mai putea ridica!...

Aflată la capătul puterilor, Jeanne leşină, cu capul căzut pe pieptul cavalerului.

Şi pentru cineva care n-ar fi cunoscut înspăimânta toarcă tragedie care se derula în acea noapte, un pictor al graţiilor şi al drăgălăşeniei, ca de exemplu un Boucher, un Greuse, un Watteau, ce subiect mai încântător şi-ar fi putut dori: tânărul atât de frumos, cu fruntea atât de pură şi de nobilă, ce dormea liniştit, cu capul delicat al unei tinere fete lipit de pieptul său...

Puteau fi luaţi drept doi îndrăgostiţi!...

Sau, mai degrabă, doi tineri soţi, refugiaţi în cochetul salonaş plin de lucruri drăgălaşe, părând ei înşişi două fragile şi graţioase întruchipări ale creatorilor de porţelanuri ai epocii... şi care adormiseră acolo, îmbrăţişaţi, nemaiavând forţa să meargă în camera nupţială!

Sărmanii!

Istoria va fi crudă cu ea... Este adevărat că devotamentul eroic al cavalerului d'Assas, din contră, se va impune admiraţiei.

Noi nu vrem să ţinem partea nimănui şi nici faptele războinice nu ne încântă prea mult (ca să nu spunem deloc); ca atare, nu vrem să intrăm în "războiul" istoricilor referitor la cea care a fost numită "Pompaduroaia", ci ne mulţumim să-i prezentăm pe amândoi, să le prezentăm gândurile şi simţămintele şi să spunem celor ce citesc această carte:

"Priviţi"!... şi fie-vă milă de ei!"

Când Jeanne îşi reveni din leşin, aruncă o privire asupra pendulei din porţelan de Saxa, ce se găsea deasupra cornişei sculptate a căminului: era patru dimineaţa!

La început se miră că se trezise pe covor, lângă canapea; îşi frecă fruntea cu palmele. Încerca să-şi aducă aminte, să ridice ultimele văluri ce i se aşternuseră pe ochi. Îşi aducea aminte!

"Ora patru! murmură ea. Ziua durerii şi ororii a sosit! O, vis frumos, adio! Adio, gânduri scumpe de glorie şi de prestigiu! Adio, iubire nepământeana, vis ce mi-ai m îngălat sufletul! Nu voi fi decât doamna d'Etioles... Ce infamie!"

Se ridică, lăsându-şi privirea asupra cavalerului d'Assas — nemişcată statuie pietrificată — o privire plină de spaime şi nelinişti, din care dispăruse speranţa! Poliţistul avusese motive să se mire! Nu-ţi revii după o astfel de lovitură de măciucă decât după foarte mult timp... dacă îţi mai revii!...

O clipă se gândi să încerce încă o dată să însufleţească statuia... Dar aruncându-şi ochii asupra pendulei, bâigui, pierdută:

"Prea târziu! E prea târziu! Ora fatidică se apropie! Sărmane cavaler d'Assas. Ai alergat totuşi în ajutorul meu! Ce inexorabilă fatalitate s-a pus între el şi fericirea mea?... Cine ştie!... Oricum, acum e prea târziu, sunt condamnaiă. Adio cavalere!"

Se aplecă şi din vârful buzelor, ca un suflu, îl sărută uşor pe fruntea ca de marmură. Cavalerul tresări violent în somn. Buzele i se mişcau, ca şi când ar fi vrut să rostească

gândurile confuze născute în visul său. Fruntea i se încreţi. Şi două lacrimi strălucitoare îi apărură în colţul ochilor şi începură să se prelingă uşor pe obraji.

"Prea târziu! E prea târziu!" murmură Jeanne.

Încetişor, cu privirea aţintită asupra cavalerului se retrase, graţioasă şi uşoară, deschise uşa şi dispăru uşor, ca umbra unui frumos vis de iubire!

Capitolul XI Saint-Germain-l'Auxerrois

Cavalerul d'Assas ieşi din lunga sa agonie în clipa în care pendula bătea nouă şi jumătate. Cu toate că avea capul încă greu şi gândirea confuză, nu părea mirat că se găseşte întins pe canapeaua aceea. Păstrase o amintire foarte precisă a ceea ce i se întâmplase; vag, îşi amintea şi de o formă feminină ce se aplecase asupra sa, dar nu-şi putea reaminti cuvintele ce le pronunţase; ceea ce putea jura era că acea femeie, sau fată... era cea pe care o căuta pe strada Bons-Enfants.

Îşi înălţă capul, care îi căzu, greu la loc

După câteva tentative nereuşite, izbuti să se ridice în şezut şi privi cu atenţie în jurul său.

Simţurile îi reveneau cât se poate de repede.

Viaţa revenea grabnic în această fiinţă, cu care natura fusese atât de generoasă.

Foarte repede putu să se ridice şi să se ţină bine pe picioare. Atunci surâse.

"Deci am fost dus la ea! murmură el. Sunt în casa ei!..."

N-ar fi schimbat locul nici măcar pentru tronul Franţei!

"Binecuvântat fie cel ce m-a doborât cu lovitura asta sălbatică! Drace, ce lovitură! Şi acum îmi mai vâjâie capul! Cine o fi fost ticălosul?... Vreun hoţ păgubos?... Oricum, prietene hoţ, îţi mulţumesc! Mulţumită ţie, sunt în casa căreia n-aş fi îndrăznit niciodată să-i trec pragul".

Se pipăi, se scotoci şi tresări, văzând că nici punga şi nici ceasul nu-i dispăruseră! Deci cel care-l atacase nu fusese un hoţ?...

Amintirile sale deveneau tot mai clare. Păli! Regele! Îşi aminti că în momentul în care primise lovitura care-l lăsase lat în mijlocul şoselei, tocmai realiza că Ludovic al XV-lea stătea ascuns sub porticul palatului d'Argenson şi privea aceleaşi ferestre pe care venise şi el să le vadă!

"Animalul care m-a lovit o fi unul din oamenii regelui? Şi ce făcea regele acolo?..."

Dădu din cap, vrând să alunge gândurile negre... Regele... Ei bine, regele ieşea de la ministrul său! La dracu'! Ce era de mirare? Şi ce-şi imagina el?...

Începu să râdă cu acea adorabilă şi sublimă încredere a celor care n-au decât douăzeci de ani.

Şi apoi, încă îl mai durea capul. Fără să mai punem la socoteală că, din instinct, ocolea complicaţiile.

"Ce dracu' ai căutat acolo? Acum, ce te mai plângi! Eşti în casa ei! Ea te-a îngrijit! Căci sunt sigur că ea s-a aplecat asupra mea... ea mi-a vorbit... ca să mă consoleze!... încă mai simt pe frunte mângâierea gingaşei sale mâini! Da!... îmi amintesc!... îmi amintesc şi mâna, acea scumpă mână, atât de fină, atât de frumoasă, pe care mi-a dat-o să i-o sărut!... Dumnezeule!... Mă iubeşte!..."

Fu atât de mişcat de aceste gânduri, încât trebui să se sprijine de marginea căminului, spre care se îndrepta.

Se văzu în oglindă, cu chipul acoperit de paloarea fericirii.

"Mă iubeşte! murmură el. Nu se poate altfel! Mă iubeşte! Şi va veni! Sigur va intra aici... Ce-am să-i spun? Deci, am să-i spun... Nu! N-am să-i spun nimic, ci mă voi arunca în genunchi în faţa ei."

Şi, spunând acestea, începu să-şi pună ordine în ţinută, aranjându-şi dantela, încheindu-şi nasturii.

Pendula bătu ora zece. Se aşeză pe canapea.

"Frumos salon! zise el, surâzând: ce lucruri graţioase au strâns aici! E un cadru minunat pentru atâta frumuseţe! Aşadar... s-ar părea că e bogată?"

Un nor îi întunecă fruntea.

El era sărac!

Dar, cum am mai spus-o, cavalerul d'Assas avea oroare de complicaţii. Dacă ea era bogată, el avea sabia şi era o sabie bună. Şi ce, nu mai sunt lupte la frontiere? Ce, gloria nu valorează la fel de mult ca averea?...

În felul acesta, timpul trecea. Cavalerul privea fix spre uşă. O uşă ce nu vroia să se deschidă! Mai mult chiar, o linişte nefirească apăsa asupra casei, ca şi când ar fi fost abandonată. Nu se auzea nici un scârţâit de parchet, nici zgomotele acelea surde ale uşilor ce se închid şi se deschid, acele murmure îndepărtate ce dau viaţă unei case. Totul era mort!...

Cu timpul, liniştea devenea neliniştitoare.

Ce se întâmpla?...

D'Assas vru să ştie cu orice preţ. Ridicându-se, constată că, în afara unei uşoare greutăţi la tâmple, capul îi era limpede. Se simţea puternic, solid, gata să facă orice, dacă trebuia să facă ceva!

Se îndreptă cu paşi şovăielnici spre uşă, o deschise şi văzu că dădea spre un vestibul somptuos de unde începea scara ce urca la etaj.

Spre marea sa surpriză şi chiar spaimă, văzu că marea poartă ce dădea spre stradă era deschisă. Văzu du-te-vino-ul trecătorilor în lumina veselă a străzii. Covorul din vestibul era presărat cu flori, ca şi când ar fi fost vorba de o sărbătoare... în faţa marelui portal era întins un covor.

Neliniştea vârî un pumnal în inima cavalerului.

Se duse în vestibul şi se hazarda să strige.

Apăru imediat un valet îmbrăcat în ţinută de gală. Păzea marea poartă de la stradă. Văzându-l pe cavaler, îi strigă, cu acea familiaritate a lacheilor de case mari:

— Ah! Ah! Iată-vă pe picioare, ofiţere! Ei da! Cu atât mai bine, căci doamna...

— Doamna? îl întrerupse cavalerul.

— Ei! Da, doamna Poisson!

— Mama...

— Domnişoarei Jeanne... într-adevăr, domnule!

"Jeanne, o cheamă Jeanne! gândea d'Assas..."

— Spune-mi, prietene, adăugă el cu glas tare, doamnele au ieşit?... Aş vrea totuşi să le mulţumesc...

— Toată lumea e la biserică, zise lacheul, clătinând din cap.

— La biserică? făcu d'Assas, tremurând.

— Da, toată lumea e acolo... începând cu domnul şi doamnă, până la ultimul valet şi de la doamna Heloïse la ultima cameristă... am rămas singur să păzesc palatul... Eu sunt portarul! termină lacheul şirul noutăţilor.

— Ce biserică? bâigui cavalerul, ce-şi ştergea sudoarea rece care-i curgea pe frunte.

— Păi, Saint-Germain, care alta?... biserica parohiei, Saint-Germain-l'Auxerrois!...

Cavalerul schiţă un gest de mulţumire şi ieşi, cu capul vâjâind, luând-o la fugă.

"Du-te dracului de nebun! gândi lacheul. Tocmai vroiam să-i spun despre căsătoria domnişoarei, ceea ce l-ar fi interesat mai mult ca sigur şi mi-ar mai fi ţinut şi mie de urât câteva minute!..."

În timpul acesta, d'Assas era frământat de mii de întrebări. Care se reduceau. În cele din urmă, la una singură:

"Ce face ea la biserică?"

Întrebare pe care ar fi putut s-o pună bravului şi limbutului, portar. Dar cuvântul "biserică" îl răvăşise pe cavaler şi întrebarea îi rămăsese pe buze. Presimţea o nefericire, dacă nu chiar o nenorocire şi vroia să-şi păstreze speranţa până în ultima clipă.

La biserică!... şi nu era nici duminică, nici sărbătoare.

La biserică te duci pentru o înmormântare... dar nu! Căci vestibulul era plin cu flori, iar portalul era îmbrăcat de sărbătoare...

La biserică mai mergi şi pentru o căsătorie!

Cavalerul se opri brusc şi păli. Cei ce treceau pe lângă ei îl puteau auzi cu voce aproape tare:

— Ei bine. Da, o căsătorie! Şi după aceea? Drace, dar poate că asista la cununia vreunei prietene, asta-i tot! Ce să caut acolo? Numai că ce am văzut şi auzit mă face să cred că e vorba de căsătoria ei!... Să mergem, deci!

O luă din nou la fugă şi cum ajunse în apropierea bisericii, clopotele începură să sune vesele; marea uşă de la intrare era larg deschisă, lăsând să se audă afară sunetele marşului triumfal pe care tocmai începuse să-l cânte orga...

D'Assas rămase împietrit în faţa uşilor deschise...

În uşoara obscuritate a bisericii văzu o mulţime elegantă, minunat costumată, în acele vremuri ce au constituit triumful "plăcutului", asupra "frumosului", cu graţioase îmbinări de broderii, de catifele şi satinuri în culori clare, rochii cu volane plisate, jabouri din dantele preţioase, săbii de paradă cu mânerele încrustate cu diamante, un întreg decor teatral pe fondul luminos al miilor de lumânări ale altarului şi al tapiseriilor ce acopereau zidurile bisericii...

Apoi, în sunetul clopotelor, în ritmul maiestuos al orgilor, începu să se organizeze un cortegiu, precedat de un elveţian uriaş care trecea printre invitaţi, ce se înclinau cu graţie, salutând perechea ce se apropia...

Cavalerul privea spectacolul, cu un surâs uşor pe buze, o căuta cu privirea pe Jeanne, în semiobscuritatea bisericii.

Elveţianul apăru brusc în lumina de afară...

Şi se trase într-o parte...

Lăsând să se vadă tinerii căsătoriţi...

D'Assas fu cuprins de o uşoară agitaţie... Se sprijini de un copac. Ceva, ca un regret, îi strângea inima. Livid, clătinându-se, îşi îndreptă privirea neliniştită spre frumoasa mireasă care, încet şi tremurând, palidă în minunăţia dantelelor, se îndrepta spre caleşti, dându-i mâna soţului ei!

"Jeanne! suspină d'Assas. Jeanne!... Ea!... Nu visez! Realitatea cea mai atroce se desfăşoară sub ochii mei!... Totul e înspăimântător!... Şi eu, ce-am să fac acum?... Dar o iubesc! O iubesc! Oh! Nu se poate! Nu se poate!..."

Rămase înţepenit câteva clipe în faţa mulţimii adunate la ieşirea din biserică, încercând să înţeleagă ce se întâmpla...

Apoi îl căută din priviri pe soţ!

"Le Normant d'Etioles!"

Şi când îl văzu, atât de slut, atât de înspăimântător cu surâsul său sarcastic, cu ochii răi, cu fruntea teşită, cu talia strâmba, în splendoarea costumului presărat cu perle şi pietre preţioase — o avere pe un veşmânt —, când văzu hidoşenia să scoasă în evidenţă de fragilă şi atât de delicata sa soţie, îl cuprinse furia; o revoltă surdă se născu în sufletul lui văzându-l atât de insolent în triumful său!

"Cum! El era soţul Jeannei!... Cel de care i se făcuse milă!... Iar această fiinţă ce se apropia de perfecţiune, soţia unui monstru. Ah! Fără îndoială, imensa bogăţie a monstrului o cucerise pe tânăra noastră eroină! O fată! Da! O fată! O păpuşă fără inimă, fără suflet! Ea nu se dăruia, nu! Se vindea!... Iar el! El, sărman cavaler fără avere, ce nu avea de oferit decât spada şi poezia viselor sale... îndrăznise să spere!... îşi făcuse vise frumoase!... Ah! Deziluzia era teribilă!... Crezuse că iubeşte un înger: se lovise de o fată! Oh!... se va duce sări spună, să-i strige adevărul în faţa tuturor..."

Făcu repede câţiva paşi înainte.

Aceşti câţiva paşi îl aduseră în preajma miresei.

Căuta privirea Jeannei. Îşi căuta cuvintele care ar fi putut reda cât mai bine disperarea şi revolta din sufletul său...

Şi în acea clipă abia sesizabilă, văzu că privirea Jeannei se înalţă... se pierde... undeva deasupra sa, Jeanne nu-l vedea! Privea pe altcineva, departe, în spatele său!

Se întoarse instinctiv, eu o mişcare bruscă.

Şi văzu!...

În marele balcon al Luvrului, între două coloane, se afla o duzină de gentilomi de la curte... şi, în faţa acestor gentilomi, cineva care se aplecă, puţin palid la faţă, peste balustradă şi o privea ţintă pe Jeanne!... Şi acel cineva era Ludovic al XV-lea.

"Regele! bâigui d'Assas, disperat de ceea ce ghicea în spatele acelei scene. Cel care fusese astă-noapte sub ferestrele ei!"

Cu acea rapiditate şi siguranţă a mişcărilor pe care oamenii de acţiune le au în momentele critice, se ascunse, aţintindu-şi ochii asupra Jeannei...

Mireasa îl văzuse pe rege!

Ochii îi rămăseseră aţintiţi asupra balconului palatului Luvru!

Apoi îşi duse încetişor pînă la buze buchetul alb pe care-l ţinea în mână.

Poate că sărmana copilă uitase în acele clipe supreme definitiva ceremonie care tocmai se consumase, sau uitase unde se găsea şi că sute de perechi de ochi o priveau!...

Brusc, privi în jurul ei...

Şi atunci îşi aduse aminte!

Cu ochii aţintiţi asupra balconului, aruncând un adio disperat şi, cu un scâncet de copil ce moare, se clătină şi căzu pe spate, leşinată.

"Nenorocire! Ce nenorocire pe capul meu! exclamă cavalerul d'Assas. Îl iubeşte pe rege!"

Rămase ca trăsnit câteva clipe, zdrobit de catastrofa ce ameninţa iubirea sa.

În clipa în care Jeanne cădea, un bărbat făcu un pas şi o prinse în braţe. Chipul său era răvăşit de durere şi poate, chiar de furie. O ridică şi o duse într-o trăsură în care se urcă în grabă şi soţul, Le Normant d'Etioles.

Bărbatul care o prinsese în braţe pe Jeanne, a cărui nobilă figură aplecată asupra miresei prezenta toate semnele unei nelinişti înspăimântătoare, era Armand de Tournehem... tatăl Jeannei!...

"O, Doamne! murmură el. Să mă fi înşelat?... Să fiu eu pricina nefericirii fiicei mele?..."

Şi, ca şi cavalerul, exclamă la rândul său:

"Nenorocire! Ce nenorocire pe capul meu!..."

Numai soţul surâdea, cu obişnuitul său surâs înspăimântător.

Cavalerul d'Assas văzu toate astea dintr-o privire; toate astea durară abia câteva clipe, apoi văzu trăsura plecând în goana cailor, apoi invitaţii plecând, unul câte unul, apoi mulţimea de gură-cască, ce se adunase, dispersându-se... ca la sfârşit, uşile bisericii Saint-Germain-l'Auxerroissă se închidă...

D'Assas rămăsese ţintuit locului, cu mâinile împreunate a rugăciune.

Un suspin profund îi umflă pieptul.

Aruncă o privire întunecată spre balconul Luvrului şi văzu că regele dispăruse...

Atunci murmură:

"S-a sfârşit!... Pentru mine totul s-a sfârşit!..."

Cavalerul nu văzuse doi gentilomi ce păreau că făcuseră parte din cortegiul nupţial, dar care nu plecaseră în acelaşi timp cu ceilalţi. Pe jumătate ascunşi în colţul străzii Parohilor, nu-l pierduseră din ochi pe d'Assas şi-i urmăriseră fiecare mişcare.

Unul din cei doi gentilomi se numea Berryer şi era locotenentul general de poliţie. Celălalt era contele du Barry!...

Când mulţimea se risipi, locotenentul general de poliţie făcu un semn.

Cavalerul d'Assas se văzu brusc înconjurat de cinci sau şase indivizi cu mutre fioroase.

Unul din ei îşi ridică pălăria, scoase o hârtie şi zise:

— Scuzaţi-mă, ofiţere. Sunteţi cavalerul d'Assas, stegar în regimentul din Auvergne, în concediu la Paris?...

— Eu sunt! răspunse cavalerul cu o voce morocănoasă.

Atunci bărbatul îşi puse pălăria pe cap şi zise:
— În numele regelui, vă arestez!...

Capitolul XII Noaptea nunţii

La o sută de paşi de palatul Tournehem, pe cheiul Augustinilor, se ridica o vastă şi magnifică clădire ce fusese înălţată sub Ludovic al XIV-lea de marchizul de Nesles, prinţ de Orania. Cu titlu de fapt divers: în acea clădire s-a născut, în 1717, marea cochetă ce va fi cunoscută sub numele de marchiza de Tournelle, ducesă de Châteauroux, cea care, după ce va fi domnit multă vreme peste curtea lui Ludovic al XV-lea, va muri la două luni după evenimentele ce fac obiectul poveştii noastre — moarte rămasă învăluită în mister pentru totdeauna. Pentru moment, Marie-Anne, ducesă de Châteauroux, tocmai fusese alungată de la curte de o manieră aproape ignobilă. Şi, femeie prudentă, se străduia să plece în străinătate, după ce "realizase" enorma avere ce-o subtilizase din cuferele lui Ludovic al XV-lea.

Întrucât Ludovic al XV-lea îşi plătea regeşte iubirile: căci pentru asta existau poporul şi dările, ca să acopere deficitul!...

Pe scurt, în luna septembrie a anului 1744, faimoasa ducesă vindea palatul unui bărbat ciudat; care plătise fără să se târguiască şi care ceruse simplu să fie numit "domnul Jacques".

Era perfect posibil ca acest "domn Jacques" să nu acţioneze de capul său. Căci a doua zi după semnarea contractului de vânzare, Le Normant d'Etioles veni să viziteze palatul, urmat de doi sau trei arhitecţi şi de un meşter tapiser, care îi vorbeau cu tot respectul. Domnul d'Etioles dădea ordine. Cameră cu cameră, scară cu scară, din curte până la mansardă, a indicat cu minuţiozitate ce doreşte să facă din superba construcţie pe care el o numea maghernită.

Din chiar acea zi, o armată de muncitori se apucară de lucru, trudind zi şi noapte.

De când ieşeau zidarii dintr-o cameră, intrau zugravii, apoi decoratorii, apoi tapiserii; într-o lună şi jumătate, palatul fu transformat în întregime: o adevărată minune. Capriciul acesta îl va costa un milion de livre pe puternicul sub-intendent al finanţelor. Lucru ce părea să nu-l neliniştească prea mult. În vremea aceea rege, miniştri, intendenţi, administratori, toată această lume arunca banii pe fereastră. Când visteriile se goleau, poporul se îngloda tot mai tare în mizerie, foametea bântuia cu tot mai mare intensitate; se murea — dar se plătea: cu asta am spus tot!

Când palatul fu gata, Le Normant d'Etioles îl decoră cu o mulţime de bibelouri de artă, bronzuri, statui, porţelanuri preţioase, lămpi din alamă cizelată; mobile de o fabuloasă splendoare — precum patul din dormitor care, cu amoraşii săi sculptaţi şi intarsiile sale, costa patru sute de mii de franci — tablouri de vechi maeştri luate cu

preţuri fabuloase de la colecţionarii de artă; vitrine în care se îngrămădeau mii de creaţii ale manufacturilor din Saxa.

O cameră uriaşă, cu ferestrele spre Sena, a fost amenajată exact precum atelierul din strada Bons-Enfants: aceleaşi dimensiuni, aceeaşi dispunere, acelaşi decor, mobile identice ocupau acelaşi locuri; cu ajutorul banilor, sub-intendentul îşi procură cel mai neînsemnat bibelou de China şi de Japonia care împodobea celebrul atelier, iar asemănarea era atât de mare, încât cineva care era adus legat la ochi din strada Bons-Enfants pe cheiul Augustinilor ar fi putut jura cu mâna pe inimă că nu a schimbat locul. Era o reproducere atât de fidelă, încât până şi Jeanne s-ar fi înşelat.

Totul fu terminat în ajunul căsătoriei.

D'Etioles îşi pierduse zile întregi ca să-şi aleagă servitorii, nevrând să lase nimănui angajarea cameristelor, valeţilor, vizitiilor, lucrătorilor.

Din clipa aceea, totul era pregătit pentru a-şi primi soţia.

Într-adevăr, palatul, transformările, luxul neobişnuit, fastul regal, toate erau pentru Jeanne.

Spre acest palat se îndrepta cortegiul nupţial. În mulţimea elegantă care-l însoţea pe bogatul sub-intendent, nimeni nu se gândea să comenteze incidentul: se presupunea că emoţia o doborâse pe sărmana fată şi se vorbea mai ales de minunatele coşuri cu flori.

Când au ajuns la palatul d'Etioles, Jeanne nu-şi revenise încă din leşin.

Şi de data aceasta, tot Tournehem o luă în braţe şi o transportă într-o cameră.

— Nu, nu acolo, scumpul meu unchi! zise d'Etioles.

Şi deschise uşa camerei care era replica identică a atelierului din strada Bons-Enfants.

— Acum vă las, scumpa mea soţie, adăugă el. N-aveţi nimic, sunt sigur de asta. Eu trebuie să-mi fac datoria faţă de invitaţi.

Dacă Tournehem ar fi fost mai puţin neliniştit de presentimentele ce-l bântuiau, fără îndoială că ar fi găsit ciudată această atitudine a unui atât de fericit soţ care ar fi trebuit să se arate foarte neliniştit.

D'Etioles dispăru şi, aşa cum declarase, se duse în marea sală de recepţie. Surâdea şi, cum i se cereau noutăţi despre starea tinerei mirese, comandă orchestrei să cânte o gavotă. Şi-şi spunea în sinea lui:

"Acum n-are decât să vorbească, dacă-i mai dă mâna!... Sunt ai mei amândoi... şi tatăl şi fiica!..."

Armand de Tournehem o întinsese pe Jeanne pe o canapea. Era îngrozit — nu de leşinul în sine, ci de cauza celor ce l-ar fi putut provoca. El cunoştea toată forţa de caracter, toată puterea de voinţă ce se ascundea în spatele acelei fiinţe graţioase, fragile în aparenţă. Nu, Jeanne n-ar fi leşinat dintr-o emoţie de tânăra căsătorită!

Atunci, ce s-ar fi putut întâmpla?

"E un mister, pe care am să-l dezleg, murmură cu ardoare Tournehem. Şi atunci, vai de cel care..."

În clipa aceea, Jeanne deschise ochii.

Văzându-se în atelierul ei, îşi reveni, cu promptitudinea de spirit care-i era caracteristică:

— Ah! Tată, mulţumesc! Îţi mulţumesc pentru gândul bun ce l-ai avut!

— Ce gând bun, copila mea?

— Că m-ai adus aici... Dar mi se pare că aud muzică... un dans... Oh!... fă-i să tacă... vă implor... De ce a venit aici orchestra, în loc să meargă la palatul d'Etioles?...

— Vezi tu, copila mea, îi zise Tournehem, strângând-o la piept, e cazul să ne înţelegem... Vrei să avem o explicaţie? O să-mi spui totul, nu-i aşa? Vreau să-ţi cunosc toate necazurile... Vreau să ştiu totul... Ascultă-mă cu atenţie... în primul rând, trebuie să ştii că te aţii în palatul d'Etioles...

Jeanne tresări; privi cu atenţie în jurul ei.

— Atelierul meu! murmură ea. Totuşi e atelierul meu; nu cred că visez...

Alergă la fereastră şi-şi stăpâni cu greu un suspin de amară decepţie; fereastra dă spre Sena şi nu spre strada Bons-Enfants.

— E o surpriză din partea lui Henri, îi zise Tournehem. Camera asta e copia fidelă a celei ce-ţi place atât de mult... numai că ea se găseşte în palatul d'Etioles. Ei! Hai, ajunge! adăugă el cu un surâs amar, s-ar putea spune că sperai... credeai... Vino... aşează-te... aici... pe genunchii mei, ca altădată, când erai mică... şi când veneam să te văd... între două călătorii... Când erai copil, mă cuprindeai cu braţele de gât... îţi puneai căpşorul bălai pe umărul meu... şi, ridicându-şi ochii spre mine, îmi surâdeai... ca şi când ai fi cunoscut cu adevărat durerea de nevindecat a vieţii mele..! Ca şi când ai fi vrut să mă consolezi... Şi atunci, scumpa mea Jeanne, fiică adorată, simţeam cu adevărat disperarea ce mă apăsa şi remuşcările mele se topeau ca zăpada la soare. Tu îmi încălzeai sufletul.

Jeanne se aşezase pe genunchii lui, îşi pusese braţele în jurul gâtului tatălui său, îşi lăsase capul pe umărul său. Dar nu-şi mai ridicase privirea; nu mai surâdea; plângea încetişor, fără zgomot.

Tournehem păstră un moment de linişte, apoi, brusc, o întrebă cu cea mai mare seriozitate:

— Jeanne, iubita mea, de ce plângi?

— Tăceţi, tată... oh!... vă implor, tăceţi!...

— Jeanne! Vreau să ştiu de ce plângi! Jurământul pe care l-am făcut sărmanei moarte din pădurea Ermitage. Jurământul, pe care l-am reînnoit în faţa ta, am de gând să-l ţin! Mi-am consacrat viaţa fericirii tale: şi ai să fii fericită!... Răspunde-mi, copila mea... răspunde-mi numai cu da şi nu... vreau să te ajut să eviţi tristeţea neplăcută a unei mărturisiri... am să caut eu pentru tine... Haide!

Îi vorbea cu o voce gravă, blândă, tandră şi-şi stăpânea cu greu tremurul din voce.

— Să vedem... nu cumva căsătoria asta îţi displace?

Cu un uimitor efort al întregii sale fiinţe, Jeanne reuşi să-şi stăpânească un tresărit de surprindere. Continua să plângă încetişor.

— Te-ai fi putut înşela... se mai întâmpla... Asta e, nu-i aşa? Ai crezut că-l iubeşti pe bietul Henri... ai acceptat să-i fii soţie... şi în clipa în care a trebuit s-o faci, ţi-ai dat seama că nu era vorba de iubire, ci de afecţiune familială pentru vărul tău!... drace, asta era! Ei bine, linişteşte-te... am să vorbesc cu Henri... Am să desfac eu până la urmă căsătoria asta...

De data asta, Jeanne tresări, dar nu din cauza speranţei. O cuprinsese o spaimă cumplită. Dacă tatăl ei încerca să desfacă infama unire, calomnia îl va distruge! Denunţătorul era în stare de orice! Acea formidabilă acuzaţie de corupţie îl putea duce la eşafod!...

Îşi muşcă buzele ca să nu strige.

— Sărmanul Henri! continuă Tournehem. E un suflet bun, îl ştiu bine. Mi-a făcut servicii imense şi se ocupă activ de administrarea domeniului regal, în timp ce eu sunt plecat. Merită toată gratitudinea mea şi recunoştinţa noastră, dar trebuie să recunosc că nu e un bărbat frumos... Mă cam miram de iubirea asta... dar mărturisirile tale, venind după ale lui, m-au convins.. în fond, nu eram supărat să te văd căsătorindu-te cu nepotul meu. În felul acesta, rămâneai în familie... mai aproape.de mine... Sunt egoist, recunosc. Ar fi trebuit să deschid ochii, să judec, să analizez... Hai, nu mai plânge, draga mea copilă... am să mă duc să-i vorbesc lui Henri chiar în clipa asta...

Jeanne se ridică în picioare.

Imaginea tatălui său urcând treptele eşafodului îi trecu prin faţa ochilor.

Îşi şterse lacrimile şi, cu o voce fermă, o voce în care era imposibil să sesizezi cea mai mică urmă de ezitare, o voce care traducea admirabil sacrificiul ce-l făcea, spuse:

— Vă înşelaţi, tată: căsătoria mea cu Henri nu e umbrită de nici un regret, de nici o amărăciune.

— M-am înşelat! exclamă Tournehem, stupefiat.

— Iar dacă ar fi să refac această căsătorie, tot cu el aş face-o!...

— Aşa deci, îl iubeşti... cu adevărat?...

— Îl iubesc! răspunse Jeanne admirabilă în sacrificiul său.

— Şi eşti fericită?

— Da, tată, sunt fericită!...

Touamehem, gânditor, luă mâna fiicei sale. O simţi de gheaţă. Dar curajoasa fată nici măcar nu tresări... ba chiar surâdea!

— Bine, dar lacrimile... şi leşinul...

— Capricii... aburii unui sărman căpşor exaltat...

— Jeanne!

— Cântecele din biserică, luminile, mirosul lumânărilor, marşul triumfal al orgilor... ştii, tată, sunt puţin nebună... şi muzica mă calcă pe nervi...

— Jeanne! Copila mea... tu minţi!... îţi minţi tatăl!...

— Îţi jur că acesta-i adevărul!

— Juri?

— Pe capul vostru... da, zise Jeanne al cărui chip fin se luminase de aureola martirilor; pe scumpul vostru cap, v-o jur!...

— Oh! Se pare că e cu mult mai grav decât bănuiam, gândea Tournehem. Presimt că o dramă subterană şi formidabilă ameninţă fericirea copilei mele!... Ce?... Am să aflu!... Chiar de-ar fi să plătesc cu toată averea şi chiar cu viaţa!...

Câteva minute mai târziu. Cea care dimineaţa încă se mai numea Jeanne-Antoinette Poisson, după cum arată registrul parohial şi care se numea acum doamna Le Normant d'Etioles. Surâzătoare, îşi făcea apariţia în marea sală de recepţie, în mijlocul unei

mulţimi care reprezenta tot ceea ce avea mai bun Parisul în materie de finanţe, de artă şi literatură.

Fu primită cu aclamaţii.

Traversă sala la braţul tatălui său.

Şi cu o libertate de spirit care ar fi părut uluitoare celor care i-ar fi cunoscut adevăratele gânduri cu o promptitudine încântătoare şi un tact minunat, răspundea fiecăruia, găsea pentru artişti şi oamenii de litere cuvântul care le flata vanitatea şi aducea acel surâs al gloriei satisfăcute pe buzele descreţite.

Era evident pentru toţi că va fi o stăpână incontestabilă a casei.

— De acum încolo, exclamă Crébillon, care era un om de spirit chiar şi când nu era beat. Vom avea zece muze în loc de nouă. Era ursit secolului nostru să creeze muza sărbătorilor... fără să mai punem la socoteală că, printr-un rafinament al graţiei divine, există în numele său o admirabilă anagramă...

— Care? fu întrebat de curioşi.

— E foarte simplu, n-o cheamă d'Etioles: ea e steaua Stelelor... (Etioles-Etioles).

Cuvintele acestea făcură să pălească toate soţiile oamenilor de finanţe ce se găseau acolo şi care se răzbunară organizând o cabală împotriva bietului Crébillon, la premiera piesei sale "Catilina".

Iată de ce atârna soarta unui poet!...

Căzuse noaptea. Spre orele unsprezece, ultimii invitaţi se retrăseseră; Jeanne, refugiată în salonul de la primul etaj, chemă o cameristă, ce o conduse în dormitor. Ajunsă acolo, o concedie cu un gest şi încuie uşa. Apoi se asigură că nu există altă uşă sau deschidere prin care cel căruia îi purta numele să poată ajunge la ea.

După care toată extraordinara sa stăpânire de sine, care-i permisese să joace până la capăt rolul său eroic, se prăbuşi dintr-o dată, cum se rupe un arc de ceas întors prea mult.

Se făcu lividă la faţă şi se prăbuşi în genunchi, bolborosind cuvinte fără şir, cuprinsă de una din acele crize de disperare care-i sfâşiau sufletul, întunecând spiritul şi răvăşindu-şi gândirea.

Printr-un fenomen curios, dar absolut natural, imaginea lui Henri Le Normant d'Etioles — soţul său — nu era nici o clipă legată de această criză de disperare. Imaginea pe care o vedea Jeanne în acele clipe teribile de singurătate era cea a unui frumos gentilom cu un aer puţin dispreţuitor purtat în galop de o caleaşca, înconjurat de spade scoase din teacă ce străluceau în soare, în tunetul ovaţiilor unui întreg popor... regele!...

Iubirea aceasta, de natură aproape mistică la început, intra în faza violentă.

Îl iubea cu toată ardoarea sufletului său; trupul ei îl dorea... visa la o îmbrăţişare pătimaşă de iubire... şi imaginea fu atât de puternică. Încât braţele ei se întinseră spre acea imagine care plutea în faţa ochilor... Cu o mişcare lentă şi continuă, se ridică... şi începu să meargă, ca şi cum regele ar fi fost, într-adevăr, acolo!

În clipa aceea, un ţipăt înspăimântător îşi luă zborul de pe buzele sale.

Un ţipăt de frică şi de oroare!

Într-un colţ, sprijinit de o tapiserie, se vedea un bărbat!

Iar bărbatul nu era regele! Era Le Normant d'Etioles!

Cum ajunsese acolo?... Pe unde intrase?

Jeanne se retrase până în dreptul patului, de care se sprijini. Henri făcu câţiva paşi înainte, iar Jeanne, împietrită de oroare, îşi regăsi curajul şi sângele rece.

— Ce faceţi aici? îl întrebă, cu o voce slabă, gâfâitoare.

Henri se sumeţi, dădu un bobârnac jaboului de dantelă şi izbucni într-un hohot urât de râs.

— La dracu, doamnă, iată o întrebare glumeaţă!... Ce fac aici?... păi am venit să-mi văd soţia!...

— Cum aţi intrat aici?

— Foarte simplu. Prevăzusem figura cu zăvorul. Şi prevăzând acest amănunt, mi-am aranjat şi o altă intrare, în afară de uşa oficială!... Ah! Arhitecţii noştri sunt nişte indivizi descurcăreţi!

Părea liniştit, iar în priviri îi strălucea o veselie feroce. Jeanne fără să scoată un cuvânt, se îndreptă spre ceea ce el numise uşa oficială.

Trase zăvoarele, descuie, se întoarse şi se opri în faţa lui Henri, care o privise acţionând fără să scoată un cuvânt, cu surâsul lui îngrozitor în colţul buzelor.

Jeanne întinse braţul spre uşă şi cu o voce înspăimântător de calmă, zise:

— Credeţi-mă că e în interesul vostru să nu împingeţi lucrurile prea departe. Ca să-mi salvez tatăl, am îndurat să port numele vostru. Vă previn că vă înşelaţi cerând mai mult... Domnule, ieşiţi: între, noi doi se cască un abis pe care nimic nu-l poate umple...

Le Normant d'Etioles se înclină adânc în faţa ei. Apoi, cu aceeaşi încetineală, se îndreptă, recăpătându-şi ţinuta ţeapănă. Chipul său luă o expresie ameninţătoare, o ameninţare îngrozitoare. Vocea îi deveni şuierătoare:

— E a doua oară când mă respingeţi, îi zise el. Luaţi aminte la o a treia oară! Căci de data aceea vă voi obliga şi va fi râu!... Numai că eu vreau să fiu încă înţelegător, conciliant. Ascultaţi-mă, între noi doi există o neînţelegere. Voi mă detestaţi, iar eu vă iubesc!

Jeanne se înfioră la auzul acestui cuvânt. Nu voia să mai audă nimic. Şi, mai ales nu mai putea suporta multă vreme prezenţa monstrului.

— Luaţi aminte, doamnă! zise liniştit d'Etioles. Sunteţi pe punctul de a face din nou un gest care ne-ar putea costa foarte scump pe toţi... Chiar nu înţelegeţi? Bine, am să vă explic. La cea mai mică împotrivire voi acţiona, doamnă! Şi ştiţi ce se va întâmpla atunci? Iată deci: într-o clipă va intra în biroul meu un bărbat ce-mi va aduce nişte hârtii la semnat... de fapt o singură hârtie... proba delapidărilor tatălui vostru!

Jeanne îl asculta, cu ochii măriţi de groază.

— Or, continuă Henri cu aceeaşi feroce detaşare, dacă eu sunt aici... lângă voi... bărbatul acela nu mă va găsi" şi ca atare nici nu voi putea semna... Dacă însă veţi repeta ordinul de a mă retrage, eu mă voi supune, doamnă! Şi asta ne va costa scump pe toţi: pe mine, care-mi iubesc unchiul, pe voi... mai ales pe el... dacă ţine la capul său!

Jeanne şovăia.

Hidosul pitic aştepta, cu braţele încrucişate. Masca sa de ironie răutăcioasă căzu şi cu o voce dură, răguşită, adăugă:

— Vorbiţi, doamnă! Trebuie să plec?...

Braţul Jeannei, care repetă gestul, căzu greoi. Înclină capul şi, zdrobită, înşelată. Învinsă, lăsă lacrimile să izbucnească, fără să mai încerce să le ascundă.

Henri d'Etioles avu un surâs hidos de triumf.

Reluă cu voce joasă:

— Deci, rămân?

Imobilă, ca o statuie a disperării, Jeanne părea să nu-l fi auzit.

— Rămân, insistă el.

Şi, încercând să dea vocii sale un accent pasional, adăugă:

— Eu. Vă iubesc, scumpa mea Jeanne. Vă jur că e dragostea cea mai adevărată.. Trebuie să ştiţi asta. Judecaţi-mă cum vreţi. Consideraţi-mă miri an, infam, criminal. Toate sunt din cauza dragostei. Mă auziţi, Jeanne? Din iubire! Ca să fiţi a mea, voi comite şi alte crime, ca aceea de a vă ameninţa şi de a vă face să plângeţi! Dacă vă pierd, am să mor! Nu credeţi un cuvânt din ce v-am spus înainte de căsătorie. Adevărul e că vă iubesc. Dacă veţi fi despărţită, de mine sau dacă iubiţi pe altul...

Jeanne tresări.

— Şi acest altul vă iubeşte... ei bine, îl voi ucide!

Jeanne fu cutremurată de un fior rece.

— Oricât ar fi de departe sau oricât de sus ar fi plasat, tot îl voi lovi, fără milă! Căci vă iubesc şi în iubire nimic nu e imposibil! Cel puţin mă credeţi? Credeţi în această pasiune care mă devorează... pe mine, cel atât de pipernicit... atât de urât... atât de îngrozitor!

Da!... Asta o credea!

Se vedea bine asta în atitudinea ei, în care se ghicea aproape un sentiment de milă.

Căci Henri îşi juca admirabil rolul. Avea o voce arzătoare, gestica exaltată a unui nebun... dar dacă Jeanne ar fi avut curajul să-l privească în faţă, ea ar fi constatat un lucru îngrozitor: că privirea acestui nebun, din prea multă iubire, rămânea îngheţată, ternă, sticloasă, fără cel mai mic licăr de pasiune!

Dar Jeanne rămăsese nemişcată. Gândurile sale erau departe de cele ce auzea.

Cu toate astea, spusele lui Henri i se întipăreau în minte. Cuvintele ce le repeta cel mai des "Vă iubesc!", sfârşiră prin a pătrunde profund în gândurile sale.

Henri se apropie încetişor, ca şi când n-ar fi îndrăznit să o atingă. Deşi era aproape lipit de ea.

Cu unul din acele gesturi dezordonate de pasiune, pe care începuse să le înmulţească. Îşi scoase brusc batistă şi începu s-o frământe în mâini. În acelaşi timp, îşi întindea mâinile spre chipul Jeannei, într-un gest de supremă implorare. Totodată, îşi lăsase capul mult pe spate.

— Vă iubesc, continuă el studiind fizionomia tinerei femei, vă iubesc cum nici un bărbat n-a iubit până acum! Nu vă văd decât pe voi! Numai pentru voi visez bogăţii nemăsurate şi putere fără limite! Jeanne, ascultaţi-mă. Înţelegeţi-mă, vă iubesc... vă iubesc!

De câteva clipe, o ciudată toropeală punea stăpânire pe tânăra femei. Părea că brusc o năpădise o irezistibilă dorinţă de a dormi.

Vru să facă un efort, să încerce un gest, dar în van. Pleoapele i se închideau, grele.

— Vă iubesc... Te iubesc!... Vino în braţele mele!... Jeanne, eşti a mea!

Ea auzea cuvintele acestea... murmurate la ureche... ca într-un coşmar... simţea că Henri d'Etioles o luă în braţe, o ridica... apoi pierdu şirul... căzu într-un somn profund...

Henri o depuse pe pat.

Apoi apropie batistă de nările tinerei femei, ţinând-o câteva minute şi repetând continuu:

— Jeanne, te iubesc, eşti a mea!

Ca şi când ar fi vrut ca aceste cuvinte să se întipărească profund în gândurile ei. De s-ar fi putut, pentru totdeauna!

— Jeanne te iubesc... da... crede-mă... din cauza iubirii am devenit odios... Dar mă voi schimba... căci te iubesc... Şi, până la urmă, mă vei iubi şi tu... da, da şi tu!...

În clipa în care s-a convins, scuturând-o şi chemând-o cu voce tare, că nu se va trezi decât peste câteva ceasuri, îşi împături batista, ţinând-o departe de corp şi o ascunse în fundul buzunarului.

După care, ridicând din umeri, rânji:

— Uf! N-a fost prea uşor... dar, în sfârşit, iată-mă stăpân!

Capitolul XIII François Damiens

Fără să-i mai pese de soarta tinerei femei întinse pe pat, căreia nu-i mai aruncă nici măcar o privire, Henri d'Etioles se îndreptă spre o tapiserie, pe care o ridică. Apăsă pe un resort şi imediat se deschise o uşă strâmtă ce se confunda cu tapetul.

Lăsă uşa deschisă, traversă un budoar şi ajunse într-o încăpere slab luminată — un fel de sufragerie pentru dejunuri intime; căci marea sufragerie a palatului se găsea la parter.

Acolo îl aştepta un bărbat, în picioare, nemişcat... Purta, precum un lacheu de încredere, o livrea închisă la culoare, fără ornamente sau blazon, ce semăna cu un costum de burghez, dar cu ceva rigid în croială şi sever în culoare.

Era, fără îndoială, cufundat în gânduri, căci nu-l auzi pe d'Etioles intrând şi tresări violent când fu bătut pe umăr.

Bărbatul era François Damiens, drumeţul prăfuit din luminişul pădurii Ermitage, cel cu jalba din faţa palatului d'Argenson şi pe care Henri d'Etioles îl luase cu el în trăsură.

În acele ultime zile, suferise o mare transformare.

În afara costumului care-l făcea de nerecunoscut, chipul său suferise o mare schimbare: îşi tăiase pletele, barbă ţepoasă îi dispăruse; în felul acesta, expresia de amărăciune se accentuase. Probabil că la prima vedere părea mai puţin sălbatic: în schimb era mai teribil, mai ameninţător. Fruntea sa largă se încrunta adesea la comanda unei gândiri tiranice, iar în privirea sa fixă avea o stranie profunzime.

— Ei bine, jupâne? îl întrebă Henri d'Etioles.

— Scuzaţi-mă, domnule, iată-mă... sunt la ordinele voastre...

— Bine, bine... liniştiţi-vă, nu-i nimic. Fiecare cu gândurile şi necazurile lui, foarte simplu... dar la ce dracu vă puteaţi gândi atât de absorbit, încât nu m-aţi auzit?

— Nu mă gândeam la nimic, domnule; vă aşteptam, aşa cum mi-aţi poruncit.

Vorbea fără umilinţă, dar cu un fel de timiditate ascunsă.

— Ei bine, reluă d'Etioles. Serviciul vi se pare prea greu?...

— Până în clipa de faţă n-am avut nimic de făcut, domnule. Mi-aţi oferit două sute de livre pe lună, masă, casă şi îmbrăcăminte, pentru a vă servi în calitate de lacheu...

— Ce zici!... de secretar!

— De lacheu, domnule! Nu am cunoştinţe suficiente pentru a fi secretarul dumnea-voastră. Dar n-are nici o importanţă. Am acceptat acest post pentru a-mi câştiga existenţa. Căci ce sunt eu, până la urmă? Nimic! Chiar mai puţin decât nimic!... Şi destinul nostru, al celor de jos. Din popor, nu e...

Vocea sa, care începuse să se bâlbâie, se opri ca retezată. O flacără îi ardea în priviri. Continuă mai blând:

— Iertaţi-mă, domnule... Vroiam numai să spun că ceea ce-mi oferiţi dumneavoastră e enorm...

— Te cred, scumpule! Cam atât câştiga un sub-şef de birou într-un minister!

— Deci e ceea ce-am spus eu: un câştig enorm. Or, până acum, nu mi-aţi spus ce am de făcut.

— Nimic! îi răspunse d'Etioles.

Damiens aruncă o privire iscoditoare spre stăpânul său şi-i zise:

— E prea mult!... Lăsaţi-mă să vă explic... Dacă îmi daţi două sute de livre pe lună pentru a nu face nimic, asta înseamnă că la un moment dat voi avea o datorie teribilă faţă de dumneavoastră şi atunci...

— Atunci, îl întrerupse d'Etioles, nu se va schimba nimic Am nevoie de cineva devotat în preajma mea, asta-i tot ce vreau. Şi eu plătesc devotamentul. Îmi veţi fi devotat. Iată care-i sarcina voastră. Vouă vă voi cere ceea ce nu voi putea cere nimănui, prieten sau servitor! Dacă va trebui să mă lupt cu personaje puternice, dacă mă voi lovi de cineva... chiar şi de rege!...

— Regele! bâigui Damiens, pălind.

— Ei, da!.. atunci vă voi cere să mă ajutaţi... Asta vă convine?

— Da! făcu Damiens, strângând din dinţi.

— Asta nu-i, totul şi veţi ajunge să vedeţi că acest nimic despre care vorbim s-ar putea foarte bine să devină ceva. Tocmai m-am căsătorit, scumpule...

Din palid, Damiens deveni livid. Era zguduit de un tremurat uşor.

— Ei bine, continuă d'Etioles, examinându-l cu mare atenţie, mă tem de soţia mea... cred că nu mă iubeşte...

— Şi ce veţi face?...

— Ce să fac! Dacă se va întâmpla că voi fi obligat să mă abţin, cum am de gând...

— Vă veţi abţine! exclamă Damiens cu un fior de bucurie furioasă. În noaptea nunţii!...

— Da! Sunt lucruri mult mai grave ca iubirea. Asta e!... Ei bine, imediat, în timpul ce mai rămâne din noaptea asta în care interese vitale, uriaşe, mă obligă să ies, vreau ca soţia mea să nu rămână singură...

— Domnule! Domnule! bâigui Damiens.

— Ce v-a apucat?...

— Cereţi-mi să ucid pentru dumneavoastră, dar, fie-vă milă, nu-mi cereţi să fiu spionul... doamnei...

— Cine v-a cerut asta? Am spus că nu vreau s-o las singură pe soţia mea, asta-i tot. Nu pot avea încredere nici în cameristă, nici în altcineva. V-am mai spus. Am nevoie de un devotament absolut... Atunci... Nu mă înţelegi?

— Nu! făcu Damiens, cu fruntea înmuiată de sudoare.

— Veniţi! îi zise Henri d'Etioles.

Îl târî pe Damiens în budoarul pe care-l traversase. Micuţa uşă secretă rămăsese deschisă. Prin uşiţa întredeschisă, Damiens putea să vadă un colţ din dormitor... Fu străbătut de un fior rece şi-şi lăsă capul în jos.

— Priviţi! îi zise atunci Henri d'Etioles, cu voce joasă. Soţia mea doarme acolo... Eu trebuie să plec... e o chestiune de viaţă şi de moarte... Am să mă întorc la ora şase dimineaţa... Deci, nefiindu-mi nici amic. Nici servitor, ci un devotat... înţelegeţi?... Vă veţi instala aici...

— Aici? horcăi Damiens.

— În budoar. Oh! Liniştiţi-vă, nu pentru a o spiona... dar, dacă intră cineva...

— Ah! Ah! făcu bărbatul din faţa sa, strângându-şi pumnii.

— Îl veţi ucide ca pe un câine! M-aţi înţeles?

— Da, ah! Da!...

— Chiar şi dacă ar fi un personaj din cele mai sus-puse!...

— Da! Ah, da!

— Fie el şi rege!...

De data asta Damiens nu răspunse. Dar pe chipul său se citea o expresie de ură atât de puternică şi arzătoare, încât Henri d'Etioles tresări şi un surâs de sumbră satisfacţie înflori pe buzele sale subţiri.

— Am să las uşiţa deschisă... ca să puteţi supraveghea camera în care doarme soţia mea! Adio... vă las!

Rostind aceste cuvinte, se îndepărtă rapid, lăsându-l pe Damiens ca împietrit. Dar Henri d'Etioles nu ajunse prea departe. Se opri în sufrageria intimă, după ce închise uşa cu cheia în urma lui. Îndepărtă un tablou de pe unul din pereţi şi, printr-un vizor invizibil în desenul tapetului, începu să-l examineze pe Damiens.

"Ah! murmură el, aş vrea ca în sufletul acestui om să se declanşeze o pasiune înspăimântătoare! Vreau ca nebunia iubirii să mi-l facă sclav! Vreau ca Ludovic, rece al Franţei, să găsească aici un rival total neaşteptat... Ce rival!... Lacheul meu!... Şi atunci... ei bine... va trebui ca visele mele să se împlinească! Ar trebui ca răzbunarea şi ură care, picătură cu picătură, au turnat atâta fiere în sufletul meu, să izbucnească precum un trăsnet ce loveşte fără milă! Răbdare... Răbdare!..."

Damiens rămăsese împietrit în acelaşi loc.

Era zguduit din când în când de frisoane convulsive.

Adesea o roşeaţă de foc îi împurpura chipul; apoi această roşeaţă dispărea pentru a face loc unei lividităţi de ceară...

Privirea sa arzătoare era aţintită asupra uşiţei ce rămăsese deschisă.

Dar gândurile sale se învârteau în jurul ciudatei situaţii în care se găsea aruncat fără voia lui. Din când în când, îşi trecea mâinile îngheţate pe frunte şi murmură:

"Totuşi, ce a vrut de la mine? De ce m-a plantat aici? Unde vrea să ajungă?... Că de-abia mă cunoaşte! Nici n-a scos două vorbe cu mine până în seara asia!... Ca acum să mă supună la această probă de sublimă încredere... său Snspăimîntătoare!... Ce vrea?... Să mă pună la încercare?... Nu! Nu se poate! Să mă oblige să păzesc camera?... Haida-de! În noaptea nunţii... Şi povestea cu interesele care-l obligă să plece este absurdă!... Deci, ce vrea atunci?... Mă ia de mână, mă târăşte şi mă duce... unde?... Aici!... Lângă ea!..."

Ajuns aici, gândurile sale o luară razna.

Privi mai atent colţul de cameră pe care-l vedea. Rămase astfel aproape o oră, nemişcat, cu simţurile la pândă.

Brusc, făcu un pas spre uşă. Ca imediat să se dea înapoi, cu un fel de groază.

"Ce caut acolo? bâigui el. Ce am de gând să fac? Ce abominabilă idee profanatoare mi-a întunecat minţile?... N-am să intru!... Nu! Nu voi intra!..."

După câteva minute se întoarse la locul lui.

Respirând greu, se aplecă, ascultând... şi nu auzi decât bătăile surde şi precipitate ale inimii sale.

"Cum aşa?... nici un zgomot!... nici un foşnet! Nici un suspin! Cum se poate?..."

Se gândi că poate Jeanne nu era în cameră. Dar i se părea imposibil.

Nu!... Nu... Henri d'Etioles nu părea a fi unul din cei ce vor să facă o experienţă! Era sigur că omul acela avea în minte un lucru teribil...

Brusc, un ţipăt răguşit îşi luă zborul de pe buzele sale.

O altă idee îi veni în minte, mai teribilă şi mai îngrozitoare:

"A ucis-o!... Şi m-a postat aici... ca să... că asasinul să fie descoperit imediat la locul crimei... Vor apărea imediat... şi voi fi luat!..."

Senzaţia pe care o încerca fu atât de violentă. Încât se întoarse buimac şi încrâncenat...

Dar aproape imediat acest reflex instinctiv de autoapărare i se şterse din minte: nu se mai gândea decât la ea!...

În acest scurt răstimp şi-o închipui moartă, întinsă pe pat... îşi înăbuşi un blestem groaznic:

"Oh! Dacă a făcut asta. Blestem! Blestem pe capul lui!..."

Şi dintr-un salt ajunse în mijlocul dormitorului ei!... Jeanne era întinsă pe pat, îmbrăcată în rochia de mireasă, aşa cum şi-o închipuise...

În sufragerie, Henri d'Etioles, cu ochiul lipit de vizor, murmură:

"În sfârşit!..."

Damiens, cu un suspin sfâşietor, se apropie de pat, se aplecă...

"Moartă! Moartă!".

Privind mai atent, văzu că se înşela.

Jeanne era imobilă, cu braţele întinse de-a lungul corpului, cu capul sprijinit de pernă îmbrăcată în dantele preţioase... dar chipul său era liniştit, somnul potolind toate gândurile sale amare, plin de un farmec încântător.

Pieptul se ridica uşor, într-un ritm graţios.

"Doamne!" bâigui Damiens, cuprins de o inexprimabilă mirare.

Ca imediat să-şi dea seama că somnul, cu tot aspectul său inofensiv, nu era natural.

"El a adormit-o! adăugă el. De ce?"

Convins că Jeanne trăieşte şi că doarme profund şi liniştit, îşi alungă toate neliniştile ce-l cuprinseseră.

"Cât poate fi de frumoasă!"

Se îndepărtă de ea tremurând, dar privirea îi rămase aţintită asupra ei. Se apropie din nou. Un scârţâit de mobilă îl făcu să se retragă. Gâfâia. Se simţea cuprins de fiori calzi şi reci...

Femeia atât de tânără, atât de frumoasă, de o atât de armonioasă frumuseţe; femeia aceea întinsă pe pat, dormind atât de profund sub influenţa narcoticelor, care îl atrăgea ca un irezistibil magnet, femeia aceea care era la îndemâna lui... ei bine şi-ar fi dat viaţa pentru o astfel de ocazie!...

Era acolo... sub privirea sa... în imposibilitatea de a sc apăra!

Inima îi bătea nebuneşte, gata să-i spargă pieptul. Raţiunea i se întuneca...

Ah! S-o ia în braţe! S-o lipească de el! Fie numai şi pentru o clipă! După aceea putea să moară!...

Ce-l împiedica?...

Nimeni şi nimic!...

Doar să vrea!...

Întinse braţele...

Dar în chiar acea clipă, o idee fulgerătoare îl străbătu gândurile:

"Dar dacă Henri d'Etioles m-a condus în camera asta tocmai pentru aşa ceva... ah! Ce infamie!... tocmai el!... el!... soţul! Ei bine... a vrut!... ah!... infamul!... infamul!... Oh! Ce intrigă odioasă se ţese în jurul acestui înger!... Şi eu urma să fiu instrumentul laş şi abject al oprobriului cu care vrea s-o acopere pe cea care doarme acolo, sub ochii mei!... atât de frumoasă... atât de încrezătoare!..."

Damiens îngenunche încetişor în faţa patului.

Îşi ascunsese faţa în mâini şi plângea fără zgomot.

"Dormi! murmură el. Dormi liniştită şi fără griji, sărmană femeie! Blestematul de mine nu va întina puritatea ta cu răsuflarea lui murdară!..."

Şi cum mâna Jeannei atârna uşor în afara patului, vru să sărute acea mână fină, cu degetele de alabastru...

Dar şi de data asta se abţinu...

O făcu pe tivul rochiei, pe lunga trenă ce se desfăşura până la podea; o făcu pe mătasea albă şi virginală; ea primi sărutul atât de umil al iubirii sale şi lăsă să-i cadă o lacrimă.

După care se ridică şi ieşi fără zgomot din cameră, închise uşa şi îşi reluă locul, nemişcată şi gânditoare statuie, în budoar.

Pe la ceasul cinci al dimineţii, Jeanne se trezi. Se văzu pe pat, îmbrăcată. Se gândi atunci că probabil leşinase şi că Henri d'Etioles, cuprins de o tardivă remuşcare, o lăsase singură.

Slăbită şi cu capul greu, tremurând, se dezbrăcă şi se băgă în pat.

În ceea ce-l priveşte pe Henri d'Etioles, acesta, în clipa în care l-a văzut pe Damiens intrând în camera nupţială, a pus tabloul la loc şi, cu un surâs sinistru în colţul buzelor, s-a retras în biroul său, unde şi-a petrecut restul nopţii scriind mai multe scrisori.

S-a reîntors în budoar numai la ora şapte dimineaţa, când l-a găsit pe Damiens imobil şi ca pietrificat în gândurile sale.

D'Etioles îl privea ţintă.

— N-a venit nimeni? îl întrebă el.

— Nu, domnule, nimeni i îi răspunse Damiens.

— Şi... spune-mi, nu te-ai gândit... n-ai avut curiozitatea...

— Să fac ce, domnule? întrebă Damiens, tremurând.

— Să intri acolo! îi răspunse cinic d'Etioles, arătând spre dormitor.

— Nu, domnule! îi răspunse Damien fără nici o ezitare.

"Bun! gândea d'Etioles. Minte, căci l-am văzut intrând!... Deci, este în regulă... totul merge bine!..."

Trecu repede în dormitor, o văzu pe Jeanne dormind, cu un surâs uşor pe buze, surâse imperceptibil şi, înclinându-se, zise:

— Scumpa mea Jeanne, excesul iubirii mele m-a împins poate puţin prea departe în noaptea asta... poate că am abuzat de drepturile mele de soţ... vă cer iertare, Jeanne. Începând de astăzi, puteţi fi liniştită... nu voi mai intra aici... decât dacă veţi consimţi să mă chemaţi!... În ceea ce priveşte dragostea mea... ei bine, am să sufăr în tăcere, asta-i tot!

— Abuzat! bâigui Jeanne înspăimântată, când rămase singură. A abuzat de drepturile sale de soţ! Ce a vrut să spună monstrul acesta?...

Capitolul XIV Bastilia

Suntem la opt zile de la evenimentele pe care le-am povestit. E o zi frumoasă şi strălucitoare. E o zi de duminică. Străzile Parisului sunt pline de oameni în veşminte de sărbătoare. Marele oraş are acel aspect de veselie ardentă pe care-l îmbracă în anumite zile în care soarele din înaltul cerului fără nori revarsă valuri de veselie şi de viaţă.

Pe strada Saint-Antoine trecătorii erau mai numeroşi ca oriunde. Într-adevăr, strada Saint-Antoine era cea mai mare arteră ce conducea în piaţa Regală. Şi piaţa Regală, acum încremenită în amintirile trecutului, tăcută ca un impasibil martor al istoriei, piaţa Regală, pe care copiii — vrăbiile Parisului — şi vrăbiile — ştrengarii naturii — sunt singurii care o mai însufleţesc cu ciripitul lor, piaţa Regală era în vremurile acelea, am putea spune, locul, de întâlnire la modă al tuturor elegantelor Parisului. Tinere marchize pline de volane plisate, cu mănuşi până la col, sprijinite în lungi bastoane acoperite de panglici, tineri serioşi cu tricornul sub braţ şi spada lungă la şold; şarlatani şi curtezane, femei galante şi doamne din lumea bună cochetau care mai de care şi. După cum spune un vechi cuvânt francez, îşi făceau ochi dulci sclifosindu-se şi schimbând mii de complimente.

În această mulţime împestriţată, plină de panglici, coşuri cu floricele, pălării din paie cu mari pampoane, plete pudrate; în aceste grupuri care se salută cu acea rafinată afectare, pe care o întâlneşti la salutul din menuete; printre acei trecători şi trecătoare care rătăceau prin toate colţurile pieţei Regale nu se vorbea decât de serbarea pe care domnii de la primărie voiau s-o dea în cinstea regelui.

Şi marea bucurie a acestei lumi drăguţe, sclipitoare, superficiale, era să se poată întâlni şi să-şi spună;

— S-a făcut! Voi fi acolo! Am primit invitaţia!

— Cum, scumpă marchiză, n-o să fiţi acolo?

— Se spune că va fi o minunăţie de decor...

— Se zice că va fi un balet în care va figura şi regele, în persoană. Se numeşte "Baletul Luminişului din pădurea Ermitage" şi e plin de vânători, de zeiţe ale vânătorii şi de nimfe...

— Se mai zice că baletul s-ar numi: "Zeiţa Luminişului" sau "Cerbul graţiat"...

Pe strada Saint-Antoine, trecătorii, mai înghesuiţi ca în piaţa Regală, se ocupau mai ales de pâinea care se scumpea în proporţii înspăimântătoare şi de ultimele măriri de impozite pe care tocmai ie anunţase toboşarul.

Acolo, în stradă, sub lumina soarelui, acel mare şi bun părinte al omenirii. Îşi petreceam duminica oameni din popor.

Iar în acea duminică, soarele strălucea şi veselia să mai alina din suferinţele şi neliniştile poporului.

Brusc, din mijlocul acestei mulţimi se auziră strigăte de spaimă.

O trăsură lansată în plină viteză apăru în capătul străzii şi, în goana celor doi cai, se îndrepta spre Bastilia, ameninţând să răstoarne pe oricine i-ar fi stat în cale şi nu s-ar fi dat imediat în lături din faţa sa.

Oamenii se înghesuiră, călcându-se pe picioare, bombănind nemulţumiţi, dar nimeni nu îndrăzni să ridice vocea.

Trăsura trecu precum un fulger.

Cu toate astea, mai multe persoane îl recunoscură pe cel căruia îi păsa atât de puţin de viaţa oamenilor.

— E şarlatanul ăla îngrozitor... linguşitorul regelui...

— Contele du Barry!...

— I-auzi! He, he, he! Conte de trei parale! strigă un puşti.

Şi imediat furia, ce începuse să fiarbă, acea furie care, cincizeci de ani mai târziu va izbucni atât de teribil, se topi într-o veselie acră.

— Hei! strigă unul. Unde se grăbeşte aşa tare?

— Pramatia! Se duce la Bastilia.

— De-ar rămâne acolo.

Bineînţeles că nu vorbeau aşa decât din momentul în care trăsura era la o distanţă liniştitoare de ei.

Într-adevăr în trăsură se afla contele du Barry. Şi chiar la Bastilia se ducea!...

Era aşezat în fundul trăsurii, sumbru şi dispreţuitor, cum îi era felul. În faţa lui, pe banchetă, stătea modest un bărbat îmbrăcat ca un burghez care nu ţinea să se facă prea mult remarcat.

Bărbatul îşi ţinea privirea în jos, îşi ţinea coatele lipite de corp, cu picioarele ascunse sub banchetă, pe scurt, părea că singura sa grijă era să se facă, pe măsura posibilului, cât mai mic, în timp ce du Barry, din contră, părea de la înălţimea jaboului său de dantelă, că se răsteşte la simplul trecător:

— Ei bine, da, eu sunt! Vai de cel ce se găseşte în calea mea...

Cu toate astea trăsura se opri, fără să fi cauzat alte accidente în afara câtorva busculade şi câtorva vânătăi, în faţa porţii Saint-Antoine.

Cei doi bărbaţi coborâră şi, traversând podul mobil intrară în înalta şi sumbră fortăreaţă ce părea să ameninţe Parisul cu acelaşi aer de morgă şi de insolenţă cu care contele du Barry ameninţase trecătorii de pe stradă.

Ofiţerul de gardă în post recunoscu pe unul dintre apropiaţii regelui şi se grăbi să apară în faţa sa, cu pălării în mână.

— Conduceţi-mă la guvernator, zise du Barry.

— Voi avea onoarea să vă conduc eu însumi, răspunse ofiţerul cu acea supremă politeţe a oamenilor de bonton din acele vremuri, când aceştia aveau totuşi acel bonton!

Du Barry încuviinţă cu un semn din cap şi-l urmă pe ofiţer.

Tăcutul şi modestul său însoţitor îl urmă...

Dar în timp ce contele nu dă nici o atenţie peisajului înconjurător, însoţitorul său nu-şi putu stăpâni un fior neplăcut pătrunzând într-o curte strâmta, umedă, neaerisită şi întunecată şi auzind poarta ce se închidea cu un zgomot greu în urma sa.

Şi dacă du Barry ar fi putut să citească gândurile însoţitorului său, iată cam ce-ar fi putut afla:

"Drace!... dar e un adevărat mormânt... nu cred să e an mormânt mai trist... că fortăreaţa asta! Dacă s-ar şti... dacă acest neîndemânatic du Barry ar scăpa din neatenţie vreun cuvânt... Ah! Tremur numai la ideea că aş putea fi închis aici pentru vecie... mai bine o frânghie sănătoasa în jurul gâtului... e mai sănătos aşa..."

Nu-şi duse gândurile până la capăt.

Aspectul interior al Bastiliei era într-adevăr teribil. Domnea acolo o atmosferă mormântala: înaltele ziduri negre de care atârnau muşchi verzulii, câteva deschideri strimte pe care groasele gratii ruginite le făceau parcă şi mai strâmte, punând o supremă pavăză între cei din spatele lor şi lumea celor vii... iată ce se vedea...

Pasul monoton al santinelelor, clinchetul sinistru al cheilor unui gardian ce trece, strigătele sergentului care îşi făcea rondul... iată ce auzea...

Ofiţerul trecu de o uşă scundă şi începu să urce o scară în spirală, cu treptele din piatră pe jumătate tocite, între ziduri pe care salpetru! Lucea din loc în loc.

La primul etaj ofiţerul se opri, dădu o parolă unui funcţionar ce păzea o uşă, bătu în acea uşă şi parlamentă câteva clipe cu valetul care venise să deschidă şi care se retrase, făcându-le semn să aştepte.

Câteva clipe mai târziu, contele du Barry şi însoţitorul său fură introduşi într-un vast cabinet sever mobilat, ornamentat cu vechi tapiserii care miroseau a mucegai şi mai ales cu stelaje ce purtau diferite numere şi care erau înţesate cu dosare.

Era biroul unui temnicer şef.

Guvernatorul Bastiliei, un bătrân cu privirea sticloasă, îl salută pe conte cu oarecare deferentă şi aruncă spre străin o scurtă privire, ce-l făcu pe acesta să se cutremure.

— Ceva noutăţi, scumpul meu conte? întrebă guvernatorul. În gaura asta nu văd nimic, nu aud nimic, nu ştiu nimic... Ah! Cât de fericit sunteţi că trăiţi la curte!... E adevărat că domnişoara de Châteauroux domneşte în continuare asupra inimii mult iubitului nostru, suveran?

Contele du Barry tresări.

Prea tăcutul însoţitor al contelui du Barry îl privi cu profundă atenţie pe guvernator şi murmură:

"Dacă individul nu e un imbecil, atunci este un personaj redutabil... Trebuie urmărit!..."

— Domnişoara de Châteauroux a murit, zise contele du Barry şi oricât de departe de curte aţi trăi, n-o să mă faceţi să cred că...

— Bah!... exclamă flegmatic guvernatorul. Pe cinstea mea! Ignoram acest amănunt!... Deci e moartă această sărmană domnişoară de Châteauroux!... Dumnezeu s-o aibă în paza lui!... Marele Frederic nu-l va mai numi Cotillon al III-lea!

De data asta, bărbatul cel tăcut îşi muşcă buzele, iar du Barry deveni livid.

— Despre care Frederic vorbiţi? bâigui contele.

— Păi... despre unicul ilustrul, triumfătorul... prietenul domnului Voltaire... mă rog... regele Prusiei!... Dar să lăsăm aceste lucruri şi să vedem care este motivul ce-mi produce atât de rară plăcere de a vă vedea...

— E un motiv foarte simplu, zise contele, încercând să-şi revină.

În acelaşi timp, scotea din buzunar o hârtie închisă cu sigiliul regelui, pe care o întinse guvernatorului.

Acesta citi hârtia, aruncă o privire surprinsă spre însoţitorul contelui şi zise:

— Ordinul regelui... mă supun!... Sunt la dispoziţia voastră, domnule...

— Domnul Jacques, zise du Barry cu însufleţire, făcând puţin cam târziu prezentările.

Bărbatul care răspundea la numele acesta, poate puţin cam prea modest, se ridică, salută profund şi, cu o voce fără accent, una din acele voci care curg să lase vreo urmă, spuse:

— Vă mulţumesc, domnule guvernator... Mă interesează foarte mult soarta tânărului acela... Domnul conte şi-a luat sarcina de a face demersurile şi...

— Ajunge! zise guvernatorul. Înţelegeţi-mă, mie puţin îmi pasă! Din moment ce îmi aduceţi un ordin semnat d'Argenson şi contrasemnat Berryer, restul nu mă mai priveşte!... Cu toate că, în cazul acesta, degeaba mi-au mai dat ordin să-l ţin... pe acest tânăr... în cel mai absolut secret... Vă conduc.

Trase de un cordon. În uşă apăru, un valet.

— Trimiteţi-l la mine pe temnicerul nr. 9, zise guvernatorul.

Câteva minute mai târziu, gardianul indicat îşi făcu apariţia în cabinet.

— Condu-l pe domnul la celula numărul... ia să vedem, la ce număr o fi?...

Guvernatorul se ridică, se duse la rafturi, căută câteva clipe, apoi se întoarse:

— La numărul 214.

Cum se vede guvernatorul nu voia să cunoască nici numele temnicerilor, nici pe cele ale prizonierilor săi. Avea obicelul să spună că el însuşi se numeşte numărul 1. La Bastilia nu se poartă nume! Numai numere!...

Temnicerul făcu un semn domnului Jacques care, după ce-l salută pe guvernator cu toată stângăcia de care era în stare, ieşi din cabinet.

— Un bărbat foarte demn, acest domn Jacques! zise atunci du Barry, ridicându-se. Scumpul meu guvernator, mii de mulţumiri pentru amabilitatea voastră...

— Dar nu aveţi pentru ce... din moment ce mi-aţi adus un ordin!... Nu-l aşteptaţi pe domnul Jacques?

— Pe cinstea mea, nu!... am chef să respir aerul de afară...

— Vă înţeleg! suspină guvernatorul.

Du Barry îşi salută gazda şi ieşi.

Când ajunse afară, dădu ordin vizitiului trăsurii sale să aştepte acolo unde se găsea şi, apropiindu-se de piaţa Regală, intră în străduţa du Foin, apoi, nu fără a se asigura că nu e urmărit, pătrunse rapid într-o căsuţă scundă, cu aspect modest.

Căsuţa aparţinea domnului Jacques!

Acesta îl urmase pe temnicer — purtătorul de chei nr.9, cum îl botezase guvernatorul. Temnicerul coborâse scara, traversase acea curte strâmtă şi întunecoasă care-l impresionase atât de tare de domnul Jacques şi apucă pe un culoar umed şi începu să urce o altă scară unde la fiecare etaj se găsea. O santinelă căreia trebuia să-i dea parola, după care intră pe un coridor lung şi se opri în faţa unei uşi solide, începând să tragă zăvoarele.

În clipa aceasta, domnul Jacques îl bătu pe umăr:

— Scuză-mă, prietene, aş vrea să-ţi spun ceva!

— Spuneţi, vă rog!

— Ştiţi cum se numeşte prizonierul din spatele uşii?

— Cine, nr. 214?...

— Da! Chiar nr. 214!...

— Nu-i ştiţi numele?

— M-am însărcinat să-i fac un mic comision... mi s-a spus numele său... dar mărturisesc că l-am uitat...

— Ei bine, e cavalerul d'Assas!...

În momentul în care cavalerul d'Assas fusese arestat la faţa bisericii Saint-Germain-l'Auxerrois, primul lucru pe care l-a făcut, instinctiv, a fost să scoată spada să se apere.

Dar imediat descurajarea puse stăpânire pe el.

"La ce-mi mai foloseşte să fiu liber acum! Pentru ce să mai trăiesc! Ea e căsătorită acum cu un altul! Pentru că nu mă iubeşte!... Aşa că e bine să dispar din lumea celor vii!"

Şi, fără să opună nici cea mai mică rezistenţă, intra în vehiculul greoi spre care era împins şi căruia i-au închis obloanele cu cheia. Douăzeci de minute după arestare, care nu provocase nici un zgomot, nici un scandal, cavalerul d'Assas intra la Bastilia, urmând temnicerii şi soldaţii fără să ştie unde-l conduceau, mergând ca un somnambul şi fu închis cu trei lacăte în camera 214.

Cuvântul "cameră" era oficial, în comparaţie cu carcerele ce se găseau în subsoluri. Dar asta nu vă va evoca imaginea unei încăperi luminoase şi curate, cu pat, cu mobile.

Camera 214 au era decât o celulă un pic mai puţin întunecoasă decât carcerele subterane.

O poliţă strâmtă din lemn, fixată în perete, pe post de pat, cu un acoperământ sărăcăcios ca unică lenjerie, un taburet cu trei picioare, o planşetă pe care se afla o pâine, o carafă cu apă, iată tot mobilierul acestei "camere".

Zidurile erau groase de opt paşi. Un şir dublu de bare groase din fier descurajau orice tentativă de evadare.. Aerul şi lumina pătrundeau cu mare zgârcenie în această "cameră".

În prima zi de detenţie cavalerul nu acordă mare importanţă acestor amănunte. Nu văzu nici oroarea bolţilor ce-l acopereau ca o lespede de mormânt, nici muşchii de pe ziduri, nici grosimea gratiilor... nu mânca... ci se aruncă pe poliţa strâmtă, închise ochii, îşi încrucişa braţele pe piept şi începu să se gândească la ea!...

În asta consta fericirea lui!

Căci la vârsta încântătoare şi plină de iluzii, în primăvara vieţii, când bărbatul în cel de-al douăzecilea an al vieţii sale îşi întinde aripile spre acel abis al existenţei ce i se pare de azur dar care poate să fie imediat ca întunericul tenebrelor, la vârsta cavalerului iubirea este marele, unicul gând al inimii şi minţii.

Ce putea fi mai dureros decât să nu fii iubit de cel pe care-l iubeşti!

Cavalerul d'Assas iubea atât de profund, încât părea că ar fi cunoscut de ani de zile "obiectul pasiunii sale", cum se spunea atunci în limbajul preţios ce poate părea puţin ridicol în epoca noastră plină de cifre dar care, sub chiar această preţiozitate, era în fond atât de la obiect şi atât de încântător.

N-o cunoştea pe Jeanne decât de câteva ore, abia îi ştia numele, pe care îl aflase numai în dimineaţa aceleiaşi zile; dar imaginea adorată era gravată în mintea sa ca o acvaforte, de neşters şi numele iubit îi venea pe buze ca unul din acele cântece ce te obsedează şi de care nu poţi să scapi.

Cavalerul era unul din acele suflete generoase care se aruncau în braţele pasiunii şi nu-şi mai reveneau. Un altul şi-ar fi spus:

"Acum că s-a măritat cu un altul şi nu mă mai iubeşte, am să-mi smulg din inimă această dragoste, făcând chiar imposibilul să nu mă mai gândesc la ea!"

El constată simplu că va iubi întreaga sa viaţă fata în roz din luminişul pădurii Ermitage. Înţelesese că totul se sfârşise, că în afară de ea nu va mai fi nimeni pe lume şi că iubirea aceea era de nevindecat.

Şi mai înţelesese că din pricina aceasta va muri.

Unde? Când? Cum? Nu încerca să afle.

Va muri, asta-i tot!...

Această primă zi de detenţie, ca şi următoarea le va petrece într-o prostraţie totală.

Dar dacă d'Assas era ia vârsta pasiunilor totale, era în acelaşi timp la vârsta trăirilor celor mai ardente şi mai imperioase, când viaţa clocoteşte. În plus, temperamentul său combativ îl va împinge rapid spre un fel de revoltă.

Începu prin a-şi spune că dacă nu putea trăi fără Jeanne şi tot trebuia să moară, închisoarea era o moarte ca oricare alta. Bastilia ucidea repede. Şi, la nevoie, putea da şi el o mână de ajutor închisorii. Într-o zi la prima ocazie, îl va ameninţa pe guvernator. Atunci îl vor închide într-una din acele carcere din subsol în care poţi să aduni salpetru de pe piele şi în care te îmbolnăveşti de plămâni în trei luni, un mormânt îngrozitor care înghite fiinţe şi scoate cadavre...

Numai că la gândul acesta simţi crescând în sufletul lui o mânie de nestăpânit.

Îşi spuse că acea moarte era nedemnă de el... de ea!

Voia să moară, dar la lumina zilei, în libertate... şi dacă s-ar putea sub ochii ei!...

Începu să se învârtă ca o sălbăticiune în cuşcă, zgudui zăbrelele, zgâlţâi uşa, se zbătu, strigă, urlă dar degeaba.

Şi atunci începu să-şi pună o întrebare la care nu găsea nici un răspuns plauzibil:

"De ce mă aflu la Bastilia? De ce am fost arestat?... Ce anume am făcut?..."

Îl întrebă pe temnicerul care îi aducea mâncarea, dar acesta îi spuse că îi era interzis să vorbească deţinuţilor. Ceru să-l vadă pe guvernator, dar i se răspunse că acesta avea altceva mai bun de făcut decât să stea de vorbă cu pensionarii Bastiliei.

Pe măsură ce cavalerul îşi dădea mai bine seama de situaţia sa, pe măsură ce înţelegea că nu va mai ieşi vreodată din această înspăimântătoare închisoare, dorinţa de libertate devenea tot mai nestăpânită.

Avea accese de furie, cu strigăte de disperare.

Şi începuse să-şi spună:

"Că nu mă iubeşte, fie!... Nu-i cer să mă iubească! Dar să n-o mai văd! Niciodată! Niciodată!... Ah! Asta e îngrozitor!... Vreau să o revăd, fie numai pentru câteva clipe, să-i spun că mor din cauza iubirii ce-i port şi că mor adorând-o!... Trebuie s-o revăd! Cu orice preţ!..."

Şi începu să caute un mijloc de a evada.

Trebui să se supună evidenţei: numai printr-o minune ar fi putut scăpa de acolo; altminteri, după mulţi ani de muncă asiduă, ar fi putut realiza un proiect ce i-ar fi oferit o şansă de reuşită...

Să trăiască atâta timp fără s-o revadă? Imposibil!...

Din clipa în care a ajuns la această concluzie, o nelinişte mortală îl cuprinse. Şi înţelese că a se gândi mereu la acelaşi lucru, a se lăsa pradă disperării şi neputinţei de a o vedea, însemna să înnebunească. Motiv pentru care luă hotărârea să se sinucidă...

Şi cum tocmai se întinsese pe poliţă pentru a se gândi la un mijloc de sinucidere rapid şi sigur, uşa celulei se deschise brusc; în cameră intră un bărbat pe care nu-l cunoştea, închise uşa în urma sa, în timp ce temnicerul rămase afară...

Bărbatul se apropie de cavaler care, gâfâind, clătinându-se se ridică de pe poliţă.

Se aşeză pe taburet, surâse misterios, duse un deget la buze recomandându-i tăcere şi-i spuse în şoaptă:

— Vă aduc veşti de la Jeanne!...

Capitolul XV Domnul Jacques

Îl rugăm pe cititor să binevoiască a se întoarce cu noi în piaţa Saint-Germain-l'Auxerrois, în chiar clipa în care, după ceremonia căsătoriei, Jeanne ieşea din biserică şi,

văzându-l pe Ludovic al XV-lea în balconul Luvrului, leşină în braţele lui Tournehem şi, în sfârşit, clipa în care cavalerul d'Assas, sprijinit de un copac, asista disperat la această dublă scenă.

La zece paşi de el se găsea un bărbat care, pierdut în mulţimea de gură-cască, nu scăpase nici un detaliu din tot ceea ce am povestit.

Bărbatul văzuse apariţia regelui şi tresărise.

O văzuse pe Jeanne aruncând o privire neliniştită şi îndrăgostită spre balcon şi pumnii săi se încleştară cu o imperceptibilă mişcare de furie iute reprimată.

Şi atunci privirea îi căzuse pe cavalerul d'Assas.

Cu o rapiditate de excepţie, ce constituia una din marile forţe ale acestui necunoscut, studiase acea încântătoare şi loială fizionomie, atât de frumoasă, de tânără şi dureros de disperată. Citise pe faţa lui ca într-o carte deschisă iubirea cea mai pură, curajul cel mai nesăbuit, disperarea cea mai îngrozitoare.

Şi surâse... un surâs palid şi trist!...

"Ia te uită!... murmurase el, iată o nouă carte în joc, pe care nu contăm... Haide, totul se poate aranja!... Să nu mai pierdem timpul!..."

Cu pălăria în mână şi surâsul pe buze, se îndrepta spre cavaler... Dar în acel moment văzuse năvălind zbirii poliţiei şi începu să se retragă pe nesimţite... cavalerul fu arestat, aruncat în trăsura care-l va duce în îngrozitoarea hrubă a Bastiliei.

Bărbatul se întoarse foarte dezamăgit şi-l văzu pe contele du Barry care discuta cu însufleţire, cu voce joasă, cu locotenentul general de poliţie, domnul Berryer. Constată că privirea contelui du Barry urmărea vehiculul care-l ducea pe cavaler. Văzu pe figura contelui ura satisfăcută, cum văzuse şi disperarea de pe chipul tânărului.

Atunci aşteptă că se îndepărteze locotenentul general de poliţie; se apropie iute de du Barry. Care se îndepărta şi el de biserică, se lovi de el cum ar fi putut s-o facă orice trecător şi, lovindu-l, îi şopti:

— Diseară, la mine!...

Apoi, fără să se oprească, parcurse strada Saint-Antonie, ajunse în strada du Foin şi intră în casa modestă despre care am vorbit şi unde l-am văzut intrând pe du Barry la ieşirea din Bastilia.

Casa aceasta era, într-adevăr, casa domnului Jacques, iar omul de care vorbeam era chiar domnul Jacques în persoană.

Se închise într-un cabinet a cărui uşa fu încuiată cu cheia, trase perdelele grele în dreptul ferestrei şi, când fu sigur că nimeni nu-l putea vedea, apăsă pe un fel de pârghie bine ascunsă într-un zid: se deschise un fel de dulap. În acest dulap erau hârtii aranjate cu grijă şi etichetate, fără a mai ţine cont de hârtiile de schimb asupra principalilor financiari ai Parisului, cât şi un cufăr plin cu aur.

Domnul Jacques scoase un vraf de hârtii. Le cercetă îndelung, adnota câteva file cu creionul, apoi le puse la locul lor.

După care se aşeză la o masă şi începu să scrie o lungă scrisoare cu caractere bizare care sigur nu erau nici latine, nici caracterele unei alte scrieri cunoscute.

Timp de trei ore îşi urmă munca, ce părea a fi foarte dificilă, căci se oprea adeseori şi-şi prindea capul între palme, îşi încruntă sprâncenele şi medita îndelung.

Când sfârşi ce avea de scris, luă cele opt foi de hârtie pe care le umpluse cu scrisul acela ciudat şi le introduse într-un plic scriind adresa cu scrierea aceea necunoscută, asupra căreia am atras atenţia.

În timp ce scria adresa, murmura din vârful buzelor:

"Pentru a fi predată... numai în mâna... Maiestăţii Sale — Frederic al II-lea... regele... Prusiei!.. Gata! S-a făcut... Dacă cei de acolo au să mă asculte, totul va fi bine!"

În sfârşit, vârî totul într-un plic gros pe care-l sigilă cu ceară şi pe care scrise, de data asta în franceză:

Domnului Wilfried Yurgman.
Negustor de coloniale.
Wilhelmstrasse
Berlin (Regatul Prusiei)
(Comandă foarte urgentă de piper şi scorţişoară)

După care închise misteriosul dulap, deschise uşa cabinetului, trase perdelele, stinse torţa pe care o aprinsese şi, trecând într-o sufragerie foarte modestă, lovi într-un gong.

Apăru un bărbat, îmbrăcat ca un servitor dintr-o casă burgheză mediocră.

Domnul Jacques îi înmâna scrisoarea pe care tocmai o scrisese şi-i porunci scurt:

— Un curier pentru scrisoarea aceasta. Imediat. În cea mai mare grabă, baroane, m-aţi înţeles?

Bărbatul se înclină adânc şi zise:

— Prea bine, Monseniore!

După ieşirea servitorului, care, bizar, avea titlul de baron, domnul Jacques se aşeză într-un fotoliu vechi. Îşi încrucişa picioarele pe un altul, închise ochii şi păru să se lase în voia plăcerilor unui somn nevinovat.

Era în jur de ora opt seara când în sufragerie fu introdus contele du Barry.

— Ei bine, scumpul meu conte, ce-i cu căsătoria? îl întrebă imediat domnul Jacques.

— S-a făcut, cum aţi putut vedea, azi-dimineaţă. Vin de la palatul d'Etioles. Cred că avem acolo un adversar de temut.

— Şi micuţa?

— Jeanne Poisson? Se comportă admirabil.

— Da. E foarte curajoasă, spuse lent domnul Jacques. În asta constă pericolul pentru noi. Ce nefericire că n-am dat de la început peste o astfel de fată!... Şi totuşi... Nu... îl iubeşte prea mult pe rege... şi n-ar fi consimţit să facă ce-i poruncesc... şi mi-ar fi încurcat afacerea.

— Vreţi să ziceţi afacerea noastră! exclamă zeflemitor contele.

Domnul Jacques îi aruncă o privire dispreţuitoare. Dar îi surâse imediat şi reluă:

— E exact ceea ce vroiam să spun, conte... Dar ia să vedem, ce credeţi dumneavoastră despre situaţia actuală?

— Cred că d'Etioles este cel mai redutabil dintre intriganţi, zise du Barry, pălind de furie şi că, dacă îmi va sta în cale, îl voi ucide!

— Dacă asta vă face plăcere, n-aveţi decât să-l ucideţi, îi replică, rece, domnul Jacques. Până atunci, trebuie s-o împiedicăm neapărat pe micuţa Poisson... pardon: doamna d'Etioles să ajungă până la rege. Înţelegeţi? Trebuie, neapărat!...

— Cu ce mijloace? mormăi du Barry. Regele e nebun după ea. Regele a văzut-o în luminişul din pădurea Ermitage, unde d'Etioles şi madam Poisson o ademeniseră pe micuţa porumbiţă. Efectul a fost fulgerător! Regele s-a dus să se plimbe pe sub ferestrele ei ca un puşti îndrăgostit! Regele a apărut în balconul palatului Luvru ca să o vadă ieşind din biserică. Toată lumea de la curte pariază că o nouă pasiune e pe cale de a se naşte! S-o fi văzut astăzi pe d'Etioles! Toţi curtezanii noştri roiau în jurul ei, încercând să-i smulgă o privire! Iar în ceea ce-l priveşte pe d'Etioles... dacă aţi fi văzut ce privire triumfătoare mi-a aruncat!...

— Da... dar ea... Ea nu bănuieşte încă nimic! Nu ştie!... Ascultaţi-mă bine: nu trebuie cu nici un chip ca doamna d'Etioles şi regele să-şi vorbească! Nici măcar o dată!...

— Care-i mijlocul? repetă du Barry.

— Mijlocul? făcu încetişor domnul Jacques. Păi trebuie să înlocuim în inima micuţei d'Etioles iubirea pentru rege cu o altă iubire!... o altă pasiune!... Să ne închipuim un tânăr cavaler frumos, brav, îndrăzneţ, inteligent şi pe deasupra îndrăgostit lulea, lovit de una din acele pasiuni fulgerătoare cărora femeile nu le pot rezista! Luăm tânărul, îl ducem doamnei d'Etioles şi îi spunem: Fă-te iubit!

— Perfect! făcu du Barry. Dificultatea nu va fi deci de a găsi pe cineva... Dacă stau bine să mă gândesc, în anturajul meu aş putea găsi cel puţin douăzeci de gentilomi capabili să joace acest rol.

— N-aţi înţeles: nu e vorba de jucat vreun rol! E vorba să găsim un gentilom aşa cum vi l-am descris eu şi care s-o iubească într-adevăr sincer pe d'Etioles, pentru a se putea face iubit de ea...

— Am să caut, zise du Barry.

— N-ai de ce să cauţi: tânărul a fost găsit. Şi a fost găsit astfel încât, în circumstanţele date, nu ştiu cum aş fi găsit altul mai bun.

— Şi cine e?... făcu du Barry nu fără o secretă nelinişte şi un fel de gelozie împotriva acestui necunoscut care-i putea periclita situaţia, deja foarte precară.

— Cum se numeşte tânărul pe care aţi pus să-l aresteze în dimineaţa asta? îl întrebă brusc domnul Jacques.

Du Barry tresări.

— Acela!... mormăi el. Ah! Nu! Niciodată!...

— Nu spuneţi prostii, scumpul meu conte, îi zise cu blândeţe domnul Jacques.

— E duşmanul meu! scrâşni du Barry.

— Eu v-am întrebat cum îl cheamă.

— Cavalerul d'Assas! horcăi contele, dominat de privirea poruncitoare a domnului Jacques.

Acesta rămas câteva clipe pe gânduri.

— Cavalerul d'Assas! murmură el. Da... s-ar părea că-i cunosc numele... o familie bună de provincie... curaj, mândrie, sărăcie... toată istoria unei familii în aceste trei cuvinte... Ei bine, iată unealta noastră!

— Dar v-am spus că-l urăsc! Cu toată forţa! Din tot sufletul!

— Bah! Şi pentru care motiv, mă rog?

— M-a rănit!

— E o dovadă că ştie să se bată, pentru că sunteţi cea mai bună spadă din Paris... dar după el, cum s-ar părea..

— M-a insultat!

— Bravo! Câteva vorbe spurcate, de cârciuma; asta se uită!

— Oh! mârâi contele spumegând de mânie. Pe omul ăsta îl strâng de gât cu mâinile mele...

— Nu! Ştiţi ce veţi face? Îi veţi întinde mâna, îi veţi surâde şi veţi fi cel mai bun prieten al său...

— Niciodată!...

— Vă poruncesc!...

Du Barry se sumeţi. O clipă, întreaga morgă a neamului său îi împurpura fruntea şi făcu să-i ardă obrajii.

Dar sub privirile domnului Jacques fu scuturat de un frison, păli... şi lăsă capul în jos.

Cu o voce gâfâită, încercă o ultimă apărare:

— Dar acum e la Bastilia!

— Nu voi l-aţi arestat şi trimis acolo? Ei bine, scoateţi-l! Descurcaţi-vă cum ştiţi; asta nu e treaba mea! Aici începe treaba voastră. Aveţi la dispoziţie opt zile, nu mai mult. În opt zile îmi veţi aduce două lucruri: în primul rând o autorizaţie prin care să mi se permită să stau de vorbă fără martori cu arestatul, apoi un ordin de punere imediată în libertate... Puteţi spune ce vreţi... Presupun că aţi inventat o poveste pentru a fi arestat... inventaţi alta ca să-l eliberaţi... spuneţi că v-aţi înşelat... mă rog, faceţi cum doriţi... dar în opt zile... ne-am înţeles?

— E imposibil!

— Imposibil? repetă Jacques. Îndrăzniţi să-mi spuneţi mie, tocmai mie, că e imposibil?

— V-o jur!

— Pe ce? Poate pe onoarea voastră de gentilom?

Contele du Barry avu un ultim gest de revoltă:

— Domnule... Domnule!

Domnul Jacques surâse ameninţător:

— Aşa, carevasăzică! Aţi primit cumva o moştenire?

— Din nefericire, nu!

— Şi nu mai aveţi nevoie de bani?

— Ba din contră, niciodată n-am avut o atât de mare nevoie de bani.

— Sau aţi uitat cumva de... pactul nostru?

— N-am uitat nimic.

— Ei bine! Atunci chiar că nu vă înţeleg. Mi-aţi putea explica acest mister?

— E foarte simplu. Cavalerul d'Assas a îndrăznit să-şi ultragieze, să-şi provoace regele!

— Crimă de les majestate. Nu aşa se numeşte?

— Văd că vreţi să mă trimiteţi la moarte!

— Nu, vă vreau în viaţă... fericit şi bogat. Şi pentru asta trebuie încă să-mi mai fiţi supus. Ce aveţi de zis, scumpul meu conte?

— Da! făcu du Barry cu o răbufnire de furie.

— Foarte bine. Aveţi nevoie de bani, scumpe conte?... Ba da, ba da!... Citesc asta pe faţa voastră! Ah! Aceşti tineri gentilomi parizieni! Mereu în pană de bani! Ce pungi sparte! Haide, iată ceva pentru a consola marea ură ce-o purtaţi acelui sărman tânăr care nu poate dar... iată un mic bon de treizeci de mii de livre, asta pentru început... adică douăzeci şi cinci de mii pentru permisul de vorbitor, iar restul pentru ordinul de punere în libertate a crâncenului vostru duşman... care mi se pare un băiat încântător... Hai, hai, la revedere, scumpul meu conte... vă aştept peste opt zile...

În timp ce-i vorbea, domnul Jacques îl împingea cu blândeţe pe du Barry spre uşă.

În clipa în care contele se regăsi în stradă, îşi strânse pumnii şi livid, cu dinţii strânşi, murmură:

"Sunt prins în cursă!... Legat de mâini şi de picioare! Nu mai am dreptul nici de a urî, nici de a iubi!... Nu mai sunt decât un mizerabil instrument în mâinile lui! Oh! Dar... răbdare! Cum zice chiar el adeseori!..."

Cu toate acestea, puţin câte puţin, contele se calma. Una peste alta, domnul Jacques plătea optzeci de mii de livre la punerea în libertate a cavalerului d'Assas. Adică: un bon de treizeci de mii de livre pe care du Barry îl putea încasa la prezentare şi două bonuri de câte douăzeci şi cinci de mii de livre promise de misteriosul personaj care-şi ţinuse până atunci cu cea mai mare rigurozitate toate promisiunile, de acest gen.

Făcea deci o afacere excelentă; du Barry reflecta la faptul că cel mai important pentru el era să-şi câştige cele cincizeci de mii de livre care mai rămâneau de plătit; în privinţa cavalerului d'Assas, o să-i găsească un motiv de ceartă şi o să-l ucidă.

Sau chiar mai bine... nu lipsesc din Paris bărbaţi oneşti şi curajoşi care, plătiţi convenabil, operează cu blândeţe şi fără prea mult zgomot.

Cu aceste hidoase gânduri în minte — bani, trădare, ură, sânge, toate astea le ţinea închise în sine — ca şi cu alte gânduri, mult mai profunde şi mai ambiţioase, contele du Barry începu imediat asaltul asupra locotenentului general de poliţie, a păstrătorului sigiliului şi chiar a regelui însuşi. Nu-i fu prea greu să izbutească. Una peste alta, acuzaţia împotriva cavalerului d'Assas venea din partea lui. Şi era un lucru atât de rar să-l auzi pe du Barry cerând iertare pentru cineva, încât putea fi crezut pe cuvânt în clipa în care se întâmpla un astfel de eveniment.

În ziua hotărâtă, contele îi înmâna domnului Jacques cele două acte cerute şi-l conduse cu trăsura sa la Bastilia. Am văzut cum a fost prezentat guvernatorului domnul Jacques, iar apoi condus de un temnicer până în celula cavalerului d'Assas.

Capitolul XVI Ispititorul

— Vă aduc veşti de la Jeanne.

Acestea fură primele cuvinte ale vizitatorului.

Şi efectul cuvintelor sale asupra cavalerului d'Assas fu uluitor. D'Assas, care cu câteva clipe mai devreme vroia să moară, d'Assas care se întinsese pe trista sa poliţă pentru a căuta un mijloc de a-şi lua zilele, d'Assas, care era cufundat în acea disperare a iubirii care e, fără îndoială, cea mai de temut formă a disperării, d'Assas sări în sus, cu ochii sclipind de emoţie şi, cu mâinile sale tremurânde, strânse mâinile ciudatului personaj. Vroia să-i vorbească, să-i pună mii de întrebări, dar nu reuşea să scoată un cuvânt.

— Liniştiţi-vă, copilul meu, zise domnul Jacques, aruncându-i tânărului o privire de o sumbră satisfacţie. Veştile pe care vi le aduc nu sunt, de altminteri, atât de importante pe cât v-aţi putea închipui.

— Ah! Domnule, murmură cavalerul cu fervoare, oricine aţi fi şi orice veste mi-aţi aduce, fiţi binecuvântat!... Vorbiţi, vorbiţi... vă implor... ce veşti îmi aduceţi?

Domnul Jacques păstră câteva clipe de tăcere, în timp ce d'Assas îl examină cu o nelinişte crescândă.

— O iubiţi foarte tare? îl întrebă el brusc.

— O ador! făcu d'Assas, cu acea încântătoare naivitate a adevăraţilor îndrăgostiţi care simt nevoia de a-şi mărturisi pasiunile întregii lumi. O ador, domnule! Mi-aş da şi viaţa s-o revăd, fie şi numai pentru câteva clipe!...

Domnul Jacques scoase un suspin.

Cine ştie dacă acest înspăimântător personaj, care dispunea de o putere ocultă capabilă să zguduie lumea din temelii, nu-l invidia în acele clipe pe sărmanul deţinut!

Adevărul era că puterea lui aparţinea de forţele răului! Şi că celula strălucea de la tinereţea şi iubirea prizonierului ei!

Şi acest sentiment pătrundea până în sufletul întunecat al domnului Jabques, aşa cum o rază de soare pătrunde într-o temniţă întunecată, umedă şi sufocată de miasmele descompunerii, numai că această rază se stinse aproape imediat, sentimentul dispărând fără a se mai întoarce.

Domnul Jacques părea a avea în jur de cincizeci de ani şi era de talie mijlocie. Chipul său avea, pentru cine nu-l studia cu atenţie, aspectul insignifiant al burghezului modest» Privirea, de obicei ternă şi aproape mereu voalată de. Pleoapele lăsate, arunca adeseori sclipiri ameninţătoare. Mâinile sale erau foarte frumoase. ai fi zis că sunt mâini de prelat. Când era singur şi nu se supraveghea, se putea citi în atitudinea sa un fel de superioritate dispreţuitoare, un orgoliu puternic şi liniştit, un dispreţ de om cu mult superior celorlalţi semeni ai săi. Omul acela îşi putea bate joc, fără îndoială, de gloria monarhilor, putea declanşa, după bunul său plac, războaie sângeroase şi, cu un semn putea face ca pacea să domnească în lume.

D'Assas nu înţelegea lucrurile acelea, dar le simţea confuz.

Cel puţin înţelegea că se găsea în prezenţa a ceva înfiorător, plin de necunoscute, care putea fi excesiv de puternic şi necruţător.

Şi cum era un om curajos, cel din faţa lui nu-i inspira groaza pe care acesta ar, fi vrut poate să i-o insufle, ci un fel de bucurie surdă ce-i cuprinde pe cei tineri, însufleţiţi de spiritul cavaleresc şi îndrăzneţi în clipa în care se pregătesc să intre în luptă.

— Cine sunteţi dumneavoastră, domnule? îl întrebă el.

— Numele meu este Jacques, îi răspunse fără grabă vizitatorul, sunt un burghez liniştit, rudă îndepărtată prin alianţă cu familia Poisson... de altminteri atât de îndepărtată, încât cred că această rudenie e, în clipa de faţă, ignorată de verişorii mei. Oricum ar fi, am putut s-o urmăresc pe Jeanne de aproape, căci este nepoata mea; frumuseţea ei m-a interesat; cred că nu e fericită şi caut mijlocul de a-i asigura fericirea. Iată, deci, cine sunt eu. Explicaţiile mele sunt suficiente?

— Nu! îi răspunse cu răceală d'Assas; căci ele nu explică nimic. Şi mai ales aceste explicaţii nu spun cum dumneavoastră, un modest burghez, aţi putut obţine din partea regelui ceea ce şi un ministru ar obţine cu cea mai mare greutate: un ordin de punere imediată în libertate..

— Suntem pe cale să ne înţelegem, tinere. Căci sunteţi dotat cu o rară inteligenţă şi inteligenţa facilitează tranzacţiile. Deci nu credeţi în imaginea mea de burghez liniştit?

— Nu, domnule, zise d'Assas, care se simţea cuprins de o nelinişte confuză.

— Aşadar, reluă vizitatorul, doriţi s-o revedeţi?

— V-am mai spus: dacă această adorabilă fiinţă mi-ar mai putea încânta măcar o singură dată privirea... aş putea muri fericit!

— Nu despre moarte este vorba! Sunteţi tânăr, aveţi întreaga viaţă în faţa dumneavoastră, iubirea şi poale chiar bogăţia şi puterea vă aşteaptă. Dacă bogăţia şi puterea nu vă încânta, cel puţin iubirea poate face din viaţa voastră un lung deliciu. Vă ofer mijlocul de a o revedea, nu pentru un minut sau o clipă, cum vă doriţi dumneavoastră, ci în fiecare zi, de a o iubi... şi poate, cine ştie, de a fi iubit de ea! Nu pentru a muri la picioarele ei, ci pentru a trăi, adorând-o... şi îmbătându-vă cu sărutările ei...

D'Assas îşi împreună mâinile şi, gâfâind, murmură:

— Mă faceţi să înnebunesc, domnule!... sau... mai degrabă... vă bateţi joc de disperarea mea!

— Tinere, făcu domnul Jacques cu un fel de severitate, nu fac parte din categoria celor care-şi bat joc de oameni...

— Totuşi cred că ştiţi că sunt deţinut! Ştiţi, trebuie să ştiţi, că nu se mai iese din Bastilia atunci când eşti acolo din capriciile regelui!

Domnul Jacques se căută prin buzunare şi, fără să scoată un cuvânt, îi întinse o hârtie.

Cavalerul o citi şi tresări violent.

Hârtia era un ordin de punere imediată în libertate!...

Mut de uimire, incapabil să facă măcar un pas, întinse fără vlagă braţele spre acel salvator necunoscut ce-i pătrunsese în celulă aducându-i dubla bucurie: a iubirii şi a libertăţii.

Dar brusc, păli... căci i se părea că figura salvatorului lua subit proporţii uriaşe care, din înaltul bucuriei neprevăzute, îl arunca brusc într-un abis al disperării celei mai profunde... că uşa întredeschisă a celulei se va re-închide pentru totdeauna!...

Într-adevăr, domnul Jacques îşi recuperase documentul, îl împăturise, îl pusese cu răceală în buzunar şi-i spusese:

— Acum, scumpul meu prieten, aşezaţi-vă şi să stăm puţin de vorbă!...

În clipa aceea, cavalerul îl privi cu atenţie pe bărbatul care vorbea în felul acesta, cu o ironie ameninţătoare ce putea fi decelată cu uşurinţă, oricât de voalată ar fi fost ea. Ascunsă sub rece şi glacială politeţe.

— Aveţi dreptate. Văd că voi fi obligat să vorbesc cinstit, pe şleau.

— E cel mai bun lucru, domnule.

— Şi calea cea mai scurtă, tinere. Aţi auzit vorbindu-se de cardinalul Fleury?

— Cel care s-a ocupat de educaţia regelui? Sigur că da!

— Ei bine, eu sunt succesorul său, sau mai bine zis, continuatorul său.

— Deci am onoarea să vorbesc cu un om al bisericii?

— Da, domnule, cu un om al bisericii îi răspunse domnul Jacques.

Şi de data asta puse în voce un astfel de accent. În ţinută o astfel de atitudini maiestuoasă încât d'Assas, deşi puţin ezitant, nu se mai îndoi de adevăr şi se înclină profund în faţa sa.

Domnul Jacques îşi reluă masca obişnuită de modestie şi continuă netulburat:

— Nu ocup rangul înalt şi situaţia privilegiată ale atât de nobilului Monsenior Fleury. Nu sunt demn de această situaţie. Dar un lucru e sigur: că sunt animat de aceeaşi credinţă profundă ca şi predecesorul meu; nu fac altceva decât să mă conformez riguros tradiţiei ce mi-a fost transmisă; şi dacă am hotărât să rămân pentru totdeauna în culise şi să nu mă amestec în afacerile de Stat, asta nu înseamnă că nu am dobândit o preţioasă influenţă asupra regelui în ceea ce priveşte conduita în viaţa sa privată... încercaţi să mă înţelegeţi bine, domnule. Îndrumându-l pe regele Franţei pe calea virtuţilor domestice, cred că fac un serviciu meritoriu regatului... Nu numai pe câmpul de bătaie sau în consiliile de miniştri poţi să-ţi serveşti cu folos ţara. Rolul meu este modest, istoria poate nu-l va înregistra, dar, salvându-l pe Ludovic al XV-lea de tentaţiile amorului, nu credeţi că pot feri Franţa de multe mizerii şi poate chiar de catastrofe?

— Aveţi dreptate, domnule, spuse cavalerul cu un respect pe care nu se gândea să şi-l ascundă. În felul acesta faceţi o bună şi profundă politică. Un rege dezordonat, vicios, e o nenorocire pentru un regat; cheltuielile nesăbuite sunt o pacoste, urmată de altele, precum creşterea nemăsurată a impozitelor, ce dă naştere la revolte, după asta vin războaiele necesare pentru a face rost de aurul cu care să fie plătite nesătulele metrese care...

Ajuns aici, cavalerul se opri brusc, livid şi tremurând.

— Oh! murmură el. Şi ea! Ea! Care-l iubeşte... Da! Şi e iubită de rege!... Nefericita!...

Domnul Jacques îi prinse mâna cavalerului d'Assas şi îi spuse, aproape în şoaptă:

— Aţi pronunţat nişte cuvinte teribile, tinere. Vorbiţi despre Jeanne-Antoinette Poisson, nu-i aşa? De cea pe care o iubiţi!... Ei bine, da, regele o iubeşte! Şi asta m-a adus aici!... Ascultaţi-mă bine!...

D'Assas îşi trecu mâinile tremurătoare peste faţă. Iubirea regelui aproape că o uitase!... ce anume urma să mai afle?

— Regele, reluă domnul Jacques, s-a îndrăgostit de această frumoasă copilă...

— Dar acum ea e căsătorită! exclamă d'Assas. Soţul său...

— Nu-şi iubeşte soţul! Nici nu-l va iubi vreodată! Cum poate oare un înger să iubească acea monstruoasă hidoşenie care este domnul Henri Le Normant d'Etioles!...

— Da! Da! încuviinţă cu însufleţire cavalerul, aveţi perfectă dreptate... nu-l poate iubi... dar atunci... îl va iubi pe rege!

— Încă nu! zise domnul Jacques.

D'Assas era foarte mişcat. În clipa aceea nu se mai putea îndoi de loialitatea absolută a bărbatului care-i vorbea. Acumularea de detalii exacte corespunzând cu tot ceea ce ştia s-a dovedit suficientă pentru a-i îndepărta ultimele îndoieli.

Dar cum mai suferea, sărmanul copil! Stăpânit de mână de fier a bărbatului din faţa sa, cuvintele abile îl făceau să treacă brusc de la speranţă la deznădejde, picurându-i în inimă o spaimă îngrozitoare.

Domnul Jacques nu-l scăpa nici o clipă din privire.

— Doamna d'Etioles reluă el, nu-l iubeşte încă pe rege, Dar nu întârzie s-o facă...

— Oh! gemu d'Assas.

— Pare imposibil? Eu o cunosc bine. Am studiat-o îndelung. Are un suflet mare şi o inimă de aur. Ignoră toate aspectele vieţii. Îşi dispreţuieşte soţul. Regele este încă tânăr şi frumos şi, mai ales, este aureolat de eleganţa şi prestigiul său regal. Cum vreţi ca această sărmană copilă să nu-i cedeze imediat?...

— Da! Da! Da!... Ah, cât pot suferi!

— Asta nu trebuie să se întâmple! Pentru liniştea Franţei şi. Mai ales, pentru liniştea acestei sărmane regine care a suferit atât de mult şi căreia eu îi sunt profund devotat, nu trebuie ca Ludovic să comită o nouă greşeală! Nu mai trebuie ca mizerabila ducesă de Châteauroux care a făcut-o să plângă atât de mult pe regină, care a jucat regatul pe degete, cum a vrut ea, să fie înlocuită cu o nouă metresă cu atât mai redutabilă cu cât va fi mjii tânăra şi mai frumoasă!...

D'Assas îşi înăbuşi un suspin, lucru ce-i provocă domnului Jacques o mare bucurie, bine şi înţelept disimulată în spatele unei măşti de milă profundă.

— Mă compătimiţi? îl întrebă cavalerul.

— Din toată inima. Cine nu v-ar compătimi? Atât de tânăr şi atât de sincer în iubirea voastră!

— Dar, reluă brusc d'Assas, cine v-a dat ideea...

— De a vă căuta? îl întrerupse domnul Jacques. Chiar ea! Jeanne!

— Ea! exclamă cavalerul cu o bucurie delirantă.

— Înţelegeţi că primul meu gând a fost să am grijă de ea, s-o urmăresc în viaţă, să ştiu ce spune, ce gândeşte. Or, de câteva zile şi mai ales în ajunul căsătoriei, nu mai vorbea decât de un cavaler d'Assas pe care vroia să-l revadă.

Tânărul cavaler palpita şi murmură extaziat:

— A vorbit de mine! Şi-a amintit de mine...

— M-am interesat. Şi am aflat faptul că acel cavaler d'Assas era găzduit la Bastilia pentru o vină necunoscută. L-am iscodit cu mare atenţie pe rege. Care mi-a spus că nu doreşte cu tot dinadinsul să-l ţină în închisoare pe acest d'Assas căruia a vrut, pur şi simplu, să-i dea o lecţie. I-am pus la lucru pe toţi prietenii mei şi în mod deosebit pe contele du Barry, pe care se pare că l-aţi rănit, dar care nu vă poartă pică. Pe scurt, am obţinut eliberarea voastră şi iată-mă aici!

— Iată-vă aici! repetă maşinal cavalerul. Dar... ce... doriţi de la mine?

— Ce? Încă n-aţi înţeles?

— Scuzaţi-mă... sunt cam ameţit... vorbiţi-mi mai clar... vă implor!

— E foarte simplu, răspunse calm domnul Jacques. Am motive să mă tem că în foarte scurt timp Jeanne se va îndrăgosti de rege. Dar am credinţa că, prudentă şi inteligentă cum o ştiu, ea nu se va lansa în această aventură decât într-un moment de disperare. Dacă ar fi îndrăgostită, Jeanne este prea mândra pentru a sacrifica o iubire adevărată vanităţii de a fi metresa regelui... Vreţi să fiţi obiectul acestei iubiri? Vreţi să deveniţi obstacolul de netrecut ce se va ridica între rege şi Jeanne?

— Şi vă bazaţi pe mine pentru a juca acest rol! exclamă d'Assas fremătând.

— Mărturisesc că lucrul e periculos, zise cu blândeţe domnul Jacques. Pentru a fi veşnic iubit... pentru a o. salva de la dezonoare şi disperare pe cea pe care o adoraţi... va trebui să luptaţi împotriva puterii regale... riscând să fiţi zdrobit... pulverizat!... Vă înţeleg ezitarea... Oricât aţi fi de îndrăgostit... sunteţi tânăr şi ţineţi la viaţă... La început, în arderea iubirii, vă declaraţi gata să muriţi pentru a mai revedea o clipă femeia iubită, apoi începeţi să vă gândiţi la obstacolele ce trebuiesc învinse... E natural, nu vă condamn pentru asta... căci dacă staţi să vă gândiţi bine... viaţa valorează mai mult ca o exaltare de tinereţe... înţeleg asta... Dar văd cu regret că Dumnezeu mă părăseşte... că degeaba am mizat pe îndrăzneala voastră Prea bine, asta e! Sărmana regină va vărsa în continuare râuri de lacrimi, Ludovic al XV-lea nu va găsi pe nimeni care să i se opună... şi Jeanne va fi dezonorată!... Adio, domnule !

— Pentru Dumnezeu, opriţi-vă...

D'Assas se interpusese între uşă şi domnul Jacques.

Ascultase cu o spaimă de nedescris ultimele cuvinte ale celui din faţa sa. Şi-o închipuia pe Jeanne în braţele lui Ludovic al XV-lea... Orice-ar fi! Da orice-ar fi, acest lucru nu trebuie să se întâmple!

— Ce trebuie să fac? întrebă el, învins.

— Nimic, răspunse domnul Jacques. Nimic în afara celor ce v-am spus: s-o salvaţi pe Jeanne, s-o salvaţi pe regină de o nouă umilinţă şi durere, pe rege de o pasiune periculoasă şi regatul de noi necazuri!...

— Ah! Sunteţi într-adevăr un trimis al Domnului! zise d'Assas, înclinându-se adânc în faţa lui. Scuzaţi-mă, am bănuit... m-am temut câteva clipe de o cursă, de un complot...

— În faţa căruia conştiinţa voastră s-a revoltat. Vă înţeleg, copile, zise domnul Jacques, cu melancolie în glas. Dar, cum vedeţi, nu e vorba de nici un complot. Dimpotrivă: totul e clar, limpede. E vorba de o datorie de onoare...

— Da, da! Chiar de-ar fi să mor!

— Ei bine, copilul meu, ascultaţi-mă bine. Mă duc să fac formalităţile necesare. Veţi fi liber într-o jumătate de oră.

— Liber! Liber!... libertatea! murmură în extaz d'Assas.

— Şi dragostea, zise domnul Jacques, care ieşi imediat, lăsându-l pe cavaler pradă unui torent de sentimente contradictorii care-i sfâşiau sufletul.

Domnul Jacques se duse imediat în apartamentul guvernatorului Bastiliei, însoţit pas cu pas de temnicer... Guvernatorul se numea Louis, marchiz de Machault.

Era cel care puţin mai târziu va deveni purtătorul sigiliului regal. Era un om viclean, curtezan îndrăzneţ, diplomat de temut, pentru moment fiind în dizgraţie în acest post de guvernator al unei închisori de stat, unde se plictisea de moarte; şi care şi-a atras furia

domnişoarei de Châteauroux, care pe atunci era atotputernică. Cu un an în urmă marchizul de Machault, întors din postul de ambasador la Berlin şi-a permis să spună că marele Frederic o numea Cotillon III pe metresa lui Ludovic al XV-lea. Domnişoara Châteauroux s-a plâns regelui.

— Şi ce vreţi să fac? o întrebă Ludovic al XV-lea.

— Trimiteţi-l la Bastilia, Sire!...

— La dracu, scumpa mea! Dacă am să-mi trimit gentilomii la închisoare pentru atâta lucru...

— Dar, Sire, zise ducesă, muşcându-şi buzele, căci vedea că puterea să se diminua, cine vă spune că trebuie să-l închideţi pe domnul de Machault? Numiţi-l guvernatorul Bastiliei, nu vă va putea refuza şi ar fi ca şi închis!

Regele începu să râdă şi semnă decretul de numire a domnului de Machault, decret ce fu primit de acesta cu un potop de înjurături, dar, ca un abil curtean ce era, fu nevoit să-l accepte cu un alt potop, de data asta de mulţumiri. Se răzbuna petrecându-şi timpul în captivitate, cum spunea, născocind catrene la adresa domnişoarei de Châteauroux.

Metresa regelui va sfârşi prin a pierde tot creditul; cum am mai spus-o, a fost alungată de la curte cu două luni înainte de aceste evenimente. Dar Machault, uitat de rege, continua să, guverneze la Bastilia şi începuse să se întrebe cu nelinişte dacă nu cumva destinul îi hărăzise să moară între zidurile închisorii, precum pensionarii săi.

În clipa în care domnul Jacques s-a prezentat în faţa lui, guvernatorul, care-l examinase cu mare atenţie în timpul precedentei întâlniri cu du Barry, îl primi cu o răceală glacială.

— Ei bine, domnule Jacques, dacă-mi aduc bine aminte?

— Da, domnule guvernator... numele meu este Jacques!

— Ei bine, v-aţi văzut protejatul? Mulţumit? Atunci, adio! Vă puteţi retrage.

— Scuzaţi-mă, domnule guvernator, ar mai fi... zise umil domnul Jacques...

— Ce mai e? Vă previn că mă grăbesc.

— Perfect. În cazul acesta, vă rog să mi-l predaţi pe domnul cavaler d'Assas, pe care îl voi lua cu mine.

Guvernatorul tresări, nu atât din cauza surprizei provocate de această noutate, ci din cauza tonului autoritar pe care-l folosise dintr-odată domnul Jacques.

— Ei bravo!... Aţi înnebunit!... Vă asigur că avem pişte celule pe aici, care...

— Citiţi! îi porunci domnul Jacques.

Marchizul de Machault desfăcu hârtia pe care i-o întinse domnul Jacques şi-o citi dintr-o privire.

— E un ordin de punere în libertate cu efect imediat după toate regulile, zise el după câteva clipe.. La dracu, scumpul meu domn... Jacques, sunteţi un om cu relaţii... Căci iată o hârtie pe care puţini au putut-o smulge Maiestăţii Sale... Se ştie prea bine că regele detestă mania unor indivizi de a vrea să iasă din Bastilia... cea mai bună dovadă fiind eu... Complimentele mele!... De fapt, cine ştie dacă nu cumva, într-o zi, graţie vouă, nu-mi voi câştiga şi eu libertatea? Domnule Jacques, n-am să vă las să plecaţi până când nu-mi veţi promite cel puţin protecţia voastră!

Domnul Jacques se înclină fără să-i răspundă.

În timpul acesta guvernatorul, care vorbise, cum se spune, ca să se afle în treabă, îl urmărea pe ciudatul său vizitator cu cea mai mare atenţie.

— Am găsit! exclamă el, cu o voce schimbată.

— Ce-aţi găsit? îl întrebă ironic domnul Jacques.

— Mă întrebam, unde v-ani văzut şi am găsit răspunsul!

— Ah! Da! zise domnul Jacques, ascunzându-şi cu greu un tresărit.

— Da, asta era! V-am văzut la Berlin... pe vremea când eram ambasador pe lângă ilustrul Frederic, regele Prusiei!

Domnul Jacques rămase nemişcat. Încetişor, cu o mişcare imperceptibilă întoarse însă spre interior sigiliul unui imens inel ce-l purta pe arătătorul mâinii drepte.

— Dar ştiţi că sunteţi bine schimbat! continuă marchizul de Machault. Iată-vă în faţa mea pe post de mie. Burghez foarte umil... Pe când acolo eraţi un mare senior cu rang înalt la curte şi salutat foarte respectuos şi adânc, de cei mai puternici... Nu-i aşa, domnule Jacques, că sunteţi cel pe care l-am văzut la Berlin?

— Tot ce-i posibil, zise domnul Jacques cu o voce fără relief, am călătorit foarte mult. Dar acum nu despre mine e vorba. Acum este vorba de sărmanul dumneavoastră deţinut, domnule guvernator. Ordinul este în regulă, chiar dumneavoastră aţi spus-o.

— Perfect în regulă, chiar prea în regulă!

— Atunci, pot să-l iau pe cavalerul d'Assas?

— E o problemă greu de rezolvat. Înţelegeţi-mă că na vă cer mai mult. Dar se petrec adesea lucruri atât de bizare! Presupuneţi pentru o clipă — totul e posibil! — că semnătura regelui şi cea a domnului de Berryer ar fi false.

— Mai sunt şi sigiliile, zise domnul Jacques, fără a arăta în vreun fel că ar fi ofensat.

— Da, ştiu prea bine, sunt şi sigiliile! Dar dacă s-a putut imita regeasca semnătură, s-a putut pătrunde şi în birouri... e atât de uşor! Se ia sigiliu, se aplică... şi totu-i gata!

— Totul este, într-adevăr, posibil, zise domnul Jacques fără să clipească. În cazul acesta, ce aveţi de gând să faceţi?

— Două lucruri, scumpul meu domn Jacques! făcu domnul de Machault care, în acelaşi timp, apăsa pe un buton ce corespundea cu un gong exterior.

Aproape imediat domnul Jacques auzi paşii a numeroşi soldaţi care se opriseră în anticameră. Dar rămase impasibil. Cu greu se putea vedea pe faţa lui o uşoară paloare, deşi guvernatorul nu-l scăpa din ochi.

— Să vedem care ar fi cele două lucruri; zise nepăsător misteriosul personaj.

— În primul rând trebuie să mă asigur că acest ordin de punere în libertate nu este fals!

— Cât timp vă trebuie pentru asta?

— Trei zile.

— E prea mult, domnule, guvernator. Îmi trebuie neapărat prizonierul.

Marchizul de Machault rămase încremenit. Crezuse că omul din faţa lui fusese zdrobit de acea formidabilă acuzaţie de fals, prost ascunsă de acele pretinse necesităţi de serviciu.

"Îşi plăteşte îndrăzneala! gândi el. Să-l executăm acum!..."

Şi reluă:

— În privinţa celui de-al doilea lucru...

— A, da!... să vedem ce-i cu cel de-al doilea lucru.

— Păi, să vedem: am de gând să vă arunc, cinstit şi demn burghez, în carceră cea mai secretă, cea mai. Bine păzită... până ce...

— la să vedem: până ce? întrebă Jacques cu un calm teribil.

— Până ce am să aflu cum o hârtie aşa de importantă, privind un prizonier de stat, se găseşte în mâinile unui spion al Prusiei!

În timpul acesta, guvernatorul se îndrepta ameninţător spre uşă, vrând să dea drumul soldaţilor pe care-i chemase. Dar, mai iute ca fulgerul, domnul Jacques se interpuse între uşă şi guvernator.

Cu o voce joasă, poruncitoare, plină de un fel de măreţie a puterii, îi zise:

— În genunchi! Şi cere-ţi iertare!

Cu un gest de nespusă demnitate, întinse mâna dreaptă, cu degetul arătător pe care strălucea marele sigiliu al unui inel monstruos.

Marchizul nu-şi mai dezlipea privirea de semnele misterioase gravate pe sigiliu, părând a fi lovit ca de trăsnet. Apoi, privirea, plină de o teroare nebună, urcă spre chipul îmbujorat al bărbatului din faţa sa... după care fu cuprins de un tremurat convulsiv şi se aruncă în genunchi, bâiguind:

— Generalul!... Şeful suprem al Societăţii lui Isus!

— O. Părinte! Iertare, iertare! murmură marchizul de Machault.

— Tăcere! zise Părintele şi ridicaţi-vă!

Guvernatorul se supuse cu toată graba.

— Iată, zise generalul iezuiţilor, vedeţi, domnule, unde m-a dus încăpăţânarea dumneavoastră...

— Ah! Monseniore. Cine ar fi putut bănui... ghici...

— Gândiţi-vă că o indiscreţie din partea noastră putea avea consecinţe funeste. Regele Franţei detestă sfântul nostru ordin şi o ştiţi foarte bine! Dacă ar şti că sunt în Franţa... la Paris! Cine ştie dacă nu m-ar arunca în vreo închisoare. A statului... al cărei guvernator nu veţi fi voi, fiul meu!

— Ah, blestemată fie firea mea bănuitoare! Nu voi fi niciodată iertat pentru asta!...

— Da, zise Părintele, numai că eu vă iert... Ba, chiar mai mult, promptitudinea şi perspicacitatea voastră mi-au relevat calităţi pe care le ignorăm şi pe care le voi utiliza... Să vedem, fiule, ce rang ocupaţi în ramura laică a ordinului?...

— Al şaptelea, Monseniore. Înalta voastră bunăvoinţă a făcui să avansez de la rangul opt la rangul şapte acum trei ani.

— Bine, începând de astăzi, sunteţi avansat la rangul cinci, sărind peste rangul şase. Veţi fi iniţiat în privinţa noilor voastre sarcini, datorii şi drepturi de domnul de Bernis...

— Cine?... Poetaşul ăla?...

— Rangul trei, fiule!

Marchizul de Machault se înclină adânc.

— E un om profund şi veţi fi încântat de conversaţi lui. Şi oricum e superiorul vostru. Am să-i dau instrucţiuni şi el vă va iniţia în sarcinile noii demnităţi.

— Cum aş putea să vă mulţumesc, Monseniore!

— Servind ordinul nostru, ţinând scrupulos jurământul pe care l-aţi făcut intrând în el. Acela de a fi devotat cu trup şi Suflet şi de a vă supune fără discuţii, *perinde ac cadaver*... ca un cadavru fără voinţă!

— Sunt gata să trăiesc şi să mor *ad majorem Dei gloriam!*

— Prea bine, fiule... vă cunosc, n-am să vă pierd din ochi...

— Nu ştiu cum să vă mulţumesc pentru marea voastră bunătate, Monseniore...

— Să nu mâi vorbim de asta. Veţi primi instrucţiuni asupra câtorva lucruri ce. Vor trebui duse până la capăt în Paris. În clipa de faţă am să vă dau un ordin ferm.

— La ordinele. Voastre, Monseniore!

— Foarte bine! Iată-l: uitaţi imediat cine se află în faţa voastră, dar uitaţi astfel încât nimeni, niciodată, nici chiar noi, să nu ştie cu cine aţi vorbit...

Abia ce generalul a dat acest ordin, că guvernatorul Bastiliei şi-a reluat aerul său de plictiseală ameninţătoare, de superioritate şi de impertinenţă în faţa micului burghez care era domnul Jacques.

Marchizul de Machault se duse şi deschise uşa: anticamera era plină de soldaţi comandaţi de un ofiţer.

— Înregistraţi ordinul acesta de punere în libertate, zise el nonşalant unui fel de comis. Este vorba de domnul ia să vedem... da, da... domnul cavaler d'Assas, o sunteţi bun să-mi aduceţi deţinutul de la 214, adăugă el ofiţerului, regele l-a graţiat!

Zece minute mai târziu, cavalerul d'Assas îşi făcea apariţia în faţa guvernatorului şi, toate formalităţile fiind îndeplinite, ieşi de la Bastilia.

După ce trecu de podul mobil, cavalerul, palid şi emoţionat de această nesperată eliberare, respiră adânc şi murmură:

— Drace, cât de bine poate fi! Şi Parisul cât de frumos! Ce bine e să trăieşti!...

Şi, întorcându-se spre domnul Jacques, ce-l privea surâzător:

— Cum pot să vă mulţumesc?

— Fiind fericit! îi răspunse domnul Jacques.

După care se îndepărtă imediat, lăsându-l pe cavalerul d'Assas beat de fericire şi de libertatea recâştigată, puţin apăsat de ciudăţenia personajului. Când se dezmetici, cavalerul d'Assas vru să-l reîntâlnească pe domnul Jacques, dar acesta dispăruse pe străduţele înguste şi întortocheate ce înconjurau Bastilia ca o pânză de păianjen.

Capitolul XVII Curtezana

Domnul Jacques intră în casa sa de pe strada du Foin unde-l găsi pe du Barry aşteptându-l, ronţăind biscuiţi pe care-i muia într-un muscat de Frontignan din care băuse deja o jumătate de sticlă.

— S-a făcut, zise el, de cum intră. Cruntul vostru duşman e liber. Dar nu veţi face prostii, nu-i aşa? Gândiţi-vă că, totuşi, cavalerul d'Assas vă este prieten... şi-mi este prieten!

— Dumneavoastră, poate! Dar...

— Scumpul meu, zise domnul Jacques privindu4 cu duritate pe du Barry, se pare că muscatul nu vă face bine. Vă inspiră gânduri de revoltă... Iată cele două bonuri pe care vi le-am promis... Cincizeci de mii de livre pentru a fi prietenul unui amărât de stegar din regimentul din Auvergne mi se pare un preţ foarte bun!

Du Barry luă cele două hârtii, le vâri în buzunar şi se înclină, mormăind:

— S-a făcut, voi fi prietenul, cavalerului.

— Şi ca dovadă o să-mi faceţi rost pentru ei de o invitaţie la balul Primăriei unde va participa şi Maiestatea Sa.

— Dar nu vor fi invitaţi decât demnitarii şi oamenii de la curte!

— Asta nu mă priveşte, îi zise cu răceală domnul Jacques. Invitaţia îmi trebuie mâine. Ah! Apropo, era să uit: îmi mai trebuie o invitaţie pentru o domnişoară... mă rog, doamnă... pe care sper să v-o pot prezenta.

— Frumoasă?

— Să-l bagi în păcăt şi pe un sfânt.

— Nobilă?

— Se numeşte Juliette Bécu.

Du Barry dădu din cap nemulţumit.

— Bineînţeles, reluă atunci domnul Jacques, invitaţia nu va fi pe numele de Juliette Bécu. Daţi-i un nume care să facă posibilă invitarea la curte. Aşteptaţi... să mă gândesc... de ce nu s-ar numi contesa du Barry?

— Pur şi simplu? se sufocă de indignare du Barry. Dar nu sunt căsătorit!...

— Fleacuri! V-aţi căsătorit în secret. Motive personale v-au obligat să ascundeţi căsătoria un timp... asta va atrage atenţia asupra ei... şi poate că regele va binevoi s-o vadă şi să-i remarce frumuseţea.

Du Barry era palid ca un mort. Avu o ultimă zvâcnire de demnitate, nu atât din conştiinţă, cât din morga rasei:

— Domnule, zise el cu voce joasă şi dinţii strânşi. Luaţi aminte şi nu-mi cereţi prea mult! Luaţi aminte să nu mă împingeţi la revoltă!

— Da? Şi ce-o să faceţi atunci?

— Atunci, domnule!... fie ce-o fi. Voi vorbi...

— Şi înţelegerile noastre?... Ei bine, vorbiţi!... Veţi afla atunci că veţi muri ca spion în solda Prusiei!... în ceea ce mă priveşte, mi-am luat toate precauţiile. Adio, conte! De astăzi nu mai existaţi pentru mine!

— Iertare! bâigui du Barry, aruncându-se în genunchi. Mă voi supune!

— Fie! făcu domnul Jacques ridicând din umeri. Sunteţi ca un copil. Atunci, pe mâine?

— Da! zise contele ridicându-se.

— Cu două invitaţii.

— Le voi avea!

— Una pentru cavalerul d'Assas.

— Da..! da!

— Şi cealaltă pentru doamna contesă du Barry!

La capătul puterilor, contele făcu disperat un semn cu capul şi ieşi. Furia clocotindu-i în suflet.

Domnul Jacques aşteptă câteva minute, timp în care contele du Barry să se îndepărteze suficient. Apoi încuie uşile, trase draperiile şi descuie dulapul secret din care scoase câteva hârtii pe care începu să le adnoteze.

Apoi scrise vreo douăzeci de scrisori...

Toate aceste activităţi îl ţinură ocupat până seara... Pe la ora opt seara cină. Masa se compunea, aproape invariabil, cum ne-o arată notele timpului, dintr-o supă; un peşte, puţină carne albă de pasăre şi ca băutură, apă puţin colorată cu vin roşu. Dimineaţa, peştele era înlocuit cu o legumă verde şi carnea de pasăre cu carne de vită sau cu ouă.

Se înnoptase bine când domnul Jacques îşi termină modesta cină, care-i fusese servită de un servitor tăcut ca o umbră.

Se ridică şi. După ce-şi consultă un carnet plin de note, ieşi.

După multe ocoluri, ajunse pe vechea stradă des Barres şi intră într-o casă modestă. În jur era întuneric şi nu se auzea nici un zgomot. Casa părea adormită.

Cu toate acestea, domnul Jacques pătrunsese fără nici cea mai mică ezitare pe o alee întunecoasă şi începu să urce o scară foarte abruptă, ţinându-se cu o mână de frânghia ce servea de balustradă. Ajunse astfel la ultimul etaj, ezită o clipă, apoi bătu la o uşă.

După câteva secunde i se deschise şi în cadrul uşii apăru o tânără, ce ţinea în mână o lampă, privindu-l cu nedisimulată curiozitate pe acest vizitator nocturn.

Domnul Jacques, cu pălăria în mână se înclină şi, cu o voce aproape respectuoasă, zise:

— Domnişoară, vreţi, în ciuda orei înaintate, să-mi permiteţi să intru câteva clipe?...

Domnişoară!... Oră înaintată!... Cele două cuvinte o făcură să zâmbească, un zâmbet iute reprimat, pe tânăra care-i răspunse:

— Intraţi, domnule"nu mă deranjaţi niciodată. Când sunt singură, ca în seara aceasta.

Domnul Jacques intră, se aşează în fotoliul pe care i-l indică stăpâna casei cu o privire rapidă, ce avea obişnuinţa de a judeca repede şi bine, inspectă la început camera, apoi şi stăpâna.

Camera, pe jumătate salon, pe jumătate dormitor, conţinea un pat frumos, câteva fotolii, un clavecin şi câteva pânze agăţate pe pereţii acoperiţi cu un tapet din mătase.

Toate erau uzate, sărăcăcioase, se vedea mizeria decorată şi savant ascunsă.

Femeia era în întregime frumoasă. Era o creatură magnifică ce strălucea prin tinereţea sa cu ochi de catifea neagră ce făceau să strălucească mai tare, prin contrast, părul de un blond aprins. Purta o toaletă de interior de un bun gust uimitor. Se exprima cu uşurinţă, iar în vocea sa nu se făceau simţite nici una din acele stridenţe ce se aud adesea la nefericitele proteste ale amorului. Căci tânăra era o curtezană!...

Domnul Jacques, terminându-şi acest dublu, examen, întinse mâna spre clavecin şi întrebă:

— Cântaţi?

— Da..! destul de bine. Doriţi să...

Se ridicase, supusă, gata să satisfacă dorinţele muzicale ale vizitatorului pe care întâmplarea — credea ea — i-l trimisese.

— Mulţumesc, făcu domnul Jacques, liniştind-o cu un gest. Simplă curiozitate. Scuzaţi-mă, dar spuneţi-mi, văd pe perete câteva pânze nesemnate.

— Eu le-am făcut, domnule. Am învăţat să pictez şi, cum vedeţi, nu-s mai rele ca ale altora, ba, dimpotrivă, fată o copie de pe "Voyage á Cythere" pe care...

— Văd, văd... Staţi jos, copila mea. Aşadar, pictură şi muzică. cu atât mai bine.

— De ce cu atât mai bine? întrebă uimită tânăra.

— Spuneţi-mi, reluă domnul Jacques, dumneavoastră sunteţi numita domnişoară Juliette Bécu?...

— Da, domnule... dar mi-am schimbat numele, pe care-l găseam puţin... vulgar.

— Da, ştiu... vi se spune acum domnişoara Lange.

— L'Ange! zise Juliette Bécu râzând. Asta e. Un înger uşor depravat, poate! Dar ce vreţi, trebuie să trăiesc!

— Ştiu, ştiu... zise domnul Jacques clătinând din cap.. Aveţi o existenţă grea, copila mea şi trebuie să vă fie foarte greu, frumoasă şi inteligentă cum sunteţi.

— Sunteţi preot? făcu Juliette Bécu, nu fără nelinişte.

— Nu neg, răspunse domnul Jacques. Credeţi ce vreţi despre mine. Nu are importanţă. Este vorba despre dumneavoastră, nu despre mine şi ceea ce este important, este...

În clipa aceea dintr-o cameră vecină s-au auzit ţipetele unui copil trezit şi care-şi strigă mama. Juliette Bécu se ridică grăbită şi zise:

— Scuzaţi-mă câteva clipe, domnule, s-a trezit copilul şi cere de băut, sărăcuţa!... Vin! Vin! Nu mai plânge, scumpa mea!

În timpul acesta intră grăbită în camera vecină şi se apleca asupra unui pătuţ de copii în care dormea o fetiţă de doi-trei ani, un îngeraş cu ochii brun-aurii, cu părul buclat, îmbrăcată într-o horbotă de dantele.

Căci dacă totul era trist şi uzat în această casă, pătuţul copilei era o minune, de o eleganţă şi o bogăţie surprinzătoare.

Văzând-o pe Juliette, copila îşi întinse minutele spre ea şi începu să surâdă. Juliette îi dădu să bea puţin lapte dintr-o ceşcuţă de porţelan. Copila bău, îşi îmbrăţişa mama şi, lăsându-şi capul pe pernă, adormi imediat, surâzând.

Curtezana, ce devenise dintr-odată foarte gravă, se aplecă şi-o sărută uşor pe frunte, apoi, dându-se înapoi doi paşi, o contemplă cu o expresie de tandreţe greu de descris.

— Fata dumneavoastră? o întrebă, cu o voce ce-o făcu să tresară.

Se întoarse şi-l văzu pe oaspetele său care, curios, intrase şi asistase la această scenă de familie.

— Nu, zise ea în şoaptă, nu e fiica mea.

Şi întorcându-se în cealaltă cameră, adăugă:

— E Anne... sora mea mai mică...

Da, copila se numea Anne Bécu!... Va purta mai târziu numele de Lange, ca şi sora sa, pe care o va moşteni... Şi, mult mai târziu, pe 8 decembrie 1793, capul îi va cădea pe eşafod!...

Dar să revenim la povestea noastră.

— E un copil foarte frumos, reluă domnul Jacques şi dacă nu mă înşel, o iubiţi foarte mult, nu-i aşa?...

— Aşa e, domnule!... Totuşi, cred că aveţi să-mi spuneţi ce vai... că n-aţi venit în calitate de... mă rog... client! Faptul acesta mă face să am încredere în dumneavoastră, de aceea vă spun: copilul acesta înseamnă totul pentru mine. Când sărmana mea mamă a murit, acum doi ani, mi-a lăsat cu limbă de moarte să am grijă de sărmanul copil rămas orfan... Ce puteam face: mi-am luat în serios rolul de mamă! Şi eu, cea care sunt obligată să joc comedia amorului ca să pot trăi, ei bine, închipuiţi-vă că simt că iubesc cu adevărat pe cineva! Simţind, că, la rândul meu, sunt iubită! E ca şi când aş avea un copil al meu! Când sunt singură, lângă pătuţul ei şi-o privesc pe micuţa mea Anne, gândindu-mă la cele ce v-am spus, adesea plâng... ca şi acum!...

Juliette Bécu — sau domnişoara Lange, sau, dacă vreţi, domnişoara L'Ange, luaţi-o cum vreţi — îşi şterse ochii în care străluceau câteva lacrimi.

"Să mă fi înşelat? mormăi domnul Jacques printre dinţi. Să fi dat peste o femeie care are suflet? Va fi greu s-o conving!"

— Ce-aţi spus, domnule?

— Nimic Mă gândeam la destinul aparte care îi împinge pe unii oameni, fie ei bărbaţi şi femei, să se abată de la calea cea dreaptă. Voi, de exemplu, judecând după atitudinea, după ţinuta ce-o aveţi, după cele văzute şi auzite astă-seară, de când sunt aici, sunteţi născută pentru a fi o bună femeie de casă, fericită şi mândră să-i fie devotată şi fidelă soţului său, crescându-şi cu dragoste copiii...

Juliette izbucni în râs, dând la iveală două strălucitoare şiruri de perle care străluceau în culcuşul roz al gingiilor.

Acest hohot brusc de râs, această mobilitate a ideilor păreau să-l fi liniştit pe demnul domn Jacques.

— Vă miră ceea ce v-am spus? exclamă Juliette, printre hohotele de râs... Râd... scuzaţi-mă, vă rog. Dar ceea ce e ciudat, e ceea ce-mi spuneţi dumneavoastră!... în ceea ce priveşte copiii, nu zic nu. Cred că i-aş putea iubi. Şi, în plus, cu micuţa Anne... nu e totuşi acelaşi lucru!... Dar în ceea ce priveşte fidelitatea... sau să am un soţ... a, nu, nu e de mine!... Sărmanul nefericit! Îl plâng!... Iată-mă că sunt pe cale să mă spovedesc în seara asta...

— Vorbiţi, vorbiţi fără teamă, scumpa mea copilă... după aceea voi vorbi şi eu!

— Fie! Nu păreţi a avea aerul că sunteţi conştient de cauzele care ne obligă pe noi, curtezanele, obiecte ale plăcerii, să ducem o viaţă pe care o consideraţi, fără îndoială, imorală. Pentru unele, cauză e mizeria... de fapt. Pentru cele mai multe dintre noi. Pentru altele... şi e cazul meu, cauză e alta: setea de plăcere, iubirea a tot ceea ce străluceşte, fie ele toalete sau bijuterii...

— Da! Da! o întrerupse domnul Jacques, perfect calm. În cazul acesta, permiteţi-mi să vă ofer ceva!

Spunând acestea, scoase din buzunar o cutiuţă îmbrăcată în piele de antilopă, pe care o deschise şi în culcuşul de mătase al cutiei străluceau de-ţi luau ochii o pereche de cercei... două solitare de o transparenţă perfectă şi mari cât două alune.

Juliette luă cutia cu o mână tremurândă şi murmură:

— Oh! Domnule... vreţi să vă bateţi joc de o sărmană fată!...

— Absolut deloc! Diamantele vă aparţin!

— Mie! Sunt ale mele!... Dar cerceii valorează pe puţin treizeci de mii de livre!...

— Patruzeci de mii de livre fiecare, copila mea: adică optzeci de mii de livre!...

Juliette pălise şi simţea că se sufocă. După câteva clipe, faţa i se îmbujora şi alergând spre o oglindă înaltă ce ocupa o bună bucată dintr-un perete, încercă să-şi pună cerceii, dar nu reuşi, căci mâinile îi tremurau prea tare.

— Lăsaţi-mă pe mine, făcu domnul Jacques, la fel de liniştit.

Şi cu o mişcare sigură, cu o îndemânare de invidiat, îi puse cerceii la urechi.

În faţa oglinzii Juliette se învârtea fericită, admirându-se.

— Cât sunt de frumoşi! Dumnezeule, ce frumoşi sunt!...

— Haideţi... veniţi şi vă aşezaţi... o să-i admiraţi în voie după ce voi pleca...

— Oh! Lăsaţi-mă cel. Puţin să vă mulţumesc!

— Cu plăcere! Dar cel mai bun mod de a-mi mulţumi ar fi să vă continuaţi spovedania...

Juliette. Aflată încă sub influenţa surprizei şi bucuriei, veni şi se aşeză la locul ei şi, de data asta, cu un aer serios din care răzbătea întregul său respect pentru fabuloasa generozitate a necunoscutului, reluă:

— Spovedania mea nu e lungă, domnule! Iubesc la nebunie dansul, ador bijuteriile, am o adevărată pasiune pentru toalete... Mărturisesc că toată viaţa am visat ceea ce nu se va realiza niciodată: adesea când mă gândesc la acest vis, mă văd într-o magnifică sală de bal...

— Şi sunteţi îmbrăcată ca o regină, o întrerupse, surâzând, domnul Jacques, sunteţi înveşmântată şi plină de bijuterii ca una din acele frumoase doamne de la curte pe care le-aţi văzut trecând atunci când mergeau la un spectacol.de gală sau...

— Aşa e! Oh, da! Aşa e! exclamă Juliette bătând din palme.

— Vă vedeţi intrând în sala de bal, sală ce ar putea fi cea de la Luvru, de exemplu, sau alta asemănătoare... coborâţi din trăsura îmbrăcată toată în mătase, întinzând mâna unui frumos gentilom şi ridicându-vă jupa de mătase, aruncaţi o privire spre mulţimea ce vă admiră şi vă soarbe din ochi...

— Dumnezeule! E aşa cum mi-am visat! Aţi spus, cuvânt cu cuvânt, ceea ce voiam eu să spun!...

— Să mergem mai departe, reluă bunul domn Jacques, surâzând. Purtaţi bijuterii splendide, ca o ducesă, sau, cel puţin ca o contesă... Pe frumoasa voastră frunte, o coroană bătută cu pietre preţioase, la urechi, cei doi solitari care strălucesc, ca şi acum, la gât aveţi o rivieră de perle, pe degete inele cu safire şi smaralde...

— Ah, domnule, sunteţi un mare poet, sau un foarte profund filozof.

— În sala de bal veţi fi admirată, sărbătorită, cei mai iluştri gentilomi îşi vor disputa onoarea de a dansa cu voi, dar nu veţi acorda această favoare decât celor mai importanţi... poate numai prinţilor... şi poate regelui.

Juliette Bécu scoase un ţipăt ce se apropia de spaimă.

— Domnule, făcu ea cu o voce tremurătoare, ajunge, vă rog. Mi se face frică, căci îmi ghiciţi toate gândurile şi apoi, e o cruzime, să mă amăgiţi cu imaginile unui paradis pe care nu-i voi atinge niciodată şi care va rămâne doar un vis.

— Copila mea, acest vis va fi o realitate, oricând doreşti! îi spuse simplu domnul Jacques.

— Nebunie! Imaginaţie! murmură Juliette.

— Oare? E nebunie? Sau simplă imaginaţie? Chiar şt cele două briliante pe care le purtaţi?

— E adevărat, domnule! zise cu tristeţe Juliette. Dar aceste două diamante, oricât de frumoase ar fi, pot fi cumpărate. E de ajuns să ai bani. Dar ceea ce nu se poate cumpăra cu nici un chip este un titlu de nobleţe, care înseamnă consideraţie, un soţ, un blazon, adică acele lucruri ce-ţi permit intrarea la acele petreceri simandicoase unde nu sunt admise decât doamnele din lumea bună...

Domnule Jacques se ridicase.

— Veniţi, îi zice el.

— Unde? îl întrebă ea, uimită.

— Veniţi totuşi. Sper că nu vă este frică de mine, nu-i aşa?

Domnul Jacques ieşi din apartamentul a cărui uşă curtezana o închise cu cheia. Se găseau pe palierul spre care dădeau două uşi: la dreapta, cea a Juliettei, la stânga, cea a unei locuinţe neocupate de trei luni.

Spre marea stupefacţie a domnişoarei L'Ange, domnul Jacques scoase o cheie din buzunar şi descuie uşa apartamentului neocupat. Intrară, închizând uşa cu cheia.

Se găseau într-o cameră pe care o lumină o singură feştilă, cu o lumină palidă şi tristă. Camera era goală. Nu exista o singură mobilă, nici măcar un scaun...

— Vreţi să intraţi m camera aceasta? zise domnul Jacques arătând spre o draperie din stofă groasă care odată îndepărtată, permitea intrarea în camera vecină;

Juliette Bécu îndepărtă draperia şi, scoţând un mic ţipăt de surpriză, se opri uimită, ca în faţa unei privelişti din "O mie şi una de nopţi" !...

— Visez! Visez! bâiguia ea.

— Intraţi totuşi! îi zise domnul Jacques, împingând-o cu blândeţe de ia spate.

Camera în faţa căreia se oprise Juliette, cu un extaz al admiraţiei şi aproape cu frică, era bine proporţianată, oferind un spaţiu generos şi fiind magnific mobilată şi iluminată vde două candelabre cu şase braţe.

Juliette pătrunse înăuntru în vârful picioarelor, cu un fel de respect religios.

Şi ochilor ei uimiţi le fu oferit un spectacol fantastic.

Pe canapea şi pe fotolii erau întinse diversele piese ale unui costum de curte, aşa cum numai o doamnă din marea nobilime îşi permitea să poarte la marile ceremonii. Nici un detaliu nu fusese uitat în acest vârtej de mătăsuri, batist din cel mai fin, dantele: jupoane împodobite cu dantele din Spania, jupoane cu întăriturі din cercuri de balene, acoperite cu mătase neagră de Lyon, corsaj cu mâneci scurte, lenjerie din mătase roz ajurată, garnituri din satin roz, pantofi cu tocuri subţiri, cambrate, cum purtau elegantele, epocii.

Juliette, dusă de instinctul cochetăriei, uitase de domnul Jacques şi, plină de încântare, scotocea prin. Acele minunăţii pe care o zână bună părea să le fi lăsat special pentru ea.

Nu vă mai spunem ce s-a întâmplat când, întorcându-se, a văzut, înşirate pe o măsuţă de lac, mai multe cutii cu bijuterii deschise!...

Una dintre ele adăpostea rivieră de perle cu o strălucire minunată.

În alta se găsea o delicioasă coroană de contesă, încrustată cu perle şi diamante. Iar într-o a treia erau brăţări, inele pe care smaraldele, safirele, rubinele îşi încrucişau strălucirile.

Erau în acele cutii suficiente bijuterii care ar fi bucurat-o pe regina Marie Leczinska şi ar fi împodobit-o în rarele seri în care sărmana fiinţă neglijată era admisă de regalul şi dispreţuitorul său soţ.

Şi această adevărată avere se înfăţişa ochilor uimiţi ai Juliettei ca ieşită de sub o baghetă magică.

Negăsind alt mijloc de a-şi exprima emoţia, căzu în genunchi şi începu să plângă.

Generalul iezuiţilor o contemplă câteva clipe cu un surâs şi cu acea sumbră şi superioară satisfacţie a bărbatului superior în faţa acestor slăbiciuni femeieşti, apoi o bătu pe umăr şi îi zise:

— Acum, să mergem!...

Juliette tresări.

Cu o iuţeală nebănuită: domnul Jacques stinse toate lumânările şi cufundată brusc în întuneric, curtezana murmură:

— N-a fost decât un vis!...

Domnul Jacques o luă de mână, o ajută să se ridice, o conduse pe palier, închise uşa feericului apartament cu cheia şi o însoţi, pe Juliette în apartamentul ei.

— Ei bine? o întrebă el surâzând. Sărmana fată tremura.

— Ah, domnule, zise ea, de ce m-aţi făcut să întrevăd paradisul, ca să mă aruncaţi apoi în mizeria şi existenţa obscură pe care o duc! E un lucru atât de crud!

— Ajunge! făcu domnul Jacques, pe un ton devenit brusc grav şi aproape ameninţător. V-am arătat toate aceste lucruri pentru a vă demonstra că nu vorbesc în van, că dispun de bogăţii regeşti şi că, dacă vreau, vă pot ajuta să pătrundeţi în acel paradis pe care l-aţi întrevăzut sau pot să vă las să vă prăvăliţi în infern sau, în cel mai bun caz. V-aş putea lăsa în purgatoriul actualei voastre existenţe. Ascultaţi-mă, deci, cu toată atenţia. De dumneavoastră şi numai de dumneavoastră, depind fericirea şi bogăţia.

— Vorbiţi, domnule, îi zise Juliette, cu o voce tremurândă.

Şeful suprem al puternicei Societăţi se reculese câteva clipe. Apoi îi spuse:

— Sunteţi săracă, vă găsiţi într-o situaţie mizerabilă; sunteţi dispreţuită, locuiţi într-o casă sordidă şi într-un apartament în care cu tot bunul vostru gust şi străduinţa de a-l ţine curat nu puteţi ascunde mizeria şi sărăcia; aveţi o surioară pe care o iubiţi ca şi când ar fi propriul vostru copil şi acest copil va fi supus aceloraşi umilinţe ca şi voi. Am dreptate?

— Vai! Da... în ceea ce mă priveşte... dar în ceea ce o priveşte pe micuţa Annette, vă jur că voi şti s-o feresc de toate astea!...

— Vreţi să deveniţi bogată, respectată, adulată? reluă misteriosul personaj, ca şi când n-ar fi auzit-o. Vreţi să locuiţi într-un palat princiar? Vreţi să asiguraţi surioarei voastre un viitor fericit, iar viaţa voastră să fie o veşnică sărbătoare?

Juliette, fremătând de emoţie, îşi împreună mâinile.

— În privinţa sorei voastre, mă oblig să am eu grijă de ea, reluă el; va fi crescută la ţară, într-un sat în apropierea Parisului, unde puteţi s-o vedeţi de câte ori doriţi. Iar mai târziu îi voi asigura cea mai frumoasă educaţie în câteva strălucite pensioane. Acceptaţi?...

Juliette, prea emoţionată pentru a mai putea vorbi, încuviinţă din cap.

— Bine. Acum, în ceea ce vă priveşte, iată care va fi viaţa voastră: veţi locui într-un palat pe care am să vi-l indic eu. Palatul, unul dintre cele mai vechi şi mai frumoase din Paris, este situat pe insula Saint-Louis, pe cheiul d'Anjou.. Mai înainte cumpărasem pentru voi chiar palatul ducesei de Châteauroux, pe cheiul Augustinilor, dar, adăugă el cu un surâs livid, am fost obligat să-l cedez acum câteva zile unuia dintre prietenii mei... domnul d'Etioles... şi poate că e mai bine aşa...

Domnul Jacques rămase câteva clipe serios, gândi tor, cu ochii pierduţi în gol, Juliette îl examină cu o teamă cu greu ascunsă. Cine era acel formidabil bărbat care apare brusc în viaţa unei sărmane fete, ca ea, întinzându-şi mâna atotputernică şi, smulgând-o din mizerie, o face să întrevadă o viaţă regească?

Spre ce fel de destin, măreţ său mizerabil, se va îndrepta de-acum viaţa sa? Ce rol misterios şi de temut îi era dat să joace de acu în încolo?

Îşi dădea perfect de bine seama că dacă necunoscutul, alesese dintre mii de alte posibilităţi — căci fără îndoială o studiase bine — era pentru că frumuseţea şi poate chiar şi poftele sale îi puteau fi utile...

Pentru ce?... Nu încăpea îndoială că bărbatul din faţa sa trebuia să ducă la bun sfârşit o operă măreaţă...

— Deci, reluă domnul Jacques, veţi merge să locuiţi în palatul pe care vi-l voi indica eu în mod expres peste două zile. Îl veţi găsi amenajat, cu tablouri pictate de Watteau, trăsură, rochii şi bijuterii asemănătoare cu cele ce le-aţi văzut în seara aceasta... Acceptaţi?...

— Accept! zise curtezana cu o voce tremurând de emoţie.

— Odată ajunsă acolo, continuă domnul Jacques, veţi duce viaţa doamnelor din înalta societate. O actriţă din teatrul Maiestăţii Sale va veni să vă dea lecţii de etichetă şi vă va învăţa reverenţele. De altminteri vă va fi uşor să învăţaţi nimicurile astea. Veţi primi, veţi da supeuri şi baluri. Priviţi mult în jurul vostru şi vorbiţi cât mai puţin cu putinţă... în fine, în câteva zile, după ce vă veţi fi instalat, veţi primi, ca şi soţul dumneavoastră, o invitaţie la balul Primăriei.

— Soţul meu! exclamă Juliette.

— Da. Un gentilom perfect de la curte, pe care l-aţi luat de soţ în secret, acum doi ani şi de care motive de familie foarte puternice v-au ţinut, spre marea noastră tristeţe, departe şi pe care îl revedeţi în sfârşit în capitală, cu cea mai mare bucurie posibilă... căci pe acest soţ îl iubiţi şi-l adoraţi...

— Înţeleg, bâigui Juliette.

— Oricum nu aveţi de ce vă teme. Veţi găsi într-o casetă de pe şemineul din cameră toate hârtiile de familie care vă sunt necesare... Mai departe... Deci: veţi merge împreună cu soţul dumneavoastră la sărbătoarea oferită de oraşul Paris în onoarea regelui în vechiul palat al Primăriei...

Domnul Jacques se oprise din nou.

Juliette înţelese că punctul culminant al discuţiei abia acum urma.

— Şi ce ar trebui să fac eu la balul de la Primărie? îl întrebă ea.

Domnul Jacques aruncă o privire neliniştită asupra curtezanei.

"Nu cumva e prea inteligentă? mormăi, ca pentru sine. De fapt... e chiar mai bine!"

Şi-i răspunse:

— Ce-ar trebui să faceţi?

— Da! Vă cer să-mi spune-ţi ce-ar trebui să fac la balul acesta.

— Să vă faceţi iubită! zise generalul cu o voce surdă.

— De cine? bâigui Juliette.

— De omul care vă va fi indicat de...

— De...?

— De soţul vostru!

Urmă un lung minut de tăcere sinistră. La prima vedere părea foarte simplu: să se facă iubită!... Dar Juliette înţelegea că iubirea ce-i era impusă nu era decât începutul sarcinilor teribile care o aşteptau.

În timpul acesta puternicul şi sumbrul personaj al cărui profil încercăm să-l descriem aici reflecta adânc.

Oare ezita?...

Sau, mai degrabă, era iritat de mijloacele pe care era obligat să le folosească pentru a-şi exercita puterea şi a-l combate pe rege?

Cine poate şti!...

— Lucrurile acestea se subînţeleg şi sper că nu aveţi nimic de comentat? reluă el brusc discuţia.

— Dispuneţi de trupul şi sufletul nostru, zise Juliette.

— În ceea ce priveşte discreţia de care trebuie să daţi dovadă... averea voastră viitoare e o asigurare. Acum, copila mea, că suntem de acord, să procedăm ca doi buni comercianţi, care nu se mulţumesc numai cu vorbe. Ca aconto, vă dau optzeci de mii de livre, reprezentând valoarea celor două diamante. Şi asta fără să ştiu dacă sunteţi cea de care am nevoie. E rândul vostru...

— Dar eu ce vă pot da? Întrebă, pierdută, Juliette..

— O semnătură. *Verba volant, scripta manent*. Înţelegeţi latina?

— Nu... au uitat să mă înveţe.

— Cu atât mai rău!... Doamna d'Etioles o ştie!... Şi mai ştie ea şi alte lucruri.

— Doamna d'Etioles?...

— Aşa am spus?... Nu contează. În orice caz, asta ar însemna: vorbele zboară, scrisul rămâne. Iată deci hârtie în bună şi legală formă pe care vă rog să binevoiţi a o semna şi a o data cu ziua de astăzi şi în care să certificaţi că totul este în conformitate cu realitatea.

Juliette luă hârtia pe care i-o întindea domnul Jacques şi, citind-o, păli. Acea hârtie întrecea în violenţă toate surprizele pe care le trăise în acea seară.

Iată-i conţinutul:

"Eu, contesa du Barry, metresa en titre şi favorita Maiestăţii Sale regele Ludovic al XV-lea, afirm şi certific că mă numesc în realitate Juliette Bécu: că prin furtul unor hârtii am făcut să fiu considerată o doamnă din nobilime, că, în schimbul sumei de cinci sute de mii de livre care mi-au fost promise, fără a mai pune la socoteală şi alte avantaje, mă oblig eu, sărmană curtezană, rebut al societăţii, să mă fac iubită de rege, pentru care de altminteri nu am decât dispreţ, fără nici o urmă de ură; certific faptul că, înainte de a ajunge la situaţia înaltă pe care o ocup, am trăit de pe urma amorului plătit, vânzându-mi farmecele celui care oferea mai mult şi că tristul rege care-şi imaginează că m-a avut, fiind primul, este ultimul dintr-un lung şir de amanţi care ar fi ajuns pentru două sau trei ca mine."

Juliette Bécu se îmbujoră, apoi păli.

Ceva ce semăna cu o lacrimă strălucea în colţul ochilor.

— Semnaţi? o întrebă cu răutate domnul Jacques. Dacă semnaţi, veţi fi bogată. Căci nu voi folosi niciodată această hârtie... dacă vă veţi supune ordinelor mele.

— Contesa du Barry! Amanta regelui! bâiguia Juliette năucită de tot ce se întâmpla.

— Favorita lui Ludovic al XV-lea!... adică o avere imensă; dreptul de a comanda în Franţa şi, de ce nu, chiar şi în Europa! Sărbători! Onoruri! Toate bogăţiile Indiilor la picioarele voastre!...

-— Semnez! gâfâi Juliette.

Şi, repezindu-se cu hârtia spre un secretaire, dată şi parafă documentul.

— Acum, zise domnul Jacques, recopiaţi documentul cu mâna voastră şi semnaţi-l din nou...

Curtezana se supuse.

Domnul Jacques luă liniştit cele două hârtii, le uscă, le împături şi, cu un aer visător, le puse într-un portofel ce se închidea cu cheia şi pe care-l purta agăţat de gât pe sub veşminte.

După care îşi puse pălăria pe cap şi se îndreptă spre uşă.

— O clipă, domnule. Când am să vă mai revăd?

— Poate în noaptea asta, poate niciodată, cine ştie?

— Dacă n-am să vă mai revăd vreodată, cum am să ştiu ce aveţi de gând?

— Nu vă faceţi probleme. Orice aţi fi, umilă curtezană sau favorită a regelui, trebuie să ştiţi un singur lucru: sunt cu ochii pe voi...

— Şi cum vă numiţi? reluă Juliette, doborâtă de spusele lui.

— Numele meu este Jacques, domnul Jacques, zise calm ciudatul şi enigmaticul vizitator.

Când curtezana Juliette Bécu îşi reveni, domnul Jacques dispăruse, iar ea se întreba dacă nu cumva totul fusese un vis minunat... dacă nu cumva adormise în fotoliu şi avusese un coşmar...

În clipa aceea se privi în oglindă şi văzu cei doi solitari ce străluceau la urechile sale... Nu, nu visase!

Capitolul XVIII Palatul d'Etioles

După ce a trecut de poarta Bastiliei, cavalerul a respirat adânc de câteva ori aerul libertăţii; după ce fu sigur că liberatorul său dispăruse, scutindu-l de prezenţa sa, ca şi de nelinişstea pe care i-o provoca — nelinişte pe care cavalerul o considera ca pe o mare ingratitudine — deci, când în sfârşit fu convins că era liber, sau cel puţin în acea stare care, în vremurile acelea de absolutism regal în care din zece trecători unul era agent secret însărcinat să-i supravegheze pe ceilalţi nouă, semăna a libertate, apucă în grabă drumul ce ducea spre strada Saint-Honoré.

Mergea voios, cu nasul în vânt, cu mâna pe garda spadei ce-i fusese înapoiată la corpul de gardă ah sumbrei fortăreţe.

N-ar fi fost sănătos să fie privit chiorâş de cineva în acele momente.

Căci cavalerul era plin de elan şi de hotărâre, gândindu-se la cele ce i le spusese demnul domn Jacques; era împins de acea stranie conspiraţie care ar fi trebuit să o arunce pe Jeanne în braţele regelui Franţei...

El, un simplu stegar, un sărman ofiţer subaltern, se va găsi în luptă cu regele! Cu Ludovic al XV-lea!... Va fi rivalul lui!

Ca şi acei cavaleri rătăcitori ai timpurilor eroice, îşi spunea că, pentru a o salva pe doamna viselor sale, era gata să-şi dea viaţa!...

Lupta va fi înspăimântătoare! Dar curajul său era la înălţimea acţiunii titanice care trebuia să salveze blândă şi frumoasa fiinţă de primejdiile care o înconjurau, la nevoie s-o salveze de ea însăşi! Iar pentru el, pe care această dovadă de devotament s-ar putea să-l coste capul, nu cerea nimic.

Da! Nimic!... Una peste alta, cavalerul gândea precum un don Quichotte, dar ca un don Quichotte plin de tinereţe, un don Quichotte mai puţin ridicol şi mult, mult mai frumos!

Bunul apostol nu-şi mărturisea că, sub acest frumos devotament, există pur şi simplu o iubire fără speranţe de vindecare, o pasiune arzătoare care-l mâna, fără voia lui. Şi avea dreptate să nu-şi mărturisească acest lucru, căci amorul pur este în fond forma cea mai ideală a devotamentului.

Mândru şi cu tricornul pus pe-o ureche, cu paloarea închisorii deja dispărută în aerul tare de afară, cavalerul d'Assas ajunse degrabă la hanul "Trei Delfini", în momentul în care jupânul Claude, demnul hangiu, se pregătea să trimită bagajul cavalerului la hala de amanete pentru a-şi scoate pagubele prilejuite de şederea sa.

Jupânul Claude nu-şi putu ascunde o grimasă de nemulţumire văzându-l pe cavaler.

Frumoasa Claudine, soţia sa, începu, din contră, să strălucească de cum îl văzu pe d'Assas intrând în sala mare a hanului.

— Ah! Pe Dumnezeul meu! exclamă ea bucuroasă, ce bine îmi pare că vă văd, domnule cavaler! Cât am putut fi de neliniştiţi!

— Mai ales pentru bănuţii mei, mormăi jupânul Claude.

— Vă mulţumesc, prea cinstită doamnă Claude, îi răspunse cavalerul. Am fost obligat să fac pe nepregătite o călătorie în provincie, călătorie pe care n-o prevăzusem şi, cum vedeţi, m-am întors... şi vă mărturisesc că mor de foame şi de oboseală.

— Pierre! Jeannette! strigă frumoasa Claudine, un tacâm pentru domnul cavaler! Moare de foame! Şi schimbaţi iute aşternutul în camera 14!... Dacă domnul cavaler doreşte, îi putem servi prânzul în cameră.

— Mii de mulţumiri, scumpă doamnă, dar nu!... Am de gând să mănânc aici, în preajma acestor magnifice sobe atât de plăcute la vedere... şi la miros, adăugă cavalerul, râzând. Iar cu patul nu e nici o grabă, o oră de odihnă într-un fotoliu comod va fi suficientă ca să mă pun pe picioare.

— Să fie într-un ceas bun! strigă jupânul Claude care, flatat de elogiile aduse sobelor sale, se repezi în bucătărie şi începu să prepare un dejun suculent, demn de un client serios.

Cavalerul se aşezase deja la o masă pe care servitoarea pusese un tacâm de argint şi pe care doamna Claude — frumoasa Claudine — puse o carafă cu beaujolais.

"E ciudat îşi spunea cavalerul în timp ce atacă o bucată serioasă de pateu pe care hangiţa îl pusese în farfuria împodobită cu emblema casei: trei delfini aurii pe un fond azuriu, e foarte ciudat chiar, căci azi dimineaţă voiam cu tot dinadinsul să mor şi nu mai dădeam nici doi bani pe pielea mea. Să mă ia dracu! Ce tâmpit poţi fi când eşti trist! Era din cauza închisorii, nu încape îndoială! Aerul de acolo nu-mi făcea bine; iar obscuritatea îmi întuneca minţile... Şi acum, iată! Am chef să râd şi să cânt! Am chef s-o îmbrăţişez pe hangiţă!..."

— Nu gustaţi şi o aripioară din potârnichea asta? suspină frumoasa Claudine. Am fript-o special pentru voi, împănată cu slănină şi învelită în foi de viţă...

— Numai o aripioară, doamnă Claude? Poate vreţi să spuneţi amândouă aripile! Şi cele două pulpe şi pieptul! O vreau pe toată! De la cap la gheare! A mea e! Sunteţi încântătoare. Doamnă Claude şi potârnichea e divină...

Frumoasa Claudine, îmbujorată de plăcere, tăia zburătoarea care, ce-i drept, răspândea un miros îmbietor şi care se odihnea delicat pe o "canapea" de varză călită ce părea foarte apetisantă. Hangiţa spusese "canapea". Era deja un termen oficial în gastronomie.

— Sunt foarte... foarte fericită, murmură Claudine.

— Din ce motiv, frumoasa mea hangiţă? întrebă, mirat, cavalerul.

— Să... vă revăd... adică, vreau să zic, să văd că aveţi o aşa de bună poftă de mâncare. E o fericire pentru firmă noastră.

— Ah! Asta din cauză că vin dintr-un ţinut în care se posteşte cu furie, cu extravaganţă chiar; de opt zile turbez de foame şi de sete.

— Săracul băiat! suspină Claudine, care văzând carafa de Beaujolais goală, alergă să mai aducă una.

— Şi mie mi-e sete! exclamă atunci o voce.

— Şi eu la fel, turbez de sete! adăugă o a doua.

Cele două exclamaţii fură punctate de două lovituri cu pumnul în masă şi veneau de alături, de la masa la care tocmai se aşezaseră doi consumatori.

— O sticlă cu vin de Anjou! tună primul.

— Pardon! mugi al doilea, o butelcă de Champagne!

— Domnule Prosper Jolyot de Crébillon, vă atrag atenţia că mă insultaţi!

— Domnule Noé Poisson, mă călcaţi pe nervi!

— Iarăşi vreţi să ne certăm?

— Totuşi, vreţi să admiteţi că şampania e nectarul zeilor, că Jupiter şi Apolo n-au inventat-o decât pentru uzul poeţilor, adică pentru mine!

— Jupânul ăsta al vostru, Jupiter, e o puşlama, zise Noé Poisson, iar celălalt jupân, Apolo, un belfer, incapabil să deosebească podgoria şi vârsta unui vin.

— Poisson, zise poetul lăcrimând, te asigur că-mi provoci o imensă milă...

— Ei bine, tu Crébillon, tu mă faci să plâng... atât eşti de prostănac.

Cei doi beţivi, care intraseră foarte grăbiţi şi furioşi, fără îndoială că urmare a acelei interesante discuţii începute în stradă, se înmuiară, îşi suflară energic nasul şi-şi şterseră ochii. Numai că imediat după aceea chelnerul le puse în faţă o sticlă de Saumur şi un flacon de şampanie, ambele deschise. Dar cum nu era la curent cu eternul subiect de dispută care-i despărţea pe aceşti doi perfecţi amici, de altminteri foarte apropiaţi, până la vin, bineînţeles, făcu greşeala să pună sticla cu şampanie în faţa lui Noé Poisson, care nu putea nici s-o miroasă, zicea el şi-i oferi vinul de Anjou lui Crébillon, care-l detesta, sau cel puţin aşa pretindea.

Ciocniră, după ce-şi şterseră conştiincioşi lacrimile.

— Poisson, scumpul meu Noé, zise Crébillon, dând pe gât dintr-o înghiţitură paharul cu vin de Anjou. Îţi jur că faci cea mai mare greşeală că nu guşti din şampania asta! E seacă, jucăuşă, spuma înţeapă atât de plăcut, are o aromă de cremene...

— Crébillon, să mă bată Dumnezeu dacă acest pahar de Saumur nu-i adevărata licoare demnă de un mare poet ca tine! zise Poisson, care nu renunţa aşa uşor. Bea Saumur, prietene... bea...

În timpul acesta dădea pe gât o porţie zdravănă de şampanie.

— Minunat! făcu el, umplându-şi din nou paharul.

— Delicios! puncta şi Crébillon, mângâind gâtul sticlei de Anjou.

În acelaşi timp cavalerul d'Assas, care ca toţi îndrăgostiţii, simţea nevoia de a-şi povesti iubirea, continua monologul pe care l-am schiţat mai sus:

"Da, gândea el, voiam să mor! Mă tâmpisem? Sau dacă nu, de ce sunt totuşi aşa de vesel acum? Numai pentru că sunt liber? Hm! E ceva adevărat în toate astea, dar, mă rog, faptul că pot să mă mişc cum şi unde vreau nu e un motiv suficient de puternic şi care să justifice faptul că mi se pare că Parisul s-a făcut mai frumos în astea zece zile cât am lipsit!.. O fi poate pentru că venerabilul necunoscut... nu, nu... nu e ăsta motivul! Şi apoi, e chiar aşa de venerabil salvatorul meu! Are o mutră ce mă face să mă îndoiesc. Şi atunci?... Pe cinstea mea, renunţ să-mi fac probleme; sunt vesel pentru că sunt fericit şi fericit pentru că sunt vesel, asta-i tot!"

Adevărul pe care cavalerul nu voia să-l mărturisească şi pe care noi avem dreptul să-l spunem era acesta: în conversaţia pe care o avusese cu domnul Jacques, d'Assas fusese puternic impresionat de două lucruri: primul, că regele Ludovic al XV-lea o iubea pe Jeanne, e adevărat, dar că Jeanne nu-l iubea încă, pentru că demnul perceptor al regelui încerca să-l ferească pe Ludovic de această iubire. Al doilea era că, într-adevăr, Jeanne era măritată, o adevărată catastrofă în acele clipe... numai că ea nu-şi iubea soţul!

Nu numai că nu-l iubea, dar chiar îi era scârbă de el!

Situaţia i se părea foarte clară şi foarte favorabilă tânărul ui nostru îndrăgostit, care-şi spunea, nu fără motiv, că în atari condiţii avea tot dreptul să spere.

În sfârşit, ca să fim cinstiţi, speranţa şi bucuria cavalerului erau puţin forţate.

Suferise atâtea în acele ultime zile!...

Ce răsturnare suferise viaţa sa!...

Venise la Paris cu intenţia să obţină protecţia ducelui de Nivernais, dar mai ales pe cea a mareşalului Mirepoix, protecţie care l-ar fi făcut să treacă din regimentul din Auvergne în cavaleria uşoară a regelui. Şi sigur nu se gândea la o poveste de dragoste în clipa în care urcă în şa, pregătindu-se să plece în această lungă călătorie, într-o permisie regulamentară şi cu solda pe două luni în buzunar.

Atunci visa numai la bătălii, cu cuie, avansare şi glorie, adică exact la lucrurile care pot fi găsite în mintea oricărui tânăr ofiţer de carieră, care nu se poate baza decât pe curajul şi îndemânarea sa pentru a-şi face o situaţie.

Şi a fost suficient să întâlnească în luminişul îmbrăcat în ruginiul toamnei pe tânăra ce-l privise cu blândeţe şi gravitate, pentru ca viaţa sa să-şi schimbe cursul?

Iată la ce se gândea cavalerul d'Assas urcând scările spre camera sa, faimosul număr 14, de unde avea o atât de frumoasă privelişte asupra mănăstirii iacobinilor.

Tocmai se întinsese bine în fotoliul menţionat mai devreme, pregătindu-se să doarmă, când cineva bătu uşor în uşă.

— Intraţi! zise cavalerul care, nefiind bănuitor de felul său, nu încuia niciodată uşa cu cheia...

Hangiţa, frumoasa Claudine, apăru imediat, ţinând în mână o scrisoare. Scrisoare care, în fond nu era pentru ea decât un pretext, ceea ce voia, de fapt, era să-l revadă pe frumosul cavaler, să vadă ce-i mai lipseşte, să suspine, privindu-l cu ochi languroşi, în concluzie să joace acea piesă pe jumătate amoroasă ce făcea plăcere sufletului ei sentimental şi foarte burghez.

— Iată o scrisoare pentru voi, domnule cavaler, zise ea.

— Pentru mine! exclamă d'Assas, foarte mirat; căci în afară de du Barry şi de d'Etioles, nu cunoştea pe nimeni la Paris care să-i ştie adresa.

— Da, reluă Claudine, v-a fost adusă chiar în ziua în care aţi plecat, în clipa în care aţi ieşit, fără să mai reveniţi decât acum... Am alergat după voi în stradă... dar eraţi departe... şi mergeaţi foarte repede... vă grăbeaţi la o întâlnire... galantă, fără îndoială...

Spunând acestea îi întinse cavalerului scrisoarea, pe care acesta o deschise maşinal.

Dar imediat ce-o deschise şi-şi aruncă ochii asupra ei, sări ca ars din fotoliu, păli şi alergă la fereastră pentru a o reciti cu cea mai mare atenţie.

— Şi spuneţi că biletul acesta mi-a fost adus în chiar clipa în care ieşeam?

— Da, domnule! Dumnezeule! Sper că nu e vorba de vreo nenorocire?

— Şi spuneţi că aţi alergat după mine?

— V-am şi strigat! Dar se pare că nu m-aţi auzit!...

— Fatalitate! murmură cavalerul.

Rămase nemişcat câteva clipe. Scrisoarea pe care o primise era scrisoarea pe care Jeanne i-o trimisese prin Noé Poisson şi prin care îi cerea cavalerului să-i vină în ajutor!

Şi de atunci trecuseră zece zile!...

Clătinându-se, cavalerul se întoarse şi se prăbuşi în fotoliu. Frumoasa Claudine îl examină cu un interes uşor de înţeles şi, uitând sâmburele de iubire ce începea să încolţească în sufletul său, vroia, dintr-un sentiment aproape matern, să ştie cum ar putea să-i fie de folos.

— Scumpă doamnă Claude, făcu brusc cavalerul, cine a adus scrisoarea?

— Pe cinstea mea, cavalere, măcar în privinţa asta aveţi noroc. Cel care a adus scrisoarea şi de care v-aţi lovit în trecere, a vrut să guste vinul nostru şi l-a găsit atât de bun încât de atunci vine în fiecare zi cu un prieten şi toarnă în ei cât pot mai mult, aşa încât cei doi sunt acum jos, îndeletnicindu-se cu deşertatul paharelor...

— Mă duc la el, zise cavalerul. Sau, mai bine, nu, rugaţi-l să urce... iar apoi, scumpă doamnă Claude, mă bizui pe dumneavoastră ca să nu fim deranjaţi în întrevederea pe care vreau s-o am cu bărbatul de jos... sunteţi atât de amabilă şi de inteligentă, încât nu mă îndoiesc...

Claudine, încântată, se repezi pe scări fără să mai asculte sfârşitul frazei şi, câteva minute mai târziu, în loc de un bărbat, în cameră intrară doi.

Noé Poisson nu se putuse despărţi de prietenul său, poetul Crébillon.

Cavalerul făcu un semn discret, pe care hangiţa îi înţelese, căci se aplecă peste balustradă şi strigă:

— Două sticle de Anjou şi două butelii de şampanie la nr. 14!

— Oh! Oh! făcu Noé Poisson, plescăind pofticios din limbă şi făcând ochii mari.

— Patru sticle de şampanie ar fi sunat mult mai frumos! murmură Crébillon.

După ce servitoarea aduse cele patru sticle şi pahare, cei trei bărbaţi rămaseră singuri.

— Domnilor, zise d'Assas cu voce schimbată, cine dintre dumneavoastră mi-a adus o scrisoare, acum zece zile?...

— Eu! răspunse Noé. Trebuia să v-o înmânez personal. Dar când aţi trecut pe lângă mine, m-aţi răsturnat.

— Vă rog să mă scuzaţi, domnule, eram foarte grăbit; ca să uităm ce-a fost, sper că veţi vrea să ciocniţi cu mine în sănătatea regelui?... împreună cu prietenul dumneavoastră?...

— Din toată inima! exclamară cei doi beţivi, care se aşezaseră fără prea multe fasoane.

— Numai că, după ce vom ciocni, îl voi ruga pe domnul care vă însoţeşte să ne lase puţin singuri... căci aş vrea să stăm de vorbă între patru ochi...

— Imposibil, domnule! zise Noé, cu un aer maiestuos.

— Absolut imposibil! întări Crébillon, dând pe gât un pahar.

— Oreste şi Pylade, Castor şi Pollux, două degete ale aceleiaşi mâini, două inimi ce bat la unison, aceleaşi idei aceleaşi gusturi...

— Fie! făcu d'Assas, nu fără oarecare teamă. Şi adăugă numai pentru sine:

"Cine ştie dacă voi afla ceva de la fidelii ăştia adepţi ai lui Bachus? Cred că nimic sau mai nimic!..."

— Ei, asta era! strigă brusc Crébillon, dar ce-mi văd ochii: tinere domn, nu sunteţi voi cel pe care l-am găsit leşinat şi lovit zdravăn, în strada Bons-Enfanis, în faţa palatului în care v-am cărat?... Nu-i aşa că am ghicit?

— Aşa deci! Înseamnă că dumneavoastră m-aţi cules din stradă şi m-aţi pus la adăpost? Sunt profund mişcat! De astăzi sunteţi amândoi prietenii cavalerului d'Assas!

Cei doi se înclinară cu un gest nu lipsit de demnitate:

— Dar, spuneţi-mi, reluă nerăbdător cavalerul, aţi putut să-l vedeţi pe cel care, ca un laş, pe la spate, mi-a dat acea teribilă lovitură?

— Noi n-am văzut nimic, nu eraţi decât voi, foarte palid, cum v-am mai spus... iar strada era goală.

— Orice ar fi fost, vă mulţumesc din tosiă inima; Mi-aţi făcut un serviciu pe care n-am să-l uit niciodată. Puteţi fi siguri de asta!

— Cât e de drăguţ! şopti Crébillon la urechea lui Poisson.

— Şi ne-a cinstit cu cel mai bun. Vin! adăugă Noé pe acelaşi ton.

D'Assas rămase tăcut un bun minut, apoi, cu o voce uşor tremurătoare, zise:

— Domnilor, serviciul pe care mi l-aţi făcut mă obligă să vă vorbesc fără ocolişuri, ca între prieteni... Domnule, adăugă el adresându-se în special lui Noé, după ţinută, după îmbrăcămintea ce-o purtaţi se vede că nu puteţi fi un servitor al persoanei care a scris acea scrisoare... şi care v-a trimis cu ea... Cunoaşteţi acea persoană, domnule?... să ne înţelegem, o cunoaşteţi atât de bine încât...

— Te cred! îl întrerupse Noé cu un râs vulgar. E fata mea!

— Fata voastră! exclamă cavalerul stupefiat, redus la tăcere de această veste.

— Da, domnule, zise maiestuos beţivanul; eu, Noé Poisson, soţul Heloïsei Poisson, sunt tatăl Jeannei-Antoinette Poisson, astăzi doamna Le Normant d'Etioles...

— Fata voastră! bâigui d'Assas.

— Văd că asta vă miră. Vă întrebaţi probabil cum se face că un bărbat atât de puternic, atât de bine făcut, ca mine, poate fi tatăl unei astfel de miţe leşinate? Căci, ăsta-i adevărul, fata mea e o slăbănoagă, domnule! Numai pielea şi osul! Nu-i în stare să bea mai mult de o jumătate de pahar de apă la o masă! Lacrimi, ameţeli, leşinuri pentru cel mai mic nimic!...

D'Assas îl privea pe Poisson cu o stupoare vecină cu groaza.

...Omul acela era tatăl Jeannei!... Imposibil! Cum putea fi beţivul acela din faţa lui atât de bogat pentru a fi posesorul unui palat magnific, plin de lucruri costisitoare? Cum a putut un astfel de suflet depravat să dea o educaţie atât de aleasă fiicei sale?

Totul era un mister. Dar înţelese că nici Poisson şi nici Crébillon nu vor fi cei ce-i vor oferi cheia misterului.

— Daţi-mi voie să vă felicit, zise el; domnişoara Jeanne...

— Pardon. Doamna d'Etioles!...

— Aşa e... Doamna d'Etioles e o adevărată regină prin frumuseţe, spirit, educaţie...

— Mă flataţi, zise Noé.

— Eu am învăţat-o poezia! adăugă Crébillon. Din punctul ăsta de vedere, ea e puţin şi fiica mea! Şi ştiţi cum se spune: *tales pater, tales filia*; trebuie să vă spun că versifică dumnezeieşte!

— Şi e şi muziciană, domnule!

— Şi pictoriţă! Ştie şi gravură! Desenează, cântă la clavecin, ce mai, e o artistă!

— O zână! zise Poisson.

— O muză! concluzionă Crébillon.

Cavalerul rămăsese împietrit. Cei doi amici ciocniră, goliră paharele şi se pregăteau pentru o nouă avalanşă de elogii, când d'Assas zise:

— Domnule, vă implor, încercaţi să vă aduceţi bine aminte. Pentru că sunteţi tatăl... doamnei d'Etioles, sunteţi interesat ca ea să fie fericită.

— Vă asigur că este!

— Fie! Dar în ziua în care v-a însărcinat să-mi aduceţi această scrisoare, nu s-a întâmplat nimic ciudat, neobişnuit, poate chiar periculos pentru ea?

— Absolut nimic!

— Nu vi s-a părut deloc tristă, neliniştită, agitată?...

— Ea?... N-am văzut-o niciodată atât de veselă. Cea mai bună dovadă e că mi-a dat doisprezece ludovici mir mai pentru ca să mă grăbesc, să nu mă opresc din drum. Şi vă asigur că mi-am câştigat cinstit cei doisprezece ludovici. În sănătatea ta, Crébillon! În sănătatea voastră, domnule cavaler d'Assas!

— Nimic! Nimic! murmură neliniştit cavalerul. Nu voi scoate nimic de la beţivii ăştia doi!

Brusc, se lovi cu palma pe frunte. Îi venise o idee.

Îi strânse mâna lui Noé Poisson şh spuse:

— Domnule, vreţi să-i faceţi fiicei voastre un mare serviciu?

— Să mă ia dracu!...

— Şi pe mine! făcu Crébillon.

— Ei bine, în acest caz, conduceţi-mă în preajma ei. Ajutaţi-mă să intru în palatul în care locuieşte. Ajutaţi-mă să rămân singur cu ea un minut.. Ah! Domnule, vă jur că numai grija pentru fericirea ei mă împinge. Să vă cer asta... şi că nu trebuie ca susceptibilitatea părintească să...

— E foarte simplu! îl întrerupse Noé Poisson cu un calm care-l descumpăni pe d'Assas.

— Deci, să înţeleg că sunteţi de acord?...

— Putem merge chiar acum!...

— Domnilor, vă rog să mă aşteptaţi în sala de jos. Numai cât să mă schimb şi sunt al dumneavoastră!...

"Ce tată ciudat, gândea cavalerul, rămas singur şi îmbrăcându-se cu gesturi febrile. Totul e mister în viaţa acestei fete extraordinare!"

D'Assas folosea şi putea să folosească fără scrupule cuvântul "fată" căci în acele vremuri nu avea sensul alterat pe care îl are în zilele noastre. La fel, când un bărbat galant spunea atunci "metresa mea" vorbind despre o femeie, asta însemna pur şi

simplu că era femeia gândurilor sale, că nu ştia ce să mai facă pentru ea, fără ca asta să însemne că greşea cu ceva.

Cavalerul îi găsi pe cei doi în sala comună, golind o ultimă sticlă. O luară din loc împreună şi ajunseră destul de repede, ţinând cont de starea celor doi amici, pe cheiul augustinilor, unde se găsea palatul d'Etioles.

Fură introduşi într-un salonaş care era o minune de graţie şi bogăţie a ornamentaţiei.

Poisson întrebă de soţia sa.

Doamna ieşise... Heloïse era în vizită la doamna Lebon, ghicitoarea în cărţi.

— Cu atât mai bine! mormăi Noé care ceru imediat să fie condus la doamna d'Etioles, lăsându-l pe Crébillon adormit într-un fotoliu şi pe d'Assas palpitând de emoţie în altul...

După câteva minute, un lacheu galonat veni să-l caute pe cavaler şi-l conduse printr-un labirint de camere şi scări — scările erau împodobite cu obiecte de artă, statuete, lampadare de bronz, balustrada din fier aurit, covoare groase pe treptele din marmură — fiecare cameră adăpostind opere de artă şi fiecare costând o avere.

Sărmanul cavaler, oricare ar fi fost educaţia primită şi oricâte ar fi văzut, era total uluit.

Acum înţelegea mai bine ca niciodată distanţa care îl separă de cea pe care îndrăznea s-o iubească.

Fetiţa veselă din luminişul pădurii Ermitage dispăru din mintea lui, iar locul îi fu luat de marea doamnă care trebuia să fie acum Jeanne d'Etioles.

Tremura. Acesta era efectul pe care-l făcuse asupra lui vederea opulenţei, opulenţă ce poate răni şi sufletele cele mai blazate. Or, cavalerul era tânăr. Şi era un amărât de ofiţeraş care, în materie de fast, nu cunoştea ceva mai bun decât corpurile de gardă şi camerele de han.

În acele momente avea senzaţia dureroasă că întreprindea un demers inutil.

Ce căuta el acolo? Ce-i va spune înaltei şi puternicei stăpâne a acelui palat care-l zdrobise prin luxul său insolent?

Brusc, a văzut-o!...

Tocmai fusese introdus într-un fel de budoar, de o adorabilă simplitate. Poate că Jeanne, al cărei suflet cunoştea toate deliciile şi al cărei spirit subtil ghicea cu atâta acuitate gândurile celorlalţi, vroise să-i arate cavalerului că pentru el ea era încă frumoasă zâna silvestră a heleşteului.

Jeanne se îndrepta spre el, cu mâinile întinse.

Iar d'Assas, deja ameţit, tulburat până în adâncul sufletului, se înclină tremurând asupra celor două mâini fine pe care le sărută cu ardoare, cedând cu greu dorinţei de a se arunca în genunchi...

Jeanne se îndepărtă cu blândeţe, îi arătă un fotoliu şi se aşeză şi ea.

— Vă aşteptam, cavalere, îi zise ea, surâzătoare.

— Mă aşteptaţi, doamnă?... Iată-mă! Am sosit puţin cam târziu, fără îndoială... dar am o scuză: scrisoarea pe care mi-aţi trimis-o am citit-o abia acum o oră, căci vin de la Bastilia!

— De la Bastilia?... Deci n-aţi primit scrisoarea în seara în care...

— În care mi-aţi salvat viaţa, doamnă! Căci voi eraţi! În somnul de plumb în care eram adâncit, în neputinţa de a face un gest, de a scoate un cuvânt şi bot v-am recunoscut.

— Da. eu eram, zise simplu Jeanne şi o umbră de melancolie îi întunecă fruntea. Deci, în clipele acelea nu citiseţi încă...

— Nu, doamnă... mă găseam în strada Bons-Enfants... şi... mă oprisem sub ferestrele voastre, când, dintr-odată, am văzut câţiva bărbaţi care vă supravegheau casa... am crezut că sunt răufăcători... m-am îndreptat spre ei... dar acolo nu era nici un răufăcător, doamnă!... era regele Franţei!...

Jeanne păli foarte tare, ca, după câteva clipe, să se îmbujoreze la faţă.

Cavalerul scoase un suspin amar: efectul produs de cuvintele sale depăşea cele mai negre presimţiri ale sale..

— Continuaţi, vă rog, zise aproape în şoaptă doamna d'Etioles.

— Vai, doamnă, reluă cavalerul cu vocea tremurândă, ce-aş mai putea spune? Credeţi c-aş îndrăzni să dau glas durerii care m-a? Cuprins când am văzut că am un rival?...

— Cavalere!...

— Ah! Vă implor, lăsaţi-mă să-mi plâng la picioarele voastre amărăciunea şi disperarea care-mi cuprind sufletul!... Vă iubesc, doamnă! Dumnezeule, o ştiţi prea bine... Aţi ştiut-o din prima clipă... Vă iubesc ca un nebun, căci văd că pasiunea mea e fără speranţă şi simt că vă voi iubi până la moarte!... Un rival!... Şi ce rival!... Regele Franţei!

Jeanne tremura. Pieptul i se ridica în ritmul respiraţiei. Cuvintele cavalerului o cufundaseră într-un extaz de nedeseris. Era deci posibil! Regele venise să dea târcoale pe sub ferestrele sale!... Oh!... dar asta însemna că o iubeşte!...

În acelaşi timp era răvăşită de pasiunea atât de adevărată, atât de arzătoare, atât de impetuoasă a atât de frumosului tânăr a cărui privire înflăcărată o pătrundea până în adâncul sufletului.

— Vă implor, continuă ea, terminaţi-vă povestea.

— E foarte simplu, doamnă! În momentul în care rămâneam ca împietrit văzând cine e bărbatul din faţa mea, am primit din spate o lovitură teribilă în cap! Am căzut, Mi-am pierdut cunoştinţa. V-am întrevăzut, aplecată asupra mea... Când îmi revin aflu că sunteţi la Saint-Germain-l'Auxerrois... alerg acolo... şi văd că tocmai se celebrează căsătoria voastră... E momentul în care am fost arestat.

— De ce?

— Iată un lucru pe care nu-l voi afla, fără îndoială, niciodată... Dar prestarea mea nu vi se pare a fi urmarea naturală a loviturii pe care ara primit-o... când l-am recunoscut... pe rege?...

Jeanne gândea la fel!... Şi fără să vrea, nu se putea să nu se gândească la un lucru: dacă d'Assas ar fi fost regele Franţei, n-ar fi ales un astfel de mijloc pentru a se debarasa de un rival... Dar dacă Ludovic al XV-lea ordonase arestarea cavalerului, de ce îl eliberase atât de repede? Ştia perfect de bine că era foarte uşor să intri la Bastilia, dar că era teribil de greu să mai ieşi de acolo... Ar fi vrut să pună o întrebare, dar cavalerul i-o luă înainte:

— Cineva care se interesează de soarta mea şi care e suficient de sus plasat a putut obţine eliberarea mea... După care am primit scrisoarea pe care mi-aţi trimis-o... Mă chemaţi în ajutor, doamnă... Ei bine, iată-mă! Spuneţi! Ce trebuie să fac. Cum trebuie să acţionez?...

Jeanne păstră un moment de tăcere. Admira cu o emoţie, pe care nu o putea stăpâni, figura loială a cavalerului, ce strălucea de tinereţe şi iubire. Nu-i nimic mai contagios ca iubirea sinceră.

— Cavalere, zise ea cu blândeţe, ascultaţi-mă... vreau să vă vorbesc ca celui mai bun prieten... de fapt singurului prieten în situaţia în care mă aflu... ca unui frate!

D'Assas făcu un gest de resemnare: nu era cuvântul de iubire pe care-l aştepta!...

— V-am chemat, reluă Jeanne cu acea francheţe care o caracteriza întotdeauna, pentru că eram pe punctul de a lua în căsătorie un bărbat pe care-l urăsc. Trebuie să aflaţi adevărul, cavalere: domnul Poisson, pe care l-aţi cunoscut, nu e tatăl meu... Domnul de Tournehem este tatăl meu.

— Intendentul general?

— Da, cavalere. Or, domnul d'Etioles este sub-intendentul său. A operat în conturile tatălui meu cu date false, care n-au fost şi nu sunt opera tatălui meu. Înarmat cu aceste date, domnul d'Etioles mi-a dat de ales. Sau îl iau de soţ, sau îl denunţă pe tatăl meu...

— Oroare! Cum a putut oare acest om să coboare la acest grad de infamie şi laşitate?

— Domnul d'Etioles s-a coborât până aici şi vă asigur că poate coborî şi mai jos. Deci, când m-am gândit la voi, îmi ziceam că poate veţi putea impune, cu sabia în mână, domnului d'Etioles o mai dreaptă înţelegere a onoarei.

— Mulţumesc! Oh! Mulţumesc, doamnă! murmură cu ardoare d'Assas.

— Să nu ne mai lungim! Fatalitatea s-a amestecat în planurile mele. Totul s-a terminat, căci acum mă numesc doamna d'Etioles. Dar pot să vă mărturisesc? Omul acesta face să-mi fie şi mai frică, acum, după căsătorie. Mi se pare că vrea să mă împingă în nu ştiu ce aventură sinistră... N-am mărturisit tatălui meu nici una din temerile mele. Nu numai pentru că nu vreau să-i fac noi necazuri — a suferit deja prea mult! — dar mai ales că oribilul d'Etioles e mereu la pândă, cu o carte ascunsă în mânecă!... Atunci, ascultaţi-mă... vreţi să facem o înţelegere?...

— Ah! Doamnă... ce nevoie avem de înţelegeri... Ştiţi bine că puteţi dispune de mine cum doriţi!...

— Ei bine, fie!... Accept generosul vostru devotament. Dacă o să am nevoie de cineva care să mă apere, voi veţi fi cavalere...

D'Assas căzu în genunchi.

I se părea că raiul se întrezărea.

În emoţia sinceră a Jeannei el văzu ceea ce era, poate, în acel moment un început de iubire!

În clipele acelea se simţea puternic precum Samson când se pregătea să lupte cu Filistinii! Se simţea capabil să se lupte chiar şi cu regele! Şi strângând mâinile Jeannei, care nu se împotrivea, le acoperi de sărutări înflăcărate...

— Ridicaţi-vă, cavalere, zise ea cu blândeţe.

D'Assas se supuse.

— Când trebuie să acţionez? întrebă el.

— Vă voi spune eu! De aici încolo, dacă îl voi întâlni pe domnul d'Etioles, va trebui să vă purtaţi cât mai firesc...

— Dacă voi putea!...

— Trebuie să puteţi!... E necesar să fiţi primit aici ca un prieten, ca să puteţi intra la orice oră...

— Da, da!... exclamă d'Assas cu însufleţire.

Jeanne afişa un surâs adorabil.

Şi e sigur că în acele clipe imaginea regelui pălea în inima ei şi iubirea ardentă a cavalerului o tulbura mai mult decât era ea dispusă să recunoască.

Brusc, cineva bătu la uşă şi Henri d'Etioles intră şi exclamă:

— Scumpă prietenă! V-am căutat peste tot!... Oh! Pardon, adăugă el, văzându-l pe d'Assas, nu ştiam că aveţi oaspeţi. Ei! Dar... e chiar viteazul cavaler d'Assas! Unul din cei mai buni prieteni ai mei!

Şi se îndreptă în grabă spre cavaler, luându-i mâna şi strângându-i-o, ceea ce-l făcu pe d'Assas să tremure.

Jeanne devenise glacială.

Dar Henri d'Etioles părea să nu vadă nimic din aceste lucruri.

Scoase dintr-un elegant portofel din piele două pătrate din carton care pe faţă aveau un desen semnat Boucher şi pe verso câteva rânduri imprimate.

— Ghiciţi ce vă aduc aici? zise el surâzător.

— Cum aş putea să ghicesc, domnule?

— Ei bine, sunt... drace, dar ştiu că au costat ceva... dar pentru voi, scumpă prietenă, nimic nu-i prea scump... şi apoi ştiu că abia aşteptaţi să-l vedeţi de aproape pe bunul nostru suveran Ludovic al XV-lea... Cel Mult Iubit!...

— Regele! bâigui Jeanne, roşindu-se foarte tare.

— Regele! repetă în şoaptă d'Assas, pălind.

— Da! Regele, ce dracu!... Ei bine, cele două cartoane sunt două invitaţii la balul pe care Primăria îl oferă în onoarea Maiestăţii Sale... Nu-mi mulţumiţi?...

Şi puse cele două invitaţii pe un gheridon.

Jeanne, tremurând, le devora din priviri.

— Vă conduc, cavalere, reluă d'Etioles.

— La ordinele voastre...

D'Assas se înclină adânc în faţa Jeannei, care-i răspunse cu o reverenţă. În pragul uşii se întoarse şi o văzu întinzând mâna după invitaţii.

—- Scumpe prieten, zise d'Etioles, când ajunseră în stradă, nu-i aşa că v-ar face plăcere să asistaţi la această sărbătoare? Aş putea... dacă, vreţi... să vă procur o invitaţie... ba da, ba da... nu spuneţi nu... ne-am înţeles, veţi primi invitaţia la "Trei Delfini".

— Ei bine, da! făcu d'Assas, strângând din dinţi, accept!...

Şi plecară împreună să vadă o pereche de cai pe care d'Etioles dorea să-i cumpere şi despre care, zicea el, ţinea să-şi spună părerea şi d'Assas.

Capitolul XIX - Primăria

O ploaie fină cădea asupra Parisului, dar în ciuda acestui ciudat fel de ceaţă rece care te pătrundea şi-i făcea să tremure pe rarii trecători, piaţa din faţa Primăriei era plină de oameni.

Din totdeauna, una din marile distracţii ale oamenilor a fost să-i privească pe cei bogaţi şi să se amuze pe seama lor.

O să vedeţi întotdeauna oameni în faţa teatrelor privind la cei ce intră.

Deci, era o mulţime de oameni în piaţă, unde o companie din cavaleria uşoară ţinea curioşii la distanţă. Şi în ciuda ploii care stinsese multe făclii şi lămpi veneţiene, iluminaţia faţadei avea un aspect foarte plăcut.

Unul după altul, fără răgaz, echipaje luxoase se opreau în faţa marii porţi din dreapta şi murmure de admiraţie străbăteau mulţimea când vedeau vreo toaletă somptuoasă ce trecea repede şi dispărea sub cortul ce fusese instalat ca să servească drept intrare.

Spre orele nouă în interiorul primăriei se înghesuiau curtezani, doamne de la curte, demnitari, mareşali în ţinută de gală, literaţi celebri, pictori, bancheri, una peste alta, toţi cei care purtau pe atunci un nume celebru în Paris.

Vastele saloane ale Primăriei erau pline ochi, cu toate că invitaţiile fuseseră date cu zgârcenie; în jur de patru mii de invitaţi putuseră pătrunde în saloanele unde avea loc balul; dar trebuie să ne gândim la faptul că numărul de persoane care ar fi avut dreptul la o invitaţie, fie că erau din Paris, fie că erau din provincie, se ridica la şaizeci de mii; să ne aducem, aminte că nobilul de Maigret — un gentilom din Anjou — se va sinucide din disperare că n-a putut obţine favoarea de a fi invitat ia această sărbătoare celebră.

Şi acum să ne închipuim acele saloane decorate cu arta preţioasa şi rafinată a epocii, splendid luminate cu făclii din ceară plasate la înălţime, florile, mulţimea de plante rare aduse cu mari cheltuieli din Italia şi Spania; să ne imaginăm sala de recepţie în care cinci sute de chelneri aranjau masa pentru supeul pe care două sute de bucătari şi ospătari îl preparaseră trudind din greu; să ne imaginăm costumele somptuoase ale marilor seniori, rochiile doamnelor, diamantele, pietrele preţioase ce aruncau mii de sclipiri, acea mulţime de o supremă eleganţă care folosea un limbaj preţios, plimbându-se încetişor în aşteptarea regelui, fiecare vrând să fie văzut, să obţină măcar o privire din partea monarhului; să ascultăm melodiile viorilor şi harfelor din sălile de dans şi am putea avea o oarecare, palidă ce-i drept, idee a spectacolului realmente magnific ce se desfăşura la Primărie.

Să pătrundem în salonul central, în mulţime se produsese brusc o mare agitaţie, în salon tocmai intraseră două grupuri, unul pe o uşă, celălalt pe una din partea opusă.

În fiecare din aceste grupuri era câte o femeie; şi cele două femei erau cele care făcuseră senzaţie, provocând agitaţia de care am vorbit.

Primul grup se compunea din contele du Barry, din contele de Saint-Germain, dintr-un senior ciudat pe care nimeni nu-l cunoştea şi dintr-o femeie strălucind de frumuseţe.

Femeia din acest grup era curtezana... Juliette Bécu.

Seniorul ciudat era domnul Jacques... bărbatul misterios.

Pălind sub privirile aspre ale domnului Jacques, contele du Barry oferi mâna Juliettei şi, oprindu-se din grup în grup, murmura câteva cuvinte.

Atunci Juliette făcea o reverenţă pe care şi cei mai severi o considerau impecabilă, i se răspundea cu alte reverenţe şi contele trecea la alt grup...

Du Barry prezenta doamnelor de la curte pe contesa du Barry!...

Curtezana, Juliette, era profund emoţionată dar îşi juca rolul ca o actriţă admirabilă. Ţinuta sa graţioasă, deşi puţin prea impozantă. Frumuseţea perfectă, minunăţia uimitoare a costumului său provoca murmure de invidie şi de admiraţie. Păşea sub tirul încrucişat al privirilor lară să pară intimidată; cu toate astea luase un aer de modestie şi aproape de melancolie care i se potrivea la perfecţie şi care îi fermecă pe cei din jur.

Domnul Jacques, cum am mai spus, îi însoţea pe contele şi contesa du Barry şi fără îndoială că misteriosul personaj nu se putea opri să nu admire minunată creatură pe care conta în planurile sale tenebroase, căci adeseori privirile sale poposeau asupra ei cu o satisfacţie nedisimulată.

Contele de Saint-Germain însoţea aceste trei personaje, părând a fi foarte interesat, cu un surâs sardonic în colţul buzelor. Şi el era ţinta privirilor. Dar le suporta cu o nobilă uşurinţă.

Contrar obişnuinţei, nu era acoperit de diamante.

Purta numai trei smaralde care. Luate în parte, valora fiecare o avere nu din cele mai mici.

Două dintre ele erau fixate la jartiere, iar al treilea era fixat pe mânerul săbiei de paradă; cele trei pietre verzi străluceau cu o lumină ciudată, precum focurile aşa-zis satanice; părea, la fiecare mişcare, că era învăluit în reflexele infernului.

Al doilea grup de care am vorbit se compunea din domnul de Tournehem, care oferise braţul Jeannei, din domnul d'Etioles împreună cu câţiva bancheri.

Jeanne purta o toaletă da-o delicată simplitate, ce era reproducerea exactă a aceleia pe care o purtase în luminişul pădurii Ermitage.

Numai materialele erau altele: mult mai scumpe şi mai preţioase.

D'Etioles n-o scăpa din priviri. Părea foarte încântat de succesul soţiei sale.

Tournehem, puţin prea grav poate, nu părea mai puţin fericit.

Adeseori se apleca spre fiica sa şi-i şoptea:

— Eşti mulţumită, micuţa mea Jeannette?

— Da, oh! Da... Cum aş putea să nu fiu mulţumită?...

În clipa aceea, privirea Jeannei se încrucişa cu cea a Juliettei... acum contesa du Barry...

Domnul Jacques se aplecă şi-i şopti la ureche Juliettei:

— Aţi văzut-o pe femeia aceea tânără şi atât de frumoasă, radiind de graţie şi eleganţă?...

— Da!

— Ei bine! Ea e rivala voastră!... încercaţi s-o învingeţi!...

Juliette trecuse deja de grupul în care se afla Jeanne. Dar privirea pe care i-o aruncase avea, fără îndoială, ceva ameninţător, căci Jeanne pălise.

— Cine este femeia aceea? îl întrebă ea pe Tournehem.

— Nu ştiu, copila mea. De ce mă întrebi?

— Aşa! răspunse Jeanne, care nu vroia cu nici-un preţ să-şi neliniştească tatăl.

În clipa aceea văzu pe cineva care se înclină în faţa ei şi-l auzi spunând:

— Permiteţi-mi, doamnă, să depun la picioarele voastre omagiile mele cele mai umile şi mai respectuoase...

Bărbatul care i se adresa astfel era contele de Saint-Germain.

Ajunseseră în capătul marelui salon, la intrarea într-un fel de cameră ce era rezervată regelui, în cazul în care Maiestatea Sa ar fi fost indispusă, sau pur şi simplu ar fi dorit să se odihnească.

Jeanne se aşeză într-un fotoliu pe care i-l cedase galant un senior care se găsea acolo.

În timpul acesta îi răspundea lui Saint-Germain:

— Mulţumesc, domnule, pentru omagiul pe care mi l-aţi adus, el este cu atât mai preţios cu cât e atât de rar şi de sincer.

— Într-adevăr, doamnă, zise contele cu melancolică gravitate, nu-l adresez decât celor care-l merită...

Tournehem, văzând-o pe Jeanne angajată într-o discuţie ce părea s-o intereseze foarte tare, începu să examineze adunarea şi, încet-încet se pierdu în mulţime.

— Şi care sunt persoanele care credeţi că sunt demne să merite omagiul vostru? reluă Jeanne.

— Sunt foarte puţine, doamnă, pentru că, privind oamenii foarte de aproape, sfârşeşti întotdeauna prin a le descoperi o tară, un viciu ascuns. Or, eu sunt, din nefericire, foarte curios şi, ceea ce e şi mai grav, văd foarte bine...

— Da, se spune că aveţi o privire foarte ageră şi pătrunzătoare...

— Aşa se spune? întrebă contele. Ei bine, n-au decât să spună. Dar să revenim la întrebarea pe care mi-aţi făcut onoarea să mi-o adresaţi, aş adăuga că, în fond, nimeni nu merită în întregime omagiul filozofului.

— Mulţumesc! făcu Jeanne, râzând.

— Numai că sunt oameni cărora un curtean ca mine nu le poate refuza un salut, respectuos în aparenţă, dar în realitate plin de milă...

— Care ar fi acei oameni?

— În primul rând e suveranul!... E imposibil să nu-l saluţi pe rege, oricât de vicios şi de tarat ar fi...

— Apoi? făcu Jeanne, pălind.

— Apoi... suverană!...

— Şi apoi?...

— Apoi, nimic! Asta-i tot!

— În felul acesta, conte, voi credeţi că nu sunteţi obligat de a aduce omagiile voastre decât regelui şi reginei?

— Aţi înţeles perfect!

— Şi cu toate astea, mi-aţi adus omagiul vostru! Or, eu nu sunt regină!

— Ei şi! Dacă nu sunteţi încă, veţi fi! zise Saint-Germain cu un calm glacial.

— Domnule conte! Ce vreţi să spuneţi? bâigui Jeanne.

— Nimic în afară de cele ce trebuie spuse! zise contele în şoaptă, vorbind foarte repede. Domnişoara de Châteauroux a ştiut să devină regină... Şi multe altele! Ah! Luaţi aminte, copila mea, adăugă el, schimbând brusc tonul, e o regalitate tristă... nedemnă de voi, de minunata voastră inteligenţă şi de nobilă voastră inimă... iată, am să vă spun că-i salut pe suverani cu un respect aparent şi cu milă reală... Sărmana regină Maria merită această milă... aveţi grijă să n-o meritaţi într-o zi şi voi...

— Tăceţi, domnule! bâigui Jeanne, înspăimântată de bărbatul acela care citea în sufletul ei ca într-o carte deschisă. Tăceţi, vă implor!...

— Fie! zise contele. Să nu mai vorbim de regalitatea voastră... să vorbim despre bucuriile cele mai adevărate, cele mai profunde şi mai umane care vă sunt sortite... Dragostea, doamnă, adevărata dragoste sprijinită pe devotamentul unui suflet pur şi generos... iată ce trebuie să încerce o fiinţă superioară ca dumneavoastră... Cum v-am mai spus: aveţi de ales între fericire şi regalitate... Regalitatea v-o oferă regele Ludovic al XV-lea.

— Şi fericirea? întrebă gânditoare Jeanne.

— Priviţi! îi zise contele.

Şi-i arătă din priviri pe cavalerul d'Assas care se apropia de ei.

După care ciudatul personaj dispăru într-un grup de invitaţi, lăsând-o pe Jeanne pradă unei tulburări, înspăimântată şi confuză...

Îşi înălţă privirea blinda spre cavalerul ce se apropia surâzător, punând în privire toată adoraţia ce-o avea în suflet.

Ah! Cel ce venea spre ea ar fi iubit-o cu ardoare, din tot sufletul pentru veşnicie!...

"Să aleg! murmură Jeanne. Regalitatea!... Fericirea!"

Şi se ridică, întinzându-i mâna cavalerului. Îl privea deja cu o expresie care aducea extazul în inima lui d'Assas...

Brusc, se stârni o mare agitaţie în salon... Izbucniră strigăte:

— Regele!... Regele!... Trăiască regele!...

Lumea trecea repede, violentă, exaltată, despărţindu-i pe Jeanne şi pe d'Assas, împingându-i în direcţii opuse. Minutul acela de agitaţie îi va schimba viaţa Jeannei. Căci va înţelege că totul era în van, în afara iubirii pentru rege!

Fericire, devotament, puritate, loialitate, nimic nu mai conta!... dacă numai simplul anunţ al sosirii sale putea s-o tulbure şi să-i răvăşească sufletul!

Apoi Jeanne îl văzu!

Se apropia, în adoraţia şi aclamaţiile supuşilor săi, în splendoarea iluminaţiei, în beţia acelei mulţimi somptuoase care se înclina şi îl salută... şi tot acest decor îi dădea un fel de strălucire...

Prin natura sa Ludovic al XV-lea era un cavaler foarte elegant, cu toate că începuse să se îngraşe puţin.

Dar în acea seară, încorsetat într-un costum care eclipsa toate costumele prezente în eleganţă şi. Bogăţie, fardat cu mare grijă, părea să nu aibă mai mult de douăzeci şi cinci de ani. Era în plină strălucire a tinereţii şi nimeni n-ar fi putut citi pe chipul său urmele pe care desfrâul le pusese deja. Avea încă, în cel mai înalt grad, acea graţie puţin dispreţuitoare ce-l făcea prinţul eleganţei...

Îşi va pierde curând această graţie care a făcut ca poporul să accepte să-l numească Cel Mult Iubit, nume pe care un poet, curtezan searbăd şi adulator al puterii, ca cea mai mare parte a poeţilor din toate timpurile, i-l dăduse.

Dar să rămânem în cadrul povestirii noastre, care s-ar numi mai bine "Tinereţea marchizei de Pompadur", căci nu dorim să arătăm decât cum această tânără atât de frumoasă a devenit marchiza cu faimos nume.

Regele se apropia, surâzător, fericit, împărţind în jurul lui gesturi graţioase cu o admirabilă ştiinţă instinctivă a oportunităţii.

Jeanne, văzându-l, se dădu înapoi să se sprijine de un zid, aproape pierdută.

Dar în locul zidului, găsi o uşă: se găsea în faţa micului salon destinat regelui şi cum uşa era deschisă, intră în cameră, aproape fără să-şi dea seama, fiind fericită numai că scăpase de agitaţia de afară şi spetind că se putea linişti...

Cavalerul d'Assas, cu toate că fusese despărţit de ea, n-o scăpase din priviri.

Se îndreptă şi el spre micul salon şi intră.

După câteva clipe Ludovic al XV-lea, ajuns în dreptul uşii, se opri şi cu un gest, făcu un semn să continue serbarea...

Apoi Jeanne îl văzu intrând...

De emoţie, lăsă să-i scape batistă de dantelă pe care o ţinea în mână.

D'Assas făcu un pas, vrând să ridice batista.

Dar mai prompt şi, mai ales, mult mai trufaş, cineva făcu trei paşi rapizi.

Era Ludovic al XV-lea!

Cavalerul d'Assas, palid de disperare, se retrase tremurând, în timp ce regele ridică batista.

— Sire! bâigui Jeanne, pierdută.

Regele aruncă o privire rapidă în jurul său, sărută batista pe care o ascunse imediat în sân şi murmură cu o voce înflăcărată:

— O păstrez... O voi plăti cu una din provinciile mele; veţi fi atât de crudă să mi-o smulgeţi?...

Şi cum Jeanne coborâse privirea, incapabilă de a scoate un cuvânt, speriată, aproape în pragul leşinului, regele continuă:

— Spuneţi-mi... trebuie să v-o înapoiez?... pot oare s-o păstrez?... Soarta mea e în mâinile voastre... Un singur cuvânt şi...

Jeanne, clătinându-se, palidă ca un mort, răspunse într-un suflet:

— Păstraţi-o, Sire!...

Un geamăt înăbuşit se făcu auzit la doi paşi de ei. Dar ci era prea ocupat, iar ea prea emoţionată ca să-l audă...

Geamătul venea de la sărmanul cavaler d'Assas!

Pe jumătate ascuns de draperia uşii, spre care se retrăsese în clipa în care regele intrase, văzuse şi auzise tot!... Cu disperare în suflet, ieşi pe uşa în faţa căreia se înghesuia o mulţime de curteni.

Şi trecând de prag, s-a agăţat de şnurul care ţinea draperia trasă. Sărmanul! Se clătina...

După ce trecu, draperia căzu!

Regele şi Jeanne erau acum singuri!

D'Assas, palid ca un mort, încercă să ocolească mulţimea pentru a ieşi din salon, când se simţi prins de mână şi auzi pe cineva spunându-i cu un râs ciudat:

— Mulţumesc, cavalere! Tocmai mi-aţi făcut un serviciu pe care nu-l voi uita toată viaţa!

Cel ce-i vorbea era d'Etioles!

Cavalerul, buimac, îl privi, ca un nebun, fără să înţeleagă, poate chiar fără să-l audă.

Îşi continuă drumul. Zece paşi mai departe, cineva îl luă de braţ. De data asta era seniorul ciudat care-l însoţea pe du Barry. D'Assas îl recunoscu pe domnul Jacques.

— Ce vreţi de la mine? mormăi el... Cine sunteţi? De ce nu m-aţi lăsat să mor? De ce m-aţi făcut să mă hrănesc cu iluzii nebuneşti? Cine sunteţi voi care vă spuneţi preot, dar care îmbrăcaţi orice costum, în afară de cel de preot?... Lăsaţi-mă!... Mi se face scârbă!

— Haideţi, liniştiţi-vă! murmură domnul Jacques. Ţineţi-vă firea, pentru Dumnezeu! Suntem priviţi... Sunteţi nebun, prietene!... Credeţi că partida e pierdută, numai pentru că sunteţi disperat!.. N-aţi pierdut decât prima manşă! Totul se poate îndrepta... Jeanne vă va iubi... dacă-mi veţi da ascultare!...

— Ce spuneţi! bâigui nefericitul, agăţându-se de o speranţă.

— Adevărul!... Unde aş putea să vă văd?

— La "Trei Delfini", strada Saint-Honoré!...

— Minunat!... aşteptaţi-mă acolo, mâine... Vă voi aduce veşti şi încă bune, garantez!

Spunând acestea, domnul Jacques se pierdu în mulţime.

D'Assas, cu moralul mai ridicat pentru câteva clipe, se lăsă din nou pradă celei mai negre disperări. Clătină din cap şi se îndreptă spre ieşire, cu capul ca prins în cercuri de foc, cu faţa arzându-i şi gâtul uscat.

Când ajunse în dreptul scărilor, fu oprit pentru a treia oară de un bărbat care-l prinse şi el de mână şi, cu o voce blândă, părintească, îi spuse:

— Sărman copil... Unde aţi plecat!... Unde vă grăbiţi atât de tare?

De data aceasta, cel care-l oprise era contele de Saint-Germain. Dar cum de astă dată cavalerul simţi o reală şi profundă simpatie din partea celui care îi vorbea şi cum contele, care îl ţinea de mână, îl conducea spre o cameră retrasă, solitară, se lăsă condus precum un copil.

Saint-Germain închise uşa, timp în care cavalerul, ia capătul puterilor, se lăsă să cadă într-un fotoliu.

— Ia să vedem, unde alergaţi aşa repede? zise contele, întorcându-se la d'Assas.

— Dar, conte... eu... ştiţi, mă întorceam acasă... sărbătoarea aceasta e prea obositoare... cred că am făcut o greşeală venind aici...

— Da, zise grav Saint-Germain, aţi greşit venind aici — şi aţi greşit şi mai mult rămânând la Paris. Ah! Cavalere, dacă nu v-aş fi avertizat că aerul Parisului nu vă face bine. Dar să nu mai vorbim de trecut. Răul a fost făcut. Aţi fost deja otrăvit.

— Otrăvit!... Domnule... mi se pare că-mi ţineţi un discurs cam straniu!...

— E un discurs pe care-l ţin celor pe care-i iubesc şi credeţi-mă, sunt atât de puţini, zise contele cu un ton de blândă autoritate care-l făcu pe tânărul nostru să-şi plece capul. Totuşi, reluă el, ridicând din umeri, nu mi-aţi spus încă încotro vă grăbeaţi aşa de tare!

— Mi se pare că v-am mai spus, mă întorceam acasă...

— D'Assas!

— Conte!

— Minţiţi!

— Domnule!

— E aşa cum vă spun: minţiţi! Vreţi să vă spun eu unde vă duceaţi?... Vă grăbeaţi spre Pont-au-Change...

Cavalerul, străbătut de un puternic fior, aruncă o privire înspăimântată contelui.

— Vă înşelaţi! bâigui el.

— Nu mă înşel deloc!... Suflet nobil cum vă ştiu, n-aţi vrut să folosiţi spada pentru o sinucidere mizerabilă! Ah, da, era să uit, mai întâi v-aţi spus: mă întorc în caroera mea şi-mi zbor creierii cu un glonţ!

— Domnule! Cine sunteţi, de fapt?...

— Apoi, continuă contele, ca şi când nu l-ar fi auzit, vi s-a făcut frică la gândul că aţi putea rata şi v-aţi trezi desfigurat! De aceea v-aţi gândit la Sena. Găseşti un pod, escaladezi parapetul, te arunci şi totu-i gata! Iată adevărul, d'Assas!...

Cavalerul respira cu mare greutate. Vroia să plângă, dar nu putea.

Îşi înălţă capul, ce stă să-i plesnească, spre bărbatul care-i vorbea în felul acesta.

— De s-ar termina odată! făcu el cu o violenţă cumplită. Când m-am hotărât să-mi pun capăt zilelor, am făcut-o fiindcă sufeream prea mult. Şi cine sunteţi voi să mă împiedicaţi?... Cine vă dă dreptul? Îmi sunteţi prieten? În sfârşit, ce drepturi aveţi asupra vieţii său morţii mele?...

— Nimeni nu poate împiedica ceea ce trebuie să se întâmple, zise grav contele de Saint-Germain. Dacă încerc să mă smulg morţii, o fac numai pentru că încă nu v-a sosit ceasul... Mă întrebaţi dacă vă sunt prieten, sau rudă... sunt mai mult decât atât! Sunt o fiinţă căreia îi e milă de dumneavoastră, pentru că sunteţi demn de milă! Cu ce drept mă amestec? Cu dreptul celui care a sondat imensitatea pasiunilor omeneşti, cel care s-a luat la trântă cu moartea şi priveşte viaţa drept în faţă!

Spunând aceste cuvinte, contele se transfigurase. Un fel de maiestate liniştită îi transfigurase chipul. Cavalerul îl scrută cu o mirare vecină cu groază, cu un fel de respect pe care nu şi-l putea stăpâni.

— De ce vreţi să vă sinucideţi, d'Assas? reluă Saint-Germain. Dacă aţi fi fost o natură vulgară, v-aş fi spus că trebuie să speraţi; numai că eu vă voi dovedi că regele e un egoist ce nu iubeşte pe nimeni în afară de sine, că pasiunea sa pentru Jeanne va fi un foc de paie şi se va stinge repede şi că atunci veţi putea să-i luaţi locul în inima sărmanei femei, ca un fel de înger salvator... Ei bine, nu vă voi spune nici una, nici alta, cavalere d'Assas! Vă voi spune simplu că trebuie să trăiţi numai pentru că viaţa e frumoasă în sine. Nu există în lume decât un singur lucru foarte grav şi de nevindecat: moartea! Restul poate şi trebuie vindecat, chiar şi dragostea cea mai adevărată şi înfocată, ca de exemplu, cea pe care o trăiţi voi acum!

D'Assas scutură din cap cu o violenţă disperată.

— Îmi vorbiţi aşa pentru că voi n-aţi iubit niciodată! zise el.

Saint-Germain surâse...

— Ce numiţi voi iubire? zise el cu o gravitate şi mai pregnantă. Ascultaţi-mă bine. Poate mă veţi înţelege, pentru că sunteţi unul din sufletele cele mai generoase pe care

le-am întâlnit. Pentru umanitate în ansamblul său, iubirea e o formă de egoism. Un bărbat iubeşte o femeie. Ceea ce vrea să însemne că o doreşte; în felul ăsta doreşte posesia; vrea neapărat ca acea femeie să-i aparţină în exclusivitate. Dacă femeia e venală, o cumpără ca pe o statuie sau orice alt obiect de lux. Dacă e onestă, se străduieşte să-i demonstreze că trebuie să-i aparţină numai lui şi de bună voie. Una peste alta, vrea să pună mâna pe ea. E o operă de cucerire în felul barbarilor din antichitate. Dovada: chinurile iubirii se micşorează, dispărând aproape cu totul dacă femeia vizată nu se dă nimănui. Ceea ce se cheamă gelozie nu-i decât expresia acestui egoism de o factură deosebită... Bărbatul caută deci mai ales să-şi satisfacă propriul său apetit de cuceritor şi de proprietar atunci când afirmă că iubeşte. Iubirea, asta înseamnă: vreau. Vreau acest obiect: bronz, marmură sau femeie. Pentru mine, numai pentru mine! Aşa vreau eu. Şi atunci spun că o iubesc! Cât îmi e de milă!...

— Aşa deci, murmură d'Assas, există şi o altă formă de iubire...

— Da, iubirea există! E adevărat. E mai preţioasă decât comorile lui Ali-Baba! Dar, mă rog, ea există. Puţini bărbaţi o cunosc. Este aproape la fel de greu de găsit un bărbat care iubeşte, pe cât e de greu de găsit o femeie care să merite a fi iubită. Dar se mai întâmpla!

— Şi cum e dragostea asta de care vorbiţi? întrebă cavalerul.

— Iubirea aceasta, zise atunci contele, este forma cea mai perfectă a devotamentului, adică tocmai contrariul a ceea ce vulgul consideră a fi iubire. A iubi o femeie nu îndeamnă decât a dori cu ardoare fericirea ei şi nu fericirea ta. Înţelegeţi ce vreau să spun?

— Da... sau cel puţin cred că da, zise d'Assas.

— Iubesc o femeie. Iată ce înţeleg prin asta! Dacă această femeie mă cheamă în ajutor, voi fi în stare şi de muncile lui Hercule, voi face să tremure şi cerul şi pământul ca să-i asigur fericirea... dar dacă ea se îndepărtează de mine... dacă simpatia ei se îndreaptă spre un altul.

— Ei bine?

— Ei bine, pentru că o iubesc... pentru că am consimţit să-i asigur fericirea, nu numai că nu voi fi un obstacol între ea şi bărbatul ales... dar chiar mă voi bucura văzând că a găsit fără mine acea fericire pe care pretindeam că i-o duc.

— Îngrozitoare teorie!

— Spuneţi că e îngrozitoare pentru că nu aţi gustat farmecul nesfârşit al devotamen-tului pur, al sacrificiului care nu aşteaptă recompensa... Eu, care am cunoscut toate formele iubirii, de la gelozia care nutreşte gânduri criminale până la disperarea ce naşte gânduri de sinucidere, vă spun că numai în devotament e iubire!

D'Assas, visător, asculta cuvintele lui Saint-Germain care, puţin câte puţin, îi alinau durerea şi o făceau mai uşor de suportat. Poate contele nu avea alt scop decât acela de a-şi expune teoria sa cu privire la iubire.

Cavalerul, cum o spusese şi Saint-Germain, era cu adevărat un suflet generos.

Începuse să întrezărească posibilitatea de a se devota fericirii Jeannei; încetul cu încetul ideea sinuciderii începea să piardă teren, Căci cuvintele contelui încolţeau şi dădeau roade.

"Un singur lucru e nevindecabil: moartea!"

Căci murind, nu se condamnă singur să nu o mai vadă pe Jeanne?

Contele de Saint-Germain l-a prins de braţ şi l-a condus afară; i-a vorbit cu blândeţe şi când, în cele din urmă, au ajuns în faţa hanului "Trei Delfini" îi smulsese promisiunea de a nu se mai gândi la sinucidere.

"Iată că am reuşit să-l smulg morţii, gândea contele când rămăsese singur... Am făcut oare bine? Cine poate şti?... Dar să lăsăm gândurile triste şi hai să vedem cine câştigă bătălia la Primărie!"

Capitolul XX Declaraţia

Ludovic al XV-lea rămăsese lângă Jeanne, în micul salon retras, când nefericitul d'Assas, cu o mişcare involuntară, făcuse să cadă draperia, izolându-i de ceilalţi. Regele, ce-i drept, îşi făcea prea puţine griji din pricina reputaţiei femeilor pe care le dorea. Să-i recunoaştem însă meritul de a nu permite nimănui să le ofenseze, nici măcar cu un zâmbet, când erau în prezenţa lui şi că le lua apărarea cu un fel de elan cavaleresc.

Jeanne din contră, văzându-se singură cu regele, avu o tresărire de spaimă.

— Sire, murmură ea; aveţi milă, permiteţi-mi să dau la o parte draperiile...

— De ce, frumoasa mea copilă? o întrebă regele. Gândiţi deci că vor îndrăzni să vă bănuiască? Credeţi-mă, nimeni nu va fi mirat de faptul că-mi place să discut cu voi între patru ochi. Dacă însă vreunul s-ar mira, vă jur că asta nu vă va atinge în nici un fel... Batista pe care mi-aţi poruncit s-o păstrez nu e mai aproape de inima mea că grija pentru bunul vostru renume...

Pronunţând aceste fraze alambicate cu un surâs în care era mai multă galanterie afectată decât pasiune adevărată, regele luă mâna Jeannei în a sa şi o conduse spre o canapea, invitând-o să ia loc.

— Sire, bâigui Jeanne, pierdută, să mă aşez în faţa regelui!... Maiestatea Voastră uită...

— Ei! Ce importanţă au aceste minore chestiuni de etichetă, făcu Ludovic al XV-lea, luând loc lângă ea. Aici nu există nici maiestate şi nici rege... nu-i decât un simplu gentilom care vrea să vă spună cât e de încântat să vă afle atât de aproape de el, după ce a dorit atât de mult...

— Deci e adevărat! exclamă Jeanne cu bucuria naivă şi puternică a sufletului ei, aţi venit să mă vedeţi!...

— Pe cuvânt de onoare!... De când v-am întâlnit în luminişul pădurii Ermitage, sunt ca un şcolar îndrăgostit, visez, suspin şi, să mă blesteme Dumnezeu, fac versuri, lucru ce vi se poate părea ridicol...

— Oh! Sire!... Voi... Regele!

Jeanne, gâfâind, pronunţase aceste cuvinte cu o convingere plină de înflăcărare, absolută — un fel de strigăt de revoltă. Maiestatea regală, în ochii săi, nu putea cădea în ridicol!

Ludovic al XV-lea ridică din umeri — imperceptibil — interior, am putea spune.

"Iar Sire! gândea el. Iar regele! Dar nu despre asta era vorba în momentele astea!"

Jeanne nu vedea nimic. Era ca orbită. Visul ei cel mai nebunesc, pe care abia îndrăznea să şi-l mărturisească, se realiza aproape fără efort!

Păi cum! Lângă ea era aşezat chiar regele Franţei, ţinând-o de mână şi vorbindu-i cu blândeţe... şi vorbindu-i de iubire!...

Un surâs de extaz îi înflorise pe buze. Nu încerca să-şi ascundă nici bucuria, nici fericirea ce-i umpleau inima.

Şi era încântătoare...

Ar fi fost nevoie de un suflet de poet, de artist sau de îndrăgostit ca să poată înţelege şi admiră ceea ce era pur, radios şi profund în acea pasiune care izbucnea în fiecare din gesturile sale...

— Vai! Ludovic al XV-lea nu era decât un golan!

Nu vedea în ea decât o dragoste trecătoare, cu care seva amuza câteva zile... şi apoi îşi va vedea de altele!...

Departe de Ludovic gândul că fetiţa de lângă el ar putea cuceri un imperiu de dragul lui, dacă i-ar cere.

Dar iubirea adevărată, pasiunea sinceră, posedă magnetice efluvii care puţin câte puţin pătrund, atrag şi fascinează...

Oricât ar fi fost de nepăsător, Ludovic al XV-lea a fost emoţionat de ceea ce se întrevedea.

Dacă Jeanne ar fi cunoscut adevărata insensibilitate a regelui, această emoţie ar fi fost pentru ea deja un triumf.

Dar era departe de ea gândul de a analiza senzaţiile lui Ludovic: sărmana copilă nu mai avea forţa sau voinţa de îi se observa pe sine, era ca una din acele frumoase păsărele care, ţinute prea mult în colivie, în obscuritate, sub acoperământ de văluri, se apropie brusc de lumină.

Sărmana creatură turmentată dă din aripi, fericită, orbită de lumina prea tare; inima îi bate, gata să-i sară din piept, nu mai ştie unde să se ducă, îmbătată de imensitatea spaţiului, înnebunită de bucurie... dar oare îndrăzneşte măcar să-şi ridice ochii spre astrul orbitor?...

Aşa era şi Jeanne!

Fără îndoială că regele îşi dădea seama ce se petrece cu ea.

Căci, brusc, părăsise acel surâs afectat pe care-l afişase până atunci.

Privirea i se tulbură.

Se aplecă puţin spre încântătoarea fiinţă ce părea că se oferă din tot sufletul ei candid primului sărut. Şi reluă:

— Da, din clipa în care v-am văzut, atât de frumoasă, atât de blândă, din clipa în care am auzit vocea voastră rugându-vă să las viaţa sărmanului cerb hăituit, nu m-am gândit decât la voi... am căutat să vă revăd, căci credeam că aveam atâtea lucruri a vă spune. Iar acum nu îndrăznesc.

Ea lăsase capul în jos.

Două lacrimi de fericire, două perle admirabile străluceau între gene.

Regele se lăsă să alunece aproape în genunchi şi reluând acel ton manierat pe care-l credea cel mai apt să aprindă imaginaţia unei copile precum Jeanne, murmură:

— Voi domniţi deja peste inima regelui... şi când veţi voi, veţi domni la curte...

Dar aceste cuvinte produseră cu totul alt efect decât cel aşteptat.

— Sire, zise Jeanne, încercând să-şi elibereze mâinile, nu pot să-mi doresc să ajung la curte, căci dacă aş ajunge acolo, ar fi...

— Ar fi pentru a învinge şi a triumfa, o întrerupse înflăcărat regele. Căci va fi pentru a fi, admirată, invidiată, pentru a fi regina îndrăgită a unei lumi drăguţe, elegante şi fastuoase... Dar eu nu m-am gândit să vă ofensez, doamnă... ci să mă supun dorinţelor voastre care vor fi porunci pentru mine... Oh! Vă rog din suflet, vorbiţi-mi cinstit, fără ocolişuri, căci eu vă vorbesc din toată inima... Mai trebuie oare să v-o spun? N-aţi ghicit încă?... Trebuie să pronunţ acel cuvânt care face din mine servitorul vostru? Ei bine, vă iubesc!...

Jeanne închise ochii.

Ludovic îi cuprinse mijlocul cu braţele.

— Vă iubesc!... Şi voi?... Vorbiţi! Oh! Aveţi milă!... spuneţi-mi de trebuie să trăiesc sau să mor!...

Iată, vai, încă una din acele fraze ce făceau parte din bagajul seducătorilor de mahala din vremea aceea.

Dar cuvântul "moarte" produse asupra Jeannei un efect miraculos.

Păli foarte tare şi lăsă să-i cadă capul pe umărul lui Ludovic. Şiruri de lacrimi îi curgeau pe obraji, izvorând din ochii în continuare închişi.

— O, Sire! bâigui ea, dacă numai iubirea mea v-ar putea împiedica să nu muriţi... ei bine, trăiţi... căci Dumnezeu îmi este martor că vă iubesc!... De când?... Nu ştiu... Cred că vă iubesc dintotdeauna... Dacă aţi şti cât am plâns când aţi fost bolnav şi cât vă plângea tot Parisul! Dacă aţi şti cât m-am rugat, îngenuncheată pe pietrele bisericilor!... Oh! N-am cum să vă spun totul, Sire, căci ştiu că nu voi putea exprima tot ceea ce simt... şi ce gândesc. Dar de atâta vreme... de când am simţit inima bătându-mi, sunteţi suveranul sufletului meu... Iată... când mergeam spre luminişul în care m-aţi întâlnit, de câte ori v-am auzit din depărtare cornul de vânătoare! De câte ori n-am sperat că o să treceţi pe acolo! Şi am sperat să fiu eu căprioara pe care o urmăreaţi! Ce ştiam eu? Visuri nebuneşti!... Mă gândeam adesea că nu sunteţi regele Franţei şi că într-o zi mă întâlniţi în drumul vostru, mă luaţi în braţe... şi că în luminişul acela vom construi ermitajul iubirii unde, departe de lume, ne vom petrece viaţa fericiţi, iubindu-ne!

— Suflet scump! exclamă Ludovic, emoţionat, până în adâncul sufletului, vreau ca visul vostru să se împlinească! Voi construi la Ermitage un palat demn de frumuseţea voastră!

— Oh, nu!... nu un palat!... Sire! Sire!... iertaţi-mă... vă iubesc pe voi... restul îmi face scârba... Serbări, grandoare, glorie, putere... toate astea să existe înaintea iubirii?

— Dragoste... Deci voi cunoaşte în sfârşit adevărata dragoste!

Ludovic, palid, Ludovic, profund emoţionat, o înlănţui mai strâns pe Jeanne; erau lipiţi unul de celălalt: acum că deschisese ochii... îndrăznea să privească soarele în faţă... fremătau... Cu blândeţe, buzele li se apropiau, se căutau... se apropiau şi se uneau.

Din depărtare se auzeau viorile şi harfele ce interpretau o gavotă tandră şi melancolică...

Sub sărutul regelui Franţei, sărutul lui Ludovic... al Celui Mult Iubit... primul său sărut de iubire... Jeanne se albise ca o moartă...

— Te ador! îi şoptea, palpitând, Ludovic.

— Vă iubesc! bâiguia ea, vă iubesc... din tot sufletul... ah... cu toată fiinţa...

În acele clipe draperia uşii se dădu uşor la o parte.

Un cap hidos îşi făcu apariţia în cadrul uşii, privind câteva clipe scena aceea plină de armonie.

Era Henri Le Normant d'Etioles...

Cu un surâs livid pe chip, se întoarse şi făcu semn cuiva să se apropie şi să privească.

Şi acela privi şi el câteva clipe...

Bărbatul acela, la vederea scenei de iubire ce se înfăţişa privirilor sale, scoase un suspin răguşit; unghiile îi erau înfipte în piept; era atât de palid încât ai fi zis că se prăbuşeşte ca trăznit...

D'Etioles îl prinse de mână şi îl luă de acolo.

Când ajunseră afară, şuieră veninos:

— Ei bine, jupâne Damiens, nu ţi-am spus eu? Nu aveam motive să cred că doamna d'Etioles avea un amant?...

Damiens lăsă să-i scape un geamăt surd.

— V-am luat drept martor al nefericirilor mele, reluă d'Etioles... mi-aţi jurat că veţi veghea...

— Voi veghea!

— Şi mă veţi răzbuna, dacă va fi nevoie!

Şi Damiens, strângându-şi pumnii, scrâşnind din dinţi, răspunse:

— Da!... Vă voi răzbuna!...

Capitolul XXI Cagliostro

Contele de Saint-Germain se întoarse la Primărie şi din rumoarea care, în lumea aceea de curteni se transmite cu rapiditate şi o discreţie nemaipomenite, înţelese că tocmai se petrecuse un lucru grav.

Un eveniment la curte! O revoluţie în viaţa regelui!...

Un lucru mult mai important, în vremurile acelea, ca o declaraţie de război!

Ce se întâmplase?... Miniştrii îngroziţi se strecurau ca nişte umbre şi se reuneau în ambrazura unei ferestre pentru a ţine sfat!

Mareşali, demnitari ai Parlamentului, locotenentul general de poliţie, toţi aceşti bărbaţi, puţin palizi, schimbau replici scurte, în şoaptă, sau clipiri din ochi semnificative...

Doamnele, cu buzele ţuguiate, discutau între ele cu o animaţie ciudată...

În ciuda tuturor neliniştilor şi a aşteptării generale, sărbătoarea îşi urma cursul. Se surâdea, se auzeau schimburi de cuvinte galante, se dansa, se mergea din salon în salon... Lui Saint-Germain i-a trebuit întreaga sa agerime şi experienţă de curtean pentru a ghici veritabila revoluţie ce bulversa această lume.

În marele salon domnea, într-adevăr, un fel de linişte solemnă.

Toţi ochii erau fixaţi pe draperia de velur a micului salon retras.

"Actul întâi! murmură Saint-Germain. Regele Franţei îşi oferă coroana micuţei d'Etioles!.. Haida-de! Respinge fericirea şi optează pentru regalitate! Sărmana copilă! I se pregătesc nişte decepţii foarte crude!"

În acele momente, draperia se dădu la o parte.

Regele însuşi le ţinea, în timp ce Jeanne ieşea.

Apoi, imediat, Ludovic al XV-lea oferi mâna doamnei d'Etioles şi avansă printre grupurile de curteni, urmaţi de o rumoare surdă...

El surâdea. Jeanne era palidă.

Vedea oare miile de ochi care o împungeau cu priviri invidioase?

Vedea chipurile acelor bărbaţi care cerşeau deja un surâs din partea sa?

Cel puţin era conştientă de ceea ce făcea, de locul în care se afla, de ceea ce i se întâmpla? Şi ceea ce i se întâmpla era o aventură minunată. Căci dintr-odată devenea mai regină decât sărmana regină Maria...

În timpul acesta, regele, după ce traversase tot salonul, o condusese până în dreptul unui fotoliu apoi, privind în jurul lui, făcu un semn unei femei mărunţele cu o toaletă somptuoasă, cu privirea vie şi spirituală.

Era doamna mareşal de Mirepoix.

— Doamnă, zise el surâzând, obligaţiile mele mă obligă să iau parte la magnifica sărbătoare pe care domniile lor domnii consilieri comunali au binevoit să ne-o ofere. V-o încredinţez pe doamna d'Etioles...

— Sire, zise energic, cu voce joasă doamna mareşal, accept rolul pe care Maiestatea Voastră mi l-a destinat, dar cu o condiţie...

— Să auzim condiţia, zise Ludovic al XV-lea, căruia îi plăcea modul direct de a vorbi al acestei femei drăguţe.

— Aceea de a-mi permite s-o prezint eu curţii pe noua prietenă a Maiestăţii Voastre!

— Vă permit! spuse Ludovic al XV-lea.

— Şi sub ce nume s-o prezint?... Doamna d'Etioles?... Să fim serioşi! E un nume prea obişnuit!...

Voi vedea, zise regele.

— Căutaţi bine, Sire... şi încercaţi să găsiţi un conte sau un marchiz, demn de această copilă frumoasă... căci am presimţirea că numele ce-l va purta va trece în posteritate...

Regele îi surâse îndrăzneţei femei, îi surâse Jeannei, surâse celor din jur şi obţinu, ca rezultat un murmur de încântare. Doamna mareşal de Mirepoix se apropie imediat de Jeanne, se aşează lângă ea. Şi imediat se formă în jurul lor un cerc enorm de curteni, bărbaţi şi femei.

Regele, escortat de câţiva favoriţi, se pierdu în mulţime.

Când trecea pragul uşii marelui salon pentru a intra într-o sală vecină, o doamnă înveşmântată splendid scoase un strigăt uşor şi întinse mâinile ca şi când ar fi călcat greşit şi era gata să cadă.

Ludovic întinse imediat braţul şi doamna se sprijini de el — puţin mai tare decât ar fi fost nevoie.

— Lăsaţi-vă în grija mea, doamnă, zise galant Ludovic. Şi nu vă fie teamă să vă sprijiniţi...

— Ah, Sire, ce confuzie!... Am fost atât de emoţionată de intrarea bruscă a Maiestăţii Voastre...

— Într-adevăr, doamnă?... Nu-mi voi ierta niciodată tulburarea ce v-am provocat-o, dacă nu-mi veţi spune unde trebuie să vă conduc.

— Oh! Sire... nu e nevoie... nu pot abuza în felul acesta de Maiestatea Voastră... Pedeapsa ar fi prea crudă, obligându-vă să mă însoţiţi astfel...

— Absolut deloc! o întrerupse Ludovic. Pedeapsa ar fi dacă m-aţi priva de farmecul prezenţei voastre în aceste clipe!...

Regele o conduse până la cel mai apropiat fotoliu, se înclină în faţa ei şi. Îndepărtându-se, întrebă cu voce tare:

— Cine este această frumoasă doamnă?

— Doamna contesă du Barry, zise cineva din apropierea lui.

— Într-adevăr?... Nu-l ştiam căsătorit pe conte... Va trebui să-l felicit... Minunată fiinţă, într-adevăr!... O adevărată Giocondă!...

Cuvintele acestea se răspândiră printre curteni.

Şi avură ca rezultat formarea unui cerc în jurul contesei du Barry, asemănător cu cel format în jurul Jeannei. Se întâmpla chiar ca un număr de fanţi care roiau în jurul Jeannei şi care. Aflând de incident, veniră să-i dea târcoale Juliettei, rămaseră perplecşi, gândindu-se care din cele două aveau mai multe şanse de a place regelui.

Suntem obligaţi să mărturisim că majoritatea a pariat pe contesa du Barry.

Şi şansele acestei noi favorite în perspectivă li se părură mai mari în clipa în care îl văzură pe contele de Saint-Germain apropiindu-se de cea de care regele nu se temuse s-o compare cu Gioconda, cerându-i permisiunea de a se aşeza lângă ea şi aducându-i laude.

Juliette era în al şaptelea cer.

Îl văzuse pe rege de aproape! Regele îi vorbise! Era admirată, invidiată, în mijlocul acelei splendide sărbători aşa cum visase adesea... strălucea de fericire... realitatea era mai frumoasă decât cele mai îndrăzneţe vise ale sale!...

— Doamnă, zise contele aşezându-se, vreţi să-i permiteţi contelui de Saint-Germain să fie unul dintre primii care să vă felicite...

— Şi de ce, domnule conte?

— Nu spuneţi "domnule conte", şopti repede Saint-Germain; spuneţi simplu "conte"... Numai regele are dreptul să vorbească precum aţi vorbit dumneavoastră adineaori... regele... regina... şi inferiorii!

Juliette roşi, apoi păli.

Cine era acest ciudat personaj care părea s-o fi ghicit de la prima vedere?

— Sunt mai puţin la curent cu uzanţele... am trăit mult timp departe de curte... prea mult timp, bâigui ea.

— Uzanţe noi, dealtminteri. Sub Regele-Soare se spunea "domnule" la fiece pas. Moda asta a trecut... în rest, e suficient s-o doriţi, ca ea să revină!

— Conte, zise Juliette cu o îndrăzneală pe care Saint-Germain i-o admiră, abuzaţi de sinceritatea, mea... Dar spuneaţi că vreţi să mă felicitaţi şi eu v-am întrebat de ce...

— Pentru că aţi scăpat de primejdiile mortale ale situaţiei pe care o invidiaţi, zise în şoaptă contele, cu o voce pasionată. Nu veţi fi favorită! Şi, vă rog să mă credeţi, n-aţi pierdut nimic...

Juliette primi lovitura în plin.

Şi emoţia să era atât de mare încât nu se mai gândi la rolul de mare doamnă care se ofuschează sau se preface când e bănuită de astfel de intenţii.

Contele îşi sfârşi opera de a o speria, aproape chiar de a o teroriza, adăugind:

— Nu sunteţi şi nici nu veţi fi contesa du Barry! Va fi o contesă du Barry! Dar nu veţi fi voi aceea!...

— Şi cine va fi aceea? exclamă Juliette gâfâind, fără să pună la îndoială aceste ciudate profeţii, atât de mult o captivaseră şi o convinseseră cuvintele contelui.

— Ah! Ah! exclamă un tânăr spilcuit, iată-l pe Saint-Germain pe cale s-o sperie pe sărmana contesă! Nu-l credeţi, doamnă! O să vă spună toate poveştile de pe lumea cealaltă!

— Absolut deloc, zise contele, sunt poveşti cât se poate de pe lumea asta! Şi e deja prea mult.

— Doamnă, zise altul, contele este vrăjitor, necroman, ghicitor... A trăit în toate timpurile. L-a cunoscut pe Nostradamus. Bineînţeles, îşi schimbă numele odată cu epocă. Astfel, de exemplu, s-a numit Cagliostro, E adevărat, conte?

— Dar mă numesc în continuare Cagliostro, răspunse cu răceală Saint-Germain.

— Ce spuneam eu! exclamă fantele. Cereţi-i să vă spună viitorul, doamnă şi vi-l va spune.

— Ca şi trecutul!

— Şi chiar şi prezentul!

Saint-Germain sau Cagliostro, lăsă să treacă furtuna, surâzător.

— Domnilor, zise el în cele din urmă, vreau să vă dau dreptate spunându-vă cel puţin prezentul!

Cercul de spilcuiţi se apropie, curios. Şi nu numai unul din cei care glumiseră pe seama lui îl respectau pe conte cu o teamă ascunsă, aşa cum fără îndoială o făcea Oedip cu Sfinxul.

— Domnilor, reluă Saint-Germain. Vreţi să ştiţi ce face Maiestatea Sa în clipa asta?

— Dansează! zise unul.

— Mănâncă! făcu un altul.

— Bineînţeles că nu, domnilor. Discută, cu domnul d'Argenson... Şi ce-i spune?... Ascultaţi... îl întreabă ce gentilomi sunt demni să ocupe cele două noi posturi ce au fost create la curte... şi priveşte în jurul său... Fericit cel pe care vor cădea regeştile priviri! E o mană cerească!...

Nici nu terminase bine contele ce avea de spus că stolul de trântori bâzâitori îşi luase zborul cu toată viteza spre sala unde se găsea regele!... Şi stupefacţia fusese totală în clipa în care-l văzură, într-adevăr, pe rege discutând liniştit cu d'Argenson!...

Saint-Germain nu s-a putut abţine să nu izbucnească în râs, dar un râs care a făcut-o să se înfioare pe Juliette.

— E adevărat domnule? întrebă ea cu voce tremurată.

— Ce anume?... faptul că poţi şti trecutul, prezentul şi viitorul? Da, doamnă, e puţin adevăr în asta... Dumneavoastră chiar nu aţi auzit de faimosul prezicător Cagliostro? Ei bine, închipuiţi-vă, eu sunt acela, aşa cum vi s-a spus.

Saint-Germain vorbea foarte calm şi foarte simplu. Era evident că nu glumeşte. Dar era imposibil să juri că şi crede ceea ce spune.

— Îmi spuneaţi că va fi o contesă du Barry, dar că aceea nu voi fi eu! Deci, pentru voi eu nu sunt contesa du Barry?

De data asta nu frică şi superstiţia o nelinişteau pe tânăra femeie. Îşi spunea că bărbatul a întâlnit-o undeva, fără nici o îndoială, că-i cunoaşte adevăratul nume şi că, într-un cuvânt, putea s-o demaşte, s-o acopere de ruşine!

— Liniştiţi-vă, doamnă, făcu Cagliostro. ca şi când i-ar fi citit gândurile, dacă cineva vă va trăda, nu eu voi fi acela!... Eu nu cunosc oamenii decât sub numele pe care îl adoptă!

Juliette nu-şi putu reţine un ţipăt uşor.

— Ah! Domnule, murmură ea, văd că nimic nu vă scapă!... Aveţi milă! Spuneţi-mi, în cazul acesta, cine va fi adevărata contesă du Barry?...

— Domnişoara Lange, rosti grav Saint-Germain.

Juliette deveni lividă.

— Numele meu, bâigui ea.

— Numele acesta poate deveni, de altminteri, un fel de nume de familie. Vă rog doamnă, vreţi să-mi daţi o clipă diamantul pe care-l purtaţi la ureche?

— Cu plăcere! zise Juliette tremurând; desfăcu cercelul şi i-l întinse contelui.

Acesta examină bijuteria cu cea mai mare atenţie, făcându-l să scânteieze în lumină.

— Văd lucruri triste, doamnă, zise el, în cele din urină. Şi dacă nu doriţi cu tot dinadinsul...

— Vă implor!

— Fie!... Văd o cameră sărăcăcioasă în care se găseşte un leagăn bogat împodobit în care doarme profund o fetiţă, o sărmană fiinţă nevinovată!

— Anne! Scumpa mea Anne! Scumpa mea surioară! murmură Juliette.

— Acest copil creşte, continuă Saint-Germain... are şaisprezece ani... se căsătoreşte cu contele du Barry, care a decăzut, puţin câte puţin, la cele mai de jos infamii... Ea va deveni metresa regelui Franţei!

Juliette, foarte palidă, nu-şi putu ascunde o tresărire de bucurie orgolioasă.

Faptul că surioara ei mult iubită va deveni într-o zi ceea ce sperase să devină ea însăşi nu eră suficient, în ultimă instanţă, să-i satisfacă ambiţiile?... Oricât de sinceră şi profundă ar fi fost afecţiunea Juliettei pentru surioara sa, nu-i trecea totuşi prin minte că acest copil ar fi putut să fie fericit ducând o viaţă cinstită, trăind o iubire calmă şi pură, gustând acea fericire care-i lipsise ei.

Juliette avea un suflet de curtezană.

Să nu-i cerem mai mult decât putea da.

Contele îşi dăduse seama de acea bucurie, într-un fel deplasată.

Ridică din umeri şi continuă:

— Orice medalie are şi un revers. Chiar şi regalitatea nu e la adăpost de loviturile destinului... V-am avertizat, doamnă, văd lucruri triste. Poftiţi, puneţi-vă cercelul la loc şi să nu mai vorbim de asta!

Juliette luă bijuteria, o fixă la ureche şi zise:

— Domnule, sau aţi spus prea mult, sau n-aţi spus suficient. A vă opri aici ar însemna să cred că v-aţi bătut joc de mine...

— Ei bine, veţi afla tot adevărul!... Văd o dimineaţă geroasă de iarnă... precizez, o dimineaţă de decembrie. Văd o piaţă imensă, neagră de lume, iar în mijlocul pieţei un eşafod...

— Domnule, domnule...

— Ah! Acum trebuie să ascultaţi până la capăt! Soseşte o şaretă. În această şaretă e o femeie. Mulţimea o înjură, o insultă, o obligă să urce treptele eşafodului... şi capul îi cade pe eşafod!...

— Cine-i femeia? murmură livid Juliette.

— Este contesa du Barry! E domnişoara Lange! E micuţa din leagăn!

— Nebunie! E o nebunie! bâiguia Juliette care tremura ca o frunză în vânt.

Saint-Germain — sau Cagliostro — se aplecă spre ea.

— Orice e posibil, murmură el, toate astea se pot întâmpla. Puteţi face să mă înşel, puteţi s-o salvaţi pe micuţa Anne. Dar timpul e foarte scurt! Mai târziu, va fi prea târziu. Vindeţi toate bijuteriile pe care le aveţi. Din vânzarea lor puteţi obţine în jur de o sută cincizeci de mii de livre. La nevoie vă voi ajuta şi eu. Cu această avere plecaţi, trăiţi modest, dar cinstit, în ţinutul vostru... acolo... la Vaucouleurs... Creşteţi-o demn pe micuţa voastră Anne, fiţi sigură că astfel veţi fi amândouă fericite...

Spunând aceste cuvinte, Saint-Germain se ridică, salută profund şi se retrase, lăsând-o pe Juliette stupefiată, palidă de frică.

În acel moment contele du Barry apăru în preajma ei. Juliette îi făcu semn.

— Să plecăm, zise ea cu o voce schimbată, nu vreau să mai rămân nici un moment în plus aici... Să ieşim şi vă rog să binevoiţi a mă conduce la mine... trebuie să vă vorbesc.

— Vreţi să spuneţi: la noi! făcu du Barry cu zeflemea.

— Nu! Am spus la mine... adică în amărâtul meu apartament. Nu mă voi mai întoarce în palatul vostru...

— Asta, acum! Dar ce v-a apucat, scumpă prietenă?

— Bărbatul acesta!... făcu Juliette, arătându-i-l pe Saint-Germain care flecărea, numai un zâmbet, într-un grup de femei frumoase.

— Ce-i cu el?... Este simpaticul conte de Saint-Germain, unul din bunii mei prieteni.

— Da! Aflaţi că mi-a spus lucruri îngrozitoare!

Du Barry izbucni într-un râs sinistru.

— Şi-a bătut joc de voi! E un obicei al său. Se amuză băgând groază în oameni...

— Nu, nu... mă cunoaşte, îmi cunoaşte adevăratul nume, ştie până şi în ce sat m-am născut...

Du Barry scrâşni din dinţi.

— În cazul acesta ştie prea multe! mormăi el. Cu atât mai rău pentru el... în ceea ce vă priveşte, luaţi aminte! Nu e momentul să vă opriţi la sfaturile acestui inoportun. Trebuie să mergeţi până la capăt! Haideţi! Curaj, ce dracu! Aveţi grijă... regele vă priveşte!

Capitolul XXII Casa de la răspântia Buci

Ziua de 7 decembrie a acelui an a fost o zi extraordinar de friguroasă. Pe Sena curgeau sloiuri, iar şuvoaiele de apă ce curgeau prin mijlocul multora dintre străzi erau îngheţate. Cu toate acestea, spre seară, temperatura păru să se îndulcească şi începu să ningă.

Era la câteva zile după faimoasa petrecere de la Primărie.

Ce făcea şi ce gândea Jeanne?... Ce vroia regele?...

Asta va afla cititorul, dacă va voi să urmărească împreună cu noi un bărbat care, înfăşurat într-un amplu mantou de iarnă, cu gulerul ridicat până deasupra urechilor, mergea atât de repede şi atât de solemn pe cât i-o permiteau străzile acoperite cu gheaţă.

Bărbatul cu pricina mergea scoţând fără încetare tot felul de mormăieli şi cuvinte fără şir. În faţa fiecărei cârciumi întâlnite în drum se oprea câteva clipe, ca şi când ar fi ezitat. După care scotea un suspin şi o luă din loc.

Ajunse astfel la răspântia Buci, pătrunse imediat într-o casă veche cu trei etaje şi începu să urce scările abrupte blestemând şi răsuflând din greu la fiecare pas.

Când, cu chiu cu vai, ajunse pe palierul de la ultimul etaj se găsi în faţa unei scări şi mai înguste şi mai abrupte, aproape la verticală şi pe care se urcă ţinându-se de o frânghie groasă.

Fără să ezite, bărbatul începu ascensiunea periculoasă a acelui drum care, deşi nu-l ducea la cer, îl ducea oricum spre podul casei.

Şi când ajunse în sfârşit în faţa uşii acestui pod mansardat ridică zăvorul fără să mai bată, intră, sedase un suspin profund de uşurare şi, scoţându-şi mantoul, dădu la iveală figura şireată şi rubicondă a jupânului Noé Poisson, Ei bine, el era, demnul pilangiu.

Şi porumbarul în care tocmai pătrunsese era apartamentul domnului Prosper Jolyot de Crébillon, autorul "Electre" al lui "Rhadamiste et Zénobie", al tragediei "Atrée et Thyeste", poetul pe care o nedreaptă posteritate l-a condamnat la uitare şi care, în anumite părţi ale operei sale, s-a ridicat la nivelul lui Corneille.

Poate că cititorul curios va putea să suporte cele câteva rânduri prin care vom descrie interiorul acelui adevărat porumbar, descriere care nouă ne-a luat lungi zile de căutări:

Camera, dacă putem s-o numim aşa, avea o mizerabilă fereastră, mai degrabă o lucarnă, ce dădea spre acoperişurile din jur. Deşi foarte mare, era mansardată începând de pe la jumătate. Zidurile erau acoperite cu un strat de văr, care abia se mai vedea din mulţimea extraordinar de mare de stampe, acvaforte, desene şi pasteluri Colţul din stânga era ocupat de un pat în formă de galion, pus pe rotile.

Zidul din dreapta era ascuns de rafturi pline cu trei-patru sute de volume: era biblioteca poetului care se mândrea, printre altele, cu ediţia completă a operelor lui Rabelais, Villon, Etienne Jodelle, Corneille, Racine şi La Fontaine.

Peste aceste cărţi, unele culcate, altele în picioare, se odihnea un număr impresionant de pipe de toate felurile şi din toate materialele, de la lemn, pământ, până la sticlă.

În faţa ferestrei, o masă mare din lemn de brad geluit, care la un capăt servea de birou şi era înţesată de hârtii, caiete, cărţi, pipe, cutii cu tutun, iar la celălalt capăt de masă de bucătărie, drept pentru care se găsea acolo un coltuc de pâine, un rest, mai mult osul, dintr-un falnic jambon pe o hârtie unsuroasă şi mai ales o pădure de sticle — vai! Toate goale.

Se mai găsea în porumbarul acesta şi un cămin şubred, dar fără urmă de foc în el. Poliţa din lemn a căminului suporta o altă colecţie de pipe şi o cantitate uriaşă de vechi pene de gâscă, deoarece poetul avea mania "să colecţioneze" pene.

Să mai adăugăm la lista acestui mobilier mai mult decât sumar două fotolii, dintre care unul, foarte frumos, era acoperit de o stofă raiată şi trei scaune care, dacă n-ar fi fost sprijinite de zid, s-ar fi prăbuşit la cea mâi mică atingere.

Acesta era bârlogul lui Crébillon.

Dar lucrul care-i dădea un aspect bizar nu era nici fumul acru de tutun de pipă care-l făcea să se vadă ca prin ceaţă, nici aparenţa mizerabilă şi nostimă în aceiaşi timp; era numărul incredibil de câini şi pisici care mişunau peste tot.

Era acolo pe puţin o duzină de mite slabe şi chele, cu ochii lucind în semiîntuneric şi cam tot atâţia câini: buldogi, canişi, şoricari, ba chiar şi un maidanez şi toată această

arcă a lui Noé mieuna, miorlăia, lătra, urla, se juca, se rostogolea şi-şi făcea nevoile pe unde apucă; surprinzător, dar se înţelegeau de minune.

Toţi aceşti câini şi toate aceste pisici erau copiii de suflet ai poetului.

Sărac precum Iov, Crébillon nu putea să vadă un câine rătăcit, fără stăpân, jegos, famelic, în stradă, fără să-l ia şi. Să-l aducă în ceea ce numea ospiciul său...

Crébillon trona deasupra tuturor, fumând şi recitind la nesfârşit versurile tragediilor sale...

Când Noé Poisson intră în această bizarerie imobiliară, îl găsi pe poet învelit într-un fel de halat care, în realitate, era o veche manta de cavalerist, cumpărată pentru câţiva franci într-o dugheană oarecare.

La vederea lui Noé Poison, câinii începură să latre, iar pisicile se zbârliră, stârnind un vacarm înfiorător.

Crébillon puse mâna pe o joardă şi începu să-şi ameninţe insolita menajerie, făcându-se c-o biciuieşte. În realitate nu lovea pe nimeni, dar ameninţarea era fără îndoială suficientă, căci pisicile se ascunsesem unele sub pat, altele sub rafturile pe care Crébillon le alinta "biblioteca mea", iar câinii tăcură.

— Cerul te-a trimis! exclamă poetul.

— De ce? zise Noé cu o melancolie care nu-i scăpă lui Crébillon.

La care Crébillon, cu un gest dezolant, arătă în primul rând spre nenumăratele sticle aliniate pe unul din capetele mesei şi zise, scurt:

— Goale...

Apoi îşi scoase din gură muştucul pipei din care trăgea din obişnuinţă, aproape maşinal şi adăugă:

— Pic de tutun!...

În sfârşit, arătă spre căminul fără foc şi strângând mai bine mantaua în jurul trupului, spuse:

— Mi-e frig!...

În timpul acesta Noé Poisson se instalase în fotoliul cel bun, cu tapiseria din stofă raiată. Suspină:

— Ah! Sărmanul meu prieten!... Ce nenorocire!

— Te pomeneşti că n-ai bani! exclamă Crébillon cu o violentă nelinişte.

— Nu, nu... slavă cerului, mai am încă trei sau patru scuzi... şi chiar şi doi ludovici...

— Dă-i încoace! făcu Crébillon.

— Ah! Prietene, suspină Poisson, cred că n-am avut în viaţa mea astfel de emoţii... Ascultă-mă...

— Eu, îi zise Crébillon, îţi mai repet: mi-e foame, mi-e sete, mi-e frig şi n-am ce fuma. Atâta timp cât nu voi avea ce mânca, ce bea, cu ce mă încălzi şi ce fuma, n-am de gând să ascult nici măcar un cuvânt. Şi acum, dacă vrei, n-ai decât să vorbeşti!...

Noé se scotoci în buzunare şi scoase scuzii, ba chiar şi cei doi ludovici de care vorbise, îi dădu pe toţi prietenului său şi zise:

— Du-te şi cumpără ce trebuie, că şi mie mi-e sete!

— Aşa te vreau! exclamă Crébillon.

Şi o luă la picior.

Se întoarse într-un sfert de oră, urmat de un bărbat care lăsă lângă şemineu o grămadă mare de lemne şi lângă masă un paner plin cu sticle, apoi se retrase.

Crébillon avea şi el braţele pline cu diverse provizii, adică: în primul rând tutun de pipă pentru el şi tutun de prizat pentru Noé: în al doilea rând oase, zgârciuri şi alte resturi pentru menajeria sa şi, în sfârşit, câte ceva pentru ei: o pâine frumos crescută, o roată de pateu, un jambonel şi o cantitate uriaşă de fursecuri, patiserii umplute cu cremă, tarte şi alte dulciuri; noi am uitat să spunem că autorul atâtor piese cu subiecte antice era pofticios ca un adevărat copil, ceea ce şi era, într-un fel!

— Aprinde focul! strigă vesel poetul.

Bunul nostru Noé se lăsă în genunchi în faţa căminului. Curând un foc vesel şi aromitor îl aduse la viaţă şi îşi răspândi dulcea sa căldură în mansardă.

În timpul acesta se desfăşura o scenă aproape fantastică — scenă ce nu reprezintă alt interes în afara reconstituirii istorice şi pe care am fi trecut-o sub tăcere dacă ne-am fi îndoit de riguroasa ei autenticitate. Oricum ar fi, iat-o:

La intrarea lui Crébillon cu braţele pline de diverse provizii, s-a auzit în mansardă un concert uluitor de lătrături şi mieunaturi: peste tot în casă, în pat, pe scaune, fotolii, pe masă, sub masă, pe poliţe, s-a dezlănţuit o cursă disperată de animale ce sar, o exuberanţă nebună de ţopăieli, o demonstraţie extravagantă de bucurie, câini şi pisici alergând în pluton, zgâriindu-se, muşcându-se, trăgându-se de coadă — toate astea din prea multă veselie şi prietenie.

Tot acest tapaj infernal dură până în clipa în care Crébillon, proţăpit în mijlocul camerei, strigă cu o voce de stentor:

— Haleala!

Imediat, ca prin farmec, se făcu o linişte profundă şi toate animalele se aşezară în cerc în jurul poetului, cu boturile în, vânt, toţi câinii în stânga sa, toate pisicile la dreapta, aşteptând cu o minunată înţelegere, sigure că vor avea parte dreaptă fiecare...

Căci ele nu posteau niciodată!... De câte ori Crebilon nu renunţase la masa sa pentru a-şi hrăni orfelinele!...

Într-o zi un bun prieten de-al său l-a văzut alergând cu lacrimi în ochi pe Pont-Neuf şi l-a întrebat din ce cauză aleargă aşa disperat.

— N-am cu ce cumpăra de mâncare copiilor! i-a răspuns atunci Crébillon...

Iar personajul ştia foarte bine despre ce copii era vorba. Şi şi-a golit pungă în palma lui Crébillon...

Personajul se numea Jean Le Rond d'Alembert şi tocmai se asociase cu Diderot şi fondaseră Asociaţia Enciclopedică... Cu toate că era plin de idei ce vor zgudui lumea, punga sa era la fel de goală ca a visătorului poet...

Revenind la scena ce tocmai o descriam, îl vedem deci pe Crébillon în mijlocul camerei înconjurat de cele două haite. Începu o dreaptă împărţeală. Pe măsură ce fiecare animal îşi primea porţia, se retrăgea într-un colţ şi începea ospăţul. Era un spectacol minunat de privit.

— E rândul tău, Philos! exclamă Crébillon, o bucăţică minunată! Şi tu, Mistigri, hai, mofturosule, ia-ţi porţia... Şi dumneavoastră, domnişoară Blanchette, vi se pare că bucăţica asta nu-i suficient de fragedă? Iat-o... Şi tu, jupâne Raton, închide ochii,

deschide gura!... Aha! Iat-o şi pe Zénobie... mi se pare că ieri nu-ţi prea era foame. Nero, prinde-o!...

Şi aşa până când şi ultimul animal îşi primi porţia. Când fură toţi hrăniţi, Crébillon se întoarse spre Noé Poisson şi-i spuse serios:

— E rândul nostru acum. Hai la masă!

Masa era colţul de care am vorbit, acoperit cu un. Sterii ar şi plin de sticle goale.

Celălalt capăt, plin de cărţi şi de hârtii, era biroul la care lucra.

Murger va scrie a sa "Viaţă de boem" un secol mai târziu. Crébillon are cel puţin meritul anteriorităţii în faţa filozofului Coline şi a poetului Marcel.

Cei doi se aşezară deci la masă şi atacară proviziile aduse de Crébillon, care se ocupa şi de destupatul sticlelor. Jupânul Noé tăia felii de jambon şi scotea lungi suspine, lucru care nu-l împiedica să mănânce cu toată pofta.

— Dacă vrei să-mi faci o plăcere, zise atunci poetul, cât timp mâncăm, tăcem. O să-mi povesteşti după aceea isprăvile tale, ce par a fi foarte lugubre. Or nimic nu-mi taie pofta de mâncare, ca tristeţea.

— Aşa e, zise Poisson, când sunt trist, nu pot mânca, dar beau mai mult.

Lucru ce se verifica prin viteza cu care se goleau sticlele...

În sfârşit, veni şi clipă în care ultimele prăjiturele dispăruseră de pe masă. Crébillon puse deasupra şemineului un flacon cu vin de Malaga, rezervat pentru digestie, îşi aprinse cu voluptate pipa, se instala aproape de vatră şi murmură:

— Doamne, cât e de frumoasă viaţa...

Şi cu un suspin de beatitudine se înconjură de un norişor de fum albăstrui.

— Te ascult, reluă poetul, adresându-se lui Noé, care-şi trăsese fotoliul cel bun în cealaltă parte a şemineului.

— Ei bine, zise atunci Poisson, umplându-şi nasul cu tutun, închipuie-ţi, scumpul meu prieten, că am primit o vizită... dar o vizită groaznică... o persoană pe care nici nu ţi-o poţi închipui...

— Hai, hai! Doar n-o fi fost Scaraoţchi în persoană, cu coarne, coadă şi copite?

— Nu! E şi mai rău!...

— Aşteaptă, Poisson!... Am ghicit! Ai primit vizita domnului de Voltaire.

Crébillon era foarte gelos pe gloria domnului de Voltaire.

— Nu!... E încă şi mai rău decât domnul de Voltaire!... reluă Noé Poisson. Am primit vizita unui bărbat ce se pretindea trimisul domnului locotenent general de poliţie!...

— Şi ce-i cu asta? Ai ceva să-ţi reproşezi? Pe mine vederea unui agent de poliţie mă lasă rece.

— Da! Numai că trebuie să-ţi spun că în cel ce se pretindea a fi un modest funcţionar şi spunea că vorbeşte în numele stăpânului său... ei bine, Crébillon, am recunoscut pe domnul Berryer însuşi, locotenentul general al poliţiei regale!

— E o mare onoare pentru tine, Poisson!... Şi ce ţi-a spus?

— Aşa va să zică, făcu Poisson, nu te miră faptul că teribilul domn Berryer, omul pe care numai regele îl întrece în dispreţ, s-a deranjat să mă vadă!... Ţi se pare că nu-i aşa grav?

— Aşa o fi! Dar cum poate Berryer, cât o fi el de locotenent general de poliţie, să înspăimânte, prin simpla sa prezenţă, un bărbat aşa brav ca tine? Trebuie să-ţi fi spus ceva...

— Lucruri teribile, prietene... Trebuie să-ţi spun că lipseşte foarte puţin ca să nu mă trezesc legănându-mă la capătul unei frânghii solide din cânepă!...

Poisson începu să plângă.

Crébillon strânse mâna prietenului său.

— Noé, zise el cu patos, dacă se va întâmpla aşa ceva, îţi jur că nu va trece nici o zi fără să beau o sticlă în amintirea ta, a celui mai bun prieten al meu! Am să scriu o tragedie care...

— Mulţumesc, Crébillon, făcu Noé ştergându-se la ochi. Dar cine ştie dacă nu cumva el dorea să pot să-ţi ţin în continuare companie?

— Aşa zic şi eu. Explică-mi de ce crezi că rişti să fii spânzurat şi vom mai vedea.

— S-ar părea, zise Poisson, că pe Jeanne o ameninţă un mare pericol.

— Pe doamna d'Etioles?...

— Da, da, pe ea! Ce fel de pericol? Domnul locotenent general de poliţie n-a găsit de cuviinţă să-mi spună. Şi atunci, dacă Jeanne ar fi ucisă...

— Ucisă!... Dar e nebun de-a binelea, acest domn Berryer! strigă Crébillon.

— Nebun sau nu, a spus nici mai mult, nici mai puţin că cineva complotează, vrând s-o ucidă pe Jeanne. Şi că dacă va cădea victimă complotului, eu voi fi considerat ca fiind vinovat, complice... ceea ce mă va duce la spânzurătoare...

— Şi mă rog, ce e cu complotul ăsta?

— Asta am întrebat şi eu, dar ceea ce am obţinut ca răspuns de la domnul Berryer a fost un refuz categoric.

— Drace! exclamă Crébillon, realmente emoţionat. Trebuie să-i spunem imediat bietei fete.

— Aşa am zis şi eu! Dar domnul locotenent general mi-a zis că dacă scot un singur cuvânt în faţa Jeannei, o să afle şi o să mă uite într-o celulă la Bastilia...

— Atunci spune-i soţului ei! Sau domnului de Tournehem!...

— Aşa i-am zis apoi eu! Dar blestematul de locotenent general m-a asigurat că, dacă le voi spune celor doi domni ceva, trasul pe roată de viu va fi o plăcere pe lângă ce mă aşteaptă! În felul ăsta am de ales între roată, celulă şi frânghie!...

— Oh! Dar, mă calcă pe nervi acest domn Berryer!... Pare să fie mai barbar ca Nero şi mai tiran decât Caligula! Şi ce ai de gând să faci în cazul ăsta?... Ce anume ţi-a cerut să faci? Ce vrea de la tine?

— Mi-a spus şi asta! zise Noé Poisson printre suspine.

— Hai demnul meu prieten, fă să tacă pentru câteva clipe durerea ta şi povesteşte-mi ce ţi-a cerut să faci domnul Berryer. Căci în asta constă partea interesantă a aventurii... punctul nodal al acţiunii, cum spunem noi în tragedie.

Noé Poisson îşi şterse faţa udă de lacrimi, dădu pe gât un pahar cu vin de Malaga şi reluă:

— Iată, cuvânt cu cuvânt, ce mi-a spus domnul Berryer: "Scumpul meu domn Poisson, puteţi şi trebuie să-l ajutaţi pe domnul locotenent general de poliţie s-o salveze

pe doamna d'Etioles, împiedicând în felul acesta comiterea unei grave crime. În primul rând, doamna d'Etioles vă este fiică şi datoria părintească vă obligă s-o apăraţi...

— Aşa e! i-am răspuns eu. Şi sunt dispus să fac orice pentru asta!

— Ei bine, a continuat atunci locotenentul general de poliţie care se prefăcea în continuare a fi vin simplu agent, mă înţelegi?... dacă veţi spune un singur cuvânt doamnei d'Etioles sau altcuiva din anturajul său, nu veţi face altceva decât să grăbiţi sfârşitul, adică execuţia complotului, ce vă atrage moartea acestei nefericite tinere. Aşa că iată ce s-a hotărât. O vom ridica pe doamna d'Etioles şi: pentru câteva zile, o vom ţine într-un loc sigur. Şi în clipa în care îi vom aresta pe cei implicaţi în complot, o vom aduce la palatul d'Etioles. Numai că doamna d'Etioles e bine păzită atunci când iese. Ea ne va refuza când îi vom cere să ne urmeze. Vă revine deci vouă sarcină s-o convingeţi să ne urmeze. Noi vom avea o trăsură în locul pe care ni-l veţi spune. O veţi conduce acolo pe doamna d'Etioles şi o veţi convinge să urce, restul ne priveşte!..."

Terminîndu-şi povestea, Noé aruncă o privire speriată spre Crébillon.

— S-auzim! Ce crezi tu despre toate astea?

— E simplu, răspunse fără ezitare poetul. Dacă bărbatul care ţi-a vorbit este într-adevăr locotenentul general de poliţie, trebuie să te supui fără întârziere. Căci altminteri Jeanne este realmente ameninţată. Dar...

— Dar?... Haide, zi-i!...

— Bine! Eu cred că n-ai văzut bine! Cred că trebuie să fi fost beat! Şi că n-ai vorbit cu simpaticul domn Berryer! Iar în cazul acesta trebuie să te duci imediat să anunţi poliţia... Eu aşa cred că-i mai bine!

Noé clătină din cap.

— L-am văzut de mii de ori pe domnul Berryer. Sunt sigur că nu mă înşel. Beat? Nu eram atunci! Şi de altminteri ştii şi tu că băutura nu-mi ia minţile...

— Hmm! făcu Crébillon, sceptic.

— Crébillon, vrei să-ţi mai spun un lucru?... Ei bine, venind încoace, mi-am dat seama că domnul Berryer mă urmărea!... Vezi şi tu că lucrurile sunt grave!...

Crébillon se ridică brusc.

— Unde te duci? exclamă Noé. Mă laşi singur?...

— Nu, Dacă te-au urmărit, te aşteaptă. Mă duc să văd...

Şi ieşi ca o furtună. La primul etaj era, în afară de un apartament despre care va mai fi vorba, un fel de adăpost ce dădea spre palier printr-o uşă vitrată şi locuit de un fel de portăreasă.

Pe palier era întuneric. Locuinţa era luminată, În trecere, Crébillon aruncă o privire înăuntru. Şi distinse clar un bărbat ce flecărea cu portăreasa; se opri brusc vi tresări: bărbatul era Berryer! Locotenentul general de poliţie în persoană!...

Crébillon o luă gânditor înapoi pe scări.

— Aveai dreptate, îi zise lui Poisson. Lucrul e grav. Domnul Berryer e jos.

— Dumnezeule! lacrimă Noé. O să mă spânzure, sau o să mă tragă pe roată, dacă n-o să mă uite în vreo celulă în Bastilia!...

— Curaj, ce dracu! Oricum, trebuie să acţionăm repede!

— Ce trebuie să fac?... Eu mi-am pierdut capul.

— Supune-te!... Ascultă-mă... am o idee... obişnuinţă de dramaturg, ştii...

— Da, da! Eşti genial!... Spune...

— Ştii cine locuieşte în această casă?... Doamna Lebon.

— Ghicitoarea în cărţi?

— Chiar ea! Ocupă aproape întreg etajul unu. Are un apartament minunat. Iată ce-o să faci!... O convingi pe Jeanne să-i ceară o consultaţie. Cu spiritul ei poetic, o să-i placă de minune ideea. Sunt sigur de asta. Va veni...

— Şi atunci?...

— Trăsura despre care e vorba va staţiona jos, în dreptul casei, ceea ce nu va atrage atenţia, pentru că nu c zi să nu fie oprite în faţa casei o mulţime de trăsuri şi căleşti. E oricum cea mai faimoasă ghicitoare din Paris... Când Jeanne va ieşi, tu o să-i arăţi în ce trăsură să se urce... şi fata va fi salvată... Iar tu... tu n-o să mai fii nici spânzurat, nici tras pe roată!

— Crébillon! Scumpul meu prieten! Ideea ta e sublimă! Am fost inspirat venind să te văd!... Vino să te îmbrăţişez!...

Cei doi prieteni se îmbrăţişară, apoi se îndeletniciră cu golitul sticlei de Malaga.

— Asta nu e totul, reluă Crébillon. Trebuie sa acţionăm iute şi să-l anunţăm pe domnul Berryer. Haide, vino.

— Unde ai de gând să mă târăşti?... Crébillon, mi-e frică, nu vreau să mai dau ochii cu el...

— Drace! Vrei să fii spânzurat?

— Ai milă de mine, păcătosul!

— Poate vrei să fii tras pe roată de viu?... Haide, vino! Ai noroc, căci domnul Berryer e aici... mişcă-te!

— Crébillon! Dacă te-ai duce numai tu?

— Imbecilule! Şi cum crezi că i-aş putea explica faptul că ştiu despre această afacere, când tu ai jurat că nu spui nimănui!

— Şi văd că domnul Poisson îşi ţine promisiunea! se auzi o voce.

În acelaşi timp cineva intră în pod.

Crébillon înmărmuri.

Noé se prăbuşi în fotoliu.

— El, bâigui Poisson, Domnul...

— Picard! îl întrerupse energic noul venit. Domnul Picard, cum v-am mai spus, funcţionar al domnului locotenent general de poliţie!

— Domnule Picard, faceţi-mi onoarea şi intraţi în sărmana mea casă. Vom ciocni, dacă veţi voi să ne cunoaştem mai bine, în sănătatea stăpânului vostru, ilustrul Berryer...

Berryer — căci el era — se înclină mormăind:

"Ia te uită la minte, scornitorul ăsta de tragedii".

Şi îndreptându-se:

— Sunt gata să consimt, domnule, cu condiţia ca după aceea să ciocnim în sănătatea nu mai puţin ilustrului poet Crébillon...

Fu rândul poetului să se aplece, murmurând:

"Vai, vai, dar e mult mai amabil decât s-ar zice, acest blestemat locotenent general de poliţie!"

În ceea ce-l priveşte pe Poisson, acesta îşi mută privirea când la unul, când la celălalt. Tot ceea ce vedea cel mai clar în toate aceste salamalecumuri era că poetul umplea cu sârg paharele şi cum Berryer nu vorbea nici de frânghie, nici de roată, îşi mai reveni din spaimă şi, cu mână tremurătoare, ciocni cu ei.

— Şi ce spuneaţi scumpe domn Crébillon?... întrebă atunci Berryer.

— Spuneam, scumpe domn Picard, că Noé Poisson şi subsemnatul suntem ca unul. Aceleaşi gânduri, aceleaşi sentimente, aceleaşi gusturi.

— Excepţie face şampania, rectifică Poisson.

— În cazul acesta, continuă poetul, prietenul meu Noé nu poate gândi şi acţiona singur. Îi trebuie din când în când ajutorul capului meu şi la nevoie şi al braţului meu.

— De aceea v-a povestit despre complotul care ameninţă viaţa doamnei d'Etioles, zise Berryer. A făcut bine!

— Adevărat? Am făcut bine? exclamă Poisson.

— Bineînţeles, pentru că domnul Crébillon este aşa de bun şi ne va scoate pe amândoi din încurcătură. Mi se părea mie, sau vorbeaţi de o trăsură ce va veni să aştepte În faţa acestei case?

Crébillon nu părea mirat de cuvintele domnului Berryer şi care dovedeau că individul trăsese pur şi simplu cu urechea la uşă. Şi dădu o nouă dovadă de spirit, răspunzându-i locotenentului general de poliţie:

— Cum am avut onoarea să v-o spunem, domnule Picard, noi ne obligăm s-o convingem pe doamna d'Etioles să vină aici.

— Singură?

— Singură. Spuneţi-mi numai ziua şi ora.

— Mâine, la orele zece ale serii, zise scurt Berryer. Trăsura va aştepta în faţa casei începând de la orele zece fără cinci. Va trebui deci că doamna d'Etioles să fie înăuntru înainte de această oră.

— Va fi la ora nouă, zise Crébillon. Şi acum, domnule Picard, pentru că aţi avut din partea noastră suficiente dovezi de încredere, mi-aţi putea spune în ce constă pericolul ce-o ameninţă pe această încântătoare copilă?

— În seara aceasta este imposibil! zise Berryer. Dar puteţi să cereţi acest lucru domnului locotenent general de poliţie care, mai mult ca sigur, va voi să vă mulţumească pentru serviciul pe care i-l veţi face. Ceea ce vă pot spune eu e că pericolul e real şi iminent. Dacă n-ar fi fost aşa nu ne-am fi luat obligaţia să ne ocupăm de această afacere...

Nu mai exista nici o îndoială.

Omul care vorbea astfel era locotenentul general de poliţie.

Era imposibil să-l bănuieşti pe domnul Berryer!...

Spunea adevărul! Jeanne era ameninţată! Trebuia salvată cu orice preţ!... Şi pentru a o salva pe Jeanne, trebuiau să se supună orbeşte ordinelor locotenentului general de poliţie!...

Capitolul XXIII Planul domnului Berryer

Pe vremea când se desfăşoară povestea noastră, Berryer era un bărbat la vreo patruzeci de ani. Îşi făcuse un debut strălucitor în magistratură şi fusese consilier de Hiat, ca apoi să fie însărcinat cu cercetarea plângerilor. În cele din urmă obţinuse administrarea ţinutului şi oraşului Poitou, post pe care-l părăsise în clipa când fusese numit locotenent general al poliţiei regale, adică în clipa în care devenise unul din personajele cele mai influente şi mai temute de la curte.

Dacă vrem să avem un portret al lui Berryer. Nu avem decât să ne imaginăm tipul clasic al ambiţiosului.

Slab, uscat, cu maniere deopotrivă blânde şi autoritare, părea acaparat de grijile postului său.

În realitate, ceea ce-l preocupa erau grijile legate de propriile sale afaceri.

Hotărâse că trebuie să devină cineva în Stat. Statutul de locotenent general de poliţie nu era decât o treaptă pe scara ambiţiilor sale tot mai înalte. Sarcina ce-o avea îi permitea să facă nestingherit servicii personajelor ce trebuiau cultivate, ca de exemplu îndepărtarea prin teroare sau prin ordine de întemniţare, la nevoie, a celor pe care-i considera periculoşi atât pentru el, cât şi pentru persoanele vizate şi, mai ales, îi permitea să cunoască mii de secrete ce-l făceau stăpân pe destinele multor oameni.

Dar ceea ce trebuie să adăugăm imediat e că Berryer nu era un vulgar ambiţios. Era înarmat cu o filozofie care-l făcea să fie mult înaintea tuturor neplăcerilor posibile: semăna în felul acesta cu luptătorul care, înaintea luptei, a făcut sacrificiul vieţii sale şi al cărui curaj e separat de aceasta prin faptul că nu se mai teme de nimic. Era îndrăzneţ, întreprinzător şi odată luată o decizie, mergea drept la ţintă cu acea fulgerătoare rapiditate care demoralizează adversarul. În plus, poseda o agerime de spirit ce-i permitea să găsească rapid punctul slab al adversarilor săi...

Studiase îndelung şi serios viaţa regelui.

Era unul dintre rarii oameni care cunoşteau perfect secretele slăbiciuni ale caracterului regal.

Fusese unul dintre cei mai activi artizani ai ruinei frumoasei domnişoare de Châteauroux.

Şi acum că Ludovic al XV-lea se găsea fără o amantă oficială, îşi jurase că va face astfel încât următoarea să-i datoreze lui ascensiunea.

Căci nimeni nu putea admite că Curtea Franţei va rămâne prea multă vreme fără favorită.

Domnişoara de Châteauroux odată plecată, fiecare se întreba cine o va înlocui.

În seara petrecerii de la Primărie, Berryer fusese singurul care ghicise pasiunea ce începea să-l cuprindă pe rege. El era cel care ghicise că în acea adorabilă fetiţă ce părea, la prima vedere, doamna d'Etioles se ascundea forţa uriaşă a iubirii sincere. Înţelesese ce putere uriaşă putea avea o astfel de iubire asupra unui rege obişnuit să aibă pe lângă el numai adulatorii obişnuiţi ai regalităţii.

În zilele următoare putuse urmări progresele acestei iubiri în sufletul lui Ludovic al XV-lea.

De data asta regele era prins!

Nu mai vorbea de doamna d'Etioles şi întreaga curte trăsese concluzia că o uitase deja. Regele era visător, distrat şi petrecea zile întregi într-un cabinet din Luvru, visând, departe de ceilalţi...

"Regele se plictiseşte!" spuneau curtenii.

"Regele e îndrăgostit!" îşi zicea Berryer.

Din clipa în care fusese foarte sigur că nu se înşeală, hotărâse să dea marea lovitură, organizând răpirea Jeannei... Noi vom vedea cum se va desfăşura planul său...

Graţie naivei complicităţi a lui Noé Poisson şi a lui Crébillon el era acum sigur că o va face pe Jeanne să urce în trăsură... Cine se va găsi în acea trăsură?... Unde se va duce ea?...

Aceste puncte nu erau încă prea clare în mintea lui Berryer... şi noi vom vedea ce va face mai departe.

Nu se îndoia de succes. Şi pentru el succesul însemna favoarea regelui, căruia îi făcea unul din acele servicii Imposibil de uitat şi favoarea doamnei d'Etioles şi mai preţioasă, pentru că ea îi datora victoria...

Trebuie să spunem că studiase obiceiurile în palatul d'Etioles.

Şi nu exista decât un singur personaj pe care nu-l putuse înţelege: era vorba chiar de Henri d'Etioles. Sfârşi prin a-l clasifica drept un soţ insignifiant, ocupat numai de cifrele sale... şi bineînţeles se înşela.

Mai există în palatul d'Etioles un bărbat care scăpa Judecăţii lui Berryer, sau mai degrabă dispreţul îl împiedica să vadă, din cauza funcţiilor sale subalterne... o altă mare greşeală.

Acel bărbat era Damiens.

Oricum ar fi fost, în clipa în care locotenentul general de poliţie îi părăsi pe cei doi după scena pe care am încercat s-o redăm cât am putut mai bine, el îşi vedea viitorul în culorile cele mai roz cu putinţă, sigur pe viitorul său.

Afară îl aştepta secretarul său particular care îl urmă În toate escapadele şi căruia nu-i ascundea nimic. Acesta se numea François-Ioachim de Pierres de Bernis. Era puţin poet, puţin abate şi, în general, câte puţin din orice vrei.

— Ei bine, îl întrebă el familiar pe Berryer. Otrava a muşcat momeala?

— Admirabil, scumpul meu Bernis, zise locotenentul general de poliţie. Dar stăm chiar mai bine: avem preţiosul sprijin al unui om de spirit...

— Drace! Dar e cazul să vă feriţi de oamenii de spirit, domnule locotenent general!

— În cazul acesta, trebuie să încep prin a mă feri de voi, Bernis!

— Mulţumesc. Iată un compliment care are greutatea aurului, venind din partea voastră... Oricum, ştiţi că nu sunt capabil de o trădare...

— Ba da, sunteţi, scumpul meu. Sunteţi perfect capabil. Numai că nu o veţi face!

— Şi de ce, vă rog? Sunt foarte curios să ştiu.

— Pentru că vreţi să urcaţi. Sunteţi tânăr. Şi aţi hotărât să urcaţi patru câte patru treptele şubrede ale acestei scări ce se numeşte favoarea regală. Or, voi aţi înţeles perfect că cel mai bun mijloc de a reuşi în acest exerciţiu periculos este să vă agăţaţi de

pulpana cuiva care urcă... Şi dacă scăpaţi această "pulpană", veţi cădea, scumpul meu domn şi vă veţi rupe oasele...

Un licăr ciudat sclipi câteva secunde în privirea lui Bernis.

Berryer nu-l văzu, căci dacă l-ar fi văzut, i-ar fi dat de gândit.

— Aveţi dreptate, reluă Bernis, mai ales dacă adăugaţi că înainte de a alege un stăpân, am reflectat îndelung, adică am ales, pentru a mă agăţa de pulpana cea mai solidă ce se găseşte pe acea faimoasă scară...

Izbucniră în râs.

— Ca să revenim la omul de spirit despre care vorbeam, reluă Berryer, este unul din confraţii voştri întru poezie, bravul şi demnul Crébillon...

— Un om fericit! suspină Bernis. Dacă are tutun de pipă, carne pentru mite şi hârtie de scris, e mai rege decât regele!... Deci v-a promis ajutorul său?

— Iată cum stau lucrurile, zise Berryer.

Bernis ciuli urechile, înţelegând că va afla noutăţi.

— Mâine seară, la ora nouă şi jumătate, veţi aduce în intersecţia Buci, în faţa porţii ghicitoarei Lebon, o trăsură solidă a cărei uşă va rămâne deschisă...

— Prea bine: la ora nouă şi jumătate. Cine va conduce?

— Voi înşivă!

Bernis nu-şi putu stăpâni un tresărit.

— Şi cine va fi în trăsură?

— Eu! zise Berryer. La ora zece, doamna d'Etioles iese din casă, urcă în trăsură, eu închid portiera... strigă sau nu, asta mă priveşte... îi daţi bice!

— Şi mă opresc?...

— La Versailles!... Restul mă priveşte.

— Admirabil! zice Bernis. E simplu şi maiestuos că actul al cincilea al unei piese de Corneille.

Locotenentul general de poliţie savura modest acest tribut plătit geniului său de intrigant.

— Haideţi, scumpul meu Bernis, vă revine sarcină importantă de a vă ocupa de trăsură. Nu vă voi mai putea vedea mâine, întreaga zi. Gândiţi-vă că dacă vom reuşi, am să urc o duzină de trepte dintr-odată...

— Şi cum eu sunt agăţat de pulpana voastră...

— Le veţi urca împreună cu mine, fiţi liniştit...

Cei doi bărbaţi se despărţiră.

Câteva minute mai târziu, Berryer intră la Luvru şi ceru să fie primit de rege. Regele dormea. Berryer fu obligat să amâne pe a doua zi întrevederea cu Maiestatea Sa.

A doua zi dimineaţa, la prima oră, locotenentul general de poliţie se înfăţişă la trezirea regelui, dar Ludovic al XV-lea plecase la Marly. Berryer. Foarte neliniştit şi înjurând de mama focului, alergă la Marly... şi-l ratăă din nou pe rege...

În cele din urmă, la orele opt ale serii, când nu mai credea în reuşita planului său, putu să-l întâlnească pe Ludovic al XV-lea la Luvru...

— Sire, zise el în şoaptă, solicit Maiestăţii Voastre onoarea unei întrevederi particulare.

Ludovic al XV-lea începuse deja să caşte, lucru pe care nu se jena să-l facă în faţa curtenilor.

— E vorba de doamna d'Etioles! adăugă Berryer, riscându-şi cariera pe un cuvânt.

Regele făcea feţe-feţe. Şi pentru câteva clipe, Berryer se întrebă dacă nu cumva noul său domiciliu se va numi Bastilia.

— Veniţi, domnule, zise în cele din urmă Ludovic al XV-lea, cu o voce tremurătoare.

"Al meu eşti!" striga în el Berryer care, strălucind de bucurie, îl urmă pe rege în cabinet.

Să ne întoarcem câteva clipe la Bernis, din momentul în care se despărţise, în pragul serii, de locotenentul general de poliţie.

Fără a mai pierde o clipă, se îndreptă spre Marais şi ajunse în strada du Foin. Bătu într-un mod deosebit la uşa modestei case în care locuia domnul Jacques şi imediat fu introdus în camera pe care am descris-o deja cititorului şi unde se găsi în prezenţa misteriosului personaj, în faţa căruia se înclină cu un profund respect, aşteptând să i se vorbească.

— Ce s-a întâmplat, copilul meu? îl întrebă domnul Jacques.

— Problema este, monseniore, că locotenentul general de poliţie se pregăteşte s-o răpească pe doamna d'Etioles şi s-o ducă la castelul Versailles, răspunse Bernis.

Şi-i povesti pe scurt domnului Jacques ceea ce cititorii ştiu deja.

Fusese ascultat cu o profundă atenţie, cu îngrijorare chiar, dar domnul Jacques îşi trăda emoţia numai printr-o uşoară zbatere a pleoapelor.

Timp de aproape zece minute urmă o lungă şi apăsătoare tăcere.

Domnul Jacques se plimba de colo-colo prin cameră, cu mâinile la spate, cu capul plecat... în cele din urmă, spuse:

— Nu trebuie ca trăsura să ajungă la Versailles!...

— Asta-i şi părerea mea, monseniore... ne-ar trebui câţiva oameni hotărâţi...

— Şi spuneţi că voi o veţi conduce?

— Chiar eu, monseniore.

— Şi în trăsură cine va fi?

— Berryer... şi ea!

— Prea bine! Deci nu e vorba decât de un singur om ce trebuie neutralizat... Deci nu e nevoie de câţiva bărbaţi, cum spuneţi voi, ci numai de unul singur, pentru a opri trăsura.

— La nevoie ajunge şi unul, cu condiţia să fie curajos şi energic.

— Va fi!...

— Dar, monseniore, vă rog să-mi permiteţi o întrebare. Să admitem că bărbatul acesta se pune de-a curmezişul drumului. Bun! Pentru mine, lucrurile merg de la sine: sau o iau la fugă, sau leşin; oricum, am de ales. Să presupunem că omul nostru îi vine de hac domnului Berryer... ce va face cu...

— Doamna d'Etioles? îl întrerupse domnul Jacques, cu un surâs ciudat. Fiţi fără grijă în privinţa asta, copilul meu, doamna d'Etioles va fi pe mâini bune... Şi dacă stau bine să mă gândesc... ideea asta a lui Berryer este minunată: se potriveşte de minune planurilor mele.

— Aşa că?...

— Aşa că, mâine seară la ora stabilită vă veţi găsi cu trăsura în locul indicat. Veţi pleca, veţi apuca-o pe drumul spre Versailles şi dacă... pe drum... vă apare cineva în faţă... opriţi caii... şi nu vă mai interesaţi de ce va urma!...

Bernis, concediat cu un gest de domnul Jacques, salută şi se retrase.

După care domnul Jacques lovi cu un ciocănel într-un gong aflat pe masă.

Apăru un lacheu.

— Scumpul meu baron, îi zise domnul Jacques, mâine seară, pe la orele nouă, domnul cavaler d'Assas, care locuieşte la "Trei Delfini", pe strada Saint-Honoré, va ieşi din han şi se va duce să se aşeze la pândă undeva pe drumul spre Versailles, cu intenţia să oprească o trăsură care va trebui să treacă pe acolo în jurul orei zece şi jumătate, în trăsură nu va fi decât un bărbat şi probabil că nu va opune rezistenţă. Dar trebuie să fim prevăzători şi vreau ca d'Assas să iasă victorios din această confruntare...

— Prea bine, monseniore.

— Cum aveţi de gând să procedaţi?

— Mâine de dimineaţă, voi vorbi cu domnul conte du Barry, care, împreună cu câţiva prieteni îl va escorta pe d'Assas, fără ca, bineînţeles, acesta s-o ştie. Aceşti prieteni vor interveni sau nu, după cum cavalerul d'Assas va avea sau nu nevoie de ajutor.

— Perfect! zise simplu domnul Jacques, reluându-şi plimbarea tăcută, în timp ce lacheul dispărea.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, domnul Jacques ieşi din casă şi se duse drept la hanul "Trei Delfini". Era, de altminteri, a treia oară că o făcea şi fu condus imediat în camera cavalerului d'Assas.

Ce i-a spus?

Ce pasiuni a trezit în el?

Tot ceea ce ştim e că întrevederea a fost foarte lungă.

Căci domnul Jacques sosise la han la ora opt a dimineţii şi ieşise după prânz. Ar fi fost imposibil să citeşti pe faţa lui dacă era mulţumit sau nu...

Dar dacă am fi aruncat o privire în camera cavalerului d'Assas în acele clipe, am fi remarcat două lucruri:

Primul: cavalerul avea ochii roşii, ca şi când ar fi plâns.

Al doilea: că-şi inspecta meticulos pistoalele, ca unul care se pregăteşte pentru o expediţie serioasă!...

Capitolul XXIV Ghicitoarea în cărţi

Noé Poisson, ajutat de altminteri şi de Crébillon, n-a întâmpinat nici o greutate în a o convinge pe Jeanne să-i facă o vizită doamnei Lebon, celebra ghicitoare în cărţi... De la

sărbătoarea de la Primărie, Jeanne trăia în aşteptarea unui mare eveniment. Ce fel de eveniment? Nu şi ia... Dar presimţea că urma să i se întâmple ceva extraordinar.

Cele câteva zile care trecuseră de atunci fuseseră relativ fericite pentru ea. Chiar în dimineaţa următoare faimoasei sărbători, soţul său, Henri d'Etioles, o anunţase că spre marele său regret e obligat să plece într-o călătorie. Şi plecase, luându-l cu el şi pe noul său secretar, de care nu se mai putea despărţi: François Damiens.

Jeanne era deci singură în somptuosul palat, în compania doamnei du Hausset. Domnul de Tournehem venea s-o vadă în fiecare zi. Şi de data asta ea putea să-i răspundă cu toată sinceritatea întrebărilor pe care i le punea.

— Da, sunt fericită... cu adevărat fericită, mai mult decât pot spune în cuvinte...

Domnul de Tournehem nu încerca să afle mai mult.

Acest bărbat, a cărui viaţă fusese distrusă, nu avea decât un singur ţel, căruia i-ar fi sacrificat totul: fericirea Jeannei. Căci nu mai trăia decât pentru ea.

Nu putea înţelege cum Jeanne îşi putuse găsi fericirea într-o căsătorie cu cineva ca nepotul său Henri. Nu pentru că ar fi suspectat inimă sau spiritul lui Henri d'Etioles. Dar, oricum, urât, aproape diform, cum ar fi putut inspira iubire acelei fiinţe de o graţie deosebită care era Jeanne?

Cu toate astea, fericirea ei era de netăgăduit.

Niciodată, de la întoarcerea sa din străinătate, Tournehem n-o văzuse atât de veselă.

Se distra de minune cu prietena sa de Hausset, primea o societate numeroasă şi aleasă, se arăta strălucitoare în vervă şi spirit... Şi toţi cei care treceau prin saloanele sale plecau cu impresia că era cea mai adorabilă gazdă ce există la Paris.

Într-o zi, o săptămână după sărbătoarea de la Primărie, Tournehem îi propusese o excursie în jurul Parisului.

— Cu Louise? întrebă Jeanne, bătând veselă din palme.

Louise — adică doamna de Hausset — o tânără femeie blondă, ştearsă, admirabilă muzicantă, cu un caracter blând, care răspundea la toate fanteziile Jeannei căreia îi era mai degrabă prietenă decât guvernantă. Căci acesta era titlul său oficial în palatul de pe cheiul Augustinilor.

— Nu, răspunse domnul de Tournehem, vreau să fim singuri, dacă nu te superi... Măcar o dată să fim singuri... Sper să nu par prea egoist?...

Jeanne, în loc de răspuns, îl îmbrăţişa cu tandreţe.

Plecară. Două ore mai târziu, trăsura care-i transporta traversa Versailles şi se oprea în luminişul pădurii Ermitage. Domnul de Tournehem coborî, urmat fiind de Jeanne.

Luminişul era acoperit acum cu frunze moarte. Arborii golaşi îşi întindeau braţele slabe ale ramurilor spre cenuşiul cerului... un fel de tristeţe apăsa asupra naturii, însă nu fără blândeţe...

Jeanne, brusc înduioşată, luă braţul tatălui său.

— Hai să mergem la mormântul mamei, şopti ea.

— Acolo mergem, copila mea, zise grav domnul de Tournehem.

Câteva minute mai târziu se opreau în faţa singuraticei plăci din marmură... uitată în fundul pădurii.

Jeanne îngenunche pe covorul de frunze moarte.

Domnul de Tournehem o lăsă să viseze şi să-şi exprime gândurile în cuvintele pline de blândeţe ce-şi luau zborul spre cea pe care n-o cunoscuse... şi pe care el o făcuse să sufere atât de tare...

Când Jeanne se ridică, avea ochii plini de lacrimi.

Tournehem o contemplă cu o expresie de infinită tandreţe, apoi îi luă mâna.

— Copila mea, zise el, chiar aici am reînnoit jurământul de a repara răul ce I-am făcut. Pe patul de moarte, cu ultimele puteri, m-a pus să jur că voi veghea să fii fericită... şi acestei fericiri mi-am consacrat întreaga viaţă. Ei bine, acum e rândul tău să faci acum un jurământ... Scumpa mea Jeanne, spune-mi dacă am reuşit... spune-mi că am reuşit... Jură-mi că eşti fericită!...

— Da, tată, sunt fericită!... zise Jeanne cu un ton pătrunzător.

— Jură... zise domnul Tournehem privindu-şi fiica (Inia în ochi.

— Jur!... rosti Jeanne cu un astfel de accent de sinceritate, încât era imposibil să te îndoieşti.

În acele clipe Jeanne avea în faţa ochilor imaginea unui frumos cavaler care se înclina în faţa ei spunându-i: "Vă iubesc!"...

Era Ludovic! Regele Franţei!

Visul ei nebunesc se împlinise...

Era iubită de Ludovic Cel Mult Iubit!...

În asta consta secretul fericirii ce-l miră pe Tournehem, fericire intensă ce-o făcea să strălucească în întreaga ei splendoare... ca şi al bucuriei şi al revărsării de spirit ce le vedea la ea în serile din palatul d'Etioles.

Acele serate deveniseră în câteva zile un lucru la modă; pictorii şi poeţii epocii se înghesuiau acolo şi zvonul nu întârzie să se răspândească în Paris, făcând din doamna d'Etioles o stea a acestei lumi pudrate, uşuratice, spirituale, amabile şi superficiale.

Tournehem şi Jeanne se întorseseră la Paris şi viaţa îşi reluase cursul obişnuit: serbări strălucitoare, jocuri rafinate, seri scânteietoare în care doamna d'Etioles strălucea cu o intensitate incomparabilă.

Henri d'Etioles era în continuare absent.

Iată în ce stare de spirit se găsea Jeanne în momentul în care domnul Noé Poisson îi propuse o vizită la ghicitoarea în cărţi. Jeanne acceptase imediat, văzând în asta un fel de escapadă; va merge pe jos, seara, însoţită de Noé Poisson şi Crébillon... Va fi încântător...

În fond, era puţin tulburată... Să-ţi cunoşti viitorul! Ce nebunie! Ştia bine că nu era decât o vulgară vânzătoare de iluzii, care te obligă să plăteşti scump simulacrul de fericire pe care-l vindea celor ce-o căutau; căci secretul celebrităţii sale consta în faptul că nu anunţa nenorociri sau tristeţi!

Cu toate că era un spirit subtil şi superior, Jeanne, crescută într-un mediu sceptic şi uşor superficial, conserva în adâncul sufletului un fel de naivitate... nu credea dar nici nu vroia ceva mai mult decât credinţa.

La căderea serii, plecară toţi trei: Jeanne îmbrăcată în mătăsuri, fericită, fără să-i fie frică; Poisson, grav ca un ambasador şi Crébillon, uşor neliniştit.

La ora nouă Jeanne îşi făcu apariţia în salonul doamnei Lebon, în chiar clipa în care o femeie ieşea pe o uşă de serviciu. Femeia era Heloïse Poisson. Era la curent cu vizita pe care Jeanne urma s-o facă şi tocmai avusese o lungă întrevedere, foarte serioasă, cu ghicitoarea.

Salonul doamnei Lebon era cunoscut în întreg Parisul.

Era o cameră. Luxos mobilată în care erau dispuse cu o artă uşor desuetă diverse obiecte care să şocheze vizitatorii; şopârle şi bufniţe împăiate, sticle misterioase pe diverse etajere, un alambic pe o masă şi, în sfârşit, în mijlocul salonului, pe o măsuţă ce era o minune de eleganţă şi bogăţie, un vraf de cărţi de joc.

Salonul era slab luminat şi Jeanne, în ciuda scepticismului său, era impresionată şi uşor emoţionată.

Noé Poisson şi Crébillon urcaseră în pod...

Jeanne remarcase că în momentul despărţirii Noé Poisson avea lacrimi în ochi.

"E din cauza prea multului vin băut", îşi zisese ea.

Doamna Lebon, îmbrăcată într-o rochie din mătase, foarte ceremonioasă şi impunătoare, îşi făcu intrarea, zicând:

— Vreţi, doamnă, să aveţi amabilitatea de a vă aşeza la măsuţa aceea?

Jeanne se aşează pe locul ce-i fusese indicat. Ghicitoarea luase loc în faţa ei.

— Ce doriţi să aflaţi? o întrebă pe Jeanne, începând să amestece cărţile.

— Totul! răspunse Jeanne.

— Deci trecutul, prezentul şi viitorul... Am să vi le spun pe toate trei, făcu doamna Lebon cu o admirabilă simplitate, care era într-adevăr o veritabilă artă... ca şi când n-ar fi fost nimic mai simplu!

În acelaşi timp etala cărţile pe masă, întrebând:

— Vreţi să începem cu trecutul, cu viitorul, sau cu prezentul?

— Să vedem mai întâi trecutul, zise Jeanne râzând, s-o luăm în ordine cronologică.

Jeanne era veselă şi râdea cu poftă... foarte amuzată şi puţin intrigată... Dar brusc râsul îi îngheţă pe buze şi păli...

Căci doamna Lebon — poate pentru a o impresiona printr-o lovitură şocantă — împrăştiase cărţile şi cu o voce gravă, solemnă, spusese:

— Regele, doamnă!... Aveţi un rege în cărţi!...

— Regele! murmură uşor Jeanne.

— Precum vedeţi, doamnă!... Spun că aveţi un rege în cărţi şi el e înfăţişat de cartea aceasta... Din nefericire nu vă pot spune ce fel de rege e... dacă e suveranul unui mare regat sau e un prinţ de rang mai mic. Dar e sigur că această carte e cea mai importantă dintre toate şi acum este prima oară când o trag, în douăzeci de ani de când mă ocup cu asta...

Jeanne era stupefiată şi agitată.

— Şi spuneţi că nu ştiţi ce rege este? zise ea.

— Nu, doamnă... îi răspunse, foarte serioasă, doamna Lebon.

Această asigurare formală o mai linişti puţin pe Jeanne, care reluă:

— Ei bine, cum nici eu nu ştiu mai mult ca voi, sunteţi bună să continuaţi... poate că ne vom lămuri...

— Mă îndoiesc să fie aşa, zise doamna Lebon, amestecând cărţile.

Şi-i spunea, pe măsură ce le etala pe măsuţă:

— În trecut, doamnă, văd lacrimi în frumoşii voştri ochi... Ce s-a întâmplat?... Aha!... iată!... regele despre care e vorba e bolnav... plângeţi... iată-l vindecat... oh! Dar încă mai plângeţi?... la să vedem... vreţi să tăiaţi cu mâna stângă, să aflăm de unde vin lacrimile acestea.

Jeanne făcu ce i se ceruse cu o mână tremurătoare.

— Aţi plâns pentru că vă era teamă că nu veţi fi iubită de acel rege, reluă ghicitoarea...

Jeanne scoase un uşor ţipăt înăbuşit.

— Şi apoi, continuă doamna Lebon, văd o căsătorie. Cineva v-a obligat la această căsătorie... bărbatul pe care trebuie să-l luaţi în căsătorie este totuşi un gentilom demn de acest nume. Şi în care trebuie să aveţi totală încredere... dar îl urâţi...

— Să trecem la prezent, spuse Jeanne, pălind.

— Să vedem şi prezentul, zise doamna Lebon, după ce amestecase din nou cărţilee Prezentul pare a fi mai vesel decât trecutul... lubiţi... şi sunteţi iubită... sunteţi sigură de asta... vi s-au făcut mărturisiri... Vreţi, doamnă, să-mi faceţi onoarea de a-mi spune dacă mă înşel sau nu, dacă sunt pe calea cea bună... căci dacă mă înşel, va trebui să folosesc alte cărţi...

— Nu, nu! făcu energic Jeanne... nu contează, chiar dacă v-aţi fi înşelat...

— Atunci, nu ne mai rămâne de văzut decât viitorul, nu-i aşa?

— Da, spuneţi-mi viitorul...

Şi în şoaptă, numai pentru ea, repeta, profund tulburată:

"Viitorul!... Fericire sau nefericire?..."

În clipa aceea pendula din salon bătu jumătatea orelor nouă. Jeanne auzi afară zgomotul unei trăsuri care se oprise sub ferestrele doamnei Lebon.

Ghicitoarea auzise şi ea zgomotul.

Surâse imperceptibil, în timp ce Jeanne urmărea cu o privire neliniştită mâinile care amestecau şi reamestecau cărţile.

După câteva minute, timp în care păru absorbită în calcule foarte complicate, madam Lebon reluă:

— Dacă trecutul e plin de lacrimi şi prezentul plin de veselie, viitorul, doamnă, e plin de măreţie şi de strălucire. Regele vă iubeşte... E vorba de regele din cărţi... vă iubeşte şi vă aşteaptă!

— Regele mă aşteaptă, murmură Jeanne, pierdută..

— Aşa spun cărţile, doamnă... Eu nu ştiu... eu nu fac decât să repet ce zic ele... şi cărţile îmi spun că veţi deveni aproape o regină...

— Ajunge, doamnă! zise Jeanne, ridicându-se cu o suverană demnitate.

Ghicitoarea văzuse că mersese puţin prea departe. Pe chipul ei se citea neliniştea.

— Doamnă, murmură ea, dacă v-am ofensat vă implor să vă amintiţi mai târziu că n-am avut nici o intenţie rea... Mi-aţi cerut să vă spun adevărul... vi l-am spus aşa cum mi l-au indicat, riguros, cărţile şi nu e vina mea dacă...

— Liniştiţi-vă, doamnă Lebon, făcu Jeanne, nu mă simt în nici un fel ofensată...

Rămase pe gânduri câteva minute.

— Şi chiar credeţi că spuneţi adevărul? Cărţile acestea ale dumneavoastră nu mint? reluă ea cu un glas ezitant.

— Cum mă vedeţi şi cum vă văd, doamnă! Am avut exemple atât de numeroase şi de clare, încât sunt nevoită să cred!... Şi de altminteri, adăugă ghicitoarea, aş face vu această meserie aproape divină, dacă aş şti că e mincinoasă?

Ca să-şi ascundă tulburarea, Jeanne scoase punga şi o întrebă pe doamna Lebon din priviri.

Ghicitoarea avea de obicei tarife foarte piperate: de la cinci ludovici cât cerea de obicei, la zece şi adesea chiar hi mai mulţi, după situaţia credulilor şi naivilor clienţi.

Dar de data aceasta crezuse poate că e mai bine să nu vorbească de bani. Când o văzu pe Jeanne scoţându-şi punga, făcu un gest discret şi, schiţând o frumoasă reverenţă, zise:

— Doamnă, nu-mi stricaţi seara... sunt prea fericită că am avut prilejul să vă primesc în modesta mea casă şi vă voi purta o nepieritoare amintire: e singura plată ce o vreau de la dumneavoastră...

"Am să-i trimit un obiect de artă acestei inimoase femei", gândea Jeanne:

— Mulţumesc, doamnă, reluă ea, cu voce tare. Credeţi-mă că şi eu voi păstra o amintire plăcută vizitei ce v-am făcut-o. Dar unde sunt cei doi cavaleri ai mei?...

— Vă aşteaptă în anticameră...

Într-adevăr, Noé Poisson şi Crébillon erau acolo; coborâseră din pod în clipa în care auziseră trăsura oprindu-se în dreptul casei. Jeanne îi mulţumi încă o dată ghicitoarei care nu se mai oprea din reverenţe, apoi cei trei ieşiră şi coborâră scările, cu Jeanne în frunte.

Ajungând în dreptul uşii, văzu trăsura oprită în faţa intrării.

Portiera era deschisă.

Jeanne se retrase iute şi scoase un ţipăt uşor. În clipa aceea se simţi prinsă în braţe şi împinsă spre trăsură.

— Ajutor! Ajutor! strigă ea, pierdută.

În chiar acel moment fusese împinsă în trăsură, iar portiera fu închisă imediat...

— Dă-i bice! strigă o voce.

Imediat trăsura se lansă în trapul celor doi cai.

Noé Poisson şi Crébillon se opriseră în faţa casei, puţin palizi.

— Iat-o salvată! zice Poisson.

— Cine ştie?... murmură Crébillon.

Capitolul XXV Drumul spre Versailles

În seara aceleiaşi zile, pe la apus, cavalerul d'Assas ieşea din Paris călare, după ce-şi încinsese sabia de luptă şi-şi încărcase pistoalele.

Când ajunse pe drumul ce ducea spre Versailles un grup de şase cavaleri, care erau ascunşi în curtea unui han izolat, începură să-l urmărească la două sute de paşii mai în spate.

Cavalerii erau acoliţii contelui du Barry, care-i şi conducea şi care erau acolo ca să-l ajute pe d'Assas în ca de nevoie. Erau mascaţi şi învăluiţi în mantale din cap până în picioare.

"Iată-mă obligat să-l apăr pe cel pe care-l urăsc! gândea du Barry. Ordinele domnului Jacques devin intolerabile! Unde vrea să ajungă? Ah! Şi când te gândeşti ca un singur glonţ bine ţintit ar putea..."

Du Barry termină cu un gest gândul morţii adversarului său şi aruncă o privire veninoasă, plină de o sinistră speranţă, spre silueta abia vizibilă a cavalerului d'Assas.

Tânărul îşi conducea calul într-un trap uşor. Nu se grăbea... Un fel de veselie nervoasă îl făcea ades să tresară. Atunci îi înflorea în colţul buzelor un zâmbet ce nu anunţa nimic bun pentru adversarii săi.

"Acest domn Berryer sigur nu se aşteaptă la întâlnire cu mine, mormăia ej printre dinţi. Ah! Domnule locotenent general de. Poliţie! Domnule locotenent general de poliţie! Răpitor de femei fără apărare!... Servitor supus al înaltei şi Atotputernicei Maiestăţi!... Ce meserie murdară faceţi! Da, da, mizerabilă!... Dar vă voi opri!... O să stăm de vorbă între patru ochi!..."

Ochii îi străluceau de furie.

Păli pentru moment.

"Dacă aş fi sigur că Jeanne n-a consimţit, n-a căutat această răpire!... Dacă acest domn Jacques mi-ar fi spus adevărul!... Dacă într-adevăr au aruncat-o cu forţa în trăsură pentru a o conduce la rege!... Dacă aş fi sigur de toate astea, aş fi în stare să mă bat cu douăzeci! Şi să mă ia dracu dacă nu i-aş învinge!..."

Vorbindu-şi în felul acesta, lăsase frâul liber şi calul trecuse la pas, părând a nu fi prea grăbit să dea nas în nas cu neprevăzutul.

"Oare ea mă va iubi vreodată? se gândea sărmanul cavaler. Imposibil! Nu-ţi este clar că-l iubeşte pe rege? Oare nu s-a afişat, în acea blestemată sărbătoare, în aşa hal încât două zile toată curtea n-a pariat decât pe ea?... Şi cu toate astea, îndrăznesc încă să mai sper!... Şi chiar de n-ar mai exista nici o speranţă, vreau să lupt!... Fie ce-o fi! Cu orice preţ! În noaptea asta. Berryer trebuie să muşte ţarina! Or, pentru asta trebuie să mă pregătesc de luptă!... Luptă, drace, luptă... După aceea, vom mai vedea!"

Cavalerul, mai întâi pentru reuşita îndrăzneţului său proiect, dar şi pentru a se smulge din plasa dezolantelor sale gânduri, începu să pregătească ceea ce el numea un dispozitiv de luptă.

Din cele spuse de domnul Jacques, în trăsură n-ar fi trebuit să fie decât un bărbat şi o femeie...

Femeia era cea pe care o iubea cu atât de juvenilă fidelitate... Bărbatul era Berryer.

"În ceea ce priveşte vizitiul, un lacheu al lui Berryer, un fricos care-o va lua din loc la auzul primului foc de pistol."

Rezulta din toate acestea că d'Assas n-ar fi trebuit să se lupte decât cu un singur om: locotenentul general de poliţie.

Trebuie să spunem că d'Assas nu-l asigurase în nici un fel pe domnul Jacques că va ataca trăsura şi că, de altminteri, nici domnul Jacques nu i-o ceruse în vreun fel.

Teribilul personaj, perfect cunoscător al sufletului omenesc, se mulţumise să-i explice minuţios cavalerului ceea ce urma să se întâmple. Îi dăduse toate indicaţiile posibile, până şi culoarea trăsurii care va fi folosită la răpirea Jeannei.

Trăsura urma să fie albastru de Franţa.

Caii trebuiau să fie albi.

Şi cum Bernis era cel însărcinat să aducă trăsura în intersecţia Buci şi s-o conducă după aceea la Versailles, domnul Jacques nu făcuse altceva decât să-i spună că vrea o trăsură albastră cu caii albi.

Domnul Jacques odată plecat, cavalerul îşi spusese imediat:

"Atâta timp cât voi fi în viaţă, această trăsură nu va ajunge la Versailles!... Nu ştiu ce risc atacându-l în crucea nopţii pe locotenentul general de poliţie în persoană... poate capul! Ei bine, fie ce-o fi, risc orice, mai degrabă decât să sufăr de durerea îngrozitoare de a o şti pe Jeanne în braţele lui, ştiind că aş fi putut să împiedic această nefericire şi n-am făcut-o!..."

Era aproape ora zece seara.

Locul ales era propice: trăsura era obligată să treacă pe acolo..

La douăzeci de paşi înainte de a ajunge în dreptul unui pod era în dreapta drumului una din acele misterioase case ce se numeau pe atunci căbănuţe, — locuri de plăcere şi de întâlnire aparţinând câtorva gentilomi şi cum vom vedea mai departe, nu numai lor.

Cavalerul hotărî să se posteze între casă şi pod.

Iată care era planul — dispozitivul său de luptă.

Se va proţăpi în mijlocul drumului, cu pistoalele în mână şi va arma cocoşul, strigând vizitiului să oprească.

Atunci acesta va opri... sau nu va opri...

Dacă nu va opri, cavalerul va trage cu pistoalele asupra lui, apoi se va arunca pe caii trăsurii.

Când trăsura se va opri îşi va scoate spada, se va duce la portieră, îşi va scoate pălăria şi va spune:

"Domnule locotenent general de poliţie, vă consider un mizerabil şi un ticălos şi-ar trebui să vă ucid cum se ucide, noaptea, un hoţ. Dar am să vă fac onoarea să încrucişaţi spada cu a mea. Mă numesc cavalerul d'Assas, Binevoiţi să coborâţi, vă rog şi faceţi-o imediat, altfel voi fi obligat să vă ucid fără să vă puteţi apăra!... "

Era sigur că Berryer nu va obiecta la o propunere astfel prezentată...

Şi atunci...

Atunci Jeanne va putea vedea de ce e în stare iubirea!

Îşi va răni adversarul, îl va urca în trăsura din care va coborî Jeanne, va ordona vizitiului să ducă la Paris corpul stăpânului său şi-i va spune Jeannei:

"Doamnă, iată calul meu, ou care veţi călători. Binevoiţi numai a-mi spune în ce loc din Paris doriţi să fiţi condusă... iar eu voi lua calul de dârlogi..."

Cam acestea erau visele ce-l încălzeau pe cavaler, căci era destul de frig afară, iar pe drum nu se simţea nici o mişcare... întunericul rămânea la fel de negru ca mai înainte...

D'Assas descălecă şi-şi priponi calul de un copac.

Îşi încercă spada să vadă dacă iese uşor din teacă, îşi verifică pistoletele, îşi lăsă mantaua pe şaua calului şi, proţăpindu-se în mijlocul drumului, se puse pe aşteptat.

Cavalerii mascaţi, de care am pomenit mai devreme, se opriseră în clipa în care l-am văzut pe cavaler descălecând. Se îndreptaseră spre căsuţa de care am vorbit şi-şi constituiseră şi ei un dispozitiv de luptă.

Unul dintre ei fu însărcinat cu paza celor şase cai şi plecă să se ascundă în câmp cu sus pomenitele dobitoace. Ceilalţi cinci înaintară pe câmp de-a lungul drumului, la douăzeci de paşi de acesta, se opriră în dreptul lui d'Assas, se culcară pe burtă şi se puseră şi ei pe aşteptat...

Brusc, cavalerul d'Assas auzi în depărtare zgomotul roţilor unei trăsuri pe pământul tare al drumului.

Aproape imediat cele două felinare ale trăsurii apărură în întunericul nopţii.

Inima începu să-i bată cu putere.

Trăsura care venea era fără îndoială cea pe care o aştepta... şi în ea era Jeanne...

Cu un gest rapid care trăda un îndelung exerciţiu, cavalerul îşi armă cele două pistoale... Trăsura se apropia în trapul susţinut al celor doi cai puternici... Curând nu era decât la treizeci de paşi de cavaler.

Tresări violent...

Caii erau albi, amândoi! Trăsura era cea aşteptată!...

În chiar acea clipă înainta şi, cu o voce teribilă — în care pusese toată furia iubirii, disperării, geloziei — strigă:

— Stai! Stai! Sau trag!...

— La o parte! urlă vizitiul.

Cavalerul ochi, trase...

Apoi, aruncând primul pistolet, trase cu al doilea! Vizitiul se rostogoli pe capră, gemând.

D'Assas se repezi spre caii care, nemaisimţind hăţurile, începuseră să se oprească.

Cu inima bătând să-i iasă din piept, cu tâmplele încinse cu un cerc de foc, cu fălcile încleştate, se îndreptă spre portieră şi zise:

— Coborâţi, domnule, oricine aţi fi!... Coborâţi, sau de nu, pe Dumnezeul meu, vă voi trata cum l-am tratat pe lacheul vostru!...

În clipa aceea se auzi din interiorul trăsurii un ţipăt sfâşietor — un ţipăt de femeie!

D'Assas se repezi, dar în chiar acea clipă portiera se deschise, un bărbat sări greoi pe pământ şi, încrucişându-şi braţele, spuse cu o voce dispreţuitoare, impregnată de supremă autoritate:

— Ei bravo!... Cine-i ticălosul care îndrăzneşte, să-l oprească pe rege?

D'Assas livid, clătinându-se pe picioare, trăsnit, aruncă o privire înspăimântată spre bărbatul care-i vorbea în felul acesta.

Şi, cu respiraţia tăiată, gâfâitoare, cu părul făcut măciucă de spaimă, bâigui:

— Regele!... Regele!...

Ei bine, da! Cel ce se găsea în trăsură nu era Berryer, ci Ludovic al XV-lea, regele Franţei!... În braţele lui fusese împinsă Jeanne!

Iată ce se petrecuse de fapt:

Să ne aducem aminte că Berryer, după ce-i convinsese pe cei doi beţivi, Noé Poisson şi Crébillon, s-o aducă pe Jeanne în salonul ghicitoarei, după ce-şi pusese la punct planul cu Bernis şi-l însărcinase pe acesta din urmă să aducă o trăsură la uşa casei doamnei Lebon, a doua zi pornise pe urma regelui şi sfârşise prin a-l întâlni numai seara.

Ludovic al XV-lea îl condusese pe locotenentul general de poliţie în cabinetul său şi-i spusese:

— Mi-aţi spus, domnule, că vreţi să-mi vorbiţi despre doamna d'Etioles, nu-i aşa?...

— Da, Sire, răspunse Berryer.

Şi jucându-şi cu brutalitate cartea, decis să rişte totul, adăugă:

— Maiestatea Voastră îmi permite să vorbesc de-a dreptul?

— Chiar vă ordon!

— În acest caz, Sire, sunt sigur că veţi fi interesat. Lăsând deci toate cele de prisos deoparte, aş putea spune că la serbarea de la Primărie, la care eu am participat pentru a asigura securitatea Maiestăţii Voastre, aşa cum o cere funcţia mea, mi-am dat seama de două lucruri... Oricât de cinic şi de decis ar fi fost, Berryer tot ezită câteva clipe...

— S-auzim cele două lucruri! zise Ludovic al XV-lea aruncându-se într-un fotoliu şi lovindu-se peste cizmă.

— O voi lua în ordine, reluă locotenentul general de poliţie, apăsând pe sensurile multiple ale acestui cuvânt. Primul lucru e că o femeie iubeşte pe Maiestatea Voastră...

Ludovic al XV-lea izbucni în râs.

— Una singură? întrebă el, vizibil amuzat. Nu ţi se pare că e cam puţin?

— Oh! Dar cea de care este vorba vă iubeşte cât zece, cât douăzeci, cât o sută! Am studiat-o de aproape. Am văzut-o pălind sau roşindu-se, i-am citit iubirea în priviri. Şi imediat am ajuns la convingerea intimă, absolută, că această femeie vă aparţine din tot sufletul său!

— Şi... cine e?... îl întrebă Ludovic al XV-lea, care, pentru a-şi ascunde emoţia, bău o înghiţitură zdravănă.

— Sire, lăsaţi-mă mai întâi să vă spun şi al doilea lucru pe care l-am remarcat... numai că voi îndrăzni să reamintesc Maiestăţii Voastre că mi-a poruncit să vorbesc pe şleau, cu toată sinceritatea...

— Şi vă repet ordinul, domnule!

— Ei bine, al doilea lucru e că regele e îndrăgostit!... Ah, Sire, iată-vă deja supărat! adăugă Berryer văzându-l pe rege încruntându-şi sprâncenele. Spun că regele este îndrăgostit şi că nu îndrăzneşte să-şi mărturisească iubirea şi s-o declare în faţa tuturor, cum se cuvine să facă un mare rege, stăpân absolut în regatul său şi în oraşul său... Acum nu mai am nimic de adăugat, decât că: regele tocmai e îndrăgostit de acea femeie care-l adoră, iar acea femeie se numeşte doamna d'Etioles...

Regele se ridică, făcu câţiva paşi prin cabinet, apoi reveni la locotenentul general de poliţie.

— Ei bine, da, Berryer... o iubesc, cum spuneţi, ca un adevărat şcolar. Ştiu că şi ea mă iubeşte... ah! Pe Dumnezeu şi Belzebut, mă simt uşurat că pot s-o spun! Da, e adevărat! Am şi mărturisirea ei... şi...

— Şi regele nu îndrăzneşte să se hotărască! zise Berryer strălucind din cauza încrederii ce i se făcuse. Deci am văzut bine ceea ce am văzut. Şi atunci, Sire, mi-am zis

că din moment ce regele nu îndrăzneşte, este datoria prea plecaţilor săi supuşi, în general şi a locotenentului general de poliţie în special, de a înlătura obstacolele...

— Şi voi aţi suprimat aceste obstacole? întrebă regele cu ardoare. Există un soţ...

— Care nu contează!... Sire, reluă repede Berryer, în seara aceasta va trebui s-o conduc pe doamna d'Etioles la Versailles...

Lui Ludovic al XV-lea îi scăpă un strigăt uşor.

— Am pregătit totul, continuă Berryer şi totul e gata. Doamna d'Etioles trebuie să se ducă în seara aceasta într-o casă din intersecţia Buci... o vom urca în trăsură, iar cel ce-o va face voi fi eu! În ceea ce-l priveşte pe vizitiu, va fi unul dintre cei mai fervenţi slujitori ai Maiestăţii Voastre, domnul de Bernis...

— În seara asta! repetă maşinal Ludovic al XV-lea uluit.

— În seara aceasta, la orele zece, insistă Berryer fără să-şi facă cea mai mică imputare în privinţa rolului infam pe care-l juca.

Într-adevăr, jubilând cu bucuria ambiţiosului — cea mai teribilă bucurie care există — cu tonul cel mai natural, adăugă:

— Sire, vrea Maiestatea Voastră să-mi facă plăcerea de a-mi spune unde va trebui să se oprească trăsura ce va aduce pe doamna d'Etioles şi pe servitorul vostru...

— Berryer, îi zise regele, îmi faceţi un serviciu pe care nu-l voi putea uita niciodată.

Berryer se înclină atât de tare încât fruntea sa ajunse la nivelul genunchilor regelui.

— Nu-mi fac decât datoria, Sire! murmură el.

— Planul vostru este admirabil! reluă Ludovic al XV-lea. E al dracului de bun! M-aţi făcut să văd mai bine în sufletul meu: n-aş fi îndrăznit! Ei bine, trebuie să îndrăznesc!... Berryer, voi modifica ceva în planul vostru!...

— Ce anume, Sire?...

— Nu pe voi trebuie să vă găsească doamna d'Etioles în trăsură, în clipa în care va urca.

— Şi atunci cine va fi, Sire?

— Eu! zise regele. Să mergem, Berryer. Condu-mă! Să nu mai pierdem nici o clipă...

Ludovic al XV-lea îşi chemă valetul de cameră şi-i porunci să anunţe că s-a culcat şi că fiecare putea face ce dorea. Apoi, aruncându-şi o mantie pe umeri şi încingându-şi o spadă solidă, de luptă, ieşi din apartamentul regal printr-o uşă secretă, ajunse în dreptul unei scări întortocheate şi, urmat de Berryer, se găsi repede în afara Luvrului.

Cei doi bărbaţi merseră întins până la intersecţia Buci. Trăsura nu întârzie să apară, condusă fiind de Bernis... Berryer se postă la uşa de intrare în casă şi când Jeanne apăru, o prinse în braţe şi o urcă în trăsură.

Trăsura se îndepărtă.

"M-am îmbogăţit!" murmură locotenentul general de poliţie.

Jeanne, simţindu-se urcată astfel în trăsură avu sentimentul că fusese atrasă într-o cursă. În trăsură scoase un ţipăt disperat... dar două braţe viguroase o înlănţuiră imediat.

— Lăsaţi-mă, domnule! strigă ea. Lăsaţi-mă! Sunteţi un laş!... Lăsaţi-mă, dacă nu, vă jur că am să vă pălmuiesc!...

— Jeanne!... Jeanne!... Scumpa mea Jeanne! strigă o voce înflăcărată.

Recunoscu vocea, îndepărtă mâinile care-i acopereau ochii şi-l văzu pe rege aproape îngenuncheat.

— Voi!... Sire!... Cum! Maiestatea Voastră era! bâigui ea.

— La picioarele voastre, Jeanne... Ah! Scuzaţi-mi excesele la care m-a împins iubirea ce v-o port! Simţeam că nu mai trăiesc, Jeanne! Nu mă gândeam decât la voi! Voiam să vă revăd eu orice preţ! Fie numai şi ideea de a mai trece încă o zi fără să vă văd mi se părea odioasă... Oh! Vă implor, nu vă îndepărtaţi de mine!... Da, am îndrăznit să concep şi să execut acest plan nedemn poate de un gentilom, dar demn de un nebun îndrăgostit ea mine... Un cuvânt, Jeanne... o singură privire care să-mi spună că mă iertaţi!...

Jeanne era aşezată pe pernele trăsurii.

Era fermecată, în extaz... şi suspină.

Trăia o bucurie imensă auzindu-l vorbind astfel pe cel pe care-l iubea şi plângea de fericire!...

— Sire, zise ea cu tristeţe, v-aţi purtat cu mine la fel cum v-aţi fi purtat cu una din acele feţe ce nu merită să fie menajate...

Regele păli.

Reproşul era înspăimântător de drept prin chiar cruzimea sa.

Dar ceea ce-l făcuse să pălească pe Ludovic al XV-lea era mai ales teama că nu cumva Jeanne să-i scape, ca ea să nu-i ceară să oprească trăsura şi s-o lase să coboare.

— Ah! exclamă el, văd bine că m-am înşelat!

— Ce vreţi să spuneţi, Sire?...

— Nu mă iubiţi, Jeanne! Acesta-i adevărul!...

— Eu... Eu nu vă iubesc!...

Fusese un astfel de strigăt pasional încât Ludovic al XV-lea fu răvăşit, am putea spune chiar uluit... Mintea începuse să i se înfierbânte... Inima începuse să-i bată mai repede, se lăsă să alunece pe genunchi şi luând în mâinile lui mâinile Jeannei, le acoperi cu săruturi pasionale... şi de o blândeţe care pătrunse până în străfundul sufletului tinerei femei.

Şi îmbătat, exaltat, repeta:

— Te iubesc, adorata mea Jeanne... Te iubesc şi sunt al tău pentru totdeauna...

— Sire! Sire!... bâiguia Jeanne, extaziată.

— Te ador, Jeanne! N-ai înţeles din sunetul vocii mele? N-ai înţeles din gravitatea gestului pe care l-am făcut? Gândeşte-te că cel ce-a părăsit în secret Luvrul în toiul nopţii pentru a te întâlni e regele Franţei!...

— Vai! murmură Jeanne, cu cât aş fi fost mai fericită dacă cel pe care-l iubesc n-ar fi avut nici Luvrul, nici gărzile sale...

— Jeanne, pentru a te întâlni, am făcut un lucru mai grav decât acela de a înşela gărzile: am înfruntat scandalul şi legile etichetei...

— Sire! Sire!... Voi vorbiţi de scandal... Fie-vă milă duceţi-mă înapoi la Paris...

— La soţul vostru? zise Ludovic al XV-lea cu ciudă.

Jeanne începu să tremure; i se citea spaima în priviri.

Soţul ei!... Ea îl şi uitase!

Şi atunci regele înţelese deodată ce abis separa acea femeie delicată de fiinţa hidoasă care era d'Etioles.

Ludovic al XV-lea nu era gelos... nu avea dreptul să fie gelos. El nu cerea amantelor sale decât o fericire pasageră, fiind prea sceptic pentru a-şi imagina o posibilă fidelitate.

Fără îndoială că de data aceasta nu era vorba de o pasiune asemănătoare cu celelalte pe care le cunoscuse până atunci.

De data aceasta Ludovic realiză faptul că avea o inimă şi că acea inimă bătea mai repede decât ar fi vrut-o.

Deci înregistrase cu o bucurie ascunsă fiorul de groază ce-o scuturase pe Jeanne la simpla idee de a se întoarce la soţul său...

Se aşeză lângă ea şi-i murmură cu ardoare:

— Vezi bine că nu te poţi întoarce la Paris pentru că tremuri numai la gândul de a-l revedea pe bărbatul care îţi este soţ...

— Sire, unde mă conduceţi acum? întrebă Jeanne, cuprinsă de panică.

— La Versailles, zise regele.

— Nu! Oh! Nu!... Sire... în numele iubirii mele, în numele acelui sentiment atât de pur pe care tocmai vi l-am mărturisit...

— Ascultă-mă! O întrerupse regele. Te conduc într-o casă în care vei fi stăpână suverană. Îţi jur pe onoarea mea de gentilom că nu voi intra acolo atâta vreme cât tu nu mă vei fi chemat!... Sau dacă voi veni acolo, o voi face-o în plină zi, ca un oaspete pe care binevoieşti să-l primeşti... Vom face împreună poezie şi muzică... lângă tine voi uita mutrele false ale curtenilor mei, ameninţările cu războiul, observaţiile miniştrilor mei... în fine, voi uita acest lucru atât de strălucitor la suprafaţă şi atât de trist şi de gol în fond şi care se numeşte regalitate... Vrei, Jeanne?... Vrei să fii îngerul meu păzitor, zâna mea bună? Vrei să fii alinarea lungilor mele necazuri, disperărilor ce mă cuprind adesea?... Vrei să fii izvorul de la care voi veni să iau bunătatea care, de la Versailles, va străluci peste întreaga Franţă?... Un singur cuvânt şi trăsura asta se va întoarce la Paris! Voi suferi, doamnă, voi plânge... nu te voi mai deranja cu această iubire la fel de curată, ţi-o jur, ca şi a ta! Toate capriciile tale îţi vor fi respectate. Dar dacă nu vei spune nimic, Jeanne, tu vei deveni prietena secretă a sărmanului Ludovic care nu are în jurul lui decât respectul etichetei şi nici o urmă de afecţiune... floarea tandră şi dulce asupra căreia mă voi apleca adesea pentru a mă îmbăta cu parfumul său...

Jeanne îşi lăsase capul în jos şi-şi acoperise ochii cu palmele...

Oh! Ce vis frumos o făcea să viseze Ludovic...

O iubire castă, curată... să fie prietena lui... să-l sfătuiască, să-l îndrume, să-l consoleze... ce binecuvântare...

Cuvântul pe care-l cerea regele şi care trebuia s-o ducă la Paris n-a mai avut curajul să-l pronunţe...

— Ludovic al XV-lea depuse un lung sărut pe fruntea ei... şi trăsura îşi continuă drumul!...

Brusc, răsunară două focuri de armă. Trăsura se opri!

Ludovic al XV-lea nu avea acea bravură temerară prin care se distinseseră unii din străbunii săi. Se temea de hoţi. Îi era frică de moarte.

Pe câmpul de bătaie augusta sa persoană nu fusese prea des văzută.

Pălise la auzul celor două focuri de pistolet.

Dar în situaţia în care se găsea, în faţa femeii în ochii căreia el trebuia să fie chintesenţa cavalerismului şi a curajului, înţelese că orice ezitare i-ar fi fost fatală... - Un semn de laşitate care ar fi ucis iubirea din inima Jeannei.

Regele deschise portiera...

Jeanne scoase un ţipăt şi vru să-l reţină... Dar regele deja sărise din trăsură...

Ea îl urmă, hotărâtă să se lase omorâta alături de el.

Numai că Ludovic al XV-lea, convins că avea de-a face cu o cursă a tâlharilor de drumul mare, cu toate că ar fi avut interesul să păstreze cel mai strict incognito, strigase deja că era regele!... în speranţa că acel cuvânt, regele, îi va servi de scut şi va fi suficient să pună pe fugă inamicul.

Nu mică îi fu mirarea văzând că nu era în faţa sa decât un singur tânăr căruia lucirea felinarelor îi scotea în evidenţă paloarea şi care se retrăgea, disperat!...

Văzând aceasta, Ludovic al XV-lea îşi regăsi curajul.

— Cine sunteţi, domnule? Cum de-aţi avut curajul de a opri trăsura cu care călătoreşte regele?...

— Mi-am permis această îndrăzneala, răspunse d'Assas cu vocea pierdută, crezând că voi găsi în ea un bărbat care face meseria de zbir. Nu aveam cum să-mi închipui că regele Franţei a consimţit să-l înlocuiască şi să facă această meserie în locul lui!...

— Dar ştiţi că sunteţi îndrăzneţ, amice! strigă regele cuprins de furie. Ceea ce mi-aţi spus v-ar putea costa foarte scump!... Dar eu sunt un prinţ generos... Cereţi-vă scuze şi eliberaţi drumul...

— Am crezut, continuă d'Assas, în măreţia regelui; m-am înşelat! Am crezut în onestitatea femeii care e lângă voi, îmi cer iertare!...

— Şi purtaţi şi costumul ofiţerilor mei! răcni Ludovic al XV-lea. Numele vostru, cavalere!

Jeanne îl recunoscuse pe cavaler.

Tremurând de frică şi de milă pentru acel nobil şi frumos cavaler pentru care, în anumite momente, ea nutrise sentimente mai duioase, Jeanne se avânta spre el şi-i luă mâna.

— Numele vostru! repetă regele cu furie crescândă.

— Tăceţi! îi şopti Jeanne. Tăceţi! Şi fugiţi!... Dacă nu, sunteţi pierdut!...

— Sire! zise tânărul ofiţer, mă numesc cavalerul d'Assas şi sunt ofiţer în regimentul Auvergne. Am insultat maiestatea regală în persoana regelui şi a amantei sale... Cui trebuie să dau spada mea? Ei sau vouă?...

Jeanne, împinsă înlături de cavalerul care se apropia, se retrase cu un ţipăt de spaimă şi, cu răsuflarea tăiată, aştepta hotărârea regelui.

— Păstraţi-vă spada, cavalere d'Assas, spuse Ludovic al XV-lea. Şi duceţi-vă s-o predaţi căpitanului gărzii mele, la Luvru. Îi ordonaţi să vă aresteze şi să vă păstreze la Luvru până când voi fi luat o decizie convenabilă în ceea ce vă priveşte!...

— Mă voi duce, Sire! răspunse liniştit d'Assas.

— Încă ceva, domnule! reluă regele. Dacă veţi avea din întâmplare ideea să fugiţi, aflaţi...

— Sire! îl întrerupse d'Assas, în familia mea nu se fuge — nici de închisoare şi nici de moarte. Maiestatea Voastră poate sta liniştită; mă voi duce să mă predau...

Se întoarse spre Jeanne şi, stăpânindu-şi un suspin, cu o voce fermă, blândă şi tristă, îi spuse:

— Adio, doamnă!...

Se îndreptă spre cai fără să întoarcă privirea.

— Insolentul! mârâi Ludovic al XV-lea, va vedea el ce înseamnă să-l înfrunţi pe regele Franţei!... Dacă nu fuge, o frânghie bună...

— Sire! şopti Jeanne tremurând. Ascultaţi-mă! Tânărul mă iubeşte şi...

— Cu atât mai mult!

— Sire, vă cer să-l iertaţi!

— Cum, n-aţi auzit ce-am hotărât?... Dar ce faceţi, plângeţi?...

— Sire, gândiţi-vă că amintirea întâlnirii noastre va fi mânjită de sânge!

— Ei bine, fie... N-am să-l trimit la moarte!

Şi în sinea lui adăugă:

"Bastilia ucide la fel de bine ca şi securea călăului!"

— Sire, reluă Jeanne strângând convulsiv mâna lui Ludovic al XV-lea, eu vă cer iertarea deplină a tânărului...

— Ah! Ah!... deci îl iubiţi?...

— Nu! Nu iubesc pe nimeni pe lume în afara voastră, Sire! răspunse Jeanne cu o voce pătrunzătoare, întreruptă de suspine şi atât de profundă, atât de adevărată încât regele fu convins. Vă rog numai să mă ascultaţi bine, Sire. Dacă domnul cavaler d'Assas nu-şi recapătă imediat libertatea, am să-l strig în clipa în care va trece şi-i voi cere să mă conducă la palatul d'Etioles înainte de a se preda la Luvru.

Tremura.

Sumbru şi ezitant, regele o privea... şi o admira! Era în acele clipe de o frumuseţe tragică...

Cavalerul d'Assas îşi regăsise calul, săltase în şa şi, la pas, se îndrepta spre trăsură pentru a se reîntoarce la Paris... Ajunse în dreptul regelui...

Jeanne făcu un pas spre el.

Atunci Ludovic al XV-lea se hotărî: îl opri cu un gest şi-l strigă:

— Cavalere d'Assas!

Cavalerul îşi opri brusc calul şi, fără să scoată un cuvânt, aştepta...

— Sunteţi liber, domnule! zise regele cu o voce schimbată.

— O, bunul meu rege! O, iubitul meu Ludovic! murmură Jeanne. Cât sunteţi de bun, ca în visele mele... măreţ şi generos!

— Îmi place să uit, reluă Ludovic al XV-lea, iar actul vostru nebunesc şi vorbele şi mai nebuneşti pe care le-aţi pronunţat...

Cavalerul, livid, rămânea în continuare nemişcat, asemenea unei statui ecvestre. Cu aceeaşi indiferenţă cu care primise ordinul de a se preda, primea şi vestea eliberării sale; cu inima strânsă ca într-o menghină, cu răsuflarea tăiată, nu avea decât un singur gând:

"Jeanne e a lui!... Jeanne e a regelui! Nu-mi rămâne decât moartea!..."

Ludovic nu era monumentul de generozitate pe care-i vedea Jeanne în imaginaţia ei înfierbântată. Văzu cât putea să sufere nefericitul tânăr şi, neputându-l condamna nici la spânzurătoare, nici la Bastilia, vru să-l condamne la o pedeapsă şi mai atroce.

Şi, cu o voce plină de dispreţuitoare zeflemea, adăugă:

— Nu vreau să păstrez din noaptea aceasta decât amintirile plăcute pe care mi le va lăsa ea. Haide, domnule, sunteţi liber!

De data asta cavalerul fu scuturat de un lung şi neplăcut fior.

Aruncă o ultimă privire plină de disperare spre cea pe care o adora şi dispăru în noapte...

Regele o ajută pe Jeanne să urce în trăsură. Jeanne era palidă din pricina acelei scene şi frământata de sentimente confuze şi contradictorii în care domina ruşinea de a fi fost surprinsă de cavalerul d'Assas.

Apoi se îndreptă spre vizitiul nemişcat, înţepenit în scaunul său.

— Sunteţi rănit? îl întrebă el.

— Da, Sire, sunt rănit la umărul drept... dar pot conduce...

— Sunteţi curajos! zise regele.

— Când este vorba s-o servesc pe Maiestatea Voastră, rănit sau nu, atât cât mai sunt viu, aparţin regelui...

— Numele vostru?

— De Bernis, Sire!

— Bine! Nu vă voi uita, domnule de Bernis!... Plecăm!...

Ludovic al XV-lea sări cu uşurinţă în trăsura care se puse imediat în mişcare în direcţia Versailles...

Bernis, în timp ce ţinea hăţurile, îşi mişca de bine de rău braţul stâng pe care-l avea într-o eşarfă.

Dar dacă cineva ar fi desfăcut bandajele, pe care el le fixase surâzând, ar fi constatat că braţul şi umărul nu aveau nici cea mai mică zgârietură...

Capitolul XXVI Căsuţa

Nici nu plecase bine trăsura regelui că bărbaţii care asistaseră la derularea scenei, întinşi pe burtă pe câmpul de lângă drum, se şi ridicară.

Du Barry alergă la cai, sări pe al său şi, dând ordin acoliţilor săi să se îndrepte spre oraş, porni la drum.

Dacă nu văzuse chiar totul, în schimb auzise totul.

Aflase în felul ăsta că în locul lui Berryer în trăsură se afla Ludovic al XV-lea.

Sărind peste şanţul ce despărţea câmpul de drum, îşi reluă galopul şi în scurt timp ajunse din urmă trăsura. Lăsând o distanţă suficientă pentru a nu putea fi văzut sau auzit, din trăsură, începu s-o urmărească.

"D'Assas ăsta are o baftă! mormăi el. Un altul, chiar eu, nu contează, ar fi fost arestat mâine dimineaţă şi la Bastilia, băiete!... poate şi o întrevedere cu călăul! Ah! Regele ăsta e slab de-a binelea!... D'Assas a scăpat neşifonat!... Şi cine ştie dacă

aventura asta nu-i va fi de folos!... Iat-o pe micuţa d'Etioles favorită!... Or, fata mi-a făcut impresia că ar nutri pentru frumosul cavaler un sentiment ce frizează tandreţea!... Oricum, n-am văzut încă totul! Vom trăi şi vom vedea!"

Douăzeci de minute mai târziu în faţa lor apăru în noapte giganticul castel ce evoca imensul orgoliu al lui Ludovic al XIV-lea. Fără îndoială că regele dăduse indicaţii lui BerniSj căci acesta, fără să ezite; înconjură aripa dreaptă a castelului şi se angaja pe drumul ce ducea drept spre locul pe care mai târziu va fi înălţat Trianonul.

După zece minute, trăsura se opri.

Du Barry sări repede din şa şi, fără să se mai ocupe de calul său, care era dresat să nu se mişte din loc din clipa în care stăpânul punea piciorul pe pământ, ascunzându-se după trunchiurile copacilor, ajunse la timp pentru a-l vedea pe Ludovic al XV-lea coborând din trăsură... Jeanne rămăsese în trăsură...

Bernis, care nu primise nici un ordin, stătea nemişcat pe locul său. Du Barry privea cu atenţie ceea ce se petrecea în faţa sa.

Remarcase faptul că trăsura era oprită în faţa porţii unui elegant pavilion în stil Renaissance ce părea părăsit, cu obloanele trase şi uşile închise.

Regele se apropie de uşa de la intrare şi lovi de trei ori cu ciocănelul.

Imediat, ca şi când cineva ar fi vegheat în permanenţă la intrare, uşa se deschise şi apăru o graţioasă subretă, luminată de lampa pe care o ţinea în mână. Femeia îl recunoscuse pe rege? Poate. Dar nu schiţase nici un gest de surpriză, nu scosese un cuvânt şi se mulţumise să lumineze trecerea ridicând lampa.

Atunci Ludovic al XV-lea se întoarse la trăsură, deschise portiera şi întinse mâna.

Du Barry o văzu apărând pe doamna d'Etioles care, palidă şi tremurândă, se sprijini de ea pentru a coborî.

Regele o conduse până la uşa de intrare şi, adresându-se subretei, îi spuse:

— Suzon, iat-o pe noua voastră stăpână. Sper că totul e pregătit pentru a o primi cum se cuvine.

— Da, domnule, răspunse demn subreta.

— Doamnă, reluă Ludovic al XV-lea, adresându-se Jeannei, binevoiţi să vă consideraţi aici ca la voi acasă. Şi chiar şi sunteţi acasă. Căci din această clipă casa pe care o vedeţi vă aparţine. Îndrăznesc să sper că veţi binevoi uneori ca, printre prietenii care vor veni să vă salute, să-l primiţi pe cel mai fidel şi mai supus dintre servitorii voştri.

În acelaşi timp se înclină profund.

Jeanne, tulburată până în adâncul sufletului, avu o ultimă ezitare.

Făcu o reverenţă şi murmură cu o voce confuză:

— Veţi fi întotdeauna binevenit... domnule...

Şi intră!

Ludovic al XV-lea rămase câteva clipe în faţa uşii, cu un surâs deosebit în colţul buzelor. Apoi se întoarse energic şi urcă în trăsura care câteva minute mai târziu se oprea în faţa castelului unde totul era întotdeauna pregătit, zi sau noapte, s-o primească pe Maiestatea Sa...

"Uf! murmură Bernis, lăsând trăsura în mâinile lacheilor, nu ştiu cât a putut urca jupân Berryer pe faimoasa scară în noaptea asta!... în ce mă priveşte, situaţia se prezintă foarte bine... Acum e cazul să ne gândim bine ce facem!... Trebuie sau nu să-l

previn pe scumpul domn Jacques... oh! Pardon... monseniorul!... la să vedem de ce parte trebuie să mă dau?... Şi dacă o las în voia sorţii?... Cine va fi învingător? Regele, sau puternica societate la care sunt afiliat?... Oricum, să ne luăm noi două zile de pauză... şi de reflecţie..."

Aşa că domnul de Bernis se retrase în camera ce-i fusese pregătită şi începu, într-adevăr, să reflecteze.

Pe când du Barry, în ceea ce-l priveşte, se aruncă din nou în şa şi-şi îndemnă nu tocmai blând animalul pe drumul ce ducea la Paris.

La orele trei ale dimineţii, în timp ce Bernis se gândea, Berryer aştepta. Jeanne visa la uimitoarea sa aventură şi regele dormea foarte liniştit, du. Barry bătea la uşa casei de pe strada du Foin şi în ciuda orei nepotrivite, fu primit imediat.

"Şi acolo erau de veghe, zi şi noapte"

A doua zi Parisul luă cunoştinţă cu indiferenţă că: Curtea se mutase la Versailles, regele fiind când la castel, când la Luvru, edictele privind impozitele picând cu o monotonă regularitate, implacabile. Parizienii nu fură nici întristaţi, dar nici veseli aflând că, dintr-un capriciu care-i era caracteristic, regele lor părăsea oraşul pentru a se duce să se culce la Versailles.

Toată ziua fu agitată de exodul cavalerilor, trăsurilor, seniorilor şi doamnelor din înalta societate care se grăbeau care mai de care să alerge acolo unde erau siguri că aveau s-o regăsească pe Maiestatea Sa, adică sursa onorurilor şi favorurilor lor.

Numai că, deşi toată lumea era la curent cu obiceiurile lui Ludovic al XV-lea, nu toţi împărtăşeau aceeaşi filozofie indiferentă precum bunii burghezi ai Parisului.

Miniştrii erau îngrijoraţi.

Dimpotrivă, tinerii seniori erau veseli; căci Versaillesul era un loc al deliciilor... sărbătorilor de tot felul, măreaţa şi somptuoasa viaţă regală...

Doamnele se întrebau ce se ascunde în spatele acestui capriciu regal...

Şi nu numai una se gândea la micuţa d'Etioles, cu care Maiestatea Să se întreţinuse în timpul serbării de la Primărie... Altele, de asemenea, se gândeau şi la acea superbă doamnă du Barry pe care regele părea s-o fi admirat foarte tare — şi toate, cu nelinişte, cu o surdă gelozie, se Întrebau dacă, ajungând la Versailles, nu vor fi puşi în faţa faptului împlinit şi nu li se va prezenta o nouă domnişoară ducesă de Châteauroux...

Mare le-a fost tuturor mirarea când seara îl văzură pe rege flecărind afectuos cu sărmana Marie Leczinska, regina atât de dispreţuită şi de părăsită...

Ludovic al XV-lea lucrase îndelung cu domnul marchiz d'Argenson. Apoi avusese o întrevedere foarte lungă cu locotenentul său general de poliţie. Faţă de curtenii săi se arătase a fi vesel, afabil, mai mult de douăzeci de doamne cărora nu le adresase până atunci cuvântul primiră complimente din partea lui...

Rezultatul: toată lumea era radioasă la castelul Versailles, începând cu regina Maria, care spera într-o întoarcere a regalului ei soţ până la primul ministru, care nu-l găsise niciodată pe Ludovic al XV-lea atât de atent şi receptiv la sfaturi şi la seniorii de mai mică importanţă care vedeau în bunăvoinţa regelui o promisiune de viitoare serbări.

Dar ceea ce surprinsese cel mai mult această lume atât ie nobilă şi de promptă la comentarii fusese vederea Maiestăţii Sale întreţinându-se îndelung şi în particular cu acel micuţ abate dispreţuitor, acel preţios poetaş care era domnul de Bernis.

De Bernis avea braţul în eşarfă şi, abordându-l, regele îi spuse cu voce tare:

— Deci, sunteţi rănit, domnule?...

— Da, Sire, îi răspunse Bernis, mi-am scrântit puţin braţul stâng...

— Trebuie să vă odihniţi, reluase regele cu solicitudine.

— Sire, nu există pentru mine odihnă mai vindecătoare decât să mă găsesc în preajma Maiestăţii Voastre.

Regele surâse acestei extravagante flatări şi-l condusese pe micuţul abate spre ambrazura unei ferestre.

Când Ludovic al XV-lea îl părăsi pe Bernis, seniorii cei mai de vază se crezură obligaţi să vină să-l întrece ce-i mai face braţul. Niciodată Bernis nu fusese mai sărbătorii ca acum. Câţiva încercară abili să afle cauza acelei misterioase luxaţii... dar el rămase impenetrabil, zburând din grup în grup, primind şi lansând ocheade sau complimente; fiecare îl admiră şi îi descoperea p calitate, de fapt o mulţime de calităţi până atunci nebănuite...

Bernis era pe drumul cel bun!...

Pe la orele zece ale serii Ludovic se retrase în apartamentele sale şi se lăsă pe mâinile lui Lebel, valetul său de cameră.

Bernis, strălucind de fericire, urcă scările care conduceau spre camera care-i era destinată: căci regele dorise să locuiască la castel.

— Hotărât lucru, îşi zise Bernis, cred că am făcut bine că nu m-am dus să-l caut pe... domnul Jacques! Trăiască regele, ce dracu!... mai ales dacă-şi ţine promisiunile făcute... Şi de ce nu şi le-ar ţine?

Pronunţând aceste cuvinte în petto, Bernis apăsă pe clanţa uşii şi, deschizând-o văzu un bărbat instalat în colţul şemineului, în faţa unui foc zdravăn şi vioi...

Bernis crezu la început că s-a înşelat, dar văzu repede că se afla în camera lui...

Intră şi închise uşa, apoi se îndreptă spre bărbatul care, aşezat într-un fotoliu, stătea cu spatele la el şi-i spuse vesel:

— Încântat să vă fiu gazdă, domnule, mai ales dacă-mi veţi spune cu cine am onoarea... să...

Ultimele cuvinte îi rămăseseră în gât.

Bărbatul se întorsese, se ridicase... şi Bernis recunoscu în persoana acestuia pe... domnul Jacques!... superiorul său... şeful redutabil şi de temut... stăpânul atotputernic!...

— Domnule... bâigui el... Monseniore!...

Îndoi genunchiul, pălind brusc.

— Liniştiţi-vă, zise domnul Jacques. Ridicaţi-vă... şi priviţi-mă. De ce vă temeţi?... Că am fost văzut intrând aici?... Fiţi pe pace...

— Oh! Monseniore!...

— Atunci?... Aveţi un păcat pe conştiinţă... În cazul acesta, mărturisiţi-mi-l, copilul meu! Ştiţi că ordinul nostru, dacă este nemilos în ceea ce-i priveşte pe ipocriţi şi trădători, ştie să-i ierte pe cei ce se căiesc... Vorbiţi deci fără teamă, vă ascult...

În acelaşi timp, domnul Jacques se reaşezase în fotoliul său.

Bernis era înspăimântat...

Dar îşi reveni repede. Şi cu o voce din nou fermă zise:

— Monseniore, am, într-adevăr, ceva să-mi reproşez: faptul că am întârziat să vă pun la curent cu cele întâmplate în noaptea trecută...

— Nu-i aşa grav, zise liniştit domnul Jacques şi, de altminteri, aveţi o scuză...

Bernis tremura. I se părea că ghiceşte o înspăimântătoare ironie sub aerul calm al teribilului său interlocutor.

— Vai, nu, Monseniore! zise el.

— Ba da! Aţi fost rănit!... E un motiv suficient...

— E adevărat, Monseniore, făcu Bernis vesel, nu m-am gândit...

— La motiv, sau la rană? Cine v-a rănit, cavalerul?...

— Da, Monseniore.

— Lovitură de spadă?

— Nu, a tras în mine...

— Rană de glonţ... Iată, fiule, am cu mine un balsam vindecător pentru rănile de glonţ... lăsaţi-mă să vă îngrijesc rana de la braţ şi vă veţi vindeca foarte repede...

— Monseniore, bâigui Bernis, devenit pământiu, eu... nu voi permite... sunt încurcat...

— Hai, hai... Lasă-mă să te oblojesc, nu-ţi fie frică!

Şi spunând acestea, scoase dintr-un buzunar un flacon pe care-l destupă şi apoi strânse braţul în eşarfă. Bernis se retrase doi paşi şi căzu în genunchi.

— Monseniore, zise el plecând capul, fie-vă milă de mine: am minţit! Nu sunt rănit!...

— Asta-i foarte grav, zise domnul Jacques după câteva clipe de tăcere. O minciună... Ştiţi cum sunt pedepsite minciunile de la inferior la superior, mai ales când superiorul e generalul ordinului!... Nu aveţi decât un mijloc de a obţine absolvirea: trebuie să vă spovediţi. Dacă aţi fost supus unor tentaţii, dacă demonul ambiţiei şi-a făcut sălaş în voi şi v-a dat sfaturi rele, spuneţi-mi şi vom vedea!...

— Monseniore, zise Bernis ridicându-se, nu am altă greşeală a-mi reproşa decât aceea de a nu fi venit să vă raportez la timp ceea ce s-a întâmplat, cum era de datoria mea...

Fără să scoată un cuvânt, domnul Jacques se duse la fotoliul în care stătuse şi pe care-şi lăsase pelerina. O luă şi o puse pe umeri.

— Ce faceţi, Monseniore! exclamă Bernis, tremurând.

Domnul Jacques se întoarse atunci spre el.

Era de nerecunoscut. Ochii îi ardeau, trăsăturile feţei purtau amprenta unei indicibile maiestăţi.

— Cum adică ce fac? mugi el. Părăsesc oaia rătăcită ce refuză să se întoarcă la turmă. Fug din locul acesta unde se respiră un aer de minciună şi de trădare! Amintiţi-vă hârtia pe care am semnat-o! Amintiţi-vă că v-aţi angajat să serviţi interesele ordinului în dauna intereselor regelui. Mâine, dar ce zic eu! În seara asta, în câteva minute hârtia va fi în mâinile regelui. Adineauri eraţi favoritul lui. În seara în care v-aţi făcut vise de mărire vă veţi trezi la Bastilia... şi acolo puteţi reflecta în linişte cum anume ne mai puteţi trăda. Numai că treaba asta poate dura toată viaţa!...

— Graţie, Monseniore! bâigui Bernis. Sunteţi înspăimântător. Mă căiesc! Oh! Mă căiesc din tot sufletul!!

— Deci aşa va să zică, ce v-aţi spus: "Nu-mi voi anunţa şeful despre lucrurile care-l interesează. Voi servi ruşinoasele porniri ale acestui rege pervers! Şi în felul acesta voi face mai repede avere şi carieră!..." Nesăbuinţă! Aţi avut totuşi dovezi că ştiu totul la timp!...

— Iertaţi-mă, Monseniore, exclamă Bernis. Ei bine, da, mărturisesc! Ambiţia m-a ispitit! Ambiţia m-a făcut să părăsesc calea cea dreaptă! Dar sunt gata s-o urmez din nou!... Nu pentru că mă tem de prăbuşirea unui vis sau că-mi este frică de Bastilia!... Monseniore, o ştiţi prea bine: pentru un vis ce-şi ia zborul, construieşti alte douăzeci... şi poţi să ieşi din temniţa cea mai secretă!... îmi cunoaşteţi sufletul, ştiţi care-mi sunt aspiraţiile! Ei bine, Monseniore, mă căiesc pentru că realmente voi sunteţi cel mai puternic, pentru că vă admir şi că-mi inspiraţi un sentiment vecin cu adoraţia... Fiţi clement, fiţi generos... şi ştiţi că sunt capabil să repar cele mai nefericite situaţii...

— Bine, fiule! zise domnul Jacques reîntorcându-se la locul său. În clipa asta sunteţi cu adevărat sincer şi sper că noaptea asta v-a dat o lecţie binevenită... Sunteţi una dintre cele mai subtile inteligenţe pe care le avem în ordinul nostru. Îmi sunteţi de mare folos. Nu voi pierde deci timp mimând o severitate ce e departe de mintea şi inima mea. Sunteţi iertat. Să nu mai vorbim despre astea...

Bernis se înclină, luă mâna pe care i-o întindea domnul Jacques şi, cu o teamă respectuoasă, o sărută.

— Să vedem, îi spuse atunci domnul Jacques. Povesteşte-mi totul aşa cum s-a întâmplat.

Bernis povesti totul de-a fir a păr, aşa cum am povestit noi mai înainte.

Termină prin a da toate informaţiile despre casa în care fusese condusă Jeanne.

Domnul Jacques îl asculta, înfundat în fotoliu, cu ochii închişi; memora informaţiile.

— Bernis, zise el la sfârşit, trebuie ca în cel mult două zile să am lista tuturor persoanelor care, sub un motiv sau altul, locuiesc în acea casă; îmi trebuie o notiţă exactă despre fiecare, moravuri, gusturi, slăbiciuni, gradul de coruptibilitate... Mă înţelegeţi?...

— Da, Monseniore. Şi vă pot semnala deja o cameristă pe care Berryer a plasat-o acolo acum câtva timp pentru a obţine informaţii...

Domnul Jacques avu un imperceptibil tresărit de bucurie.

— Se numeşte Suzon, continuă Bernis. E o pasăre rară. E devotată în întregime locotenentului general de poliţie, dar au fost două ocazii care mă fac să cred că nu mă priveşte cu ostilitate. Dimpotrivă...

— În felul acesta, credeţi că vă puteţi introduce acolo?...

— Aşa cred, Monseniore!

— Şi puteţi introduce şi pe altcineva?... Fie bărbat, fie femeie?...

— Sunt sigur, Monseniore!...

— Capul sus! murmură atunci domnul Jacques, partida nu-i pierdută!... Am să-mi iau revanşa!... Bernis, reluă el cu voce tare, credeţi că puteţi s-o convingeţi pe acea fată... cum i-aţi spus?

— Suzon... vă repet, Monseniore, poate că ea are o simpatie ascunsă pentru mine, dar e o fată foarte fină şi foarte devotată lui Berryer...

— Va trebui s-o convingi să se lase înlocuită de o altă femeie... Crezi că ai să reuşeşti?

— Voi face tot posibilul, Monseniore. Dar această înlocuitoare...

— Vă va fi indicată la momentul potrivit. Pentru moment, iată care sunt ordinele mele: îmi trebuie un plan al casei, o listă cu toate persoanele care-o locuiesc; şi, în sfârşit, vă veţi ocupa de mâine dimineaţă să vă puneţi bine cu micuţa Suzon...

— Mai aveţi şi alte ordine să-mi daţi, Monseniore?

— Da, da... Va trebui să-i spunem cavalerului d'Assas unde a fost condusă doamna d'Etioles şi să-i mai spunem şi că regele încă n-a pus piciorul în casă...

— Adică să-i înviorăm speranţele?... O să am eu grijă de asta!...

Domnul Jacques făcu un semn aprobativ din cap şi, după ce-i dădu binecuvântarea lui Bernis, se retrase fără zgomot.

Părea că ştie la perfecţie scările şi coridoarele castelului.

Căci refuză să se lase condus de Bernis.

În realitate, fusese condus de un bărbat care-l aştepta la colţul primului coridor pe care-l parcursese.

Acel bărbat, înfăşurat într-o mantă sub care se putea vedea adesea strălucitorul costum al unui mare senior, îl conducea pe domnul Jacques, răspundea la somaţiile gărzilor pe care le întâlneau, dădea parola la ieşire şi, odată ajunşi pe esplanadă, se înclină profund.

— Monseniorul e mulţumit de umilul său însoţitor? întrebă el.

— Foarte satisfăcut, scumpul meu conte, vă mulţumesc, răspunse domnul Jacques; vă puteţi retrage şi vă puteţi întoarce la castel.

Bărbatului salută şi măi profund şi făcu câţiva paşi, retrăgându-se.

— Apropo, reluă brusc domnul Jacques, îl cunoaşteţi pe domnul Bernis?

— Da, Monseniore!...

— Ei bine, abandonaţi pentru o perioadă sarcina ce v-am dat-o. Vă veţi lipi de domnul Bernis şi-mi veţi raporta absolut tot ce face: fiecare gest, fiecare cuvânt, tot...

Şi de data aceasta, generalul Societăţii lui Isus se îndepărtă liniştit, în timp ce însoţitorul său se retrase spre castel. Şi cine s-ar fi găsit lângă el, l-ar fi auzit spunând:

"Cât sunt de laşi bărbaţii! Şi cât e de greu să-i ţii pe drumul cel bun! Cu toate astea, e suficientă puţină inteligenţă şi voinţă combinate pentru a răsturna lumea... Să ne facem datoria până la capăt!..."

Capitolul XXVII Viclenii

În dimineaţa ce a urmat nopţii de pomină, domnul de Bernis, cu braţul tot în eşarfă, părăsi castelul pe furiş. Misteriosul personaj pe care continuăm să-l numim domnul Jacques avea toate motivele să se ferească de el. Nu numai că de Bernis era prea inteligent pentru a persista în greşeala de a juca pe două fronturi, dar avea pentru şeful

său o admiraţie fără limite. Scena ce se petrecuse cu o noapte înainte nu putea să i-o diminueze...

Hotărâse să-i rămână fidel şi să se supună orbeşte.

Trebuie să adăugăm că fidelitatea faţă de domnul Jacques nu putea să-i micşoreze favorurile regelui. Dimpotrivă, poate că se va mai găsi ocazia să-i facă Maiestăţii Sale noi servicii.

Aşa încât, plin de înflăcărare, luă drumul Parisului şi se opri drept la hanul "Trei Delfini" unde ceru să-i vorbească domnului cavaler d'Assas.

Câteva minute mai târziu era introdus în camera lui d'Assas şi, după ce-l salută politicos, îl întrebă:

— Mă recunoaşteţi, domnule?

Cavalerul îşi examina câteva clipe vizitatorul, apoi dădu din cap.

Bernis profită de răgaz pentru a-l examina, la rândul lui, pe cel din faţa sa. Cavalerul era foarte palid, ceea ce dovedea că a dormit puţin sau deloc şi avea ochii roşii, ceea ce dovedea că plânsese mult. Părea cuprins de cea mai neagră tristeţe. În plus, Bernis remarcă faptul că sacul de voiaj era deschis pe pat şi că se pregătea să-şi împacheteze uniforma de paradă: era evident că d'Assas se pregătea de plecare.

— Domnule cavaler, reluă el, văzând că nu fusese recunoscut, mă numesc de Bernis şi am faima unui poet acceptabil. Doamna de Rohan, ale cărei inteligenţă şi reputaţie i le cunoaşteţi, mă apreciază şi am toate motivele să cred că sunt la fel de bun ca oricare altul. Cavalerul se înclină politicos, dar rece.

— Prezentările fiind făcute, scumpe domn, deşi mă îndoiesc că v-a interesat ce v-am spus, vreau să vă spun un lucru ce vă va interesa mult mai mult; eu am fost cel care acum două seri a condus trăsura în care se găseau doamna d'Etioles şi Maiestatea Sa...

Cavalerul fu scuturat de un fior. Aruncă o privire plină de ură filfizonului inoportun care venise să-i insulte durerea şi, cu o voce tremurând de furie, îi răspunse:

— Văd că aveţi mai multe meserii, domnule... când faceţi versuri, când...

— Staţi! făcu Bernis. Scuzaţi-mă că vă întrerup...

— Şi de ce mă întrerupeţi, strigă violent d'Assas, în clipa în care mă pregăteam să spun...

— Vă întrerup, din nou... şi asta pentru că citesc în privirea voastră insulta care vă stă pe limbă. Or, scumpul meu cavaler, dacă am să vă las să proferaţi această insultă, vom fi nevoiţi să ne tăiem beregăţile în seara asta sau mâine, ceea ce n-ar fi prea grav. Dar aş fi obligat să vă părăsesc imediat, ceea ce ar fi supărător pentru voi, pentru că nu veţi afla ce am vrut să vă spun şi supărător pentru mine, care aş fi disperat să ştiu în braţele disperării simpaticul tânăr pe care, cu un cuvânt, l-aş fi putut consola...

— Ce înseamnă...? murmură cavalerul năucit de vorbăria vizitatorului său.

— Înseamnă că, fiind vizitiul Maiestăţii Sale, acum două nopţi, am asistat la toate peripeţiile, iar atitudinea voastră eroică mi-a inspirat simpatia cea mai puternică şi mai sinceră. În acelaşi timp am înţeles starea voastră sufletească, ceea ce nu era tocmai greu şi mi-am zis: "Iată, pe cinstea mea, un gentilom ce stă să plângă, deşi se înşeală, pentru că-şi imaginează... ceea ce nu e..."

D'Assas făcu un salt.

— Ceea ce nu e! bâigui el devenind livid. În numele cerului, domnule, explicaţi-vă mai clar... simt că-mi pierd minţile numai la gândul că... poate... m-am înşelat...

— Ei bine! Am să fiu clar şi precis. În primul rând, credeţi că doamna d'Etioles l-a urmat de bunăvoie pe rege?

— Da!

— Şi credeţi că-l iubeşte?...

— Vai, da!...

— În fine, mai credeţi că de atunci sunt împreună?

D'Assas lăsă capul în jos. Şi ochii i se umplură de lacrimi.

— Vă înşelaţi în privinţa tuturor acestor trei puncte... sau aproape, zise atunci Bernis.

Cavalerul tresări..

— În primul rând, doamna d'Etioles a fost urcată cu forţa în trăsură. A fost atrasă într-o cursă şi eu pot jura că aşa a fost: am fost de faţă. Vă garantez că s-a apărat şi a încetat să se apere în clipa în care i s-a garantat că va fi condusă într-o casă care va fi numai a ei...

Cavalerul dădea din cap, gândindu-se:

"De ce nu mi-a spus-o când ne-am întâlnit?"...

— E adevărat, continuă Bernis, că această încântătoare doamnă are oarecare simpatie pentru rege... s-ar putea spune că e orbită de măreţia regală... Dar astea mă privesc... Şi uite aşa ajungem la cel de-al treilea punct: Doamna d'Etioles a fost condusă la Versailles într-o casă în care regele nu a intrat. Şi ea n-a acceptat să locuiască acolo decât cu condiţia că va putea primi pe cine va voi... chiar şi pe soţul său, adăugă Bernis izbucnind în râs.

— Sunteţi sigur de ce spuneţi? îl întrebă d'Assas, strângându-l de mână.

— La dracu! Domnule, strigă Bernis, scoţând un ţipăt de durere, uitaţi că mi-aţi zdrobit umărul?

— Oh! Scuzaţi-mă... deci eu... adică glonţul meu...

Sărmanul cavaler era dezolat şi Bernis văzu că era pe cale să câştige partida.

— Nu-i nimic, reluă el. În opt zile nu voi mai avea nimic Şi apoi asta îmi va fi învăţătură de minte să nu mă mai amestec în felul acesta de aventuri în loc să-mi văd de rime, ceea ce e meseria mea... Dacă sunt sigur că regele n-a intrat încă în casa doamnei d'Etioles?... Vă pot jura pe cuvânt de onoare...

— Şi cum de ştiţi? strigă cavalerul, cuprins brusc de bănuială.

— Cavalere, voi iubiţi; în privinţa asta, cel puţin, ne asemănăm şi eu iubesc!... Oh, liniştiţi-vă, nu pe doamna d'Etioles... ci o încântătoare, o delicioasă copilă ce locuieşte în casa cu pricina, pe post de subretă... Ce vreţi? Nu-i de rangul meu, dar porumbiţa mi-a făcut farmece, altfel nu-mi explic... Ca să-i fac pe plac m-am transformat în Phoebus conducând carul lui Amor... Pe scurt, Suzon... aşa o cheamă, Suzon... nu are secrete faţă de mine şi aşa, prin ea, ştiu tot ceea ce e interesant pentru mine... sau pentru prietenii mei... şi sper că-mi veţi face onoarea de a fi printre ei.

Cavalerul îi întinse mâna lui Bernis şi sună să i se aducă o sticlă cu vin de Malaga.

Gheaţa odată ruptă, Bernis multiplică detaliile, furniza dovezi, răspunse la toate întrebările cavalerului, asigurându-l că era încântat să-i joace o festă regelui, pe care-l

detesta şi în final îi propuse să-l conducă la Versailles, ca să-i arate casa în care era închisă doamna d'Etioles.

— N-aş fi îndrăznit să v-o cer! exclamă cavalerul încântat, dar îmi făcusem deja planul: v-aş fi urmărit şi cum vă duceţi zilnic în acea casă...

— Bine gândit! Ei bine! Scumpul meu cavaler, acţionaţi ca şi când nu v-aş fi propus nimic: urmăriţi-mă fără să-mi dau seama. Mă voi urca pe cal şi casa în faţa căreia am să descalec, aceea e! În felul acesta nimeni nu mă va putea acuza că eu sunt cel care v-a adus acolo. Mai mult, dacă ne vom întâlni la Versailles...

— Fiţi liniştit, n-am să vă recunosc...

— Minunat! Şi acum, la drum!...

Cei doi tineri coborâră, încălecară fiecare pe calul lui şi merseră alături până la ieşirea din Paris. Acolo îşi strânseră mâinile şi Bernis o luă înainte, urmat la două sute de paşi de d'Assas.

La căderea serii au ajuns la Versailles.

Bernis ocoli aripa dreaptă a castelului; cavalerul, cu inima bătându-i violent în piept, îl văzu trecând la pas şi oprindu-se în cele din urmă în faţa unei case izolate. Bernis descăleca, se uită la harnaşament, ca şi când ceva n-ar fi fost în ordine la şa, apoi încalecă şi dispăru în noapte.

Imediat după asta cavalerul descăleca, îşi legă calul de trunchiul unui copac şi se îndreptă spre casa ce avea o înfăţişare dintre cele mai misterioase. Se opri la douăzeci de paşi de faţadă şi, ascuns în umbra unui pâlc de arbori, o examină cu un interes uşor de înţeles.

"Acolo e! murmură el. Ea e acolo, sunt sigur! Tânărul acela nu m-a minţit; ce interes ar fi avut s-o facă?... Da! Acolo trebuie să fie... Dacă aş putea intra! Să-i vorbesc! Să-i mărturisesc întreaga mea suferinţă!..."

În clipa aceea, un bărbat ascuns de o pelerină, care urmărea şi el casa la câţiva paşi în urma cavalerului, surâse şi se afundă şi mai adânc în beznă, surâzând şi zicându-şi:

"Bernis şi-a ţinut cuvântul... iată-l pe cavaler... Bravo!... lecţia de aseară i-a fost de folos!"

Bărbatul era domnul Jacques...

Cavalerul, timid şi singur ca un sărman îndrăgostit ce era, mânca din ochi casa şi încerca să ia eroica hotărâre de a merge să bată la uşă, deşi convins că nu va avea niciodată curajul s-o facă.

Cu toate acestea, convins că n-ar putea trăi fără s-o mai vadă măcar o dată, sfârşi prin a se dezlipi de arborele în spatele căruia se ascunsese şi făcu câţiva paşi energici, lovindu-se de cineva care mergea la fel de vioi.

— La dracu cu toţi chiorii! mormăi acesta.

— Duceţi-vă voi la dracu, domnule prost crescut! replică energic cavalerul care se găsea în acea stare deosebită a îndrăgostiţilor deranjaţi.

— Ei! reluă vocea devenită zeflemitoare şi insolentă, dar e scumpul cavaler d'Assas!...

— Contele du Barry! exclamă d'Assas, recunoscându-l.

Era într-adevăr du. Barry care, având de îndeplinit oarecare sarcini, dădea târcoale faimoasei căsuţe care, în lipsa altor merite, îl avea pe acela de a fi pe moment cea mai bine păzită.

Du Barry, recunoscându-l pe d'Assas, aruncă o privire rapidă în jurul lui.

Peisajul era pustiu. Sub copaci singurătatea era profundă.

Pe când casa, ea era destul de departe şi ermetic închisă.

Atunci faţa lui du Barry se împurpura de furie, îl ura pe bărbatul din faţa lui, pe cavalerul care-l insultase, umilise şi apoi îl rănise!

Teribilul domn Jacques pusese surdină acestei uri. Du Barry trebuise să se supună, cu ura în suflet.

Dar acum erau singuri, faţă în faţă!...

O lovitură de spadă se dă repede!... Şi dacă-l va atinge cum trebuie pe cavaler, dacă va fi o clipă la mâna sa, pumnalul va termina ceea ce a început sabia.

D'Assas se retrăsese doi paşi. Contele îi inspira o adversitate de netrecut. Cu toate că, dacă era să creadă cele spuse de domnul Jacques, lui du Barry îi datora ieşirea atât de rapidă de la Bastilia.

Cavalerul îşi ridică deci pălăria şi, obligat de politeţe, spuse:

— Conte, mi Sra spus că aţi făcut tot ce se putea ca să-mi redaţi libertatea, atunci când am fost arestat. Binevoiţi deci să primiţi umilele mele mulţumiri...

— Pe cinstea mea, scumpul meu domn, mă uimiţi, făcu du Barry. Eu m-am ocupat să vă pun în libertate?... Sunt încântat s-o aflu...

D'Assas îşi puse pălăria pe cap. Du. Barry nu se descoperise.

— În cazul acesta, reluă cavalerul, m-am înşelat mulţumindu-vă şi-mi pare rău.

— Cu atât mai mult mulţumirile voastre ar părea unor urechi rău intenţionate a fi fost făcute de frică, ricana du Barry.

— Ce fel de teamă, vă rog? întrebă d'Assas care începuse să înţeleagă încotro bate du Barry.

— Să zicem, de exemplu, frica să nu vă cer socoteală pentru lovitura de spadă dată pe nepregătite... În plus, se pare că în Auvergne datoriile de onoare se plătesc cu mulţumiri. Vă previn că eu nu accept astfel de plăţi, domnule...

— În Auvergne, domnule, răspunse grav d'Assas. Când sunt refuzate mulţumirile, folosim spadă...

— Atunci, în gardă! făcu du Barry scrâşnind din dinţi de furie.

Cei doi adversari îşi aruncară pelerinele. Scoaseră spadele şi luară poziţia de luptă.

— De data asta, ţineţi-vă bine, mormăi contele, căci vă previn că n-am să vă cruţ.

Şi fandă violent.

— Sunteţi nebun, domnule, replică d'Assas, parând lovitura; dar am de gând să fiu mai generos decât voi, căci vă voi face şi acum un serviciu, mulţumindu-mă să vă rănesc pe obraz...

— Mizerabilule! mugi contele, e ultima oară când îţi baţi joc de mine! Şi se repezi asupra adversarului său; în aceeaşi clipă un bărbat se aruncă între cei doi duelişti, zicând cu severitate:

— Jos armele!

— La dracu! mormăi du Barry.

Necunoscutul îşi desfăcu pelerina, lăsând să i se vadă chipul. Domnul Jacques — căci el era — adăugă, imediat:

— Vârâţi-vă spadele în teacă; e un ordin...

Du Barry făcu un gest de furie, ochii săi deveniseră sângeri!... dar domnul Jacques îl privea fix... şi contele se supuse.

"Sunt dezonorat!", murmură el fremătând.

— Nu, domnule, zice d'Assas, nu din cauza aceasta cel puţin şi ca dovadă, voi fi întotdeauna omul vostru, când veţi dori...

— Mulţumesc, domnule! bâigui confuz du Barry.

Domnul Jacques se întoarse atunci spre cavaler.

— Copilul meu, zise el, lăsaţi-mă să cred că mă veţi asculta. Contele du Barry nu vă este prieten, nu-i sunteţi nici voi prieten; dar puteţi şi trebuie să deveniţi aliaţi...

— Pentru ce? Din ce cauză, pentru ce nevoi? făcu d'Assas cu voce tare.

— Ascultaţi-mă o clipă, zise liniştit domnul Jacques retrăgându-se.

D'Assas îl urmă.

— Fiule, reluă atunci domnul Jacques, eu sunt cel care v-a scos de la Bastilia; eu sunt cel care v-am consolat, eu sunt cel care, până în clipa de faţă, am apărat-o pe doamna d'Etioles...

D'Assas tremura.

— Eu sunt cel care v-a prevenit că va fi răpită, continuă domnul Jacques; eu sunt cel care v-a îndemnat să urmăriţi trăsura; în sfârşit, eu sunt cel care vi l-a trimis pe Bernis... Nu vreau ca regele să o abandoneze încă o dată pe regina Maria! Din toate motivele posibile ţinând de morală şi politică, nu vreau ca doamna d'Etioles să-i aparţină regelui... Mă credeţi?...

— Da! horcăi cavalerul cu sângele în obraji. Nu ştiu cine sunteţi, nu ştiu adevăratele motive ale acţiunilor voastre, dar vă cred!...

— E singurul lucru care contează. Nu are mare importanţă dacă v-am spus sau nu adevărul în anumite momente; ceea ce contează e faptul că vreau s-o separ pe doamna d'Etioles de rege şi asta pentru totdeauna. E interesul meu. E şi al vostru. Suntem deci aliaţi?

— Suntem! răspunse cu răsuflarea gâfâită.

— Ei bine! Acum ascultaţi-mă cu atenţie: din ordinul meu, domnul du Barry era aici pentru a supraveghea şi, la nevoie, pentru a-l împiedica chiar şi cu forţa, pe rege să intre... Vă este aliat?...

Cavalerul tăcu.

— Dacă du Barry ar fi ucis, continuă domnul Jacques, sau dacă o rană l-ar ţine opt zile la pat, iar voi aţi fi în serviciul regelui, fiule...

D'Assas făcu un gest de furie.

— Fără du Barry nu pot face nimic, mă auziţi?... Dacă asta vă face plăcere, nu aveţi decât să vă bateţi, dar numai după ce nu va mai fi nici un pericol pentru doamna d'Etioles...

— Şi cum voi şti asta?

— Vă voi anunţa eu, zise domnul Jacques cu un surâs. Aşadar, ne-am înţeles: până atunci contele este sfânt!...

— Eu jur să nu-l provoc, zise d'Assas.

— E ceea ce trebuie, fiule. Adio... pe curând... Apropo, unde locuiţi?

— Păi... la "Trei Delfini", cum ştiţi, domnule.

— La Paris, dar la Versailles?...

— Nu arn locuinţă la Versailles, domnule.

Domnul Jacques ridică braţele spre cer cu indulgenţă.

— Aceştia sunt îndrăgostiţii! zice el. Nesăbuiţi până la nebunie. Se mulţumesc cu suspinele. Ei bine! Am să vă indic o locuinţă, căci va trebui să vă instalaţi la Versailles...

— Bagajele mele sunt la Paris, zice d'Assas, oboist.

— Nu vă neliniştiţi: vi se vor aduce.

— Punga mea e cam goală.

— Nici asta nu trebuie să vă preocupe: nu veţi avea nimic de plătit în casa în care am să vă trimit. Mergeţi deci la Rezervoare. Apucaţi pe străduţa din faţă. Opriţi-vă în faţa celei de-a patra case pe stânga, ciocăniţi de două ori şi spuneţi-i celui ce vă va deschide că aţi fost trimis de domnul Jacques.

După care domnul Jacques făcu un gest amical spre cavaler, se apropie de du Barry, îl prinse de braţ şi-l luă cu el.

— Aşa deci! Sunteţi nebun, scumpul meu conte? îi zise el. L-aţi oprit pe d'Assas în clipa în care se îndrepta spre casă!... l-aţi căutat pricină! Puteaţi să-l răniţi sau, chiar mai rău, să-l ucideţi...

— Îl urăsc! mormăi du Barry.

— Da, ştiu!... Dar chiar nu pot avea pe lângă mine şi oameni care pot să-şi domine pasiunile?... Aşteptaţi, ce dracu! Şi când va veni timpul, cavalerul va fi al vostru.

— Când va fi asta? făcu avid du Barry.

— Am să vă spun eu. Până atunci sunteţi aliaţi şi vă respectaţi. De data asta va trebui să juraţi...

— Vă jur, spuse du Barry după câteva clipe de ezitare.

— Bine! zise domnul Jacques pe un ton plin de ameninţări. Şi Juliette? A venit?...

— De două ore şi e în casa de pe strada Rezervoarelor.

— Perfect, scumpul meu conte... Mai aveţi nevoie de bani?... Da... Ei bine! Treceţi în seara asta pe la mine... Şi în ceea ce-o priveşte pe Juliette, fiţi gata s-o conduceţi când Bernis va veni să vă anunţe...

Cei doi bărbaţi se îndepărtară în direcţia castelului Versailles, domnul Jacques ţinându-l fără încetare de braţ pe du Barry.

Capitolul XXVIII Ospitalitatea domnului Jacques

Cavalerul d'Assas se regăsise singur, uluit de invitaţia neobişnuită ce-i fusese făcută de domnul Jacques şi, mai ales, de uşurinţa cu care fusese făcută.

Ce să facă? Să accepte?

Omul acela îl uimea şi-l înspăimânta în acelaşi timp.

Una peste alta, tot ceea ce-i spusese domnul Jacques era exact: lui îi datora libertatea şi tot datorită lui ştia unde se află Jeanne.

Şi cu toate acestea cavalerul simţea că dacă acceptă adăpostul care i se oferea, sfârşea prin a se preda în întregime în mâinile unui om ce părea foarte puternic şi. Plin de secrete.

Pe de altă parte, să se întoarcă în acele momente la Paris i se părea a fi imposibil. Avea senzaţia că prezenţa sa la Versailles ar mai fi putut s-o apere pe Jeanne şi că odată plecat, totul s-ar fi sfârşit.

Iar sărmana sa pungă trăgea să moară!... Venise la Paris, cu gândul să stea cât mai puţin cu putinţă şi, sărac de bani, dar bogat în risc şi promisiuni, nu luase cu el decât solda.

"Hai totuşi să vedem casa cu pricina, îşi zise el. Apoi vom mai vedea!... Iar ca să plec din Versailles îmi este imposibil! A sosit clipa să risc orice... chiar şi demnitatea!"

Şi umilit, furios pe el însuşi, dar suspinând mereu din pricina iubirii, cavalerul, după ce trimisese o sărutare în direcţia misterioasei căsuţe, se îndreptă cu paşi mari spre calul, său, sări în şa şi în câteva minute ajunse în străduţa Rezervoarelor.

Cavalerul descăleca, apucă pe străduţă şi, aşa cum i se spusese, se opri în faţa celei de-a patra case pe stânga.

Era o căsuţă în aparenţă modestă, cu numai un etaj, cu trei ferestre protejate de obloane. Cavalerul bătu de două ori.

După câteva clipe se deschise o uşiţă şi, printre gratii, cavalerul avu impresia că vede chiar chipul domnului Jacques.

Dar se pare că se înşela.

Căci cel care-i deschisese imediat, un fel de valet, îl întrebă cu un aer mirat:

— Ce doreşte domnul?...

Cavalerul era pe punctul de a-i răspunde că a greşit şi se pregătea să se retragă.

Dar imaginea Jeannei nu-i da pace. Şi-i răspunse:

— Vin din partea domnului Jacques...

Valetul îşi schimbă imediat atitudinea, surâse şi bătu din palme. Un al doilea valet îşi făcu şi el apariţia.

— Du la grajd calul acestui gentilom, îi zise cel ce-i deschisese şi-l invită cu un gest politicos să intre.

D'Assas pătrunse pe un culoar din mijlocul căruia începea o scară ce conducea la etaj. Două uşi ale camerelor de la parter dădeau în acest culoar, ce traversa casa de la un capăt la altul.

Traversând culoarul, precedat de lacheu, d'Assas se găsi într-o curte spaţioasă în care se ridicau trei pavilioane separate unul de celălalt: unul la stânga, al doilea la dreapta, iar al treilea în fund. Cu pavilionul ce dădea spre stradă, formau un patrulater regulat.

— Binevoiţi a mă urma, domnule ofiţer? îl invită valetul şi intrară în pavilionul din stânga.

D'Assas îl prinse de braţ şi-l întrebă:

— Aşa va să zică! Prietene, eraţi prevenit de vizita mea?

— Absolut deloc, domnule. Dar aici sunt mereu pregătite trei locuinţe pentru cei pe care ni-i trimite stăpânul. Şi cei ce vin sunt în general seniori demni de tot respectul, care au interesul să se ascundă la Versailles după vreo şotie mai gogonată sau din alte motive pe care, sper să mă înţelegeţi, nu am încercat să le aflu niciodată.

Vorbindu-i astfel, lacheul intrase într-un fel de salonaş mobilat confortabil şi aprinsese torţele. Salonul era elegant. Printre mobile se găsea şi o mică bibliotecă plină de cărţi, un clavecin — nu aveai cum te plictisi acolo.

— Şi cine spuneai că e stăpânul vostru? întrebă brusc d'Assas.

— Dar v-am mai spus, domnul Jacques, făcu valetul cu un aer mirat. Cel care v-a trimis...

— Şi zici că vin adesea aici gentilomi care se ascund?

— Da, domnule ofiţer... ca dumneavoastră... tineri care au jucat şi au. Pierdut... sau care au ciomăgit pe cineva... sau care au sedus femeia vreunui burghez fără simţul umorului şi care începe să strige ca şi când ar fi fost jupuit... Fugarii noştri rămân aici cât le place şi pleacă atunci când vor. Numai că dumneavoastră nu prea aveţi noroc, domnule...

— De ce? întrebă d'Assas.

— Pentru că sunteţi singur şi sigur vă veţi plictisi. Avem patru pavilioane şi uneori sunt toate ocupate. Atunci, viaţă veselă pe aici... Mă rog, asta vă va servi de purgatoriu pentru greşeala pe care probabil aţi comis-o. În orice caz, vă stau la dispoziţie şi dacă stă în puterea mea să vă înveselesc.

— Mulţumesc, prietene, făcu cavalerul ce se liniştea pe măsură ce lacheul devenea mai jovial şi explicaţiile sale mai fireşti...

Domnul Jacques i se părea în acele clipe a fi un fel de filantrop, un fel de providenţă...

— Iată! reluă valetul. Aici e dormitorul... aici sufrageria... Iată şi cărţi, iată şi un clavecin, dacă ştiţi să cântaţi... Dacă vreţi să-mi spuneţi la ce oră doriţi să mâncaţi şi ce anume vă place...

D'Assas făcu un gest indiferent.

— Domnule, insistă valetul, spuneţi-mi măcar ce vinuri vă plac...

— Bravo! Vrei deci să fiu tratat ca un prinţ?...

— Cine ştie dacă nu sunteţi un prinţ deghizat?... Mi-a venit într-o bună zi unul şi era să fiu dat afară pentru că într-o seară am uitat să-i aduc şampania... De atunci vă asigur că pivniţa e bine garnisită şi cămara geme de bunătăţi...

— Se pare că stăpânul tău nu duce lipsă de bani; nu-i aşa?

— Nu ştiu. Ceea ce ştiu e că pentru, oaspeţii săi nu face economie.

— Pe cinstea mea! Vom vedea imediat! făcu d'Assas. N-am mâncat nimic de astăzi dimineaţă şi mi-e o foame de lup. Vrei să vezi dacă n-a mai rămas prin cămară vreun pateu, iar predecesorii mei n-au uitat cumva prin pivniţă vreo sticlă de chambertin...

— Eram sigur, zise lacheul.

Şi deschise o uşă.

D'Assas pătrunse în camera vecină şi se găsi într-o sufragerie în mijlocul căreia se afla o masă aranjată după toate regulile artei. Pe masă fumega un castron cu supă. Două potârnichi fripte se odihneau pe un strat de varză. Un pateu suculent îşi arăta crusta aurie, iar pe un gheridon se aliniau în bună ordine mai multe sticle.

— Pe cinstea mea, e ca în poveştile bunului domn Perrault! exclamă d'Assas care nu-şi credea ochilor.

Într-adevăr, domnul Jacques era un maestru în arta acestor puneri în scenă. Sper că nu s-a uitat lovitura de teatru prin care a uimit-o şi supus-o pe curtezana Juliette Bécu.

Înghiţind cu pofta tinereţii felurile alese ce i se serveau, d'Assas examina sufrageria.

Fără a fi somptuoasă, era de o bogată eleganţă, cu mobilele sale sculptate, cu argintăria marcată simplu cu iniţialele domnului Jacques. Lenjeria era de o fineţe şi albeaţă orbitoare. Era un apartament cu adevărat luxos.

După ce termină de mâncat, d'Assas simţi că ameţeşte uşor şi începu să vadă viaţa în roz.

Se simţea în stare să lupte chiar şi împotriva regelui.

Nu-i ţinuse oare deja piept?...

Oricum, după câte ştia, până atunci Jeanne îi ţinuse piept regelui...

De ce?... În primul rând pentru că iubirea sa pentru rege nu era, în fond, decât expresia unui fel de fascinaţie ce-o exercita asupra ei puterea regală...

Îşi amintea că Jeanne, la necaz, se gândise în primul rând la el! Îşi amintea şi de privirea pe care i-o aruncase în timpul serbării de la Primărie...

Şi începu să spere...

Domnul Jacques era, mai mult ca sigur, un mare filozof şi cunoştea străfundurile sufletului uman.

Aflat în starea de beatitudine ce ţi-o dă o masă bună, ceru să fie condus în dormitor.

Lacheul se grăbi să deschidă o uşă şi cavalerul intra într-o frumoasă cameră cu parfum de smirnă; patul era deja desfăcut, un foc pâlpâia voios în cămin...

Sărmanul cavaler mergea din surpriză în surpriză. Era în plină poveste cu zâne.

— Apropo, domnule, dacă veţi avea fantezia să ieşiţi noaptea, pentru cine ştie ce isprăvi războinice... sau amoroase...

— Da?... făcu d'Assas.

Lacheul deschise un dulap mare şi încăpător.

— Iată, continuă el, două costume pe măsura voastră, ca să nu fiţi recunoscut. Iată şi pelerine.. Aici aveţi pistolete şi spade...

Costumele erau bogate şi elegante, dar de o culoare neutră, perfect adaptate scopului pentru care erau destinate. Spadele erau minunate şi solid făcute. Pistoletele erau încărcate...

— Iată că la nevoie am cu ce susţine un asediu, zice d'Assas.

— Sau să-l faci, răspunse neglijent lacheul. S-a întâmplat ca un tânăr cam nebun care a locuit înainte aici să atace de unul singur o casă... Oh! Toate cazurile au fost prevăzute...

D'Assas tresări şi-şi trecu o mână peste faţă. Lacheul se retrase discret. Rămas singur, cavalerul examina curios costumele agăţate în dulap: în buzunarul fiecăruia găsi câte o pungă!...

"Oh! Oh! murmură el, asta depăşeşte orice închipuire!..."

Scoase una dintre pungi. Conţinea ludovici din aur şi un bilet. D'Assas numără ludovicii: erau o sută.

"Două mii de franci!... Solda mea pe opt luni!... Şi mai e una în celălalt costum!"

După care citi biletul. Conţinea cuvinte semnate simplu, J:

"Cheltuiţi-i fără teamă. Banii aceştia sunt pentru micile nevoi zilnice. Am crezut că v-aş jigni dacă aş pune mai mult. Dar de cum una din pungi se va goli, daţi-i-o lacheului care vă serveşte. Are ordin s-o umple. Fiţi curajos, fidel şi răbdător."

"Ei bine, dacă-i aşa, accept! Vreau să văd până unde va merge comedia!... Curajos... cred că sunt... Fidel... sunt sigur... Răbdător?... Hm!... Mă rog, acest domn Jacques mi se pare că joacă un joc cam prea ciudat... De fapt, ce vrea?... Se poartă cu mine ca şi când i-aş fi un vechi prieten... ca un tată indulgent... Pe cinstea mea, vom mai vedea!"

După toate astea, cavalerul se culcă în patul cel mai moale pe care-l încercase până atunci şi nu întârzie să se cufunde într-un somn profund. Visa că se găseşte într-un palat, înconjurat de zâne, că tot ceea ce atingea se transforma în aur şi că Jeanne îi întindea mâna surâzând...

Cavalerul nu avea decât douăzeci de ani.

Dar, cinstiţi fiind, chiar dacă era mai bătrân, ar fi avut înţelepciunea regelui Solomon şi ar fi refuzat să continue în somn visul început când era treaz?

Capitolul XXIX Pavilionul vecin

În timp ce în pavilionul din stânga cavalerul d'Assas mânca, se mira, dormea şi visa, o scenă de un alt gen se petrecea în pavilionul din dreaptă ce părea la fel de pustiu. Pavilionul era identic cu cel pe care-l ocupa d'Assas: un antreu, trei camere... Numai că cele trei camere şi mai ales dormitorul, aveau o înfăţişare mai feminină, cu mai multe bibelouri, mobile mai delicate, covoare mai groase, draperii din mătase mai grea dar şi mai graţioasă în acelaşi timp.

Într-adevăr, acest pavilion era locuit de o femeie.

Şi această femeie era Juliette Bécu. Cea pe care contele du Barry avusese îndrăzneala s-o prezinte ca fiind contesa du Barry la balul de la Primărie.

În salonaş două personaje aşezate în fotoliile comode pentru o discuţie foarte animată.

Era foarte autenticul conte, ce discuta cu falsa contesă.

Juliette Bécu părea neliniştită.

Du Barry încerca să-şi alunge motivele de îngrijorare.

— Şi totuşi, spuneţi-mi ce vrea? continuă ea o conversaţie începută mai de multă vreme... Dacă regele e îndrăgostit de micuţa miorlăită, ce pot să-i fac eu?...

— Ascultă-mă, scumpa mea. Am să vă expun planul celui care pentru moment ne este stăpân la amândoi şi căruia trebuie să ne supunem... Planul este simplu şi genial: doamna d'Etioles se găseşte într-o casă... iată, Bă presupunem că ar fi pavilionul care se găseşte în faţă şi pe care l-aţi văzut intrând aici...

— Nu e locuit...

— Adevărat. Dar să presupunem pentru o clipă că ar fi locuit şi anume de doamna d'Etioles. Înţelegeţi?... Voi aici... doamna d'Etioles în faţă... Să continuăm: ca urmare a unei suite de combinaţii ce vă vor fi explicate, într-o bună zi, mai bine zis într-o seară, doamna d'Etioles vă va lua locul...

— Aici? făcu Juliette.

— Da, aici. Iar în acelaşi timp voi îl veţi lua pe al ei... Cu alte cuvinte, dintr-odată vă veţi găsi în casa locuită de doamna d'Etioles. Şi doamna d'Etioles în casa voastră. E clar?

— Clar. Şi după aceea?

— Nu înţelegeţi?

— Ce vreţi, scumpul meu, de câtăva vreme trăiesc în ţara enigmelor...

— E totuşi foarte simplu...

— Şi genial, voi aţi spus-o...

— Ei bine, să presupunem că într-o seară, o seară întunecoasă, regele Franţei, care va fi primit în sfârşit un cuvânt din partea doamnei d'Etioles, chemându-l la ea, deci Ludovic se urneşte şi pleacă la ea... Ajunge acolo, intră, găseşte toate luminile stinse, pentru că pudoarea sărmanei copile se revoltă... şi se găseşte în braţele unei femei care se întâmpla să fie...

— Juliette Bécu, contesa du Barry!... Admirabil!

— Nu-i aşa?... Aşadar, doamnă, dacă regele îşi dă seama de înlocuire, vouă vă revine sarcina să-l faceţi să nu regrete...

— De asta am eu grijă! exclamă hotărât curtezană. Dar cu ea ce se întâmpla în timpul acesta?

— V-am mai spus: ea vă va lua locul aici. Şi atunci se va întâmpla că pavilionul din faţă va fi. Brusc locuit de un tânăr care o adoră pe încântătoarea doamnă care va intra aici şi care-şi va vedea idolul, va cădea la picioarele ei, în timp ce regele va cădea la picioarele, voastre şi îi va demonstra că tinereţea şi dragostea valorează mai mult decât regalitatea, în timp ce voi îi veţi demonstra lui Ludovic că în iubire eroarea poate face minuni...

— Scumpul meu, făcu Juliette, nu e genial: e sublim!

— Mai mult decât v-aţi putea închipui! Căci veţi vedea că totul a fost prevăzut, combinat, aranjat... Să presupunem că acel drăguţ de care v-am. Vorbit...

— Cel care va cădea la picioarele micuţei miorlăite...

— Da. Ei bine! Să presupunem că acest drăguţ ăr fi insultat grav un bărbat cinstit... ca mine, de exemplu. Individul intră aici, trăieşte un vis minunat, se îmbată de iubire

câteva zile zece, cincisprezece, nu are nici o importanţă numărul... Eu — căci am presupus că eu sunt bărbatul insultat — eu deci îl aştept cu nerăbdarea pe care mi-o cunoaşteţi. Şi când drăguţul iese. În sfârşit, îi pun mâna pe umăr şi îi spun: "Între noi doi, d'Assas!"...

— Ah! Deci se numeşte d'Assas?...

— Da! făcu du Barry izbucnind în râs... un râs sinistru şi funebru care o îngheţă pe Juliette. Drăguţul de el va vrea să-şi tragă spada pentru a-mi face faţă. Dar ca din întâmplare, cade în vârful pumnalului meu, se răneşte la piept şi moare... Şi aici începe partea cea mai frumoasă...

— Adică? făcu Juliette, tremurând.

Du Barry, cu. Chipul descompus de ură, continuă:

— Atunci, oameni săritori — se găsesc întotdeauna — vor alerga să cheme jandarmii călări. Îi găsesc cadavrul în faţa uşii lui d'Etioles care şi ea l-a insultat pe bărbatul cinstit de care v-am vorbit...

— Adică voi...

— Eu sau un altul, nu contează. Micuţa d'Etioles va fi considerată ucigaşa. Va fi arestată. I se va face un proces. Douăzeci de tineri vor depune mărturie că ea i-a atras aici pentru diverse orgii şi că a încercat să-i înjunghie, cum se spune că făcea pe vremuri Marguerite de Bourgogne cu amanţii săi de-o noapte... Aceşti tineri demni n-au vrut s-o denunţe. Dar pentru că a persistat în greşeală, pentru că a ucis un sărman gentilom, n-au mai ezitat... Micuţa doamnă vă fi condamnată şi executată... şi rămâneţi stăpână pe situaţie... singură!... Nu-i frumos?...

"Oribil, oribil!" îşi zise în sinea ei Juliette Bécu, iar cu voce tare spuse:

— E încântător... Şi voi aţi născocit tot acest plan?

— În parte, răspunse du Barry cu o voce sumbră. În ceea ce-l priveşte pe bărbatul cinstit insultat, e adevărat că am dat şi eu câteva sugestii...

Pentru un timp se lăsă o tăcere apăsătoare în elegantul salon-budoar.

Juliette tremura şi contemplă cu spaimă chipul însoţitorului ei.

Du Barry, gânditor, fixa cu ochi răi focul, în timp ce un zâmbet forţat şi livid îi crispa buzele.

— Da, toate astea se vor întâmpla. Totul e prevăzut, pregătit, cântărit. Nici regele... nici ea... nici el! Mai ales el! Nu ne pot scăpa!

— Şi când se va întâmpla asta?

— Totul depinde acum de Bernis.

— Bernis?... Poetaşul ăla?...

— Marele bărbat, făcu du Barry, fără să poţi afirma ferm că în cuvintele sale era admiraţie sau ameninţare.

— Şi ce rol are Bernis în toate astea? întrebă Juliette. Nu i-am vorbit decât de două ori; mi s-a părut cam tâmpit... Aş vrea să ştiu...

— Hm! făcu du Barry aruncându-i o privire acră. Vrei să ştii prea multe, draga mea...

Juliette tresări, dar îşi ascunse emoţia cu un gest indiferent.

— Nu jucăm acum într-o tragedie, reluă du Barry. Bernis are rolul său, eu îl am pe al meu, voi îl aveţi pe al vostru. Credeţi-mă, aţi fi o proastă actriţă dacă aţi căuta să cunoaşteţi replica partenerului, în loc să vă ocupaţi de replică voastră...

— E adevărat... cu toate că. Ţinând cont de faptul că suntem asociaţi, m-aş simţi mai bine dacă aş cunoaşte, scumpul meu, sentimentele ce le nutriţi $iată de cel ce ne conduce, sau, ca să mă folosesc de comparaţia voastră, de regizorul care ne indică ce să facem.

— Domnul Jacques?

— Da! Cine e? De unde vine? Ce vrea? Cum se numeşte?

— Domnul Jacques se numeşte domnul Jacques, zice du Barry cu o voce care o face să tremure pe Juliette. Cine este? Nu ştiu. Ce vrea? Nu ştiu mai mult decât ştiţi şi voi. Ştiu numai că plăteşte regeşte; ştiu că-mi inspiră o admiraţie şi o frică fără margini; ştiu că mi-ar place, să bravez mai degrabă în faţa regelui, în mijlocul curtenilor, decât să mă leg de un astfel de om. Ştie tot. Vede tot. Îşi are oamenii săi până în anticamera regelui. Nu-i scapă nimic. Iată tot ceea ce ştiu. Şi pentru toţi banii din lume n-aş vrea să încerc să ghicesc ceea ce-i place lui să ne ascundă... Dacă sunteţi deşteaptă, faceţi ca mine...

De data asta du Barry vorbea cu o evidentă sinceritate.

Profund tulburată de spaima ascunsă în spatele cuvintelor contelui. Juliette Bécu nu mai îndrăzni să insiste.

— Oricum ar fi, reluă ea pentru a îndepărta bănuielile pe care se temea că le-a deşteptat în mintea lui du Barry, ho poartă cu mine ca un mare senior... Această colivie... această închisoare pe care mi-a pus-o la dispoziţie e încântătoare. Totul e ales cu un gust perfect. Şi ce-i trebuie mai mult unei sărmane fete...

— Sărmane fete? ricană du Barry; dar sunteţi contesă, scumpa mea, nu cumva să uitaţi.

— Oh! Pe scenă mă voi strădui să nu mă uit dar aici, în culise...

— Vă înşelaţi, copila mea, exclamă brusc o voce.

Juliette şi du Barry tresăriră şi, întorcându-se, îl văzură pe domnul Jacques.

Păliră.

Pe unde intrase?

Cum de se găsea acolo, la doi paşi de ei, în mijlocul salonului, surâzându-le părinteşte?...

Un fel de teamă superstiţioasă îi cuprinse pe cei doi. Toate uşile erau închise...

Nu erau departe de a crede că misteriosul personaj era înzestrat cu puteri supranaturale.

"Ştie tot! Vede tot! Aude tot!" îşi zicea, speriată, Juliette, repetând cuvintele spuse mai devreme de conte.

— Vă înşelaţi crezând că sunteţi contesa du Barry numai în anumite ocazii, zise domnul Jacques surâzând liniştit. Iată şi dovada că nu e aşa...

Şi spunând acestea lăsă pe gheridon un pergament pe care cei doi îl citiră împreună cu aceeaşi aviditate şi mirare.

Era un certificat de căsătorie perfect valabil, cu semnătura parohului de la Saint-Eustache, cu semnăturile martorilor care consfinţea valabilitatea căsătoriei contelui du Barry cu Juliette Bécu. Era datat cu trei ani în urmă.

— Pe curând, copila mea, reluă domnul Jacques. Conte, vreţi să mă însoţiţi?

Du Barry îl urmă, aproape împleticindu-se, pe sinistrul domn Jacques.

Juliette, rămasă singură, nu putu să-şi dezlipească multă vreme privirea de pe pergament. Se gândea.

"Iată-mă cu totul în mâinile acestui om. Trebuie să merg până la capăt... O voi împiedica pe doamna d'Etioles să ajungă favorita regelui... dar..."

Şi uitându-se cu teamă în jur, îşi continuă gândul:

"Dar nu vreau să fie ucis sărmanul cavaler d'Assas!"

Capitolul xxx Micuţa Suzon

Casa în care Jeanne consimţise să intre în schimbul promisiunii formale a regelui că el nu va intra acolo decât în plină zi şi că ea va putea primi pe cine doreşte avea următoarea alcătuire:

În primul rând antreul. O cameră la dreapta, una la stânga. Cea din dreapta era oficiul şi bucătăria, cea din stânga era ocupată de bucătăreasă şi de două servitoare. Urma un hol mare; în dreapta holului era sufrageria, în stânga, un mic salon.

Sufrageria, holul şi salonul aveau uşi mari vitrate ce dădeau spre o grădină întinsă şi perfect întreţinută. Înconjurată de ziduri înalte şi greu de escaladat; zidurile nu erau străpunse decât de o mică poartă ce se încuia şi prin care intra dimineaţa grădinarul, ce nu venea niciodată în casă şi care pleca imediat ce-şi termină treaba.

Tot din antreu o scară mică în spirală permitea accesul la primul etaj care avea cinci camere, din care cea mai mică era ocupată de cameristă, iar celelalte patru, la fel de mari, constituiau apartamentul particular al stăpânei.

Dormitorul de o regală eleganţă, marele salon-atelier cum era la modă în acele timpuri în care toate marile doamne făceau pictură, muzică şi chiar gravură; budoarul împănat cu bibelouri şi în sfârşit un magnific cabinet de toaletă alcătuiau acest apartament.

Camerista era chiar fata care-i deschisese regelui şi pe rare Bernis o semnalase domnului Jacques.

Ea era, dacă putem spune aşa, intendentul acelei case, pe care o conducea din priviri. Domnea despotic asupra celor trei servitoare, care nu trebuiau să treacă niciodată dr antreu şi care, odată terminată treaba ce-o aveau de făcut, trebuiau să dispară în colţul lor, Suzon fiind singura ce avea relaţii cu stăpâna casei.

Era o fată de douăzeci şi doi de ani, foarte fină şi bine instruită pentru a înţelege totul din zbor, fără prea multe cuvinte, de o discreţie fără reproş şi foarte aptă pentru obligaţiile ce le avea.

Bernis o caracterizase foarte bine: o pasăre rară.

Suzon, ca orice fiinţă umană, avea idealul său.

În primul rând, trebuie să spunem că era pe jumătate normandă, pe jumătate picardă — marele La Fontaine ar fi zis: o normandă şi jumătate.

Avea un bun simţ practic şi un mod de a privi viaţa ce-o făceau să dispreţuiască şi să nu invidieze lucrurile ce o înconjurau. Hotărâse să trăiască fericită, după gustul său şi nu întârziase să înţeleagă că viaţa celor mari ascunde mizerie morală şi servitute.

Să nu tragem de aici concluzia unei oarecari mândrii de caracter.

Suzon nu era decât o frumoasă vicleană, atâta tot.

Iar în ceea ce priveşte idealul său, pe care am promis să-l prezentăm, o vom lăsa pe ea să ni-l prezinte.

Din dimineaţa zilei ce a urmat sosirii doamnei d'Etioles în noua sa reşedinţă, Bernis, cum am văzut, plecase să-l caute pe d'Assas la hanul "Trei Delfini". Odată întors, principala sa sarcină era să se pună bine cu Suzon, să-i facă anumite propuneri, pe care i le prezentase foarte clar domnul Jacques; trebuia s-o convingă pe Suzon să-l trădeze pe rege şi pe Berryer. Simplu, nu?

"Regele? Mai treacă-meargă! se gândea poetul abate, dar locotenentul general de poliţie? Hm! Va fi greu!"

Drept care a doua zi, dis-de-dimineaţă, se prezentă şi începu să dea târcoale în jurul casei, fără să se ascundă.

Timp de două ore nu văzu nimic.

Obloanele erau închise.

Casa părea abandonată.

Dar marea calitate a lui Bernis era răbdarea. Aştepta ca un vânător la pândă.

Şi răbdarea îi fu răsplătită: el nu văzuse nimic, dar fără îndoială că cei dinăuntru îl văzuseră. Căci la un moment dat se deschise o fereastră de la primul etaj, ca şi când s-ar fi aerisit în cameră şi în cadrul ei apăru Suzon, care se făcea că nu-l vede pe Bernis.

Bernis nu lăsă să-i scape ocazia. Înainta câţiva paşi şi cu braţul sănătos — stângul era tot în eşarfă — îi făcu un semn, apoi îi trimise o sărutare.

Suzon izbucni în râs şi închise fereastra.

Dar îl văzuse pe Bernis! Şi văzuse că era rănit!

Deci Bemis, odată sărutul trimis, continua să se învârtă, ca un foarte nefericit, în jurul casei.

"Lovi-te-ar ciuma de damicelă! mârâia el. Îi trimit un sărut pe care spirituala doamnă du Barry l-ar fi găsit admirabil de cochet şi ea îmi râde în nas? Sau sunt mai puţin în graţiile ei decât am presupus?..."

Ziua de iarnă e scurtă. Seara vine repede. Umbrele înserării învăluiesc puţin câte puţin copacii pe sub care rătăceşte tristul Bernis.

Era frig. Un vânt aspru dinspre nord făcea să tremure crengile golaşe. Tremura şi Bernis.

Aruncă o ultimă privire casei, murmurând:

"Mâine am să-i arunc un bilet. Am luat contact cu inamicul. Pentru prima zi e suficent".

Şi se pregătea să se retragă, când uşa casei se întredeschise brusc, lăsând să treacă o femeie înfofolită până în vârful nasului. Cu toate acestea, precauţiile luate se pare că n-au fost suficiente, căci Bernis a recunoscut-o: era Suzon.

Trecu la câţiva paşi de el, fără să pară că l-ar fi văzut.

Atunci Bernis se apropie şi o salută cu atâta rafinată galanterie de parcă ar fi fost vorba de doamna de Rohan în persoană.

— Nu voi permite ca o domnişoară atât de încântătoare să se aventureze noaptea fără însoţitor, şopti el...

Suzon scoase un mic ţipăt de spaimă...

— M-aţi speriat, domnule!...

— Cum! Am avut nefericirea de a o speria pe cea mai încântătoare fată pe care 6 cunosc, cea pentru care mi-aş da viaţa şi căreia îi aparţine inima mea, frumoasa şi încântătoarea Suzon!

— Cum, domnule, mă cunoaşteţi? exclamă Suzon cu p surpriză bine simulată.

— Crudo! îi răspunse Bernis cu o pasiune la fel de bine jucată; cum puteţi vorbi aşa, când ştiţi foarte bine că vă iubesc, doar m-aţi văzut suspinând...

— Pe cinstea mea, zise Suzon râzând — şi de data asta nu minţea — vă mărturisesc că nu v-am văzut niciodată suspinând.

Aici avea dreptate căci, din contră, ea fusese cea care-i aruncase ocheade la care Bernis rămăsese indiferent.

— O, cerule! exclamă poetaşul nostru. Poate că n-aţi văzut bine... Dar ne-am oprit aici, unde bate vântul acesta rece... scuzaţi-mă şi permiteţi-mi să vă ofer braţul. Vreau, cum am mai spus, să vă servesc de cavaler... Spuneţi-mi numai unde vreţi să mergeţi...

— Sunteţi foarte drăguţ, domnule, făcu subreta, schiţând o reverenţă. Mă duc să caut... mănuşi pentru doamna.

Bernis tresări. Nu existau negustori de mănuşi la Versailles, care nu era decât un sătuc — sau, mai degrabă, un castel cu câteva străduţe în jur.

Deci Suzon minţea.

Concluzia! Ieşise să-l întâlnească pe el.

— Mănuşi! exclamă el. N-aş putea accepta să vă ştiu expusă frigului şi întâlnirilor neplăcute pentru atâta lucru. Am să vă aduc o cutie...

Suzon păru să se gândească câteva clipe.

— Într-adevăr? făcu ea.

— Pe cuvânt de onoare doamnele de la Curte îmi cer mereu să fac astfel de comisioane.

Suzon fu extrem de flatată să se afle dintr-odată pe picior de egalitate cu doamnele de la Curte.

— Deci, continuă grav Bernis, vă voi aduce o cutie. Şi când va fi asta?

— Chiar în seara asta, drăguţă Suzon, dacă veţi binevoi să-mi spuneţi unde trebuie să vi le dau.

— Păi... aici!

— Aici!... nici vorbă!... Am atâtea să vă spun! Şi apoi, vedeţi că sunt rănit şi că aerul rece îmi poate face iau!...

— Oh! Dumnezeule, aşa e... Ascultaţi-mă, domnule de Bernis...

— Ah! exclamă Bernis, ştiţi cum mă numesc!

Suzon păru foarte încurcată şi scoase din nou un ţipăt uşor.

— Îmi promiteţi să fiţi discret, prudent şi să nu vorbiţi cu nimeni? îl întrebă ea...

— Discret ca o subretă, prudent ca un orb şi tăcut ca un mut... căci îndrăgostiţii sunt orbi şi muţi atunci când e vorba să facă altceva decât fac de obicei: contemplarea idolului lor şi cântatul sub ferestre...

— Ei bine. Veniţi în seara asta la ora zece la portiţa din grădină...

Spunând acestea, plecă, uşoară şi graţioasă ca o subretă ce era.

Bernis rămase înmărmurit de rapidul său succes şi murmură:

"Hm! Aş fi preferat ceva mai multă rezistenţă. Lucrurile se potrivesc prea bine. E ceva putred aici. Micuţa Suzon e mai deşteaptă decât am crezut."

Făcând aceste reflecţii care dovedeau marea sa prudenţă, dar nu şi experienţa în materie de psihologie feminină în general şi mai ales cu aplicaţii la psihologia subretelor, Bernis se retrase.

"Şi cu asta. Basta! Vedem noi ce-o mai fi!" sfârşi el prin a-şi spune.

La ora zece, bătea încetişor la portiţa ce dădea în grădină şi care se deschise imediat.

Apăru Suzon care duse un deget la buze, recomandându-i tăcere şi, luându-l de mână, îl conduse până la uşa salonaşului de la parter, nu înainte de a fi încuiat cu grijă portiţa.

Odată intraţi, închise cu atenţie uşa, trase draperiile şi aprinse o lampă.

— Toată lumea din casă doarme, dar doamnă are somnul foarte uşor, aşa că vă rog, domnule, să vorbim în şoaptă... Mi-aţi adus mănuşile?

— Mănuşile! exclamă Bernis.

Uitase de comedia cu mănuşile.

Pentru a deturna conversaţia de pe panta asta scoase la iuţeală un suspin de suferinţă şi-şi pipăi braţul stâng.

— Sărmane domn! zise Suzon, vizibil mişcată, suferiţi!... Aţi fost rănit?...

— Da, în duel; o rană urâtă la braţul stâng. Dar insolentul mi-a plătit-o pe loc, pentru că l-am străpuns dintr-o parte în alta!...

— Dumnezeule! exclamă Suzon, uitând şi ea pretextul care legitima prezenţa lui Bernis acolo, un duel! Pentru o doamnă, nu-i aşa?...

— Dacă vă spun pentru cine, mă credeţi pe cuvânt?

— Da! Căci un gentilom ca voi nu-şi dă aşa cuvântul...

— Ei bine! rosti Bernis cu un admirabil aplomb, pentru voi am făcut-o!...

— Pentru mine! Râdeţi de mine, domnule!

— Deloc! Pe onoarea mea că m-am bătut în duel din pricina voastră! Şi ce vedeţi ciudat în asta... doar vă iubesc!

— Mă iubiţi?

Suzon palpita, roşie toată de fericire. Bernis văzu că muşca din momeală.

— Cum vă puteţi îndoi de dragostea ce v-o port! reluă Bernis. N-aţi înţeles încă? Aş mai fi dat eu târcoale casei? Aş mai fi eu aici... la picioarele voastre, scumpă Suzon?

Bernis căzuse în genunchi.

Suzon era în al nouălea cer.

Îl luă de mână şi-l ajută să se ridice.

— Dar cum se face că v-aţi bătut pentru mine? întrebă ea.

— Vă spun imediat! zise Bernis, care, luat din scurt, căută şi găsi imediat în ingenioasa sa imaginaţie motivul cerut.

— Îl cunoşti pe domnul Berryer, nu-i aşa? întrebă el.

— Cum adică... spuse Suzon tresărind.

— Suzon, între noi nu încap secretele! Ştii prea bine că sunt secretarul particular al numitului domn şi ştiu că el v-a plasat aici...

— Ei bine, da!... Şi ce-i cu asta?

— Păi, iată ce-i: acum trei zile, domnul Berryer explica altui domn, pe care îmi veţi permite să nu-l numesc, ceea ce doreşte de la voi. Cu mine de faţă!

— Ah! Şi domnul Berryer care mi-a jurat că...

— Nu vă încredeţi în el, Suzon, Berryer e un om fără scrupule. Explica deci gentilomului cu pricina că, prin voi, era sigur că va afla anumite secrete ale Maiestăţii Sale... Atunci gentilomul începu să râdă şi pronunţă câteva cuvinte deplasate la adresa voastră... N-am zis nimic... L-am aşteptat în stradă, l-am salutat cu tot respectul, făcând observaţia că nodul cravatei sale nu mai e la modă şi că ar fi foarte greu să găseşti unul mai ridicol. Omul meu s-a supărat. Am insistat. Atât de mult şi atât de bine încât a doua zi dimineaţa încrucişam săbiile într-un colţişor liniştit din grădina Luxembourg.

— Pentru mine!... Aţi făcut asta pentru mine!

— Şi de ce François de Bernis n-ar fi făcut asta pentru cea pe care o iubeşte?...

Vorbind astfel, Bernis înlănţui talia frumoasei fete care se zbătu de formă şi sfârşi prin a-i acorda sărutul cerut.

— Suzon, vino cu mine la castel. Nu-ţi fie teamă, eşti cu mine. O să fie o escapadă plăcută. O să vezi de aproape splendorile palatului şi chiar şi camera regelui, că eu pot intra peste tot.

Suzon îi răspunse cu un suspin plin de regrete:

— Imposibil!...

— În iubire nimic nu-i imposibil, Suzon!

— E vina mea, dar trebuie să mă înţelegeţi că nu pot părăsi postul. Nu numai că voi fi dată afară, dar îmi voi atrage furia regelui şi răzbunarea locotenentului general de poliţie...

— Suzon, vino pe genunchii mei şi explică-mi mai bine. Şi nu uita, mă numesc François.

Suzon veni şi se aşeză pe genunchii lui Bernis, înlănţuindu-l cu mâinile pe după gât.

— Ştiţi, domnule François... eu am un vis...

— Un vis frumos de femeie, mai mult ca sigur.

— Nu, un vis de ţărancă, îi răspunse scurt Suzon.

"E mult mai grav, " gândi Bernis, pregătindu-se să asculte cu atenţie.

— Ştiţi cât câştig eu pentru ceea ce fac aici?

— Ştiu şi eu? O mie de livre?...

— Două mii cinci sute pe an, domnule!

— Bravo! Nici eu nu am cu mult mai mult ca secretar al domnului locotenent general de poliţie!

— Bun! Adăugaţi la asta cele două mii cinci sute de livre din partea domnului Berryer, pentru, să zicem... micile poveşti pe care i le spun. Total cinci mii de livre.

— Frumos! Se pare că aţi studiat temeinic "Lecţiile de calcul integral" ale domului d'Alembert!

— Adăugaţi încă o mie pe an economii la coşniţă, continuă imperturbabil Suzon. Fac şase mii. Mi-am făcut socoteala că dacă stau şase ani în acest post, la sfârşit voi avea, una peste alta, aproape patruzeci de mii de livre, ceea ce reprezintă o bună dotă, nu credeţi?

Bernis izbucni în râs.

— De ce râdeţi, domnule?

— Drace, dar iată o întâlnire amoroasă nelipsită de picanterii. Cel puţin e originală!...

— Ei, domnule! Fiecare vorbeşte de iubire în felul său. Şi apoi am văzut că adesea cifrele şi iubirea merg mână în mână şi se înţeleg de minune!...

— Ai perfectă dreptate. Deci...

— Deci... Sunt de doi ani aici. Îmi mai rănim patru ani în care trebuie să stau liniştită şi să-mi fac datoria cum trebuie. Credeţi deci că aş fi nebună să-mi risc fericirea numai pentru a vedea de aproape patul regelui şi cămaşa sa de noapte? Mai ales că astea le pot vedea la fel de bine şi aici!

Bernis devenise foarte grav. Îşi urma ideea sa fixă de a o face pe Suzon să-şi părăsească postul.

— Ascultă-mă, făcu el brusc. Tu gândeşti foarte bine. Dar trebuie să mă înţelegi: te iubesc foarte tare şi vreau să vii cu mine... vreau să fiu sigur că eşti numai a mea...

Suzon dădu din cap.

— Vino cu mine, reluă brusc Bernis şi vei găsi dintr-odată ceea ce-ţi va lua zece ani să strângi aici... adică nu patruzeci de mii, ci şaizeci de mii de livre.

Suzon păli şi-i aruncă o privire gravă lui Bernis.

— Vorbiţi serios? întrebă ea repede.

— Niciodată n-am fost mai serios ca în seara asta, îi răspunse cu răceală Bernis. Vreau să adaug că, deşi pare o dezertare, ceea ce faceţi va fi poate un mare serviciu făcut regelui şi altor persoane importante.

Suzon tremura.

Şaizeci de mii de franci!...

Visul său realizat dintr-odată, fără cel mai mic efort!

Avu intuiţia clară, că Bernis nu glumea şi că vorbea în numele unor oameni puternici şi de temut. Înţelese că norocul era la dispoziţia ei şi că trebuia doar să întindă mâna.

Şi cum era o femeie inteligentă şi hotărâtă, în ciuda aerelor sale de subretă drăguţă, luă rapid o decizie.

Numai că o ascunse bine în spatele unor lungi târguieli.

— Se pare că vă iubesc cu adevărat, zice ea; m-aţi vrăjit, altă explicaţie nu există... şi când doriţi să vin?

— Nu ştiu, copila mea... poate mâine. Poate peste o săptămână... am să te caut eu...

— Şi în timpul acesta?...

— În timpul acesta, voi veni aici în fiecare seară, iar tu îmi vei explica minuţios în ce constă slujba ta.

— Vreţi să mă înlocuiţi aici? exclamă Suzon, râzând.

— Poate! răspunse grav Bernis.

Bernis, mirat de succesul său şi chiar nerăbdător să vadă că reuşise aşa repede să rezolve o problemă atât de dificilă, se duse aproape alergând în străduţa de care am mai vorbit şi cu toate că era foarte târziu, fu primit imediat de domnul Jacques.

— Monseniore, micuţa Suzon e a noastră, zise el. Va pleca din casă când îi voi spune eu. Mărturisesc însă că succesul acesta atât de rapid mă nelinişteşte.

— Bănuiţi că fată face un joc dublu? îl întrebă domnul Jacques.

— Nu prea ştiu, Monseniore. În orice caz, trebuie să vă previn că, dacă ni se va supune, ne va costa un pic cam scump.

— Cât? întrebă domnul Jacques, liniştindu-se.

— Şaizeci de mii de livre, Monseniore. E o sumă enormă, dar...

— I-aţi promis şaizeci de mii de livre?...

— Da!...

— Bravo! De ce n-aţi spus aşa de la început, fiule!... Fiţi liniştit, va veni. E inutil să vă mai gândiţi la asta... îmi vorbiseţi de ocheade... bileţele de amor... mai ştiu şi eu ce! Şi eram puţin neliniştit. Dar din moment ce e vorba de bani, totul se aranjează.

— Aşa că. Monseniore...

— Aşa că, fiule, mâine veţi avea optzeci de mii de livre... Haideţi...

— Dar, Monseniore, era vorba de şaizeci de mii, nu de optzeci ele mii...

— Adevărat? Ei bine. Ceilalţi douăzeci de mii care rămân vă rămân ca să cumpăraţi hârtia pe care veţi scrie atât de frumoasele versuri închinate doamnei de Rohan.

Bernis se aplecă până la pământ şi întrebă:

— Monseniore, mai aveţi şi alte ordine să-mi daţi?

— Nu. Aşteptaţi. Fiţi pregătit s-o scoateţi pe micuţa din casă şi s-o înlocuiţi cu noua cameristă, pe care va trebui s-o conduceţi... Apropo, mi s-a semnalat prezenţa domnului d'Etioles la Versailles, însoţit de un fel de secretar pe care-l târăşte cu el... un oarecare Damiens. Va trebui să afli ce vrea.

— Domnul le Normant d'Etioles?... Aleargă după nevastă-sa...

Domnul Jacques nu se deraniă să surâdă la această inocentă plezanterie şi rămase indiferent.

— Eu vorbeam de acel Damiens, zise el. Căutaţi-l şi încercaţi să aflaţi cine e, ce vrea, ce are de gând...

Bernis salută cu tot respectul şi se retrase uşor ca un calic în punga căruia tocmai au căzut 20 000 de franci.

"Hotărât lucru, îşi zise el, fidelitatea şi devotamentul aduc beneficii..."

Capitolul XXXI Mistere

S-au mai scurs patru zile.

În aceste patru zile Ludovic al XV-lea dusese o viaţa exemplară, se ocupase de afacerile regatului, jucase cărţi în fiecare seară cu curtenii săi, fusese drăguţ cu sărmana regină. Maria, flecărise vesel cu poeţii săi, discutase serios cu miniştrii, cu alte cuvinte îşi făcuse serios meseria de rege.

În seara celei de a patra zile, pe la ora zece se retrăsese în camera sa şi era deja dezbrăcat pe jumătate când i-a căzut privirea pe o hârtie pliată în patru şi aruncată pe. O masă.

O luă maşinal, o desfăcu, citi şi păli.

Biletul conţinea cuvintele:

"Doamna d'Etioles se plictiseşte. E hotărâtă să plece mâine la Paris".

— Lebel! strigă regele. Cine a adus biletul?
— Eu, Sire! răspunse valetul.
— L-ai citit?
— Nu, Sire!...
— Cine ţi l-a dat?
— Camerista căsuţei Maiestăţii voastre.
— Când asta?
— Acum o oră.
— Şi n-a mai spus nimic?
— Nimic, Sire... numai dacă...
— Dacă ce?... Termină ce ai de spus, imbecilule!...
— Că va aştepta la uşa de intrare, începând de la miezul nopţii...

Ludovic al XV-lea îşi înăbuşi un strigăt de bucurie.

— Lebel, zise el, îmbracă-mă imediat...
— Cum! Maiestatea voastră vrea să iasă la ora asta?
— Îmbracă-mă, când îţi spun!... De altminteri, ai să mergi cu mine. Cu tine nu mă tem de nimic.

Lebel aruncă o privire asupra pendulei. Arăta zece şi jumătate. Începu să-l îmbrace în linişte pe rege.

Ludovic al XV-lea căruia îi plăcea să se considere un fel de François I-ul mai şlefuit, mai rafinat, se credea şi la fel de temerar, dar nu era nici curajos şi nici îndrăzneţ.

Pierduse patru zile jucând comedia reconcilierii cu Maria Leczinska şi, una peste alta, era la fel de înspăimântat de îndrăzneala ce-o avusese răpind-o pe doamna d'Etioles.

În aceste patru zile nu trecuse nici o oră fără să nu jure că se va duce s-o vadă, cu orice preţ, în căsuţa de lângă castel.

Cel puţin o va face în plină zi, ducându-se s-o salute pe cea care îl iubea atât de mult, cu atât mai mult cu cât el făcea această dragoste mai misterioasă.

Biletul primit turnase gaz peste foc.

Ca toţi timizii care abordează obstacolele cu privirea plecată, de teamă să nu vadă pericolele, Ludovic al XV-lea, odată decis, începu să tropăie de nerăbdare.

Şi dacă nu plecă imediat, asta se întâmpla graţie ciudatei încetineli cu care Lebel începu să-l îmbrace din cap până în picioare. Era aproape de miezul nopţii când Ludovic al XV-lea fu gata în sfârşit. Şi aveau nevoie de cel puţin douăzeci de minute pentru a ajunge acolo.

Cu inima bătându-i să-i spargă pieptul, cu tâmplele arzând, coborî în sfârşit maiestuoasa scară a castelului, trecu de grilaje, însoţit de Lebel care dădea parolele şi cu un pas vioi se îndreptă spre căsuţă.

Ce se întâmplase cu tânărul cavaler d'Assas în aceste patru zile?

În dimineaţa zilei ce a urmat ospăţului stropit din belşug cu chambertin şi în urma căruia crezuse că a nimerit în ţara celor "O mie şi una de nopţi", d'Assas se trezise mai târziu şi foarte mirat că se găseşte acolo.

La început crezu că visează în continuare.

Dar vederea faimoasei pungi îl aduse la realitate, iar ghidul că în buzunarul celui de-al doilea costum se mai găseşte încă una îl hotărî să profite din plin de ospitalitatea domnului Jacques.

Sări deci din patul delicios de moale, îşi făcu toaleta şi îmbrăcă unul dintre cele două costume.

Terminându-şi de aranjat ţinuta, se îndreptă spre uşă, cu intenţia de a ieşi. Dar în spatele uşii dădu peste valetul jovial şi vorbăreţ care-l condusese în seara precedentă.

— Domnul cavaler iese? îl întrebă valetul.

— Da, prietene. E cumva, din întâmplare, interzis? Nu te jena să mi-o spui, căci oricum am intenţia să ies.

— Deloc, domnule. Şi de ce ar fi interzis? Eu nu vreau decât să-l întreb pe domnul cavaler ce-ar dori să mănânce la prânz.

— Visul continuă, gândi d'Assas. Ce vrei tu, prietene... cum...?

— Lubin, la ordinele dumneavoastră, ofiţere. Totuşi aş vrea să recomand domnului cavaler de a nu se arăta prea mult ziua.

— Şi de ce, jupâne Lubin?

— Pentru că presupun că dacă stăpânul meu a oferit adăpost domnului cavaler, a făcut-o pentru a-l feri de mari primejdii...

— Ah! Ah! făcu d'Assas, ciulind urechile.

— Domnule, s-a întâmplat ca unul dintre predecesorii voştri să fie ucis fără prea multă zarvă...

— Ucis... Va să zică aşa!...

— Dumnezeule, da! Era tânăr ca şi voi şi la fel de îndrăzneţ; într-o zi a vrut să iasă, ca şi voi... şi s-a întors spre seară cu două lovituri de spadă ce l-au trimis, creştineşte, peste vreo două ore, în cea mai bună dintre lumi. Am aflat după aceea că cinstitul gentilom dăduse târcoale mult prea aproape de o căsuţă singuratecă unde locuia doamna viselor sale... şi cineva gelos... soţul ei, poate... mă rog, înţelegeţi? Oricum, am crezut că e de datoria mea să-l previn pe domnul cavaler.

— Ai făcut bine, prietene. De aceea, pentru grija ce-o porţi sănătăţii mele, iată doi ludovici...

Spre marea surpriză a cavalerului Lubin, surâse şi-i refuză politicos.

D'Assas nu insistă şi ieşi, foarte preocupat de acest incident.

Cuvintele lui Lubin sunau a avertisment, mai ales că nu cunoscuse pînă atunci un valet care să refuze bacşişul.

Numai că d'Assas n-ar fi renunţat pentru nimic în lume la planurile sale.

Şi apoi, dacă ar fi fost ucis... ei bine! N-ar mai fi suferit, asta-i tot!

Drept pentru care se duse drept la căsuţa singuratecă, hotărât să intre, s-o vadă pe Jeanne, să cadă la picioarele ei şi să-i ceară iertare pentru cuvintele ce i le spusese la întâlnirea din faimosul episod al trăsurii.

Căci nu se îndoia de faptul că Jeanne fusese răpită prin violenţă, dar printr-o violenţă morală, prin şantaj.

Cavalerul plecă aproape în fugă, hotărât să bată la uşă de cum va sosi acolo; odată ajuns aproape de casă, se opri, nemaiîndrăznind să treacă de locul în care se întâlnise cu du Barry.

După ce şi-a spus singur cuvinte grele, acuzându-se de laşitate, după ce a făcut de douăzeci de ori pasul înainte spre casă şi a renunţat tot de atâtea ori, s-a hotărât... S-a dus drept la uşă, a luat ciocănelul şi a bătut de două ori... apoi a aşteptat, tremurând...

Uşa nu s-a deschis.

Nu a primit nici un răspuns.

Casa părea pustie.

A bătut de mai multe ori.

Mereu aceeaşi tăcere.

După câtva timp, un fel de ţăran, ce trecea pe acolo şi l-a văzut bătând, s-a oprit şi i-a spus:

— Dar, domnule, bateţi de pomană. Casa e pustie... De luni de zile n-am văzut pe nimeni aici...

D'Assas îngheţă.

Jeanne plecase, sau fusese dusă în altă parte?...

Nu! Era imposibil... Dar se gândea că s-ar putea ca cei din casă să nu vrea să-i deschidă şi, încăpăţânându-se să bată la uşă, risca să dea apă la moară acelor geloşi de care-i vorbea Lubin...

Disperat, se întoarse acasă, petrecându-şi restul zilei făcându-şi planuri pentru a doua zi.

Lubin, ca şi în seara precedentă, îi servise o masă excelentă, stropită din belşug cu vinuri dintre cele mai faimoase. Ca şi în seara precedentă d'Assas sfârşise prin a se ameţi şi se culcă cu speranţa ca măcar visele să fie mai frumoase decât realitatea.

Dar nu avu noroc, căci avu parte de un amestec de coşmaruri în loc de vise de iubire.

La un moment dat aceste coşmaruri luară consistenţa realităţii vii, vizibile şi tangibile.

În cameră era o veioză.

Şi în penumbră, d'Assas putea distinge destul de clar realitatea înconjurătoare.

Visa?... Era treaz?... Cu ochii întredeschiş! Cu urechile la pândă, i se păru brusc că aude un zgomot uşor, iar în faţa lui văzu o mişcare aproape imperceptibilă; zgomotul şi

mişcarea aparţineau unei uşi care se deschidea cu infinite precauţiuni, iar uşa aceea era uşa camerei lui.

D'Assas simţi un fior de spaimă îngheţându-i picioarele.

Era un om curajos, până la nebunie.

Dar în starea de spirit în care se găsea, înconjurat de acel mister de nepătruns, în acea casă ce putea fi o capcană pentru ucigaşi nocturni, abia trezit din visele penibile ce-i agitaseră somnul, aVea senzaţia acută Că va fi ucis fără să se poată apăra.

Aruncă o privire spre pistoletele ce se odihneau pe o măsuţă... şi se pregătea să sară când uşa se deschise complet şi în cadrul ei apăru o femeie!...

D'Assas rămase nemişcat, cu ochii pe jumătate deschişi, cuprins de o irezistibilă curiozitate.

Cine era femeia? Ce dorea?...

Femeia înainta, cu privirea aţintită asupra lui. Uneori, când duşumeaua scârţâia, se oprea brusc, aştepta câteva clipe, apoi îşi reluă înaintarea...

Ajunse în cele din urmă în dreptul patului, se aplecă şi-i şopti cu blândeţe:

— Nu vă mişcaţi... nu scoateţi nici un cuvânt... sau voi plăti cu viaţa grijă ce v-o port... M-aţi înţeles, nu-i aşa?... dacă da, închideţi şi deschideţi ochii... dar, în numele cerului, tăceţi!...

D'Assas se supuse... închise şi deschise ochii...

Atunci femeia se aplecă şi mai mult şi cu o voce uşoară că un suflu, murmură:

— Cavalere d'Assas. - Să nu intraţi niciodată, nici ziua, nici noaptea, sub nici un pretext, chiar dacă sunteţi invitat acolo; am spus şi o repet; nu intraţi niciodată în micul pavilion care este în faţa celui în care locuiţi!... Aţi înţeles?... Dacă da, faceţi acelaşi semn.

D'Assas răspunse.

Brusc, avu pe frunte senzaţia ciudată a unui sărut rece şi arzător în acelaşi timp... Deschise brusc ochii.

Femeia misterioasă, statuie neagră, se ridicase...

Apoi, cu aceleaşi precauţiuni şi aceeaşi încetineală se retrase, ajunse la uşă... o închise... dispăru, topindu-se în noapte ca o fantomă...

Cavalerul rămase treaz multă vreme, întrebându-se dacă nu fusese victima unei halucinaţii... Dar nu!...

Căci necunoscută lăsase ea mărturie a existenţei sale un pătrunzător miros de verbină.

D'Assas, întrebându-se cum putea persista atât de mult parfumul, se ridică într-un cot şi văzu lângă el, pe cuverturi, o batistă dintr-o ţesătură fină cu broderii bogate pe care necunoscută o pierduse...

Batista era impregnată cu parfumul de verbină. Şi avea brodate pe ea un J şi un B întrepătrunse şi având deasupra o coroană de conte.

"Să nu intri niciodată în pavilionul din faţă! murmură cavalerul. De ce?... Ce se întâmpla?... Şi ce mi se va întâmpla dacă intru?"

După lungi chinuri, adormi, în sfârşit.

Când se trezi, era foarte târziu.

Se pregătea să sară din pat când văzu pe noptieră o bucăţică de hârtie împăturită.

O deschise imediat şi citi:

"Vi s-a recomandat răbdare. Ieri aţi comis mari imprudenţe. Veţi fi anunţat la vreme. Fiţi pregătit. Când totul va fi gata, vă veţi duce la oră ce vă va fi indicată la căsuţa unde se află cea pe care o iubiţi. Vă veţi prezenta la portiţa din zid ce dă în grădină. Cea pe care o iubiţi va ieşi pe acolo. Ora şi ziua le veţi afla printr-un bilet că acesta... De acum încolo, aveţi răbdare... Nu mai ieşiţi, sau ieşiţi cât mai puţin. Nu mai daţi târcoale pe acolo..."

— Asta complică, dar şi simplifică lucrurile! murmură d'Assas.

Zilele care urmară trecură fără incidente. Lubin se ţinea după el, oferindu-i mese copioase, ţinându-i companie şi ameţindu-l cu vorbăria lui.

În dimineaţa celei de a patra zile, când era pe punctul de a face o criză de furie, găsi pe măsuţă un bileţel care glăsuia astfel:

"În seara aceasta, la orele zece, întâlnire la poarta ce vi s-a indicat. Cea pe care o iubiţi va ieşi... Restul vă priveşte..."

Inima lui d'Assas începu să-i bată nebuneşte în piept... Brusc păli...

Căci biletul avea un post-scriptum!

Şi acesta spunea:

"Dacă vreţi să continuaţi să acceptaţi ospitalitatea ce v-a fost oferită în această casă şi dacă o convingeţi pe cea pe care o iubiţi să vă însoţească, intraţi în pavilionul din faţă care e mai bine pregătit să primească o femeie".

— Pavilionul din faţă! murmură d'Assas, tremurând. Oh! Ce se petrece aici?... Şi pe cine vor să ucidă?...

Capitolul XXXII Noua cameristă

În seara aceleiaşi zile, în pavilionul din faţă, care inspira cavalerului atât de înspăimântătoare gânduri, trei personaje erau reunite în încântătorul salonaş pe care l-am prezentat deja cititorilor.

Erau domnul Jacques, Juliette şi contele du Barry.

Era ora patru.

Lămpile erau deja aprinse, căci draperiile grele erau trase cu cea mai mare grijă.

— Ei bine, costumul acesta vă stă de minune. De altminteri e o copie identică a celui pe care-l poartă rivala voastră. Acum, copila mea, aş vrea să vă văd şi în celălalt

costum... nimic nu trebuie lăsat la voia întâmplării... şi uneori un detaliu, insignifiant în aparenţă, a dat peste cap planuri întocmite cu cea mai mare grijă...

Juliette ieşi din cameră şi se întoarse peste zece minute, îmbrăcată în subretă, purtând exact acelaşi costum ca şi Suzon...

Domnul Jacques o examină cu cea mai mare atenţie, verificând identitatea detaliilor după o hârtie pe care o ţinea în mână...

— Foarte bine, zise el în cele din urmă. Vreţi să-mi spuneţi acum, copila mea, ce aveţi de spus?

Juliette pronunţă repede câteva cuvinte care rezumau, fără îndoială, lecţia pe care fusese obligată s-o înveţe.

Domnul Jacques îşi consultă notele şi întrebă:

— Cum se numeşte bucătăreasa?

— Madam Catherine, patruzeci de ani, vanitoasă; va avea o cameră îmbrăcată în mătase...

— Cele două servitoare?

— Pierrette şi Nicole, douăzeci de ani, amândouă inteligente şi coruptibile, au fost alese de Suzon; cinci mii de livre fiecăreia...

— Iar voi cine sunteţi?

— Sora mai mare a lui Suzon...

Domnul Jacques fu foarte satisfăcut de acest fel de repetiţie generală.

Urmă o lungă tăcere.

Pe la orele cinci şi jumătate, întunericul era deja stăpân.

Domnul Jacques, ce se plimba agitat prin cameră, se opri brusc şi zise:

— Haideţi... e timpul!

Ieşiră toţi trei: domnul Jacques impasibil, du Barry întunecat la faţă şi Juliette foarte emoţionată.

În faţa casei aştepta o trăsură. Juliette urcă, urmată de du Barry.

Domnul Jacques se apropie de vizitiu.

— Cele şaizeci de mii de livre? întrebă el.

— În cufăr, Monseniore, răspunse vizitiul.

— Ştiţi ce aveţi de făcut?

— Da, Monseniore: o fată tânăra se va urca în trăsură şi eu o voi conduce în afara Parisului. Dar nu ştiu încă unde...

— Villiers-Cotterets, zise domnul Jacques.

— Villiers-Cotterets; prea bine, Monseniore.

— Dacă tânăra vă cere s-o conduceţi în satul vecin ce se numeşte Morienval, o veţi conduce. Dar pe drum ea nu trebuie să vorbească cu nimeni... La întoarcere îmi veţi raporta orice incident, dacă va fi cazul...

Spunând acestea, domnul Jacques se urcă la rândul lui în trăsură, ce porni" imediat în goana cailor şi care, zece minute mai târziu, se opri la două sute de paşi de căsuţa regelui.

Coborâră toţi trei; Juliette era învăluită într-o amplă pelerină neagră, ce-i ascundea în întregime costumul de subretă.

Înconjurară casa.

În faţa porţii ce dădea în grădină îi aştepta un bărbat. Avansa repede în întâmpinarea domnului Jacques...

Era Bernis.

— Sunteţi gata?

— Da, Monseniore, răspunse Bernis ascunzându-şi emoţia.

Domnul Jacques se îndreptă spre du Barry şi-i dădu o hârtie pliată în patru.

— Biletul ăsta e pentru camera regelui. Trebuie ca Lebel să facă în aşa fel încât regele să nu iasă mai devreme de miezul nopţii. Trebuie să prevedem totul. Cavalerul va fi aici la orele zece. Ţineţi bine minte ce aveţi de făcut. Două ore nu sunt prea mult pentru a evita toate incidentele neprevăzute...

— Am înţeles, miezul nopţii!... Iar eu voi fi aici la orele zece, zise contele, care, luând biletul, se îndepărtă imediat în direcţia castelului.

— Semnalul, Bernis, zise atunci domnul Jacques, ascunzându-se în spatele unui copac.

Bernis ciocăni de două ori în poarta grădinii.

Poarta se deschise imediat, lăsând-o să treacă pe Suzon, puţin palidă şi tremurând.

Bernis o apucă de braţ şi o conduse spre trăsură.

Juliette se strecură precum o umbră în grădină şi poarta se închise.

— Ah! François! Ce frică mi-a fost şi-mi este încă!

— N-ai de ce te teme! Banii sunt în trăsură şi vizitiul are ordin să te ducă la Villers-Cotterets... Iată-te bogată... Adio! Şi nu mă uita!...

Suzon, prea emoţionată pentru a-i răspunde, se mulţumi să-i strângă mâna, recunoscătoare.

Bernis o ajută să urce în trăsură şi încuie portiera cu cheia. Vizitiul dădu bice şi trăsura dispăru în goana cailor.

Bernis se întoarse la domnul Jacques şi, înclinându-se, îi spuse:

— S-a făcut, Monseniore... Mai trebuie să aştept până la ora zece... în faţa uşii de la intrare... aceasta fiind rezervată cavalerului d'Assas...

— Bine, fiule, zise domnul Jacques. Cum mă voi întoarce la Paris, veniţi să mă vedeţi la mine, pe strada Foin. Şi ne vom socoti. Aţi lucrat zilele acestea cu atâta supleţe, îndemânare şi rapiditate ce vă face cinste şi mă obligă.

Bernis salută şi mai adânc. Domnul Jacques dispăru în linişte, înghiţit de întunericul nopţii.

Juliette traversase cu repeziciune grădina şi intrase în micul salon de la parter ce era luminat de o lampă. Timp de trei zile studiase un plan al casei ce i-l adusese Bernis; totul era marcat pe plan, chiar şi cea mai neînsemnată mobilă; cunoştea deci casa aproape la fel de bine ca Suzon.

Îşi desfăcu pelerina şi rămase câteva minute aşezată, pentru a-şi stăpâni emoţia care o cuprinsese când intrase în salon, apoi, fără să ezite, se îndreptă spre hol, îl traversă şi apăru brusc în bucătărie, lângă bună jupâneasa Catherine.

— Ia să vedem, Catherine, e aproape ora şapte şi masa doamnei nu e gata... Ştii că nu-i place să aştepte...

Bucătăreasa se întoarse, uimită.

— Ce s-a întâmplat? Ce mă priveşti aşa? Eşti nebună? reluă Juliette. Când se întoarce sora mea...

— Sora voastră! bâigui bucătăreasa, sufocându-se de uimire.

— Suzon! Eşti căzută în cap?...

— Ah! Domnişoara Suzon este sora voastră?...

— Oh! Ce cap de lemn! Suzon mi-a atras atenţia că aşa va fi când mi-a cerut să vin să-i ţin locul aici timp de două zile!... Hai, hai, madam Catherine, la muncă!... Şi gândeşte-te că dacă astea două zile voi fi mulţumită de tine, te aşteaptă o cameră frumoasă îmbrăcată în mătase...

Cuvintele acestea aduseră un surâs larg pe buzele bucătăresei care, revenindu-şi puţin câte puţin din uimire, murmură:

— Cum aşa, o veţi înlocui pe domnişoara Suzon?... Dacă ar şti stăpânul!...

— Asta acum!... o întrerupse Juliette, bombănind, unde-i Nicole? Şi Pierrette?... Unde sunt leneşele astea?...

Ieşi din bucătărie şi intră în camera unde dormeau fetele ce-o ajutau pe madam Catherine.

Pierrette păru la fel de mirată că şi Catherine. Dar Nicole nu păru la fel de mirată şi, la un semn pe care i-l făcu Juliette, o urmă pe noua subretă în salonaş.

— Suzon te-a prevenit? o întrebă ea.

— Da, doamnă...

— Vor fi cinci mii de livre pentru tine şi tot atât pentru Pierrette, dacă veţi fi deştepte şi ascultătoare..

— Ce trebuie să fac? întrebă grăbită Nicole, dovedind că nu se gândea decât la modul de a câştiga aceşti bani.

— Nimic altceva decât să deschizi celui ce va bate la uşă puţin după miezul nopţii. După aceea, fie că bate, fie că loveşte cu piciorul, fie că urlă sau ameninţă, oricine ar fi, nu deschizi.

— Deschid numai la miezul nopţii; am înţeles! zise Nicole. Şi apoi?

— Apoi? Stingi toate luminile pe scară şi-l conduci pe cel care va veni până în camera doamnei...

— Nu-i greu. Dar dacă doamna mă dă afară?

— Nu-ţi fă probleme: doamna nu te va da afară, din contră! Dar, mă rog, dacă se va întâmpla, vei intra în serviciul doamnei de Rohan şi în ziua în care vei pleca de aici, vei primi alte cinci mii de livre, ceea ce va face zece mii. Accepţi? Gândeşte-te...

— Accept, răspunse hotărâtă Nicole.

— Bine, fata mea. Du-te la bucătărie şi ai grijă să nu se comenteze prea mult. Poţi să le spui că m-ai văzul adesea cu Suzon, sora mea... Mă cheamă doamna...

Juliette se repezi pe scări şi intră imediat în marele salon în care Jeanne visa, cu o carte în mână, pe jumătate întinsă pe o canapea. Jeanne o privi cu mare atenţie pe Juliette; care suportă examenul fără să mişte.

— Sunteţi noua cameristă? o întrebă ea.

— Da, doamnă. Şi sper că nu veţi avea motive să regretaţi lipsa sorei mele.

— Suzon e sora voastră?

— Da, doamnă!

— Suzon mi-a spus că va lipsi trei sau patru zile.

— Da, doamnă, din cauza unei afaceri ce-o avem acolo, lângă Chartre. Şi cum ea e mai descurcăreaţă decât mine...

— Aşa mi-a spus şi Suzon, murmură Jeanne.

"Şi totuşi... unde am văzut eu figura asta... ochii aceştia?... Văd eu mâine dimineaţă..." Apoi, cu voce tare: Cum vă numiţi?

— Julie, doamnă.

— Ei bine, ca să nu schimbăm obiceiurile casei, am să vă strig ca şi pe sora voastră: Suzon.

— Dacă aşa vrea doamna...

— Da. Deci, Suzon, sunt foarte obosită. Nu vreau să mănânc. Peste o jumătate de oră adu-mi o ceaşcă cu lapte şi apoi o să mă ajuţi să mă culc...

Jeanne suferea deja de acea boală de stomac ce o va chinui toată viaţa.

Auzind ordinul pe care-l primise, Juliette rămase împietrită.

Dacă doamna d'Etioles se culca prea devreme, planul atât de meticulos elaborat se prăbuşea.

Jeanne remarcase paloarea ce cuprinsese brusc chipul noii sale cameriste.

— Ce ţi s-a întâmplat, Suzon?

— Nimic, doamnă, nimic, făcu Juliette, pregătindu-se să dispară.

"Iată ceva foarte ciudat, gândi Jeanne. Mi se pare... presimt... bănuiesc că e vorba de o trădare!... Şi Ludovic, ce nu mai vine... Ludovic pe care-l aştept degeaba... atâtea zile pline de încordare şi de alarme!... Oare ce face?... se mai gândeşte la mine?..."

Jeanne, plictisită de aşteptare şi văzând zilnic aceleaşi chipuri, consimţise bucuroasă să-şi schimbe camerista, mai ales că Suzon nu-i prea plăcea, găsind că e mincinoasă; îi surprinsese şi câteva surâsuri ce-o făcuseră să roşească.

Dar acum că o văzuse pe Juliette, o vagă nelinişte îi cuprindea încetul cu încetul sufletul.

Emoţia manifestată de noua cameristă îi mărise această nelinişte.

Cui se datorau şi emoţia şi paloarea?

Şi, mai ales, cum se făcea că femeia aceea semăna atât de frapant cu o persoană ce o mai văzuse sigur, dar nu ştia încă unde?

De ce anume întâmplare trebuia să lege chipul cameristei?

Nu ştia. Şi amintirea serbării de la Primărie nu-i venea în minte.

Drept pentru care alungă toate gândurile inoportune, chemând imaginea regelui.

Pendulă ce bătea orele opt o smulse din reverie.

Peste câteva clipe îşi făcu apariţia Juliette... Părea a fi mai emoţionată decât la întâlnirea precedentă; cuvântul care descrie exact starea ei e mai degrabă răvăşită.

Puse pe gheridon ceaşca plină cu lapte, pe care Jeanne o bău pe nerăsuflate, examinând-o cu colţul ochiului.

— Să mergem, zise Jeanne, ridicându-se; vino să mă dezbraci, Julie...

Juliette o însoţi pe Jeanne în dormitor.

— Doamnă, zise ea brusc, cu o voce tremurată, vreţi deci să vă culcaţi?

— Bineînţeles, fata mea, răspunse Jeanne mirată de întrebare, dar mai ales de tonul poruncitor cu care fusese pusă.

— Doamnă, reluă Juliette... pot îndrăzni...

— Ce anume?... Dar ştii că mi se face frică! Haide vorbeşte... Ce vrei să îndrăzneşti?...

— Să vă dau un sfat, doamnă!...

— Ei bine, să auzim sfatul tău! Ce de precauţii! Ce fată ciudată!...

— Doamnă, fie că mă credeţi, fie că nu, dar nu vă veţi culca, spuse Juliette ca şi când ar fi luat brusc o hotărâre.

— Eşti nebună? zise Jeanne care-şi simţea neliniştea crescând cu fiecare clipă. De ce nu m-aş culca, dacă îmi este somn?

— Ba mai mult, continuă Juliette fără să-i răspundă, dacă aş fi în locul doamnei, nu numai că nu m-aş culca. Dar, chiar mai mult... m-aş îmbrăca pentru o ieşire!...

Jeanne simţi neliniştea transformându-se în teroare, îşi aţinti ochii asupra Julietei, care-şi plecă privirea.

— Ia să vedem, tu îmi ascunzi ceva...

— Doamnă!...

— Nu ştiu de unde îmi vin aceste idei... dar mi se pare că eşti aici... iată... pentru a mă trăda! Tulburarea ta, sfaturile ciudate...

Juliette scoase un ţipăt, îşi ascunse chipul în mâini şi căzu în genunchi.

— Ah! Deci nu m-am înşelat! strigă Jeanne terorizată.

— Doamnă, vedeţi bine că nu vreau să vă trădez!... pentru că vreau să vă salvez!...

— Să mă salvaţi!... Deci sunt ameninţată?

— Doamnă, vă implor, fie-vă milă, lăsaţi-mă să vă îmbrac mai întâi... Mă întrebaţi după aceea... vă voi spune tot...

Jeanne, uimită, o văzu pe Juliette repezindu-se spre cabinetul de toaletă şi revenind cu un costum de oraş şi cu un mantou.

După care începu s-o îmbrace cu gesturi febrile, uneori neîndemânatice din cauza grabei. Jeanne nu scoase nici cel mai mic cuvânt tot timpul cât dură îmbrăcatul.

— Ora nouă! zise la un moment dat Juliette. Din fericire, mai avem o oră...

Câteva minute mai târziu, era îmbrăcată, gata să iasă.

— Acum, vorbeşte, zise ea cu o teamă pe care nu reuşea să şi-o ascundă în întregime.

— Nici aici, doamnă, nu aici!... Să mergem jos. Vă implor!...

— Dar de ce...

— Pentru a putea fi sigură că vă puteţi salva!... Veniţi, doamnă!... Aveţi încredere în mine, pentru că, salvându-vă pe voi îl trădez pe cel ce m-a trimis...

Jeanne, ca într-un vis urât, o urmă pe Juliette, care b conduse în micul salon de la parter.

Tremurând şi fiind sigură acum că se găsea într-o capcană, Jeanne se lăsă să cadă într-un fotoliu.

În ciuda frigului de afară, Juliette deschisese uşa vitrată.

— O rog pe doamna să mă aştepte câteva minute, zise ea, repezindu-se în grădină.

Câteva minute mai târziu apăru, spunând:

— Acum pot respira uşurată. Am fost să trag zăvorul de la portiţă; am lăsat cheia în broască şi doamna vă putea fugi când va dori... şi acum, dacă vrea...

— Nu voi pleca până când nu voi afla ce se întâmpla, îi zise Jeanne cu o fermitate care o făcu pe Juliette să se înfioare.

Aceasta aruncă o privire fugară spre pendulă.

Din acel moment rolul ei devenea extrem de periculos şi de dificil.

Trebuia s-o convingă pe Jeanne să fugă, dar trebuia să facă astfel încât fugă să nu aibă loc înainte de ora zece...

Trebuia să câştige timp să nu depăşească ora.

În câteva clipe îşi calculă mişcările şi-şi stabili ce are de făcut.

— Doamnă, v-am înşelat, nu sunt sora lui Suzon, spuse ea brusc...

— Dar chiar Suzon mi-a zis...

— Suzon a minţit, ca şi mine, e şi ea complice, ca şi mine, a fost şi ea plătită, ca şi mine!... Ah! Oamenii care vă poartă pică au calculat totul foarte bine!

— Cine sunt oamenii care-mi poartă pică? întrebă Jeanne, încercând să-şi păstreze calmul.

— Duşmanii regelui! răspunse scurt Juliette.

De data asta Jeanne nu-şi mai putu reţine un ţipăt de spaimă.

Dacă ar fi fost vorba de o ameninţare la adresa ei, nu s-ar fi neliniştit decât în măsura în care trebuia să se apere. Era curajoasă din fire.

Caracterului ei temerar şi romantic nu-i displăceau aventurile, chiar şi cele periculoase. Dar Regele! Cel Mult Iubit...

Tremura de spaimă la gândul că era ameninţat şi că ea nu putea face nimic pentru a-l salva.

— Explică-te! îi ceru ea cu voce schimbată. Sau, mai degrabă, răspunde-mi clar la toate întrebările pe care am să ţi le pun. Şi nu minţi! Dacă minţi, te voi ucide cu mâinile mele!...

— Doamnă, nu voi minţi, v-o jur! strigă Juliette. De altminteri, de ce-aş minţi?... Dacă aş fi vrut să vă fac rău, nu aveam decât să-mi joc rolul până la capăt şi să las lucrurile în voia lor!

— Ai dreptate! zise Jeanne.

Juliette schiţă un surâs de bucurie pe care-l ascunse plecând capul.

— Vei fi răsplătită cum se cuvine, reluă Jeanne. Dar să auzim despre ce este vorba. În primul rând cine sini cei de care mi-ai vorbit?

— Nu-i cunosc. Ceea ce vă pot spune e că sunt gentilomi.

— Felonii!... Dar de ce tu ai acceptat să le faci jocul, iar Suzon nu?

— Pentru că lui Suzon i-a fost frică. Ea a acceptat să plece, să lase locul liber, dar ea. N-a putut accepta rolul pe care trebuia să-l joace şi asta din cauza fricii, trebuie să vă repet...

— Frică? De ce?

— De faptul că s-ar putea să dăm greş. Şi atunci nu furia voastră ci răzbunarea regelui era de temut. Pe scurt, o sumă mare de bani a convins-o să plece sub pretextul unui concediu pe care vi l-a cerut, lăsând locul unei persoane mai îndrăzneţe...

— Şi asta eşti tu?

— Da, doamnă! răspunse Juliette, roşind de ruşine.

— Şi ce trebuia să faci?

— Trebuia s-o conving pe doamnă să se culce devreme, înainte de ora zece, ca la acea oră să fie adormită...

— Şi?

— Şi la ora zece, oamenii despre care e vorba trebuie să vină să bată la uşă. Iar eu trebuie să le deschid.

— Şi apoi?...

— Nu mai ştiu nimic sigur, doamnă. Numai ce am înţeles din discuţii...

— Spune... ce ai înţeles?... Grăbeşte-te... E aproape ora zece!

— Ei bine! Iată: vor trebui s-o răpească pe doamna. O vor obliga la nevoie chiar cu forţa, să-i scrie Maiestăţii Sale...

Jeanne se cutremură.

— Atunci regele, văzând scrisoarea doamnei, ar da fuga aici... şi... nu mai ştiu...

— Oh! Dar se poate ghici! murmură Jeanne împietrită. E o cursă pentru Ludovic!... Oh!... cum aş putea să-l previn!...

În acel moment cineva ciocăni foarte discret la uşa de la intrare...

— Iată-i! exclamă Jeanne. Repede, ai grijă să nu le deschidă!

— S-a făcut, doamnă! Decisă să vă salvez, mi-am luat toate măsurile necesare. Am încuiat pe dinăuntru... şi iată şi cheia!...

Şi Juliette aruncă pe masă o cheie.

— Ce să fac?... Spune-mi ce să fac?...

— Fugiţi, doamnă! Nu mai pierdeţi nici o clipă!... Fugiţi, până nu-i prea târziu...

— Bine, fug!... şi am să-l anunţ pe rege!...

— Veniţi! Iute...

Juliette o strânse pe Jeanne de braţ în clipa când cineva bătu din nou la uşă şi o conduse în grădină, în faţa portiţei se opri, tremurând.

— Aşteptaţi, doamnă... vreau să mă asigur că pe aici nu aveţi de ce vă teme.

— Vei fi răsplătită împărăteşte, zise Jeanne.

Juliette întredeschise portiţa şi aruncă o privire spre pâlcul de copaci.

— Nimeni, şopti ea. Fugiţi, doamnă!

Jeanne trecu pragul.

— Şi tu?... Vino cu mine!...

— Fugiţi!... Nu mai pierdeţi vremea! zise Juliette în loc de răspuns.

Şi imediat se întoarse în grădină, închise portiţa, o încuie de două ori şi puse zăvorul...

Apoi, gâfâind din pricina unei emoţii reale de data asta, aşteptă câteva clipe, până ce auzi paşii Jeannei îndepărtându-se iute pe nisipul aleii.

Apoi se întoarse în casă şi o chemă pe Nicole.

— Peste cinci minute să stingi toate luminile.

— Am înţeles!

— Şi la miezul nopţii, când va bate la uşă...

— Deschid...

— Şi-l conduci de mână până în camera doamnei!...

Spunând acestea, Juliette urcă încet în cameră şi începu să îmbrace un costum de noapte identic cu cel purtat de doamna d'Etioles.

Capitolul XXXIII Refugiul domnului Jacques

Jeanne, văzând că portiţa se închide atât de brusc, avu pentru o clipă senzaţia că a fost înşelată, dar ideea că regele se află în pericol nu-i dădea pace. Drept pentru care, fără să se mai gândească la altceva, o luă la fugă, încercând să se depărteze cât mai repede de acel îngrozitor loc; făcând un ocol larg pentru a ajunge la Versailles.

Căci era hotărâtă să-l anunţe pe rege cu orice preţ.

Cum alerga pe sub copaci, o umbră se desprinse din spatele unui trunchi, se opri în faţa ei, se înclină profund şi, cu o voce în care tremura un suspin, îi spuse:

— Nefericirea mea e mare, doamnă, că trebuie să vă vorbesc aici, în aceste condiţii...

— Cavalerul d'Assas! exclamă Jeanne.

— Da, doamnă!... Cavalerul d'Assas care e gata să depună la picioarele voastre iubirea ce v-o poartă şi-şi pune sabia în slujba voastră...

Jeanne scoase un strigăt de bucurie şi-i întinse mâna.

— Ah, cavalere, în aceste împrejurări nici o altă întâlnire nu mi-ar inspira mai multă încredere decât întâlnirea cu voi...

Strigătul, gesturile şi cuvintele îl ameţiră pe cavaler. Era mai mult decât îndrăznea să viseze. Jeanne îl prinse de braţ, zicându-i:

— Să mergem, vreau să fiu cât mai departe de locurile acestea!

Plecară.

D'Assas credea că visează.

Mergeau în tăcere. D'Assas era în culmea extazului. Jeanne era sub protecţia lui! Sprijinindu-se de braţul lui.

După câteva minute, Jeanne rupse tăcerea.

— Cavalere, cum se face că vă găsiţi în dreptul grădinii chiar în clipa în care ieşeam eu?...

— Mai întrebaţi?... De când am aflat că acolo v-aţi găsit adăpost, am bântuit în jurul casei ca un suflet blestemat...

— Dar cum aţi aflat că stau aici?

— Am urmărit trăsura ce v-a adus aici, zice d'Assas roşind.

Căci spusese o dublă minciună. Dar astfel de lucruri se iartă lesne îndrăgostiţilor!

Jeanne reflecta la cele întâmplate. Voia să-l prevină pe Ludovic de primejdia ce-l ameninţa. Şi nu putea să-i ceară lui d'Assas, rivalul lui în dragoste, s-o ajute!

Un singur lucru o liniştea: necunoscuţii trebuiau s-o oblige să-i scrie regelui. Scrisoarea nefiind scrisă şi trimisă, pericolul nu era imediat.

Hotărî să mai aştepte înainte de a-l avertiza pe Ludovic al XV-lea.

Dar mai hotărî şi că nu trebuie să plece de la Versailles.

— Unde mă conduceţi, cavalere? întrebă ea.

— Unde-mi veţi da ordin s-o fac, doamnă! Dacă doriţi să vă întoarceţi la Paris, pot s-o fac, având calul...

— Nu, nu! zise ea, energic. Trebuie să rămân la Versailles.

— Pentru că nu vreţi să vă întoarceţi la Paris, zise el ezitând, nu văd decât o soluţie...

— Şi care ar fi aceasta?... Îndrăzniţi, cavalere...

— Soluţia ar fi să vă conduc la mine! răspunse d'Assas, roşind ca şi cum ar fi spus o enormitate.

— E cel mai bine! zise ea simplu. La voi, apărată de un bărbat ca voi, n-am de ce mă teme...

Simplitatea cu care Jeanne îi acceptase propunerea îl năucise pe sărmanul d'Assas. Cu toate acestea încrederea ei îl făcea să se simtă mândru.

Începură să meargă cu paşi hotărâţi spre Rezervoare şi peste câteva minute cavalerul se opri în faţa porţii misterioasei case în care domnul Jacques îi oferise o atât de stranie ospitalitate. Bătu la uşă, în ciuda uşoarei spaime ce i-o provocau amintirile recente şi mai ales acea fantomă ce-i şoptise să nu intre în pavilionul din faţă.

Ar fi vrut să dea înapoi... dar era prea târziu! Poarta se deschisese deja! Şi în cadrul ei îi zâmbea Lubin, limbutul său valet.

Văzându-l, d'Assas îşi luă inima în dinţi şi intră, zicându-şi:

"Orice s-ar întâmpla, am s-o apăr... începând de mâine, am să caut alt adăpost pentru Jeanne".

Jeanne îl urmă, prea preocupată de propriile sale necazuri, pentru a mai putea remarca ciudată dispunere a pavilioanelor.

În curte, Lubin, care îi conducea cu o torţă în mână, apucă spre dreapta, deşi cavalerul locuia în pavilionul din stânga.

Vru să-l întrebe ce face, dar era prea târziu. Vorbind, ar fi riscat nu numai s-o neliniştească pe Jeanne, dar şi să atragă atenţia duşmanilor săi!

Cu mâna pe mânerul spadei, cu toate simţurile la pândă, intră în faimosul pavilion în care n-ar fi trebuit să pătrundă cu nici un preţ.

— Pistoalele mele? îl întrebă scurt pe Lubin.

— Iată-le aici, domnule, zise valetul surâzând.

Cavalerul văzu pe o măsuţă cele două pistolete ale sale.

Vederea lor îl linişti.

"În noaptea asta, cel puţin, nu cred că vor îndrăzni să încerce ceva împotriva mea sau a Jeannei... Căci altminteri nu mi-ar fi adus armele cu care mă pot apăra... cel puţin aşa cred..."

Un gând îi trecu fulgerător prin minte şi verifică pistoalele. Nimic. Erau bine încărcate.

Asta îl linişti pe deplin şi începu să creadă că fantomă neagră şi avertismentul său nu fusese decât o închipuire.

De altminteri, trebuie să mărturisim că aspectul micului salon în care intraseră nu avea nimic alarmant în sine.

Era un cochet şi elegant budoar despre care şi cea mai pretenţioasă femeie n-ar fi avut nimic de zis. Această eleganţă şi cochetărie fuseseră remarcate de Jeanne, nu fără o uşoară tulburare.

Privea acele picturi preţioase, acele mobile delicate, acele bibelouri costisitoare cu un fel de tandreţe recunoscătoare.

"A vrut să regăsesc aici toate lucurile ce-mi sunt dragi..."

Cavalerul, liniştit în privinţa pistoalelor, examina cu atenţie locul în care se găsea şi, nedescoperind nimic suspect se lăsă în voia încântării şi fericirii de a se afla în preajma idolului său.

— Doamna e servită! anunţă Lubin, apărând dintr-o cameră vecină.

"Magia continuă" îşi zise cavalerul.

Jeanne nu simţea nevoia să mănânce. Dar considera că ar fi fost o crudă lovitură dată cavalerului refuzul de a se aşeza la masă şi de a onora acea cină pe care cavalerul o comandase, era sigură, cu o bucurie de copil...

Trecu deci în sufragerie, care nu era mai prejos decât salonaşul.

— Cavalere, aţi făcut nebunii pentru mine... Salonul acela, sufrageria... acest supeu plin de rafinament...

D'Assas râmase înmărmurit. Nu se gândise la asta...

— Doamnă... bâigui el.

— Deci mă aşteptaţi, nu-i aşa? reluă Jeanne.

— Ei bine, da! exclamă cavalerul, roşind violent. Vă aşteptam! Nu v-am aşteptat mereu?

Nu-i plăcea să mintă în felul acesta... Dar înţelesese foarte bine ce întrebare urmă dacă n-ar fi răspuns astfel.

— Aşteptaţi o altă femeie?

— Vă implor, nu-mi puneţi întrebări, nu-mi cereţi să vă spun ceea ce nu se poate spune... Să presupunem... iată... să presupunem că aţi fost adusă într-o casă fermecată... iar tot ceea ce ne înconjoară nu-i decât magie...

— Oh! Dar mă înspăimântaţi! exclamă veselă, sau silindu-se să pară veselă, pentru a-l recompensa puţin pe sărmanul cavaler.

— Nu vă temeţi, zise el fericit s-o vadă veselă pe Jeanne... Nimeni nu-mi va mai fură în acest moment scumpa comoară pe care am nemeritata fericire s-o păstrez pentru câteva clipe...

"Sărmanul băiat!" îşi zise în gând Jeanne, înduioşată.

Cavalerul pronunţase aceste cuvinte cu o veritabilă exaltare. În mintea lui, el se adresa astfel presupuşilor săi duşmani, ce puteau fi ascunşi în casă.

Şi aruncă în jurul său o privire înflăcărată.

Dar când această privire ajunse la Jeanne, atât de frumoasă, atât de minunată în delicioasa ei tinereţe şi văzând-o atât de liniştită, atât de calmă, atât de departe cu gândul... da! Atât de departe!... ochii i se umplură de lacrimi...

Cum am văzut, contele du Barry îi însoţise pe domnul Jacques şi pe Juliette până la căsuţa din pădure. Acolo, domnul Jacques îi dăduse un bilet şi du Barry plecase în grabă.

Ţinta sa era castelul Versailles.

Era în jurul orei şapte seara.

Castelul era plin de animaţie. Era ora la care cina regele.

Du Barry pătrunse în vastele şi somptuoasele apartamente ce constituiau, în aripa dreaptă, domeniul privat ai regelui. Se întâlni pe drum cu o ciudată procesiune de chelneri escortaţi de garda elveţiană în marea ţinută de paradă, comandată de un ofiţer.

Ofiţerul era în frunte, cu spada în mână.

În spatele lui venea un personaj grav ce era ofiţerul gurii regale, cu alte cuvinte cel însărcinat cu gustatul mâncărilor.

Urmau chelnerii, purtând, doi câte doi, coşuri în care erau aranjate cu fast felurile de mâncare, acoperite cu grijă de clopotele de argint.

Trecea carnea regelui!...

Adică masa de seară.

Du Barry şi ceilalţi gentilomi, ce se încrucişau cu acel cortegiu ciudat, se descopereau şi-l urmau.

Printr-o uşă larg deschisă se vedea sufrageria.

Ludovic al XV-lea tocmai intra, cu un aer indolent. Se aşează la masă şi începu să mănânce, alegându-şi cu grijă felurile de mâncare, plângându-se că arta culinară a intrat în decadenţă, motiv care nu-l împiedica să mănânce cu poftă. Cu toate că nu era un mâncău "regal", precum Ludovic al XVI-lea, care-şi uimea comesenii cu lăcomia lui, Ludovic al XV-lea era încă un mâncau redutabil.

Curtenii cărora li se făcuse onoarea să-l vadă mâncând erau masaţi într-un colţ al sălii, aşteptând în tăcere cel mai mic gest al stăpânului.

Ludovic al XV-lea lăsă să-i cadă şerveţelul şi o grămadă de duci, conţi şi marchizi începu să se calce pe picioare, repezindu-se să-l ridice... dar du Barry ajunse primul şi avu onoarea de a-l ridica.

Regele surâse şi du Barry, care de câtăva vreme avea o poziţie nu tocmai comodă la curte, fu pe deplin răsplătit. Dar îi mai era rezervată o bucurie, de o altă natură.

— Ce mai face contesa? îl întrebă brusc Ludovic al XV-lea cu acea familiaritate de veritabil burghez ce era adevăratul fond al caracterului său... Cum de n-o vedem niciodată la Versailles?...

— Sire, zise du Barry tresărind profund, doamna contesă du Barry va fi foarte fericită şi foarte flatată că Maiestatea Voastră s-a interesat de ea. În ceea ce priveşte sosirea la Versailles, probabil că la ora aceasta e deja aici şi, dacă regele porunceşte, va veni imediat să vă salute.

Regele îl aprobă cu un gest.

Cuvintele acestea făcură pe curteni să-i arunce lui du Barry priviri pline de invidie.

Acesta se retrase şi se pierdu repede în mulţime.

Privea în jurul lui, părând a căuta pe cineva...

Terminându-şi cina, regele trecu în marele salon de alături şi începu să joace cărţi, fiind foarte vesel.

Du Barry dispăruse.

Urcă două etaje, trecu repede prin faţa camerei în care domnul Jacques avusese acea faimoasă discuţie cu Bernis şi ajunse în cele din urmă în faţa unei uşi. Bătu şi-i deschise imediat un lacheu.

— Pot să-l văd pe domnul Lebel? îl întrebă contele.

— Mă duc să-l întreb, răspunse lacheul.

Lebel era valetul regelui, iar lacheul ce-i deschisese era valetul lui Lebel!

Apartamentul, compus din cinci camere bine mobilate, ar fi fost invidiat şi de cel mai bogat burghez.

— Domnul Lebel este liber, zise lacheul, întorcându-se în cameră. Domnul conte să binevoiască a mă însoţi...

Câteva clipe mai târziu contele intra în salonul lui Lebel, al cărui serviciu începea după orele nouă seara şi se termina dimineaţa, după ce se trezea regele.

— Suntem singuri? întrebă du Barry în şoaptă.

— Puteţi vorbi, îi răspunse Lebel. Peste tot în castel zidurile au urechi. Dar aici am făcut în aşa fel încât urechile acestea să asurzească... Nu aveţi de ce vă teme.

Du Barry scoase din buzunar biletul ce-l primise din partea domnului Jacques.

Era, cum am văzut, o simplă bucată de hârtie împăturită.

— Pentru rege! zice contele.

Lebel ia hârtia, o citeşte, dă din cap şi zice, simplu:

— În sfârşit!...

— Lebel, trebuie să faci în aşa fel încât regele să nu-l citească înainte de miezul nopţii.

— Adică, nu trebuie să ajungă acolo decât după miezul nopţii. Fiţi liniştit. Şi spuneţi celui care v-a trimis că ordinele sale vor fi executate cuvânt cu cuvânt...

Lebel îl conduse pe du Barry până la uşă, onoare ce n-o acorda chiar tuturor.

Du Barry coborî, se arătă ostentativ printre curteni, găsi un mijloc să se facă din nou remarcat de rege şi apoi, cu o manevră înceată şi savantă, ieşi fără să fie remarcat de nimeni.

Era ora nouă...

Alergă în străduţa pe care o cunoaştem acum.

— Cavalerul d'Assas? întrebă el.

— Plecat de o oră!

— Ţi s-a spus să nu-i dai drumul până la nouă şi jumătate.

— Numai dracu l-ar mai fi putut ţine aici, dar nu fiţi prea sigur de asta, domnule conte!

Du Barry se îndreptă atunci spre căsuţa din pădure.

La douăzeci de paşi în faţa uşii de la intrare, în întunericul de nepătruns al copacilor deşi, îl găsi pe Bernis care aştepta nemişcat, cu ochii aţintiţi pe uşă cu ceasul în mână.

— Unde-i cavalerul? îl întrebă contele în şoaptă.

— În faţa portiţei din gard: tocmai am verificat.

— Bine. Se apropie timpul.

— Mai e un sfert de oră.

— Şi el?... reluă du Barry.

— Nu ştiu. Dar fiţi sigur că bântuie pe undeva pe aici şi ne supraveghează...

— De-ie Domnul ca Juliette să reuşească...

— Va reuşi! zise Bernis.

Apoi cele două personaje se cufundară în tăcere. Sfertul de oră trecu.

— Ora zece murmură Bernis. Haideţi, conte, e timpul să acţionaţi...

— Ocoliţi casa şi asiguraţi-vă că totul a mers conform planului. Eu rămân să rezolv, la nevoie, situaţiile neprevăzute la uşa de intrare.

Bernis plecă, fofilându-se din copac în copac.

Du Barry se apropie de uşa de la intrare şi începu să bată, la început mai uşor, apoi tot mai tare.

Erau loviturile pe care le auzise Jeanne şi care o convinseseră să fugă!...

Zece minute mai târziu se întorcea şi Bernis.

— S-a făcut? îl întrebă nerăbdător du Barry.

— Veniţi! fu răspunsul lui Bernis.

Du Barry îl urmă pe Bernis care îi arătă curând un grup confuz în întuneric, ce mergea în faţa lor.

— Cavalerul d'Assas şi doamna d'Etioles! şopti el.

O bucurie nestăpânită îi inundă sufletul.

În sfârşit! Îl avea în mâna pe d'Assas! Şi de data asta îl ţinea bine! Nu-l va mai scăpa!

Se despărţi de Bernis şi continuă să-i urmărească de departe pe cei doi. Îi văzu apucând pe drumul ce ducea la străduţa Rezervoarelor; îi văzu intrând.

Aşteptă o jumătate de oră în faţa porţii, apoi ciocăni uşor într-un fel anume. Poarta se deschise fără ca cineva să apară în cadrul ei.

Intră, o închise fără zgomot şi se îndreptă spre pavilionul din stânga — acela pe care-l ocupase d'Assas.

Se aşeză într-un fotoliu, în faţa unei mese, îşi prinse capul între mâini şi se cufundă în sumbre reverii.

Se scurseră câteva ore lungi.

Era probabil patru sau cinci dimineaţa.

Du Barry nu se mişcase de la locul lui.

Brusc, se trezi că dintr-un somn de moarte şi aruncă priviri feroce cu ochii injectaţi de sânge. Probabil că aşa arată ochii unui criminal ce-şi pregăteşte abominabila crimă.

Se uită cu teamă în jur. Teamă să avea un nume: domnul Jacques. Căci era hotărât să treacă peste orice, iar domnul Jacques îi interzisese să ucidă... îi ordonase să aştepte...

Iar el nu mai voia... nu mai putea să aştepte...

Scoase un pistolet din buzunarul mantalei şi-l privi câteva, minute.

Apoi, cu o mişcare lentă, îl puse pe masă.

"Nu... murmură el... face prea mult zgomot... şi apoi un glonţ, tras chiar de la doi paşi, poate pleca aiurea... şi apoi... glonţul... nu-l simţi... intrând... Nu!... am ceva mai bun!"

Avea!... Pumnalul!

Îl strânse în mână, aproape cu dragoste.

După care, încetişor, fără cel mai mic zgomot, ieşi în curtea interioară... şi se strecură spre pavilionul din faţă, pavilionul în care se găseau Jeanne şi cavalerul d'Assas!...

Capitolul XXXIV Contesa du Barry

Am văzut că Ludovic al XV-lea citise biletul pe care domnul Jacques i-l trimisese lui Lebel prin du Barry. Regele, care se pregătea de culcare, ceruse imediat să fie îmbrăcat şi ieşise în taină din castel, însoţit de valetul său.

Suna de miezul nopţii când cei doi trecură de gardul castelului şi se îndreptară spre căsuţa din pădure. Douăzeci de minute mai târziu, ajungeau în faţa uşii.

— Tu ai să mă aştepţi aici! îi porunci Ludovic al XV-lea, fără să-i pese că-l condamna pe Lebel să îngheţe straşnic preţ de câteva ore, căci afară era ger de-a binelea.

— Da, Sire! zise Lebel cu voce tare, în timp ce gândea cam aşa:

"Egoistul!... Iată regele în toată splendoarea sa. Ce-i pasă lui dacă am să mor îngheţat în această ceaţă infernală! O să-şi ia alt valet şi cu asta — basta! Dar, răbdare..."

Regele îl lăsă pe Lebel cu gândurile lui şi se îndreptă spre uşa casei.

Ciocăni ca de obicei... Uşa se deschise imediat... Inima regelui bătea cu putere în piept, cuvintele laconicului bilet îi ardeau în faţa ochilor:

"Doamna d'Etioles se plictiseşte. Este hotărâtă să plece la Paris chiar mâine".

Această ultimă frază îl pusese pe jar... Cel care scrisese biletul cunoştea bine sufletul lui Ludovic al XV-lea.

"Să plece la Paris.. Să fugă... La dracu! Gândea regele, deci degeaba am făcut acea îndrăzneaţă răpire care i-ar fi făcut să pălească de invidie pe Lauzun şi pe Richelieu!... Mai vedem noi!"

Uşa se deschise la primul semn al regelui. Ludovic văzu că antreul şi scara erau cufundate în întuneric: nici o lumină!... Avu o clipă de ezitare.

Nicole, care în acele momente juca rolul lui Suzon, îl luă pe rege de mână... Căci personalul acelei case ignora sau era obligat să ignore calitatea bărbatului care venea acolo în căutarea plăcerilor...

— Tu eşti Suzon? zise Ludovic al XV-lea.

— Da, domnule! răspunde Nicole cu vocea cea mai melodioasă.

Regele vorbise rar cu acea Suzon. Nu avea nici un fel de amintiri despre vocea sa... Se lăsă condus. Nicole închise uşa în urma lui.

— De ce e atât de întuneric? întrebă Ludovic al XV-lea.

— Ordinul doamnei, răspunse Nicole cât mai laconic cu putinţă.

"Ce încântătoare pudoare! Gândea Ludovic al XV-lea. Ce delicioasă copilă! Am să-ţi respect dorinţa, scumpa mea Jeanne şi nu te voi obliga să roşeşti în faţa învingătorului său..."

Apoi, cu voce tare:

— Spune-mi, Suzon, tu mi-ai scris?

— Da, domnule.

— Şi zici că doamna se plictiseşte?

— De moarte. Plânge zi şi noapte.

— Vorbeşte de mine?

— Numai asta face.

— Condu-mă, Suzon. În întunericul ăsta îţi poţi rupe gâtul... Noroc că ştiu drumul!

Regele urcă încet, condus de Nicole, care-l ţinea de mână. Ajunşi sus, deschise o uşă şi Ludovic al XV-lea văzu lumina blândă şi discretă a unei veioze care era suficientă să-i lumineze drumul, dar care nu permitea să distingă bine conturul obiectelor... Era camera Jeannei!

Ludovic intră. Nicole dispăru discret.

Regele, puţin palid, făcu trei paşi în cameră. O femeie ce stătea în picioare, sprijinită de cămin, scoase un ţipăt uşor şi se aruncă pe o canapea, acoperindu-şi chipul cu palmele şi cu batista.

— Jeanne! murmură înflăcărat regele. Jeanne! Chiar îţi este frică de mine?...

Ea nu-i răspunse. Dar regele, care venise în spatele canapelei şi se sprijinea cu mâinile de spătar, se aplecă uşor asupra ei şi-i şopti cu şi mai multă înflăcărare:

— Jeanne, răspunde-mi... De ce întorci capul? De ce îţi ascunzi chipul?... De ce nu vrei să mă priveşti? Oh! Cât am dorit să te văd, adorata mea Jeanne... Fie-ţi milă şi priveşte-mă...

— Nu îndrăznesc... şopti ea.

Atunci regele ocoli canapeaua şi se opri în faţa aceleia pe care o credea a fi Jeanne.

— Nu îndrăzniţi! bâigui regele... înger scump... iată-mă în genunchi în faţa voastră... Oh! Simt că-mi pierd capul... parfumul tău mă ameţeşte... mâna asta adorată pe care o sărut... talia asta încântătoare pe care o strâng în braţe...

Ea se smulse uşor din braţele sale, se lăsă pe spate şi-şi ascunse chipul în pernele canapelei...

— Scumpa mea iubită! suspină regele. Oh! Te înţeleg!... Nu vrei să-ţi văd chipul plâns!

Se duse la veioză şi o stinse...

Apoi se întoarse la canapea şi" o luă în braţe.

— Iubita mea, dacă nu vrei, nu-mi spune nimic. Taci... îi spuse regele cu vocea gâtuită de emoţie.

— Scumpul meu rege! şopti Juliette cu o voce imposibil de definit.

— Jeanne, ai milă! Nu-mi spune aşa!... acum nu sunt decât îndrăgostitul care te adoră şi care vrea să-ţi jure în genunchi iubire veşnică!...

— Mult iubitul meu Ludovic! suspină Juliette, răspunzând cu înflăcărare sărutărilor regelui...

În felul acesta se scurseră câteva ore, pline de farmec pentru rege, pline de încordare pentru Juliette.

Pendulă sună ora patru. Furtuna din sufletul Juliettei atinse apogeul.

Căci, femeie fiind, Juliette, ce juca un rol, vroia să fie iubită pentru ea, nu pentru că era considerată a fi altcineva.

Căci, sigură de farmecele sale, sigură că. Aprinsese simţurile regelui ce fremătase în braţele sale, îşi spunea, nu fără un orgoliu de altminteri justificat:

"Chiar nu le merit după toate astea?... Nu sunt la fel de frumoasă ca ea?... Poate chiar mai frumoasă?..."

Brusc, indignată de situaţia în care se afla, fără să se mai gândească la consecinţe, se ridică şi se repezi la şemineu, aprinzând cele două făclii de ceară ce erau puse pe poliţa acestuia. Dar în clipa în care făcliile fură aprinse, înţelese brusc pericolul în care se afla şi i se făcu frică... Ce va zice bărbatul pe care tocmai îl înşelase, îl umilise, când acest bărbat era şi regele Franţei — amănunt care o putea costa cel puţin o vacanţă la Bastilia!... îşi ascunse faţa între mâini şi începu să plângă.

Ludovic, mirat s-o vadă pe Jeanne fugindu-i din braţe, încântat de intenţia ce-o bănuia, se apropie de tânăra femeie şi cu blândeţe o sili să se întoarcă spre el.

— Mulţumesc, iubita mea Jeanne, şopti el, îngerul meu iubit... aţi înţeles cât am suferit în noaptea asta pentru că mi-aţi ascuns frumuseţea voastră... făcându-mă să mă simt ca un hoţ... aţi înţeles că iubirea voastră poate... acum... să suporte lumina... Te rog, îndepărtează-ţi palmele... şi lasă-mă să-ţi văd chipul...

Îi luase mâinile în mâinile sale şi cu blândeţe încerca să le desfacă, să lase liber chipul pe care-l iubea atât de mult.

Brusc, Juliette cedă... se înfăţişă întreagă regelui, în acelaşi timp se lăsă în genunchi, murmurând:

— Iertare!

— Jeanne!... Voi!... Cine sunteţi?...

Cuvintele acestea regele le pronunţase cu o voce răguşită, aproape dură, al cărei accent cu greu putuse fi temperat de acea politeţe de care nu se debarasa niciodată când era vorba de femei.

Avu câteva clipe de stupoare şi de ruşine. Îşi muşca buzele. Chipul său se împurpurase ca şi când ar fi urmat să explodeze o criză de furie; avea toate motivele şi reacţia sa ar fi fost reacţia normală a unui bărbat păcălit ca un copil.

Regele se retrase câţiva paşi.

Făcu un gest de dispreţ pe care Juliette nu-l văzu.

Vroia să plece fără să scoată un cuvânt, s-o strivească cu dispreţul său, să iasă, să-l lase pe valet pe post de santinelă, să alerge la castel şi să trimită gărzile s-o aresteze pe necunoscută, iată la ce se gândea regele în acele clipe.

Va fi fără milă pentru cea care-l înşelase şi-l lovise în orgoliul său de bărbat şi rege!...

Juliettte îl văzu pe rege pregătindu-se să iasă. Vru să facă un gest, să implore, să spună măcar câteva cuvinte, dar era ca paralizată.

Regele, după ce-şi termină pregătirile, îşi aruncă pelerina pe umeri şi-şi puse pălăria pe cap, se îndreptă spre uşă.

Dar, în momentul în care se pregătea să iasă, se opri brusc, pălind.

"Dar Jeanne!... Jeanne! Ce s-a întâmplat cu ea?..."

În primele momente ale vanităţii sale rănite, o uitase!...

Se întoarse iute la Juliette, o prinse, de încheieturile mâinilor, o ridică şi privind-o drept în ochi, o întrebă cu duritate:

— Doamna d'Etioles?... ce i-aţi făcut? mugi el.

Aceste cuvinte împrăştiară sentimentul de teroare ce-o paralizase până atunci pe Juliette. O cuprinse din nou gelozia. Ridică spre rege un chip pe care pasiunile îl făceau mai frumos, cu ochii scăldaţi în lacrimi, cu buzele arzând...

— Liniştiţi-vă, zise ea cu amărăciune, cea pe care o iubiţi e în deplină siguranţă... mai mult decât în siguranţă, Sire, nu ca nefericită din faţa Maiestăţii Voastre... şi pe care n-o iubiţi!

Regele, mişcat de aceste cuvinte pline de durere, o examină cu mai multă atenţie pe necunoscută din faţa sa.

Amintirea clipelor de iubire petrecute împreună, sinceritatea tonului îl. Făcură curios... Cu o voce severă, o întrebă:

— Cine sunteţi, doamnă?

— Vai, Sire, răspunse Juliette, dar chipul meu făcuse o bună impresie Maiestăţii Voastre la serbarea de la Primărie! Se pare că v-aţi înşelat, de vreme ce l-aţi uitat!

— Contesa du Barry! exclamă regele, recunoscând-o pe Juliette.

Şi, scoţându-şi pălăria, o salută galant.

Căci Ludovic al XV-lea nu-l iubea pe sumbrul du Barry.

Ideea burgheză de a-l înşela pe du Barry, acea glumeaţă aventură cu soţia unuia dintre cei mai fideli, dar din cei mai puţin amabili curteni, îl făcu să surâdă.

Faptul că sumbrul chip va fi o "tristă figură" aprinse o flacără jucăuşă, plină de veselie, în ochii regelui.

Ca o compensaţie, fu dispus să privească mai binevoitor fapta Juliettei.

Poate că Juliette avusese intuiţia a ceea ce se întâmpla în mintea regelui, căci un uşor surâs îi înflori pe buze.

Şi apoi Juliette se ştia foarte frumoasă... Iar o femeie care e conştientă de frumuseţea ei se ştie puternică în faţa oricărui bărbat — fie el şi regele Franţei!

— Contesa du Barry! exclamă din-nou regele.

— Da, Sire, reluă Juliette, care-şi accentua palpitaţiile sânului pe măsură ce se liniştea; contesa du Barry care vă imploră să-i iertaţi un subterfugiu inspirat numai de...

— De cine, doamnă? Continuaţi, vă rog...

— De nimeni, Sire... sau, mai degrabă de un zeu atotputernic căruia o sărmană femeie ca mine nu i-ar putea rezista prea mult, pentru că mă împinge spre voi... Zeul acesta ştiţi prea bine cum se numeşte...

Ludovic al XV-lea care nu îndrăznise s-o caute pe Jeanne fără să fie împins de la spate; Ludovic al XV-lea care, în fond, se temea de o mare pasiune, sinceră şi înflăcărată peste măsură; Ludovic al XV-lea, ce rămăsese timid, uimit, nutrind un fel de respect în faţa iubirii Jeannei, fu imediat în largul său în prezenţa micului zeu răutăcios, Cupidonul Juliettei.

Să iubească profund, să fie iubit de un suflet înflăcărat; iată ceva ce-l înspăimânta peste măsură.

Să folosească un limbaj preţios şi alambicat, să cocheteze, să-şi înzorzoneze aventurile şi să se aprindă brusc, stingându-se la fel de iute, cum îi era. Temperamentul — temperamentul unei epoci superficiale, graţioase, a unei societăţi rafinate a cărei morală se poate rezuma în cuvintele unuia dintre uitaţii săi poeţi:

"Nu insistaţi, muritori, nu aveţi de ce".

Frumoase cuvinte, nimic de zis, care însă vor da naştere altora, înspăimântătoare:

"După noi, potopul!"

Ludovic al XV-lea îşi aruncă pelerina la picioarele patului, pălăria într-un colţ al camerei, se aşează într-un fotoliu şi, impertinent, zise:

— Aşa va să zică, n-aţi putut rezista zeului acela, mai mult drăcuşor, care v-a luat de mână şi v-a adus aici?

— Vai! Vicleniile sale au găsit repede drum spre inima mea, spuse cu cea mai mare seriozitate Juliette.

— La dracu, doamnă, aventura e plăcută, mărturisesc şi va trebui să-mi povestiţi...

— Sire... mai întâi o întrebare: aventura aceasta... o regretaţi?

— Nu! răspunse cinstit Ludovic al XV-lea.

Într-adevăr, în ochii lui ardea o flacără.

Magnifică statuie pe care o ţinuse în braţe, care tremura, goală, în faţa lui, care i se oferea cu un amestec ciudat de teamă şi impudoare, da, trebuie să recunoaştem, îi sucise capul!

— Ei bine, Sire, pentru că nu regretaţi nimic, pentru că mă veţi ierta... vreau să vă spun că dacă am împins curajul până la temeritate şi nu m-am temut să înfrunt furia şi răzbunarea voastră e din vina Maiestăţii Voastre...

— Bravo! Cum aşa? făcu Ludovic mirat.

— Amintiţi-vă, Sire, sărbătoarea de la Primărie... când aţi binevoit să mă ajutaţi... purtându-vă atât de frumos cu mine, credeţi că astfel de evenimente nu lasă urme în inima femeilor?... Vă iubesc, Sire... de multă vreme... Simt că voi pierde în ochii Maiestăţii Voastre vorbind astfel...

— Deloc, doamnă!... din contră, îmi place sinceritatea peste tot unde o găsesc... şi mai ales pe buzele unei atât de minunate guri şi sprijinită de elocvenţa unor ochi atât de frumoşi!...

Se făcuse!...

Ludovic al XV-lea se predă!...

— Mi-aţi cerut, Sire, să vă povestesc viaţa mea... E foarte simplă... M-am căsătorit, în pofida voinţei mele, cu un bărbat pe care nu-l iubesc şi nu l-am iubit vreodată...

— Sărmanul conte! zise Ludovic al XV-lea surâzând.

— Gelos, mincinos, violent... iată-l pe contele du Barry, Sire!

— Prea puţin flatant portretul ce i-l faceţi, dar sunt obligat să-i recunosc exactitatea.

— Ah! Sire, dacă aţi şti cât am suferit! Mereu închisă în castelul acela sumbru din provincie, din care nu aveam voie să ies, aproape prizonieră, nu veneam decât rar la Paris. Iar când veneam, contele mă supraveghea şi mai strâns...

— Las' pe mine! exclamă regele, o să vadă el...

— Nu, Sire... pentru conte, sunt la Paris, în palatul de pe insula Saint-Louis. Şi nu trebuie să viu la Versailles decât mâine sau poimâine...

Regele îşi aduse aminte de ceea ce-i spusese du Barry în timpul mesei.

Cuvintele celor doi erau perfect concordanţe.

— Într-una din rarele ocazii în care m-am aflat la Paris, am avut cea mai mare surpriză a vieţii mele... într-o zi am văzut un grup de gentilomi ce se întorceau de la vânătoare. În frunte mergea un bărbat care-i eclipsa întru totul în noblеţe, eleganţă şi frumuseţe... I-am cerut contelui numele acelui gentilom... n-a vrut să mi-l spună... Dar eu am înţeles că tânărul senior îmi furase inima... L-am mai revăzut... într-o trăsură aurită,

înconjurat de spade strălucind în soare şi la trecerea lui poporul striga, plin de iubire "Trăiască regele!".

Juliette se opri o clipă.

Era uşor de închipuit efectul acelor cuvinte, în care se amestecau iubirea şi linguşeala, în sufletul lui Ludovic.

— Sire, îmi este imposibil să vă spun cât am putut suferi când am aflat că omul pe care-l iubesc este regele Franţei!

— Şi de ce, doamnă? Regele are reputaţia unui om atât de sever?

— Oh! Nu, Sire, dar înţelegeam distanţa care ne separă! După serbarea de la Primărie, am îndrăznit să sper, dar cum contele du Barry vroia să mă trimită înapoi în provincie, am hotărât să risc totul, chiar şi viaţa, pentru a ajunge la regele meu, fie şi numai pentru o oră... Da, Sire, o oră de iubire şi, după aceea... moartea!...

— Nu vorbiţi de moarte, doamnă, făcu blând Ludovic; tânără şi frumoasă cum sunteţi, nu puteţi vorbi decât de iubire...

Din clipa aceea Juliette se simţea la fel de puternică precum altădată Dalila.

— Hotărârea odată luată, zise ea, am vrut s-o fac cât mai repede... Şi pentru asta m-am adresat doamnei d'Etioles...

Regele tresări. Un nor îi întunecă fruntea... Jeanne... O uitase!...

Uitase o iubire atât de pură, de profundă şi de sinceră, impresionant de sinceră; iar el o uitase! Un suspin îi străbătu pieptul. Juliette văzu efectul cuvintelor sale.

— Înţeleg, Sire, doamna d'Etioles vă iubeşte... ca şi mine... şi fără îndoială că o iubiţi...

— Doamnă, o întrerupse regele cu răceală, vă rog, nu vă ocupaţi de sentimentele ce le nutreşte pentru mine doamnă d'Etioles, nici de cele pe care le-aş putea-avea eu pentru ea...

Fură singurele cuvinte sincere pe care le rostise Ludovic în această conversaţie în care amorul senzual juca rolul principal.

— Spuneţi-mi, mai bine, cum de v-a venit ideea să vă adresaţi doamnei d'Etioles...

— E prietena mea, Sire, zise cu îndrăzneală Juliette.

— Prietena voastră! exclamă Ludovic, tresărind.

Juliette simţi că venise momentul cel mai periculos, perioada acută a crizei. Ca şi duelistul care, în momentul depăşirii lamei adversarului, se pregăteşte să fandezi, străpungându-şi adversarul, ea îşi încorda toate forţele, făcând apel la sângele rece şi îndrăzneala minţii sale pentru a-l executa definitiv pe rege, cucerindu-l.

— E prietena mea, zise ea încetişor şi vedeţi cât vă pot iubi dacă am trădat o prietenă atât de bună ca doamna d'Etioles... o prietenă pentru care mi-aş da viaţa cu bucurie... căci e atât de bună, de blândă, atât de inteligentă şi spirituală şi nu cunosc un suflet mai nobil ca al ei...

Elogiile aduse doamnei d'Etioles de contesa du Barry erau de o extremă îndrăzneală. Regele fu foarte emoţionat.

Juliette începu să plângă... Şi lacrimile o făceau şi mai frumoasă...

— Am trădat-o, continuă ea, pentru că eu cunoşteam dragostea ce v-o poartă, în timp ce însă, nu i-am mărturisit nimic despre iubirea mea... Eram confidenta ei... dar ea nu era confidenta mea... şi de când a venit aici, am venit s-o văd...

— Aţi vizitat-o aici?...

— Da, Sire!...

— Aici, în această casă?...

— Da, Sire! Ea m-a anunţat unde locuieşte şi eu am alergat s-o văd. Jeanne mi-a spus tot: despre ghicitoare, trăsură şi călătoria de la Paris la'Versailles.

Regele simţi o uşoară nemulţumire gândindu-se la Jeanne!

— Atunci, înţelegând că, mai devreme sau mai târziu, regele va veni aici, m-am hotărât... dar mărturisesc Maiestăţii Voastre că n-aş fi îndrăznit niciodată să merg până la capăt, dacă Jeanne nu mi-ar fi spus chiar ea...

Juliette se opri, tremurând...

— Ei bine, ce v-a spus? întrebă regele cu un fel de nerăbdare, nu fără să remarce ceea ce era logic, natural şi adevărat în povestea Juliettei.

— Mi-a spus, Sire, că nu va accepta niciodată să fie a Maiestăţii Voastre!

Regele rânji, disimulându-şi şi ciuda şi dezamăgirea.

— Dragostea ei e prea ideală. Ea vrea să-l iubească pe rege, nu să-i aparţină... Şi apoi... iubirea ei e, poate, puţin influenţată de un sentiment... oh! De simplă milă... sentiment ce-l nutreşte faţă de un sărman ofiţer... pe care nu-i cunosc... şi al cărui nume n-a vrut să mi-l spună...

— Nu-i nimic, îl cunosc eu. Şi e suficient!... Ah! Ea vorbeşte de dragostea ce mi-o poartă şi nu încetează să vorbească de acest... cavaler... Pe el îl iubeşte?

— Sire! Dar eu n-am spus asta!

— Da! Dar eu am ghicit acest lucru!... Să trecem, doamnă... continuaţi... povestea voastră e încântătoare şi foarte atractivă.

— Ce ar mai fi de zis, Sire! Poate că iubirea mea e mai puţin ideală... dar am vrut să cunosc imensa fericire de a vă strânge în braţe... fie şi cu preţul vieţii!...

— Nu mai vorbiţi de moarte!... Vă jur că nu trebuie să muriţi!

Juliette îşi simţea sufletul plin de o bucurie năvalnică: strigătul regelui reprezenta condamnarea Jeannei!...

— Sire, reluă Juliette, doamna d'Etioles mi-a spus ieri că vrea să plece la Paris pentru câteva zile... La obiecţia mea, că Maiestatea Voastră ar putea veni oricând, mi-a spus că nu veţi veni până când ea nu vă va chema!...

— E al dracului de adevărat! Am fost un neghiob!

— Oh! Sire! Nu la asta s-a gândit prietena mea!

— Prietena voastră?... O intrigantă, care...

— Nu, Sire, nu! O femeie care vă iubeşte în felul ei, nimic mai mult!... Şi apoi mi-a spus că trebuie neapărat să viziteze nişte persoane la Paris!

-— Ce persoane!... Una singură... ofiţeraşul ăla... cavalerul!...

— Nu ştiu mai mult, Sire! Am profitat de plecarea Jeannei! I-am dictat lui Suzon cuvintele pe care le-aţi citit, fără îndoială...

Amănunte care se adăugau la riguroasa verosimilitate a poveştii!

— Suzon nu vroia, dar i-am spus că era ordinul doamnei d'Etioles. Ea s-a supus... Aţi venit, Sire!... iar restul îl ştiţi... Şi acum, dacă regele mai are ceva să-mi reproşeze... voi muri... asta-i tot!

Şi Juliette izbucni într-un plâns cu hohote.

— Nu mai plângeţi, îi şopti regele.

— Cum să nu plâng, Sire! Nu de viaţă îmi pare rău... ci de dragostea Maiestăţii Voastre!...

— Ei bine, să nu vă pară rău, căci...

— Sire, oh!... Dumnezeule... Ludovic... luaţi aminte!

— Căci vă iubesc!... sfârşi prin a spune Ludovic.

Juliette se prăbuşi ca moartă în braţele lui... ca şi când n-ar mai fi putut suporta intensitatea fericirii ce-o cuprinsese.

Capitolul xxxv Magicianul

Să revenim puţin şi la Paris şi anume în dimineaţa zilei în care s-au petrecut la Versailles evenimentele pe care tocmai le-am înfăţişat cititorului.

Pe la orele zece dimineaţa, un gentilom îşi oprise trăsura în faţa hanului "Trei Delfini". Coborând, gentilomul pătrunse în han şi ceru să vorbească cu domnul cavaler d'Assas.

Auzind numele cavalerului, frumoasa Claudine se repezi să-i răspundă.

— Domnul cavaler d'Assas nu-i aici, îi zise ea gentilomului, nu fără tristeţe...

— E plecat?... ştiţi când revine?

— Da, e plecat!... dar nu cred să mai revină!

Şi frumoasa Claudine scoase un oftat.

Gentilomul tresări. O întrebă din priviri pe hangiţă...

— Iată ce s-a întâmplat, răspunse ea: acum câteva zile a venit un tânăr care a stat îndelung de vorbă cu domnul cavaler. Apoi au încălecat amândoi şi au plecat. Şi de atunci nu l-am mai văzut. A venit a doua zi un fel de valet care a achitat datoriile domnului cavaler, luându-i şi bagajele... A dispărut fără să scoată un cuvânt...

Gentilomul nu părea nici mirat, nici neliniştit de dispariţia cavalerului. Mulţumi, salută şi ieşi. Urcă în trăsură şi zise:

— La palat!...

Trăsura plecă în galopul unui minunat echipaj, care stârnea admiraţia trecătorilor. Şi trăsura le stârnea admiraţia prin bogăţia ornamentaţiei, prin geamurile mari care lăsau să se vadă un interior somptuos; impresiona şi uriaşul vizitiu şi cei doi valeţi din spatele trăsurii îmbrăcaţi în livrele luxoase.

Gentilomul purta un costum fastuos. Dar ceea ce frapa mai mult trecătorii la vederea magnificului senior erau pietrele preţioase ce străluceau pe costumul său, căci trei rubine imense îi fixau jaboul, cât şi pe degete, unde avea câteva inele în montura cărora scânteiau fabuloase diamante.

Această apariţie scânteietoare lăsa în urma sa un uriaş sentiment de admiraţie aproape temătoare a oamenilor ce-şi spuneau în şoaptă, aproape cu frică:

— Iată-l pe contele de Saint-Germain!

Căci cel ce-l căutase la han pe d'Assas era contele de Saint-Gerrnain.

Nimeni n-ar fi putut spune dacă se interesă cu adevărat de sărmanul cavaler, ce fel de interes era acesta, dacă el există.

Căci nimeni nu putea afla gândurile acestui om care citea în mintea tuturor.

În câteva clipe trăsura pătrunse în piaţa Ludovic al XV-lea şi se opri în colţul dinspre nord al pieţei, în faţa unui palat, de o minunată arhitectură.

Două minute mai târziu, contele de Saint-Germain intra într-un salon de un lux ciudat prin amestecul de occident şi orient al mobilelor şi decoraţiilor sale şi ale cărui atracţie şi ciudăţenie le reprezentau o vitrină plină cu cele mai mari şi monstruoase pietre preţioase şi perle pe care şi le poate imagina mintea omenească.

Pentru un observator atent, chipul contelui îşi pierduse masca obişnuită de impasibilitate, lăsând locul îngrijorării.

Apăsă de două ori pe un gong din aur al cărui buton era făcut dintr-o perlă mare cât o alună. Imediat apăru o subretă.

— Doamna e în apartamentul său? întrebă contele.

— Da, Monseniore.

— Întrebaţi-o dacă mă poate primi...

După câteva minute subreta apăru, spunându-i:

— Doamna vă aşteaptă, Monseniore.

Contele traversă o serie de camere de o rară bogăţie, care fiecare în parte ar fi constituit un muzeu, în felul ei.

Ajunse într-un fel de salon oriental în care, aproape întinsă pe un divan, o femeie de o minunată frumuseţe, având în jur de douăzeci de ani, visa cu o carte în mână. La intrarea contelui se ridică repede, cu vizibilă bucurie...

— Nu vă deranjez, scumpa mea Eva? o întrebă contele cu o profundă tandreţe.

— Cum puteţi vorbi aşa, scumpul meu conte! Când ştiţi bine că sunteţi singura mea rază de lumină! De ce sunteţi atât de crud?

— Copila mea scumpă... Da, am greşit... Am uitat iubirea voastră şi va trebui să ştiu că cel puţin aici sunt întotdeauna binevenit...

— O, Georges! Georges! murmură tânăra femeie. Da, vă iubesc şi nu voi fi fericită decât în clipa când vom părăsi ţara asta în care suntem atât de puţin împreună... Staţi cel puţin câteva ore cu mine astăzi?

— Vai! Scumpa mea Eva... am venit să vă spun că voi lipsi astăzi şi, din nefericire, chiar şi următoarele două-trei zile... poate chiar mai mult...

Eva coborî privirea şi ochii îi fură inundaţi de lacrimi. Contele o strânse în braţe.

— Liniştеşte-te, copila mea, am să fac tot ce se poate ca să nu suferi din cauza absenţei mele...

Saint-Germain o ţinu astfel înlănţuită câteva minute. Tânăra femeie palpita.

Aproape brusc, violentele bătăi de inimă încetară, fiind înlocuite cu o mişcare ritmică şi foarte greu de sesizat.

Apoi pleoapele i se închiseră, se deschiseră din nou cu greu, părând că luptă împotriva somnului, ca să se închidă imediat.

În acelaşi timp trupul său începea să-şi piardă elasticitatea, apoi să aibă o rigiditate care, încetul cu încetul, o transformase într-un fel de statuie.

Atunci contele îşi încetă îmbrăţişarea.

Eva rămase exact în poziţia în care se găsea.

Saint-Germain făcu câteva pase cu mâinile în dreptul feţei ei.

— Dormiţi? o întrebă Saint-Germain cu o voce schimbată, nu prea dură, dar de data asta lipsită de tandreţe şi plină de autoritate.

— Da, stăpâne, răspunse tânăra femeie.

— Bine. Fiţi atentă... Ascultaţi-mă şi concentraţi-vă cu toată forţa şi imaginaţia... îl cunoaşteţi pe cavalerul d'Assas?

— Nu. Stăpâne... nu l-am văzut niciodată...

— Nu contează... Urmăriţi-mă... ies din palat... merg pe strada Saint-Honoré... mă opresc în faţa mănăstirii iacobinilor, mă urmăriţi, nu-i aşa?

— Da... Am mai făcut drumul acesta împreună...

— Foarte bine. În faţa mănăstirii e un han... Urmăriţi-mă... urc scara ce începe în sala comună... intru în a treia cameră pe dreapta, aţi intrat în cameră?

— Da, stăpâne.

— E camera cavalerului d'Assas. Nu e în cameră. Camera e goală. Coborâţi în timp până dimineaţa; m-aţi înţeles, nu-i aşa? Coborâţi în timp... Ce vedeţi în dimineaţa asta?...

— Hangiţa care trebăluieşte, făcând curat prin cameră.

— Bine, copila mea... Coborâţi mai mult... în noaptea trecută...

— Nimeni în cameră... făcu Eva fără efort.

— Mai mult... ieri... nimic?... alaltăieri... nimic?... coborâţi până când veţi găsi în cameră doi tineri seniori...

În clipele acelea părea că Eva făcea un imens efort mărturisit de mişcările globurilor ochilor.

— Îi văd! făcu ea brusc.

— Puteţi afla care din cei doi e d'Assas?...

— Da, celălalt l-a numit astfel.

— Deci, acum îl vedeţi pe cavalerul d'Assas. L-aţi reperat?

— Da, stăpâne. Îl văd şi-l aud... îi văd pe amândoi... beau vin de Malaga şi discută... celălalt încearcă să-l ademenească la Versailles... d'Assas e şi trist şi bucuros... mulţumeşte... crede că bărbatul acela îi este prieten... coboară... încalecă... iată-i la Versailles... ajung în faţa unei căsuţe situate într-un crâng, în dreapta castelului... prietenul pleacă... el rămâne...

— Opriţi-vă, zise Saint-Germain, vizibil satisfăcut. Acum odihniţi-vă... întindeţi-vă pe divan.

Tânăra femeie se supuse, aproape prăbuşindu-se pe divan.

Saint-Germain, cuprins şi el de oboseală, se întinse pe o canapea, în celălalt colţ al camerei.

Pauza dură mai bine de o oră, după care Saint-Germain se întoarse la Eva şi-i luă mâinile în mâinile sale.

Corpul tinerei fete fu scuturat de un fior.

— Sunteţi gata să intraţi în casă? o întrebă el. Intraţi, trebuie s-o faceţi...

— Am intrat, spuse Eva. Sunt numai femei, servitoare... E o singură stăpână.

— O cunoaşteţi?

— Da, stăpâne. Mi-aţi arătat-o şi mi-aţi poruncit să n-o uit: e doamna d'Etioles.

— Eram sigur, şopti Saint-Germain. Acum înţeleg totul... Copila mea, continuă el, urmăriţi-l pe cavaler în zilele ce urmează şi spuneţi-mi dacă intră în casă...

Urmă o lungă tăcere.

— Nu, răspunse ea în cele din urmă.

— Bine. Unde e acum?

— Într-o căsuţă, nu departe de Rezervoare.

— Mai precis...

— Pe străduţa ce dă în faţa Rezervoarelor, una din primele case, e o poartă masivă din stejar, cu legături din fier... un crucifix... şi deasupra crucifixului, o mică cruce cu un J în mijloc, crestat în lemn.

— E suficient. Şi cavalerul stă în această casă?

— Văd o curte: un pavilion în fund; un altul în stânga, unde stă cavalerul; e vesel şi nelinişti, fericit şi trist citeşte un bilet... ce scrie în bilet?... aşteptaţi... da, cavalerul trebuie să se ducă la ora zece seara la căsuţa din crâng... să aştepte că ea va ieşi... şi s-o conducă în pavilionul din dreapta...

— E cineva acolo, cu el?

— Numai un valet.

— Şi în celelalte?

— În cel din fund, nimeni!... în cel din dreapta, ui bărbat şi o femeie... mi-aţi spus că sunt contele şi contesa du Barry.

— Ah! tresări contele. Lucrurile devin mai limpezi. Auziţi ce-şi spun?

— Nu spun nimic.

— În cazul acesta, copila mea, sunt obligat să vă ce un efort foarte mare.

Saint-Germain îi strânse mâinile în ale sale şi reluă:

— Încercaţi să aflaţi ce gândeşte fiecare...

Timp de o jumătate de oră Eva fusese supusă unu teribil efort. Gâfâind, cu fruntea inundată de sudoare strângând convulsiv mâinile lui Saint-Germain care o urmărea atent, ştergându-i fruntea cu o batistă.

— Nu pot, murmură slab Eva.

— Trebuie! îi ordonă dur Saint-Germain, Haideţi! Încă un efort... ce aţi aflat?

— I-am prins! făcu Eva într-un suflet.

— Bine, copila mea, foarte bine... Sunteţi admirabilă...

Chipul convulsionat al adormitei se destinse într-o expresie de mândrie şi de nespusă fericire.

— Stăpâne, îi aud!... înţeleg foarte bine ce gândesc...

— Spuneţi-mi ce gândeşte femeia...

— Se gândeşte că va fi suverană la curtea Franţei... şi de cum va putea... va ordona arestarea unui oarecare domn Jacques... pe contele du Barry îl vede la Bastilia... şi surâde... Acum se gândeşte la d'Assas... nu-i vrea moartea... vrea să-l salveze... acum se gândeşte la doamna d'Etioles...

— Ajunge, copila mea... Să trecem la du Barry... el ce gândeşte?...

— Lucruri pline de disperare şi mai ales de ură...

— Ură?... împotriva cui?

— Împotriva regelui... împotriva lui Jacques... împotriva voastră, scumpul meu stăpân... Oh! Mizerabilul!... luaţi aminte!...

— Mai departe, copila mea!...

— Mereu numai, ură! Împotriva femeii de lângă el... împotriva doamnei d'Etioles... împotriva cavalerului... vrea să-l ucidă, se pregăteşte, aşteaptă momentul favorabil... îl va ucide la intrarea în pavilion... când cavalerul va ieşi... clar nu ştie încă în ce fel o va face...

— Ajunge, copila mea! făcu Saint-Germain, el însuşi la capătul puterilor. Nu mai ascultaţi, nu mai priviţi la nimic. Întoarceţi-vă la mine.

Un surâs radios transfigura chipul adormitei.

— Ascultaţi-mă, reluă magicianul. Atâta timp cât lipsesc, vă interzic să fiţi tristă; mă auziţi? Vă veţi gândi că nă voi întoarce repede, că mă gândesc la voi şi sunteţi fericită... asta vreau eu... Acum dormiţi în pace. Copila mea... Vă veţi trezi peste două ore...

Încordarea cataleptică dispăru imediat.

Saint-Germain făcu câteva pase deasupra frunţii Evei care, lungită pe divan, păru că trece cu un frison de la omnul cataleptic la un surâzător şi fericit somn natural.

Atunci contele de Saint-Germain depuse un lung sărut pe fruntea tinerei femei, care tresări...

Contele de Saint-Germain trecu în cameră şi-şi schimbă la iuţeală costumul său ultraelegant cu un modest costum burghez, de o culoare neutră, neuitând să-şi pună şi o cămaşă de zale, o capodoperă a armurierilor din Milano.

După care chemă un servitor şi-i spuse câteva cuvinte.

Cinci minute mai târziu, contele de Saint-Germain se afla într-o trăsură cu aspect modest, în drum spre Versailles. Contele se întinsese pe pernele trăsurii, gândindu-se la cele aflate.

"Acum, trebuie să dorm până la Versailles, îşi spuse el în cele din urmă. E ceea ce-mi trebuie după această scenă dură... Şi apoi, trebuie să fiu gata să joc rolul destinului."

Zece secunde mai târziu, dormea profund în trăsura ce-l ducea spre Versailles în trapul calului...

De partea cui era şi cum îşi va juca Saint-Germain rolul său de mână a destinului, cititorul nostru va afla în volumul doi al acestei cărţi.

Continuarea aventurilor o veţi afla în volumul următor:

Rivalul regelui

* * *

E-book realizat după: Michel Zévaco – Marchiza de Pompadour
Editura: Editura Grafoart & Editura RAI
1992
Traducere de: Constantin Gheorghe

Ediţie originală: Michel Zévaco – La Marquise de Pompadour
- Livre populaire,
Libraire Arthème – Fayard, Paris 1951

Menţiune: Cărţile "Marchiza de Pompadour" şi "Rivalul regelui" fac parte din ciclul: La Marquise de Pompadour:

1. La Marquise de Pompadour
2. Le Rival du roi

* * *

O formatare unitară făcută de BlankCd. Pentru a fi evidenţiată de alte formatări, fiecare volum va purta pe lângă numele fişierului şi menţiunea: [v. BlankCd]. În aceaşi formatare unitară mai puteţi citi:

Michel Zévaco – Cavalerii Pardaillan [v. BlankCd]
Michel Zévaco – Epopeea Dragostei [v. BlankCd]
Michel Zévaco – Fausta [v. BlankCd]
Michel Zévaco – Fausta învinsă [v. BlankCd]
Michel Zévaco – Pardaillan şi Fausta [v. BlankCd]
Michel Zévaco – Iubirile lui Chico [v. BlankCd]
Michel Zévaco – Fiul lui Pardaillan [v. BlankCd]
Michel Zévaco – Comoara Faustei [v. BlankCd]
Michel Zévaco – Sfârşitul lui Pardaillan [v. BlankCd]
Michel Zévaco – Sfârşitul Faustei [v. BlankCd]
Michel Zévaco – Regina Argotului vol.1 [v2.0 BlankCd]
Michel Zévaco – Regina Argotului vol.2 [v2.0 BlankCd]
Michel Zévaco – Puntea suspinelor vol.1 [v4.0 BlankCd]
Michel Zévaco – Puntea suspinelor vol.2 [v4.0 BlankCd]
Michel Zévaco – Puntea suspinelor vol.3 [v4.0 BlankCd]
Michel Zévaco – Puntea suspinelor vol.4 [v4.0 BlankCd]
Michel Zévaco – Marie-Rose [v2.0 BlankCd]
Michel Zévaco – Nostradamus – Regele întunericului [v. BlankCd]
Michel Zévaco – Fiul lui Nostradamus [v1.0 BlankCd]
Michel Zévaco – Marchiza de Pompadour [v. BlankCd]

În pregătire:

Michel Zévaco – Rivalul regelui

Notă: Dacă ţi-a plăcut formatarea şi îţi lipseşte una sau mai multe cărţi formatate unitar, le poţi găsi (cu ctrl+click-stânga) aici.

Atenţie: Pentru a vă deplasa mai uşor prin e-book, plasaţi cursorul mouse-ului în Cuprins e-book pe un anumit capitol, apoi apăsaţi tasta ctrl apoi click-stânga.

Cuprins e-book Marchiza de Pompadour:

Capitolul I Nu vom mai merge în pădure..... - 1 -
Capitolul II Mormântul fără nume..... - 9 -
Capitolul III Sacrificiul..... - 15 -
Capitolul IV Plângerea lui Damiens..... - 24 -

Capitolul V Noé Poisson..... - 27 -
Capitolul VI Cavalerul D'Assas..... - 32 -
Capitolul VII Poisson şi Crébillon..... - 41 -
Capitolul VIII Contele du Barry..... - 49 -
Capitolul IX Visul Jeannei..... - 56 -
Capitolul X Ieşirea din vis..... - 59 -
Capitolul XI Saint-Germain-l'Auxerrois..... - 64 -
Capitolul XII Noaptea nunţii..... - 69 -
Capitolul XIII François Damiens..... - 76 -
Capitolul XIV Bastilia..... - 81 -
Capitolul XV Domnul Jacques..... - 87 -
Capitolul XVI Ispititorul..... - 92 -
Capitolul XVII Curtezana..... - 101 -
Capitolul XVIII Palatul d'Etioles..... - 111 -
Capitolul XIX Primăria..... - 122 -
Capitolul XX Declaraţia..... - 130 -
Capitolul XXI Cagliostro..... - 134 -
Capitolul XXII Casa de la răspântia Buci..... - 139 -
Capitolul XXIII Planul domnului Berryer..... - 147 -
Capitolul XXIV Ghicitoarea în cărţi..... - 152 -
Capitolul XXV Drumul spre Versailles..... - 157 -
Capitolul XXVI Căsuţa..... - 167 -
Capitolul XXVII Viclenii..... - 173 -
Capitolul XXVIII Ospitalitatea domnului Jacques..... - 179 -
Capitolul XXIX Pavilionul vecin..... - 182 -
Capitolul XXX Micuţa Suzon..... - 186 -
Capitolul XXXI Mistere..... - 192 -
Capitolul XXXII Noua cameristă..... - 197 -
Capitolul XXXIII Refugiul domnului Jacques..... - 204 -
Capitolul XXXIV Contesa du Barry..... - 210 -
Capitolul XXXV Magicianul..... - 217 -